

...(…) nu cred că vor fi mulți cititori. În primul rând pentru că este o carte ce prezintă o perspectivă sumbră despre viitorul țării noastre, ori celor mai mulți nu le plac decât veștile bune. (...) Și dacă evocările mele sunt precise, atunci există posibilitatea chiar de a «pune degetul pe răni dureroase», ceea ce bineînțeles că va deranja în plus. Iar faptul că asimilez viața noastră curentă celei dintr-un ospiciu, vorbind serios și aducând argumente precise, nu va fi de natură să-i inspire pe cei mai mulți cititori să-și asume câteva zeci de ore de meditații pesimiste despre existența lor cotidiană, și eventual calitatea de «pacienți» din ospiciu”.

Un ospiciu numit România
Cronica unui eșec premeditat
Cozmin Gușă

*UN OSPICIU NUMIT ROMÂNIA CRONICA UNUI EȘEC
PREMEDITAT*

Copyright o Cozmin Gușă, 2010

Copyright o TRITONIC 2010 pentru prezenta ediție în limba română

TRITONIC Grup Editorial Str. Coacăzelor nr. 5, București e-mail:
editura tritonic.ro tel. /fax.: + 40.21.242.73.77

www.tritonic.ro www.tritonic.ro/blog

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României GUȘĂ.
COZMIN

Un ospiciu numit România. Cronica unui eșec premeditat /
Cozmin Gușă – București: Tritonic Publishing, 2010 \ ISBN 978
– 606 – 8139 – 40 – 1

Coperta: ALEXANDRA BARDAN Redactor: ALEXANDRA DOLEA
Tehnoredactor: OFELIA COȘMAN

Comanda nr. T 509 / octombrie 2010 Bun de tipar: octombrie
2010 Tipărit în România

COZMIN GUȘĂ

Un ospiciu numit

România

Cronica unui eșec premeditat

TRITONIC

În amintirea lui Tiberiu Rostas, prietenul meu din copilărie, un
înțelept autodidact, mort de leucemie tratabilă în 2005, în urma
„performanțelor” sistemului medical românesc.

Motto:

„Marea problemă în România nu este că dracii sunt atât de negri, ci că nici măcar îngerii nu sunt albi...”

Tiberiu Rostas

CUVÂNT ÎNAINTE

Vă invit să citiți o carte pe al cărei succes de piață nu mizez, chiar dacă asta vi se pare ciudat. De ce nu cred că vor fi mulți cititori? În primul rând, pentru că este o carte ce prezintă o perspectivă sumbră despre viitorul țării noastre, ori celor mai mulți nu le plac decât veștile bune. Apoi, pentru că prezintă fapte și întâmplări din trecut și prezent, în care nu doar liderii sau elitele României au avut un rol nociv, dar și cetățenii simpli, posibil chiar dumneavoastră, potențialii viitori cititori ai cărții mele, iar atunci când e vorba de propria persoană, adevărul mai mult supără decât lămurește. Iar dacă evocările mele sunt precise, atunci există posibilitatea chiar de a „pune degetul pe răni dureroase”, ceea ce bineînțeles că va deranja în plus. Iar faptul că asimilez viața noastră curentă celei dintr-un ospiciu, vorbind serios și aducând argumente precise, nu va fi de natură să-i inspire pe cei mai mulți cititori să-și asume câteva zeci de ore de meditații pesimiste despre existența lor cotidiană, și eventual calitatea de „pacienți din ospiciu”.

Știind toate aceste lucruri, totuși mi-am dorit mult să finalizez această carte și s-o prezint public, în principal din dorința de a-mi face datoria față de cei ce poate gândesc la fel, dar n-au posibilitatea să se exprime public. Foarte important pentru mine este însă să le pot oferi tinerilor valoroși ce sunt nedumeriți la începutul unui drum profesional, un ghid al organizării reale a României, adevărul despre șansele realiste pe care le au rămânând în țară, structura și forma relațiilor de putere curente, ce le pot decide viitorul.

Și în ultimul rând, public cartea și din imboldul de a le arăta celor ce mi-au blocat cu mult cinism parcursul politic, nu doar că n-am renunțat la a le amenda acțiunile nocive, dar că doresc să le indic cu precizie și dimensiunile dezastrului pe care la un moment dat tot vor fi obligați să și-l asume.

În cuprinsul cărții, pe lângă evenimentele pe care le-am experimentat personal, relatez fapte din istoria recentă, aflate de mine chiar de la protagoniști sau participanți, ori adunate în lucrări recente de o serie de istorici sau cercetători remarcabili, dintre care i-aș nominaliza pe Lucian Boia, Petre Dogaru, Lavinia Betea, ale căror cărți

vă invit cu căldură să le parcurgeți. Într-un fel, această carte nu este scrisă de mine, este realizată din experiențele de viață pe care le-am avut, din interacțiunea mea cu oameni cu realizări de excepție care m-au valorizat în plus, pe o parte din ei o să-i amintesc aici, începând chiar cu liderii politici de nivel înalt, cărora le mulțumesc pentru partea pozitivă a colaborării noastre, în ciuda faptului că niciunul dintre ei nu va fi personaj pozitiv în această carte. De asemenea, discuțiile aprofundate pe care le-am avut cu foștii șefi ai serviciilor secrete dinainte și de după 1989, marea majoritate într-un mod contradictoriu dur, dar civilizat, m-au lămurit asupra unor aspecte altfel greu perceptibile, le mulțumesc și lor.

Specialiștii în psihiatrie pe care i-am consultat m-au familiarizat cu evaluările de specialitate, le sunt recunoscător, respectându-le dorința de a nu-i menționa. Menționez însă discuțiile foarte folositoare pentru mine cu tinerii intelectuali de excepție, Dan S., posesor al unei expertize excelente legată de starea curentă a națiunii, respectiv Lucian Dumitrescu, cunoscător avizat al mecanismelor intime de la nivelul grupurilor sociale.

Sunt un om împlinit și prin familia și prietenii mei, parteneri de dezbateri, experiențe, activități, care mi-au definit acțiunile și expertiza. Am învățat de la unii dintre prietenii mei, cărora n-o să le rămân dator, pomenindu-l aici însă doar pe Relu, care într-un moment de inspirație, într-o noapte de discuții în urmă cu vreo 10 ani, a inventat sintagma „un ospiciu numit România”.

Cât despre contribuția familiei mele, soția mea, Gabriela, copiii mei, Andrei și Daria, mă mobilizează de ani buni să-mi adresez întrebări grele legate de viitor și să răspund coerent și cinstit; mama și socrii mei, foști salariați disciplinați și corecți ai statului român, actuali pensionari umiliți, care m-au adus în contact cu realitățile mizeriei materiale a generației lor; tatăl meu, fost maistru metalurg, un autodidact dispărut prematur în anul 2000, tot ca urmare a „performanțelor” sistemului nostru medical, cu care mă „sfătuiesc” în gând în mod regulat, în dialogul fără sfârșit pe care un fiu îl are cu tatăl său.

Mulțumirile și aprecierea mea le adresez și editorului acestei cărți, Bogdan Hrib, care și-a asumat cu destul curaj publicarea și promovarea unei lucrări, pe care alții, din prudență, ar fi refuzat-o.

Și încă o precizare: scriind o carte atât de critică despre

prezentul țării mele, pesimistă în ceea ce privește viitorul nostru, înseamnă în primul rând că-mi pasă.

ÎN LOC DE INTRODUCERE: SCRISOARE CĂTRE LIDERII POLITICI

Înainte de a discuta pe larg despre felul în care s-a instalat „starea de ospiciu” în România, sau de a analiza eșecul național și mai ales profunzimea și premeditarea acestuia, aș dori să vă familiarizez într-un fel cu atitudinile sau trăirile celor care au premeditat acest eșec. Cred că va fi mai simplu de-nțeles ce urmează în cuprinsul cărții.

În mod clar, mă refer la „leadershipul” politic, care nu este însă decât partea vizibilă a acestui complex agregat de persoane, funcții, atitudini moștenite, care-a premeditat eșecul României, asumându-și în mod inconștient și suficient capabilitatea de a conduce țara, ignorând reprezentanții legitimi ai elitei profesionale, adjuccând de fiecare dată în defavoarea interesului național, fiind strict preocupați doar de conservarea propriilor privilegii. Acest agregat complex, eu îl numesc SISTEM, așa cum cititorii cărții mele „10 păcate ale României” sunt deja familiarizați. Și chiar dacă „leadershipul” politic a fost mai degrabă doar unealta vizibilă a SISTEMULUI, este ceea ce eu pot să vă descriu ca „insider”, iar dumneavoastră să recunoașteți mai ușor, având în vedere notorietatea personajelor.

Am ales să vă familiarizez într-un fel cu atitudinile nepublice ale executanților SISTEMULUI, pentru a înțelege mai bine, așa cum spuneam, anumite situații prezentate în carte, și-am să fac acest lucru printr-o scrisoare generică pe care o adresez președintelui în funcție la momentul apariției cărții, respectiv Traian Băsescu. Îi cunosc bine și foarte bine pe toți liderii politici actuali de la vârf, expirați deja, sau cu șanse de a accede în scurt timp în funcții importante în stat, puteam să scriu oricărui dintre ei. Într-un fel însă scrisoarea aceasta le este adresată și lor, unele atitudini sau consecințe ale comportamentului lor, fiind similare cu ale actualului președinte. I-am scris însă lui Traian Băsescu, pentru ca evenimentele pe care le poate influența sunt în desfășurare, respectiv consecințele eșecului național despre care vorbeam îi sunt de asemenea imputabile la modul curent, având în vedere calitatea lui de șef al statului. Deci:

„Dragă Traian, îți scriu atât în calitatea mea de fost opozant al tău, odată cu 2001, anul intrării mele în politică, de fost partener în 2004, de fost adversar (poate singurul!) pe întreaga durată a primului

tău mandat, 2005 – 2009, oricum, în calitatea de om care-ți cunoaște bine și calitățile, și defectele, și aspirațiile.

Îți scriu de data asta fără niciun sentiment de revanșă, fără ură și fără înrâncenare. Știu că pare greu de crezut această detașare a mea în ceea ce te privește, în condițiile în care ți-am imputat de-a lungul timpului inconsecvența în relațiile noastre personale, chiar lipsă de caracter. Astăzi, la circa 2 ani de la ieșirea mea din politică, observând dezastrul național instalat, pe care-l girezi cu disperare și evidentă lipsa de soluții, nu mai simt deloc nevoia să-ți demonstrez ceva, sau să mă răzbun pe tine, deși poate ar fi scuzabil, ținând cont de ce s-a întâmplat după victoria noastră din 2004 – pentru că da, eu o consider a *noastră*. Sunt încă tânăr, am trăit cu sentimentul că mi-ai furat niște ani din viață, mă revoltă când văd atâta nedreptate și minciună nepedepsite, adică exact pe dos decât am promis împreună în 2004. Și totuși, revolta mea nu mai este orientată împotriva ta, și o să vezi de ce, parcurgând această scrisoare, și poate, cartea.

Au trecut 6 ani de când ne-am despărțit politic și, chiar dacă poate tu crezi că am regretat vreodată că nu am rămas alături de tine, beneficiind din plin de putere așa cum o fac toți apropiații tăi, îți spun sincer că, dacă ar trebui să iau din nou decizia de atunci, și acum ar fi aceeași. Și-acum încep să-ți explic!

Prin conjunctura aleasă de soartă, favorizată prin efortul unor instituții și persoane detectabile doar de către cunoscători, de la finalul lui 2004 ai fost mandatat, Traiane, nu doar cu conducerea țării, dar mai ales cu o sarcină precisă: să „te-ncaici” cu marile probleme ale acestei națiuni, să le analizezi împreună cu cei mai capabili români ce-ar fi acceptat să lucreze cu tine, și găsind soluțiile potrivite, să asiguri impunerea acestora, să girezi implementarea lor.

Și bineînțeles că din aceasta perspectivă, neonorată deloc prin acțiunile mandatului tău prezidențial, trebuie ca măcar astăzi să devii un receptor principal al discuției despre boala și mizeria României de azi. Nu pentru că ai provoca mizerie în această țară, nu mai e rolul meu să îți judec nici pulsunile, nici emoțiile și nici raționamentele. Nu pentru că te-aș considera un fel de simbol al bolilor și al alienării acestei țări, n-o s-o fac, deși sunt foarte tentat să o fac. Nu pentru că vreau să pun în spatele tău vinovățiile cumulate pe care le enumăr și le expun în această carte, fiindcă nu o s-o fac, n-ar fi real, aș fi incorect în ceea ce te privește.

Vreau să receptezi această discuție pentru că tu, la fel ca și mine, la fel ca și orice cetățean al acestei țări, trebuie să ai șansa de a privi din nou în oglindă. Mai ții minte metafora oglinzii, cea din campania electorală? Cea pe care ai folosit-o pentru a sugera unei mulțimi de români, speriați de Năstase și de trecut, și care sperau să vadă o cale spre viitor, că tu ești diferit. Precizând pentru cei mai tineri, o să spun că ai vorbit de oglindă încercând să arăți că, deși ești și tu un fost comunist, deși ești și tu un fesenist, deși ai fost mereu în clasa politică pe care o critikai, tu ai putea fi altfel. Sugerând în acest fel că ai fi, mai mult decât oricine altcineva, conștient atât de bolile reale ale țării, cât și de slăbiciunile tale, concomitent de nevoile reale și chiar de sensibilitățile acestei țări. Eram în spatele tău, am văzut cum lumea te-a crezut și te-a votat. A fost un moment de un entuziasm nebun (de data asta, folosirea cuvântului „nebun” este chiar sănătoasă) și eu am fost unul din „nebunii” care s-a bucurat aproape ca un copil în urma victoriei tale, făcând în acea seară ture nenumărate între Piața Română și Piața Universității, doar pentru ca să pot savura mai mult bucuria victoriei unor oameni curați și încrezători.

Ai crezut, domnule Președinte al României, că acea victorie este suficientă. Și ai crezut asta tocmai pentru că brusc ai reînceput să te gândești doar la tine. Ai crezut de fapt că bolile sistemului, despre care am vorbit împreună de-atâtea ori înainte de alegeri, nu mai sunt atât de grave, doar pentru că tu le poți ocoli deja, de la înălțimea fotoliului prezidențial. Mesajul meu către tine azi, după 6 ani în care noi doi n-am mai vorbit, este că te-ai păcălit groaznic, încercând de fapt să ne păcălești pe cei ce te-am susținut. Pentru că acele boli nu se pot ocoli, și din cauza calculului tău greșit, ai ajuns și tu, la fel ca fiecare dintre noi, prizonier într-o țară prăbușită, un biet locatar al Ospiciului numit România. Singura diferență este că „prizonieratul” tău are o perspectivă temporară calmantă, contemplată de la ferestrele palatului Cotroceni. Și, sărmanul de tine, deși ți-ai întreținut mereu iluzia că ai fi un mare lider, un om care conduce, un „creier”, chiar un „păpușar”, acum o oglindă adevărată, nu ca cea iluzorie din campania din 2004, ți-ar arăta doar imaginea unui „pacient” învins.

Pentru că, domnule Președinte Traian Băsescu, Sistemul te-a învins! Cred că nu există nimeni, chiar alături de tine, și cu atât mai mult printre ceilalți dintre noi, care să nu fie conștient azi de înfrângerea ta. Poate doar tu nu ești conștient de acest lucru. Deși, dacă

aș ține cont de inteligența ta, sunt sigur că, în colțurile intenționat neexplorate ale minții tale, și tu ți-ai dat seama de asta.

Și când rememorez că ai venit la putere pe baza unui proiect de schimbare, de însănătoșire, de curățenie morală și politică, pe care l-ai abandonat din prima zi de după victoria din 2004! Era un proiect luminos, dar mai mult ca orice, era un proiect corect. Era ceea ce România are nevoie acută în continuare, deși sunt convins că, pe măsură ce timpul trece, pierde și șansa ca această țară să mai poată să pună în aplicare un astfel de proiect. Deja acel fost proiect al nostru (fiindcă pot spune, poate mai mult ca oricine altcineva, că este al nostru, nu doar al tău) pare pentru majoritate doar o îndepărtată himeră, o posibilă halucinație a minților unor oameni care încă se cred sănătoși, într-o societate destructurată.

Am spus că Sistemul te-a învins, și chiar vedea asta, s-ar putea însă ca acesta să te mai folosească o vreme. Și-ți reamintesc că tot în 2004, îl ridiculizai pe Emil Constantinescu pentru declarațiile sale, în care recunoștea că a fost învins de... Sistem.

Dar măcar el a fost sincer. Într-un fel, dacă vrei, ca și Iliescu care, în sinea lui, știe foarte clar că nu a vrut niciodată o schimbare de Sistem, ci doar o schimbare de oameni. Tu, spre deosebire de ei, te minți în continuare, cu „sprijinul” unor yesmeni cu apucături de pupincuriști (scuze cititorilor!), care te înconjoară. Te crezi puternic, deși nu mai ești demult. Te crezi chiar reformator, deși nu ai pus în practică nici măcar o reformă.

Ce s-a ales Traiane, de discursul anticorupție? S-a ajuns la Ridzi și la Videanu, la Bercea Mondialu și la dubioșeniile acelea încă neclarificate despre traficul cu armament al fratelui tău. Am atacat împreună corupția PSD marca 2004, dar corupția și hoția făcută în numele tău, sau poate chiar cu aprobarea ta, sunt și mai spoliatoare. Ce s-a ales de reforma sistemului de securitate națională? Ce s-a întâmplat cu controlul democratic al serviciilor secrete? Ce-a ajuns votul uninominal? Cum de sărăcia e azi mai mare ca înainte? Cum de s-a distrus atât de tare credibilitatea cotei unice? Unde sunt vocile credibile din societatea civilă, care te susțineau la fiecare pas?

Tu chiar nu înțelegi ce ți se întâmplă, sau te afectează prea tare dacă recunoști? În afara celor pe care i-ai pus în funcții grase, sinecuriști foști „elitiști”, nimeni semnificativ nu te mai susține. Altcineva, în afară de pedeliști devalizatori de bugete, nimeni nu mai

spune nimic bun de tine. Asta nu te face să te urci pe pereți? Nu te simți măcar rușinat? Ce ai putea vedea azi, de-ai îndrăzni să te uiți totuși în oglindă? Și te întreb cu mâhnire în ceea ce te privește, chiar ca un fost tovarăș, însă cred că dacă-i îndrăzni ai putea vedea, poate pentru prima dată după 6 ani, adevărul. Vei vedea „colivia de aur” în care stai închis, înconjurat de aceiași oameni sau de același tip de oameni pe care înainte îi critikai și-i detestai. Vei observa și că nimic din ce spui nu se mai întâmplă, că planurile tale concrete – cele pentru care ai fost mereu atât de admirat – nu mai au nici finalitate și nici consistență. Vei constata stupefiat că nu mai poți să influențezi decizii nici în Servicii, nici în Parlament, nici măcar în Guvern. Nimeni nu te mai ascultă, de fapt. Cu toții par atenți, eventual aud ce le spui dar, nemaiascultându-te, e evident că nimeni nu te mai respectă.

Iar dacă cei din jurul tău nu te mai respectă, cum crezi că gândește restul oamenilor din țară? Cum consideri că se vor comporta în scurt timp cei care știu despre tine doar din relatările televiziunilor „mogulilor”? Mai ales că mulți nu mai aud decât injuriile tale sau doar acuzațiile tale răbufnite împotriva unui „popor nerecunoscător”.

Ai vrut respect din partea cetățenilor acestei țări, dar în urma acțiunilor tale prezidențiale ai ajuns azi să primești în schimb ură și dispreț. Iar din partea Sistemului, pe care ai vrut să îl conduci glorios ca pe o navă în vreme de furtună, nu mai primești azi nimic, poate vreun brânci în curând, când vor considera că nu mai ești util. Aș pune pariu că sintezele zilnice cu informații pe care le citești, sunt deja pline cu lucruri nereale, dar pe care tu vrei să le auzi. Sau că discuțiile pe care le porți cu „fidelii”, duc la decizii „deștepte” care par să te întărească și să te confirme. Dar aceste decizii, de fapt, nu mai înseamnă nimic.

Ai ajuns și tu la fel ca noi toți. Ai ajuns un pacient într-un ospiciu, care se crede altceva. Voi descrie mai târziu, în carte, și cum se cheamă tipul de boală pe care îl au, de obicei, conducătorii. Vei decide singur dacă te încadrezi sau nu.

Eu recunosc însă cinstit că sunt prizonier în acest „ospiciu”. Mă cred încă sănătos, deși poate nu mai sunt nici eu. Dar sunt măcar conștient de ceea ce mi se întâmplă. Și aleg, în cunoștință de cauză, să mă uit în oglindă și să spun, cât se poate și cui mă ascultă, adevărul în care eu cred. Și cred că sunt mai câștigat și pentru că, spre deosebire de tine, eu nu sunt obligat să mai mimez speranța în viitor. Eu nu mai

transmit celor din jur promisiuni. Dimpotrivă. Mă adresez doar celor pe care îi consider aproape de o posibilă evadare: tinerilor și celor care deja au plecat din țară. Tinerii care au încă șansa de a nu se obișnui cu minciuna, cu nedreptatea, cu anormalitatea. Ei pot încă să își osifice valori sănătoase. Oriunde în Occident, dar nu aici, în România pe care voi, ultimii 7 ESCU, Iliescu, Constantinescu, tu, ați condus-o în ultimii 20 de ani. Iar cei care au plecat deja, cei care știu că există și lumină în spatele umbrelor pe care ni le proiectam pe perete, trebuie să rămână deocamdată acolo, departe de țară. România, așa cum e azi, nu are nicio șansă, și nici nu le poate oferi din păcate, vreo șansă...

Dragă Traian.

Viața este dură azi cu tine, istoria va fi și mai dură. Eu știu bine că ai căutat toată viața ta mai ales două lucruri, glorie și respect, și le-ai pierdut pe-amândouă tocmai din postura prezidențială. Sistemul te-a înfrânt, oamenii se vor bucura însă când vor înțelege asta, pentru că nici măcar vracii gen Aleodor Manolea, care te înconjoară în ultima vreme, nu le mai pot influența trăirile excesive în ceea ce te privește. Rămâne doar ca tu, dacă vei găsi în interiorul tău forța de a fi sincer cu tine, să recunoști toate aceste lucruri. Poate că abia atunci, dacă vei avea și noroc, vei mai găsi o cale spre propria ta însănătoșire.

Nu vreau să te jignesc, știi că am încercat pe cât posibil să n-o fac, însă, din dorința mea de a te forța la introspecție în aceste vremuri grele, vreau să-ți ofer o imagine plastică despre tine, să fie elocventă și pentru cititorii cărții mele: Traiane dragă, astăzi tu ești asemenea eroului din filmul „El Cid”, varianta românească și deloc eroică. Diferența specifică este că el a fost ținut pe cal și după ce o săgeată îl răpusese, legat fiind și cu ochii larg deschiși, cu scopul nobil de a-și conduce armata la victoria finală, în timp ce tu ești arătat în fruntea „armatelor”, tot fără putere, doar cu intenția ca cei care manipulează cu adevărat puterea în România, să nu fie deranjați... Trist!

Înțelegând ce ți se întâmplă azi, nu înseamnă că am înțelegere pentru faptul că nu-ți pui problema responsabilității faptelor tale. Speranța mea însă, este ca citind această scrisoare, și poate cartea, chiar de te vei enerva, să capeți măsura consecințelor (în) acțiunii tale.

Îți doresc multă sănătate!"

Capitolul I

ÎNTREBĂRILE MELE

Lumea s-a modificat profund în ultimele zeci de ani, timp în care

noi românii, fie vegetam sub ceașism, fie speram, naivi și neatenți, că ceea ce s-a întâmplat în 1989 o să schimbe în bine de la sine, în mod structural, atât viețile noastre cât și perspectiva statului român. Cum arată însă lumea noastră de azi? Puterea politică și „marea finanță” s-au contopit într-o simbioză rar deranjată de către cineva; democrația este mimată aproape perfect de către liderii țărilor puternice, iar tot jocul public, regizat de mogulii mass-media, este arbitrat de instituțiile statelor respective până la limita percepției cetățeanului de rând; prosperitatea, care s-a revărsat în exces peste cei „aleși” și pregătiți din vreme să o primească, noile reguli de relaționare din interiorul organizațiilor internaționale reprezentative, pe care simplii cetățeni nu le pot vedea și de la care țările mici participante sunt excluse, relațiile și interesele personale ale liderilor politici și economici puse la baza oricărei înțelegeri, reprezintă și ele elemente net diferite de ceea ce proiectam a fi o „lume pentru toți” construită în baza regulilor democrației. Să remarcăm de asemenea în tabloul modificat al lumii de azi și forța excesivă a corporațiilor multinaționale, adânc implicate în procesul de globalizare care a cuprins partea esențială a planetei, corporații în stare azi să se impună aproape oricărui guvern ce s-ar opune unor interese strategice ale comunității economice de tip „corporate”. Desacralizarea vizibilă a atitudinii cetățenilor, mai ales în zona creștină catolico-ortodoxă, unde masoneria și-a impus vectorii de influență exact la vârfurile piramidei bisericești, este un alt element ce diferențiază lumea de azi, de cea în care am evoluat până acum. Sau alte lucruri diferențiatore gen, rolul cu tentă schizoidă al mass-media, ce s-a transformat din interfața relaționării putere-cetățeni, în catalizatorul acțiunilor puterii și, respectiv, în arbitrul efectelor acestor acțiuni la nivelul populației, sau, noua atitudine a liderilor politici și culturali, tabloidizată și ea după trendul vremurilor, ca să poată penetra mai simplu masele largi de cetățeni ai lumii globalizate, din ce în ce mai mimetici, mai comozi, mai doritori de multe, la un preț cât mai mic.

Cam așa arată lumea în care trăim noi azi, în viziunea mea. Însă noi românii aproape că n-am observat toate aceste lucruri, atenți doar să ne ocupăm foarte repede fotoliile „rezervate” în NATO și UE, gândindu-ne iarăși că se vor sfârși astfel problemele noastre cotidiene legate de nivelul de trai, că vom lupta mai bine cu complexe ce ne bântuie existențele de câteva generații. Numai că, la fel ca în viața de

toate zilele a unui om, nici în viața unei națiuni nimic nu vine de la sine, iar noi n-am pregătit în 20 de ani nimic legat de atenuarea șocului integrării politico-economice în Occident și... colac peste pupăză, a mai venit și criza mondială! Tocmai când ne pregăteam să profităm de beneficiile integrării... Și asemeni unei epidemii de gripă, care-i îmbolnăvește ușor chiar și pe cei puternici, dar cu sistem imunitar antrenat, dar îi poate omorî pe cei care ascundeau boli vechi, netratate, cu capacitate internă de luptă cvasianulată de privațiuni, criza a declanșat în România toate tendințele excesive, potențate de sindromul disperării, în funcție de instinctul de conservare al fiecăruia.

Sunt un om care tocmai a împlinit 40 de ani, și care și-a trăit cele două jumătăți de viață în două sisteme aparent profund diferite. Sunt încă tânăr, dar într-un fel mă simt îmbătrânit înainte de timp. Viața mea, sfâșiată între două perioade care au marcat dramatic istoria țării mele, a fost trăită într-un mod net diferit: copilăria și adolescența, marcate de totalitarismul perioadei, asigurându-mi o existență liniștită, introvertită, tocmai din cauza imposibilității răspunsului la unele întrebări fundamentale, clare; a doua perioadă, agitată, cu speranțe multe, proiecte, schimbări neașteptate de statut profesional și personal. Azi, după 20 de ani de tranziție post-ceaușism (mi se pare etichetarea cea mai bună pe care o pot face ultimei perioade), mă simt obligat să îmi pun iar întrebări existențiale. Sunt întrebări pe care credeam că le pot avea doar ca tânăr adolescent în fața unei lumi necunoscute și fascinante. Ultimii 20 de ani însă, nu mi-au adus răspunsurile la care speram în adolescența, ci au creat noi și noi întrebări, legate de sensul vieții noastre comune. Nu cred că noile întrebări sunt doar ale mele, cred mai degrabă că sunt ale întregii mele generații, care a militat ca 1989 să fie șansa unei schimbări dramatice, în bine, șansa unei adevărate revoluții în viața noastră. Nu a fost așa, ba chiar am derapat necontrolat, dar premeditat, spre ceea ce descriu în această carte: starea națională de ospiciu neasumat.

Mi-am propus să prezint România fără măști sau farduri, așa cum am perceput-o în calitatea mea de „insider” al jocurilor de influență sau de putere. Nu încerc în acest fel vreo răzbunare palidă asupra celor ce mi-au blocat eforturile, schimbându-mi de multe ori sensul vieții, cu un cinism și o determinare greu de închipuit pentru cei neavizați. Ar fi prea facil, iar credința mea este că viața le va da ceea ce merită, lucru pe care-l observ deja legat de mulți dintre ei. Însă doresc

să-i fac să-nțeleagă pe cei de bună credință care-au tot pedalat în gol în ultimele 2 decenii, de ce anume eforturile lor au fost zadarnice, și mai ales, ce perspectivă mai au. Și mai vreau ca generația copiilor mei să nu se mai hrănească cu iluzii, necunoscând trecutul și neînțelegând prezentul, așa cum au pățit părinții lor, adică noi, să poată să priceapă cu mai multă precizie ce le mai poate oferi această țară și care-ar fi rolul lor dacă ar alege să mai viețuiască aici.

Pentru că dumneavoastră ați trăit, stimați cititori, ultimii 20 de ani de viață socială pigmentată din plin cu „efecte speciale”, care au vrut să întrețină imaginea unei țări democratice, care ar vrea să funcționeze normal, cu o societate vie, cu o economie care se dorește să devină de piață, cu energii naționale care s-ar putea canaliza spre bunăstare și civilizație. Vi s-a mai spus ani de zile că am ajuns, în urma experienței comuniste, la marginea lumii civilizate și că încercăm din răspuțeri să revenim în interiorul acesteia, fiindcă acolo ne-ar fi locul. Cei care erați tineri în 1989, ca mine, ați sperat ani de zile, cu suficientă naivitate, că șansa această istorică nu va fi ratată. Cei mai în vârstă, și eventual mai pățiți, au crezut totuși că urmează o perioadă care, deși plină de obstacole și de greutate, va pava drumul lor și al copiilor lor spre o viață mai bună decât a fost înainte. Iar cei „mai mici”, cei crescuți după 1989, au intrat în viață pornind de la învățăminte simple, care le spuneau că realitatea din jurul lor înseamnă Europa, înseamnă civilizație, înseamnă democrație și economie de piață.

Celor care au trăit 20 de ani în această realitate, având așteptările și speranțele sugerate mai sus, și mai mult, or fi avut curajul să își asume „riscuri sociale” de genul, o familie, copii, investiții, credite, au avut nebunia de a rămâne în țară pentru a-și face aici meseria, pentru cei care au căutat cu încăpățănare o fărâmă de normalitate în viața lor în România, aș vrea să le adresez câteva întrebări, al căror răspuns implicit sugerează într-un fel chiar mobilul meu personal în scrierea acestei cărți.

Spre exemplu, despre stima de sine. Din punctul meu de vedere, stima de sine ar fi la baza echilibrului psihologic al fiecărui individ, implicit al societății pe care aceștia o formează. Dincolo de mecanismele de supraviețuire, de apă și hrană, de protecția fizică, stima de sine este un element fundamental pentru cineva care vrea să își ducă viața „în picioare”, vertical. Ce se întâmplă însă dacă majoritatea cetățenilor unui popor își pierde stima de sine, așa cum în

mod evident se întâmplă în România? Care pot fi consecințele dacă o națiune nu găsește, sau nici nu mai caută, mecanisme prin care să redobândească stimă de sine, să arate într-un fel că se respectă, că are încredere în forța sinergiei naționale, așa cum, din păcate, demonstrează azi românii?

Sau, ce se întâmplă cu o țară în care nu mai exista presiunea opiniei publice? O democrație – așa am fost învățați cu toții, și așa li se spune copiilor noștri și astăzi la școală – are nevoie, pentru a supraviețui, de existența și presiunea permanentă a opiniei publice. Când nu există o presiune din partea opiniei publice pentru a se contrapune răului din societate, exceselor inevitabile ale puterii, pentru a face curățenie, pentru a limita abuzurile, pentru a stopa umilințele, ce se întâmplă cu acea societate de oameni? Și, mai mult, ce se întâmplă cu acel popor care, timp de zeci de ani, nu mai reușește decât sporadic să producă o presiune publică naturală, așa cum am pățit noi?

Orice colectivitate e formată din oameni puternici și oameni mai slabi, simțindu-se nevoia unui mecanism de protecție, prin care cei slabi să nu fie subjugăți total, cei puternici să nu fie lăsați prada instinctelor discreționare. Dacă acel mecanism nu mai funcționează, ce se întâmplă cu mentalul colectiv din acea țară? Când nu există instanțe funcționale cu rol moderator, la care să putem apela în termeni reali, cum se mai pot apăra cei slabi de cei puternici?

Când crezi că ai devenit în sfârșit cetățean european, protejat fiind de reguli și instituții solide, cu posibilități sporite de a prospera, dar vezi că veniturile tale depind de voința arbitrară a unor politicieni slabi pregătiți, ce par să nu mai dea socoteală nimănui, sau că până și siguranța ta fizică, depinde de disponibilitatea unor băieți puternici de a nu te călca în picioare, ce te mai face să te simți „european”?

Observând că oamenii din jurul tău nu își mai apără dreptul la proprietate, nu se luptă pentru el, ci mai degrabă preferă să accepte în tăcere presiunile venite din partea unor grupuri mafiote, private sau chiar din partea statului, cum mai poți numi entitatea din jurul tău stat de drept? Nu te cuprinde un sentiment de nesiguranță, chiar de panică?

Avem legi și știm cu toții că nu sunt aplicate. Cu toate acestea, de ce mai comentăm liniștiți fiecare lege în plus care se adaugă listei lungi de legi neaplicate? Avem instituții care știm clar că nu funcționează, de

ce acceptăm să construim la nesfârșit noi și noi structuri, sporind birocrăția? Avem drepturi și libertăți pe care le vedem constant încălcate, de ce suntem păcăliți continuu de noi și noi promisiuni privind alte drepturi și alte libertăți? Cum putem considera că suntem o societate sănătoasă, dacă acceptăm să crească în jurul nostru astfel de cancere? Cum mai putem pretinde copiilor noștri să respecte niște legi pe care nici noi nu le respectăm? Cum putem spera la o viață mai bună din partea acestei societăți câtă vreme ea nu ne oferă răspunsuri de bază privind derapajul existenței noastre de azi?

Aș putea continua cu seria de întrebări retorice, generatoare de răspunsuri demoralizatoare. Într-un fel, ele vor continua pe parcursul cărții, în timp ce voi prezenta amănunte despre evenimentele importante ale ultimelor zeci de ani, ce ne-au dăltuit parcursul actual, despre România ce a apărut după 1989 în urma unor evenimente care nu au fost nici acum clarificate. Voi încerca să explic eșecul și să arăt premeditarea, prin schițarea unui tablou general pe care deși îl vedem zilnic, refuzăm parcă să-i observăm „tușele” nepermise: un sistem de partide ce s-a conturat în jurul unor principii clamate dar inexistente, cu structuri derivate din trecutul totalitar, care nici până acum nu și-au justificat existența, cu un leadership derizoriu, rezultat al selecției execrabile pe care, niște servicii secrete de profesionalizate, au operat-o doar din dorința de control total, uitând sarcina de construcție; democrația noastră ce se bazează pe reguli modelate de mineriade, de violențe de stradă, de „spectacole” televizate și de un parlamentarism manipulabil total; societatea noastră civilă ce a fost mereu captată politic și dirijată subiectiv, sufocând orice fel de tendință civică reală ce-ar fi putut genera niscaiva porniri sănătoase; sindicalismul românesc post-89 ce nu a militat niciun moment pentru condiții mai bune de muncă, ci a acceptat liniștit politici de sărăcire și de dezindustrializare; educația post-89 ce a degenerat lamentabil, la fel ca alte servicii publice modelatoare.

Trăim într-o Românie în care avem aparent toate atributele unei societăți democratice, dar în care, așa cum sugeram mai sus, serviciile secrete cresc în putere și dimensiuni, semn al dorinței nestăvilite a puterii de control și șantaj ulterior. Cu o specificație importantă: SINTAGMA „Servesc patria!”, prin care orice angajat al acestor structuri își parafează contractul de muncă, a rămas cel mai neglijat paragraf între obligațiile de serviciu ale acestor domni. Sau chiar mai

grav pentru ei acel „Servesc patria!” a devenit „Servim liderul, liderul ne deservește pe noi!”. Cum mai poate fi nunită o astfel de societate drept o democrație? Cum poate fi prezentată economia noastră ca fiind una de piață? Cum poate fi acceptat sistemul nostru constituțional ca fiind unul de drept? Dar, mai mult, cum poate fi numită societatea noastră drept societate? Mai suntem un popor, sau suntem doar o mulțime, o populație, o turmă? Mai avem instincte de supraviețuire, sau ne-am complăcut în modelul post '89? Mai avem demnitate, mândrie, ambiție și speranță? Sau suntem atât de subjugați de micul nostru orizont, redus la vizibilitatea posibilă printr-o fereastră cu zăbrele spre un fund de uliță plină de gropi, încât nici nu mai putem visa la vreo perspectivă decentă?

* * *

„Un ospiciu numit România. Cronica unui eșec premeditat”. Acesta este titlul pe care mi-l asum și care dă din start demersului meu, o dimensiune „psihanalizabilă”. O carte în care spun că România e un ospiciu? O carte în care vorbesc despre boli nervoase răspândite la nivelul întregului popor? Da. Nu m-am ferit niciodată de cuvintele tari și de etichetele dure, cei care mi-au analizat cariera cu atenție știu acest lucru. Am plătit pentru asta, dar eu știu că viața e prea scurtă pentru ca să o petrecem în spatele unor formalisme inutile. Da, trăim într-un ospiciu și da, comportamentul tip „ospiciu” este cel pe care îl practicăm (semi) conștient.

Și, dacă în prima parte a acestui capitol, încercam să vă familiarizez cu demersul meu de a demonstra eșecul României și premeditarea acestuia, aș vrea acum să încerc într-un fel validarea spiritului de analiză a atmosferei din România, pe care eu o încadrez la categoria „anormală”, cu evidente simptome ce mă îndreptățesc să pun eticheta de „ospiciu”.

Astfel, celor mai puțin familiarizați, le-aș defini simplu psihanaliza ca pe un procedeu de tratament medical al persoanelor care suferă de boli nervoase, și care propune un tip de tratament ce nu se petrece la fel ca la alte boli. În general, când medicina supune un bolnav unei terapii, medicii își dau silința să minimalizeze în ochii pacientului toate inconvenientele și să-i dea toate asigurările posibile în ceea ce privește succesul tratamentului, tocmai pentru a pozitiva tendințele pacientului.

Se procedează însă în cu totul alt fel în cazul tratamentului

psihanalitic. În acest caz, medicii pun la curent pacienții cu dificultatea metodei, cu durata sa, cu eforturile și sacrificiile necesare. Pacientului nu i se poate promite nimic. Totul depinde de docilitatea pacientului, de răbdarea sa, de disponibilitatea sa de a accepta boala și de a răspunde tratamentului.

Fără a fi medic, cu atât mai puțin psiholog sau psihiatru (profesii complexe, minimalizate voit în perioada totalitară, nerecuperate nici acum în circuitul terapiilor curente și necesare!), v-aș sugera totuși acest procedeu al terapiei psihanalitice, ca fiind potrivit atunci când, parcurgând anumite pasaje din carte, v-ați simți mai degrabă deranjați, conștientizând mediul profund anormal în care viețuim.

În ceea ce mă privește, am asumat fără rezerve starea de „boala națională”, și consecvent metodei pe care v-am propus-o, în cuprinsul acestei cărți prefer să nu fiu deloc politician, să nu vă minimalizez problemele derivate din traiul în România, să nu vă dau iluzii privind sănătatea noastră sau perspectivele pozitive.

Prefer să tratez majoritatea românilor ca pe o masă de bolnavi nevrotici, care influențează negativ și global comportamentul nostru național.

Celor care se simt jigniți de abordarea mea, le dau doar sfatul să nu citească această carte, s-ar frământa inutil. Simțind că lucrurile sunt normale, că țara în care trăiesc este sănătoasă per ansamblu suferind, eventual, de afecțiuni minore cauzate doar de mult clamatul faliment al clasei politice, este evident că nu e cazul să continuați aceste rânduri, veți rezolva problema la viitoarele alegeri!

Celor care însă simt, la fel ca mine, că trăim într-o țară cu o majoritate bolnavă, că această clasa politică falimentară este de fapt rezultatul direct al votului exprimat în „ospiciu”, preferând inclusiv să se autoînvinovățească pentru starea în care am ajuns, le-aș adresa invitația să reflectăm împreună pe parcursul cărții nu numai legat de prezentul inhibant, dar și de trecutul determinant, sau de viitorul nedefinit și în mod clar, lipsit de speranța pentru cei mai mi-ați români. Este neplăcut, însă este condiția necesară a oricărui demers de însănătoșire. Nu vreau să sugerez, Doamne ferește, că după ce veți fi citit această carte, veți avea în față soluțiile pentru ieșirea din criză sau vreun set de tratamente aplicabile la domiciliu. Nu veți avea parte nici de prezentarea vreunei viziuni absolute ce ne duce spre progres, cu atât mai puțin a unui drum luminos spre „ieșirea din tunel”. Nici nu

mi-am propus, nici nu cred că e posibil așa ceva! Veți beneficia însă poate, de o conștientizare mai clară a ceea se întâmplă cu noi. Și poate veți fi ceva mai atenți. Și aici fac o remarcă specială: principalii destinatari ai gândurilor mele din această carte sunt acei tineri deosebiți pe care îi mai avem, doritori de performanțe personale superioare, care simt că trebuie să ia o decizie rapid. Pentru ei am și un mesaj, dar doar la finalul cărții!

Revenind la „tratament”, aș aminti mai ales de Breuer, și soluția aparent simplă pentru rezolvarea unor traume psihice, care ar suna cam așa: „Ori de câte ori ne aflăm în prezența unui simptom, trebuie să tragem concluzia că la bolnav există anumite procese inconștiente care conțin tocmai sensul acestui simptom. Dar trebuie totodată că acest sens să fie inconștient pentru ca simptomul să se producă. Procesele conștiente nu generează simptome nevrotice. Pe de altă parte, de îndată ce procesele inconștiente devin conștiente, simptomele dispar”. Descoperirea lui Breuer constituie și azi baza tratamentului psihanalitic. Simptomele dispar atunci când condițiile lor inconștiente au fost conștientizate. Asta e esența, aparent simplă, dar confirmată de toate cercetările ulterioare, care eu cred că s-ar aplica și-n cazul nostru.

Pentru că așa cred că este și România astăzi – o țară măcinată de simptome ale unor boli nervoase, apărute în urma unor experiențe traumatizante incredibile și repetate de-a lungul istoriei și care definesc astăzi comportamentul nostru ca indivizi, ca grupuri și mai ales, ca societate. Repet, nu cred că suntem o societate sănătoasă dar, ce e cel mai important, nici măcar nu suntem conștienți de asta. Sensul simptomelor noastre se manifestă la un nivel inconștient. Și asta face ca boala sau bolile noastre să fie puternice și solide, și pe cale de consecință și conform teoriei de mai sus, cvasi-imposibil de tratat. Mergând mai departe, luându-mi sarcina de terapeut (doar pentru asta n-am mai fost înjurat!), afirm că primul pas spre însănătoșire stă în conștientizarea proceselor care caracterizează bolile noastre, în conștientizarea mecanismelor care stau la baza simptomelor noastre. Trebuie să vedem ce anume a generat bolile noastre, să le identificăm și, de ce nu, să le conștientizăm. Să mă scuze specialiștii domeniului pentru simplismul cu care abordez tema (cu unii dintre ei m-am consultat pe parcursul pregătirii cărții), dar chiar nu i-am înțeles de ce n-au generat o dezbatere națională legat de ceea ce eu descriu aici,

pentru că n-am întâlnit încă niciunul care să mă infirme în totalitate! Oricum credința mea este că voi reuși să generez măcar o controversă la nivelul specialiștilor, dacă nu din interes, măcar din orgoliu.

Dacă vom începe să ne privim ca o națiune zdruncinată decisiv de multele traume repetate, fără false pudori, vom putea înțelege mai bine anumite comportamente de grup ce azi ni se par ciudățenii. Spre exemplu, se întâmplă deseori ca, în urma unei experiențe traumatizante care le-a zdruncinat însăși temelia vieții, oamenii să ajungă să fie atât de abătuți încât să renunțe la orice interes pentru prezent și pentru viitor, toate facultățile sufletului lor fiind fixate de trecutul traumatizant. Folosesc acest exemplu pentru a sublinia mai bine faptul evident ca românii sunt astăzi iar întorși spre ei înșiși și spre trecut. „Înainte de '89 era mai bine, Ceaușescu redivivus!”, spun tot mai multe sondaje recente. Asta confirmă parte din boala noastră. Nu ne mai interesează prea mult prezentul, nu ne interesează mai deloc viitorul. Așa cum victimele unor violuri sau ale unor hărțuiri se închid în mintea lor și se întorc în timp spre perioade de liniște și calm, așa face și majoritatea dintre noi astăzi. Iar autorii autentici ai violurilor și ai tâlhăriilor, conștienți de boala noastră, ne arată mereu prezentul precar și viitorul incert, tocmai pentru a ne speria și pentru a ne face să ne ascundem în meandrele bolilor pe care le-am căpătat.

Ca să exemplific, psihologii celebri, precum Freud, sugerau că de câte ori terapeuții își asumă rolul de a vindeca un bolnav și de a-l elibera de simptomele sale morbiile, el – pacientul, opune o rezistență violentă, încăpățânată, care se menține pe întreaga durată a tratamentului. Cum ne explicăm faptul că bolnavul se apără cu atâta energie împotriva suprimării simptomelor și restabilirii cursului normal al vieții sale psihice, se întreba Sigmund Freud: „Convingerea noastră este că forțele care se opun schimbării stării morbide trebuie să fie tot una cu acelea care, la un moment dat, au provocat această stare”.

Capitolul II

OSPICIUL NUMIT ROMÂNIA

România este azi asemeni unui spital de nebuni, și din păcate această comparație nici măcar nu e una forțată, realizată doar ca o eventuală figură de stil. Din păcate, societatea românească prezintă în mod evident similitudini șocante cu cele ale unui ospiciu, iar cetățenii ei se comportă de așa manieră, încât pot fi asimilați lesne medicilor și

gardienilor, pe de o parte, respectiv pacienților, pe de altă parte. Pentru că, o societate supusă în mod repetat unor traume majore, așa cum a fost societatea noastră cel puțin în ultimul secol, generează în mod consecutiv boli nervoase la nivelul indivizilor ce o compun. După 45 de ani de comunism impus cu teroare, în care am conștientizat închisoarea în care trăiam, care veneau după experiența, nefericită în a doua sa jumătate, a unei monarhii de import, egoistă, coruptă și dictatorială, au urmat 20 de ani așa-zis postrevoluționari, în care speranța a fost ucisă în mod repetat, civismul și democrația reprezentativă au fost practic compromise definitiv, traumele aplicate grupurilor sociale dezavantajate s-au cronicizat. Acest capitol prezintă simptomele pe care trebuie să le urmărim, ale unor boli ce s-au instalat în mediul nostru social. Credem cu toții în mod fals, că oamenii sănătoși sunt majoritari, iar cei bolnavi ar fi doar excepții. Uitați-vă mai bine în jur, ba chiar autoanalizați-vă comportamentul! Observați frica, paranoia, megalomania, dubla personalitate, delirul, mania persecuției, violența necontrolată, lipsa de responsabilitate, dependența de orice fel.

Starea de ospiciu

Nu trăim într-o societate sănătoasă, de fapt nu cred – și am argumente – că trăim într-o societate. Tabloul general ne arată că doar populăm un teritoriu, care are reguli similare cu cele de dinainte de 1989, cu relații de putere similare, cu perspective clar mai sumbre decât în ceaușism pentru majoritatea românilor, cetățenii simpli. Formăm o colectivitate marcată de polarizarea între cei puternici și restul lumii, de lipsa de speranță pentru cei săraci, de lipsa de orizont pentru cei tineri, de disperarea celor bătrâni. Statul nu mai ajută, ci menține în viață. Statul nu mai educă, ci perpetuează un vâl de ignoranță. Statul nu mai protejează, ci oprează. Statul pare chiar că nu mai există, a ajuns la fel de „mort” cum a fost și în comunism, când era doar o mască pusă pe fața sistemului de putere așa-zis comunist. Acum, sistemul de putere persistă. Are, poate, alți oameni în componență, are metode noi, dar are aceleași reguli.

Parcă trăim într-un ospiciu, într-o casă de nebuni, căpătând impresia clară în ultima vreme că suntem pasagerii unui tren tras pe o linie moartă, mințindu-ne din ce în ce mai neconvingător ca de fapt am fi într-o gară, așteptând să mergem mai departe.

Așa cum spuneam, suntem prinși în capcana unei lumi similare cu cea de dinainte de 1989, cu o singură mare și esențială deosebire:

atunci, în perioada ceaușismului, știam că suntem într-un „ospiciu”, știam că avem în jurul nostru „gardieni” și „medici”, nebuni și ticăloși. Știam clar că singura cale de a avea o viață normală era evadarea din ospiciu.

Acum suntem tot într-un ospiciu, dar realitatea lui se ascunde sub imaginea unei case de odihnă, sau chiar a unui hotel. Cei 20 de ani de după 1989 au întărit această iluzie, până deunăzi, când criza economică a dat la o parte vopseaua scorjită de pe pereți, dezvăluind că n-avem resurse materiale care să mai poată să susțină această parodie. Pe cale de consecință, va fi mult mai puțină preocupare pentru aparențe, iar imaginea ospiciului de dinainte de 1989 va fi din nou vizibilă, cu tot decorul arhicunoscut de către cei contemporani acelor vremuri: o majoritate de „pacienți”, zăpăciți de viața precară și medicația aleatorie, o minoritate îmbuibată de gardieni și doctori, conservând un sistem de cvasiteroare, trăind cu frica pierderii privilegiilor în cazul în care majoritatea ar scăpa de sub control.

Într-un ospiciu veritabil, cei care sunt închiși acceptă tot ce li se întâmplă pentru că nu au de ales. În oglindă, într-o societate normală, cetățenii au tot timpul de ales, însă eu observ cu precizie ca românii și azi se comportă similar pacienților de ospiciu care acceptă tot ce li se impune, deși e deseori anormal sau e împotriva oricăror reguli de bun-simț. Când membrii unei națiuni se comportă ca și cum ar fi prizonieri într-un ospiciu, susținând, în același timp, că sunt liberi, cum mai pot fi crezuți că știu, de fapt, ce înseamnă libertatea, cum ar putea susține, că mai trăiesc într-o societate?

Descrierea clinică a ospiciului în multe discuții pe care le-am avut cu ei, am înțeles de la românii plecați din țară înainte de 1989, ca marea majoritate nu a analizat niciodată cum au ajuns ei în acea stare, simțind deodată că trebuie să evadeze. Explicația lor exclusivă era ceaușismul, deghizat în comunism, dar de fapt se întâmplase mai mult. Și așa încerca o similitudine, cu problema claustrofobului: subiectul este ținut într-o incintă, închis, începe să se simtă tot mai incomfortabil și nu înțelege de ce; de fapt este claustrofob și nu știe acest lucru; abia când iese reușește să-și revină brusc la starea de normalitate. La fel, pe cei evadați din ceaușism, universul acela îi apăsa foarte tare, și o dată limită suportabilității fiind atinsă, au încercat din toate puterile să iasă din „incintă”.

Societatea românească s-a îmbolnăvit foarte grav în perioada

comunistă, asumându-și boala. O boală care se manifesta precum starea de ospiciu, acea stare concentraționară. Atunci, societatea știa că a bolnavă, trăind în această paradigmă atât majoritatea „pacienților”, cât și minoritatea „gardienilor” și „medicilor”. Cu toții, mai mult sau mai puțin conștient, luaserăm brusc decizia că poți să te afirmi și să supraviețuiești într-o astfel de societate și într-o astfel de lume într-un singur mod: doar mințind și mințindu-te.

Astăzi, suntem obligați să înțelegem că am rămas în continuare bolnavi, și nu cred că ar fi chiar așa de greu, mai ales că în mod evident n-am avut parte de vreo terapie corespunzătoare post '89. Și am subliniat că suntem obligați, deoarece, dacă ne-am hotărî să-ncepem o terapie, asta ar fi prima măsură diferită net de obișnuința inoculată tuturor de a minți, respectiv de a ne minți. Iar primii care trebuie să înțeleagă asta sunt cei care cunosc bine sistemul de dinainte de 1989. Eu pot să depun mărturie pentru ce s-a întâmplat înainte de 1989 doar conexând experiențele de copil, respectiv de adolescent, cu toate informațiile despre mecanismul sistemului, obținute post-factum din diverse surse autentice. Ar fi însă datoria celor care fie au manipulat sistemul, fie au fost victime directe, să vină azi să sprijine procesul prin care să-nțelegem patologia a ceea ce ni s-a inoculat în ceașism.

Acest efort este important pentru că eu știu bine că, dacă nu reușim să clasificăm cu precizie această boală de care suferim, nu vom putea niciodată să prescriem un tratament eficient. Iar noi am demonstrat mereu că nici măcar nu vrem să discutăm despre boală! Din diverse motive. Unul important ar fi legat de complexele celor care au condus România după 1989, (Băsescu – bănuiala apartenenței la fosta Securitate, Constantinescu – frica de SISTEM, Iliescu – nomenclaturist comunist și gropar al Ceaușeștilor), care, simțindu-se și doctori și pacienți simultan, s-au plasat mereu într-o situație ambiguă care nu le-a permis să discute despre boală.

Revenind la starea ospiciului din comunism, pe care o descriam mai sus cu sintagma, „a minți și a te minți”, sunt convins că orice psihiatru ne-ar putea spune foarte bine că un om care și-a asumat așa ceva timp de mai mulți ani, ar putea fi încadrat clinic. Și în activitatea mea de documentare pentru această carte, am avut suficiente discuții cu psihiatri recunoscuți din România care mi-au confirmat acest lucru.

Însă determinarea stării anormale în care viețuim, nu se reduce doar la încadrarea „pacienților”, acelor care și-au asumat această boală

pentru supraviețuire. Să ne amintim cum am ieșit din acea perioadă: prin omorârea lui Ceaușescu și a soției lui (!), de către foștii subordonați. Ce a putut genera un astfel de gest în mintea lor, în condițiile în care îl ucideau pe cel în fața căruia se prosternau fără ezitări doar cu ceva ore înaintea execuției? îl contestau doar pe ascuns, dar tremurau în fața lui... Și l-au ucis. Apoi, în calitate de ucigași autentici, au devenit conducătorii unei „noi Români”! Și marea majoritate a lor s-au perpetuat la putere până-n zilele noastre...

Rememorând azi, lucrurile ar fi fost mult mai simple, ar fi tins spre „normalitate”, dacă evenimentele din perioada ceaușistă sau cele din '89, ar fi fost asumate pe față. Într-o societate normală, te poți uita spre un trecut, chiar reprobabil, cu condiția asumării și a eventualei ispășiri. În tragediile antice, spre exemplu, întâlnim următorul fenomen povestit din motive pilduitoare: câștigătorul, noul lider, îl omoară pe vechiul rege și își asumă pe față acest gest, oferind și motivația gestului și perspectiva diferită. Iar acest fapt apărea aproape firesc pentru populație, acomodată fiind cu faptul că, spre exemplu, în turmele de animale sau în haitele de lupi, masculul cel mai puternic îl provoacă și îl omoară pe masculul dominant la acel moment, asigurându-și o succesiune necontestată, în glorie.

Făcând o paranteză necesară aici și referindu-mă la succesiunea liderilor în România ultimului secol, aș vrea să vă împărtășesc convingerea mea că binomul *Securitate – partid*, sau *servicii de informații – vârfurile politice ale puterii*, care a fost o constantă indestructibilă de-a lungul istoriei României în secolul XX, a creat inclusiv tipul de realitate paralelă în stratosfera „leadershipului”, despre care vorbim și astăzi: liderii partidului, cu complicitatea serviciilor de informații, întotdeauna l-au „omorât” pe cel care, conducând, devenea incomod sau anacronic. Pe parcursul cărții o să amintesc câteva episoade ce-mi sprijină constatarea, alături de cel amintit deja al executării Ceaușeștilor. Ei bine, tocmai acest adevăr nerostit, dar conștientizat de către primul strat al puterii, le-a dat și celor de la vârful sistemului, „doctorii” ospiciului, un statut paralel de „pacienți”: nu poți să asisti sau să participi cu seninătate la omorârea fostului tău șef, sau coleg, fără să te „defectezi” iremediabil.

În determinarea stării noastre de boală, să mai fim conștienți de un fapt: autorii loviturii din stat din 1989 au indus un alt tip de realitate paralelă la nivelul maselor, prin mimarea democrației. Este

adevărat că a existat o obișnuință din timpul comunismului, odată cu punerea în scenă a acelei povești despre prosperitatea, egalitatea și libertatea tuturor, care n-avea nicio legătură cu realitatea. O iluzie a democrației perfecte la care noi consimțeam, de voie, de nevoie. Mergeam la adunările populare, organizate pentru Ceaușescu, ne-ncolonam disciplinați de fiecare dată și, eventual cu tente autoironice, ne mințeam că o facem pentru că așa vrem. Rememorez aici scena celebră din ecranizarea lui Milos Forman a romanului „Zbor deasupra unui cuib de cuci”, cu ritualul încononării pacienților din ospiciu pentru administrarea periodică a medicamentului, și nu pot să nu mă gândesc că se proceda exact la fel în cazul nostru.

Am fost învățați despre asta, am fost socializați într-o asemenea realitate, am fost educați doar în direcția supunerii necondiționate și absurde. Mulți chiar credeau că trăim într-o lume normală, mulți au murit crezând că așa trebuie să fie o societate. Majoritatea s-au îmbolnăvit iremediabil, și azi îi putem distinge cu ușurință, alții au rămas sănătoși, fiind mai curajoși și conștientizând nefirescul în care trăiam. Ce a urmat după căderea ceaușismului este însă nedeterminat deocamdată. Pentru că, dacă până în 1989 cei „sănătoși” care au rămas în țară, și-au asumat ospiciul, după 1989, chiar și cei lucizi, continuând să trăiască evident într-o altă variantă a ospiciului, nu și-au mai asumat acest lucru! Clamarea excesivă și fără argumente a libertății și egalității post '89, i-a făcut să se autoconvingă că trăiesc într-o țară normală, când în realitate au continuat traiul într-un ospiciu neasumat, având doar pereții vopsiți în alte culori.

Câți dintre români oare sunt conștienți azi că nu aceasta este normalitatea după care au tânjit atâte vreme și ar vrea să spună – și să schimbe – lucrul ăsta? Au mai fost ceva semne de luciditate sau de revoltă, și așa consemna pentru cei foarte tineri unul dintre ele: manifestările de masă din 1990 în favoarea partidelor istorice, culmea, noi neînțelegând faptul că și acolo ni se închisese calea, ele fiind deja conduse de niște oameni cu puternice complicități cu sistemul, cu vinovății personale, de la Coposu până la Dan Amedeo Lazărescu, până la foști notorii informatori ai Securității implantați în conducerea acelor partide, care erau culpabili și care erau puși acolo tocmai pentru ca să nu avem o alternativă politică reală, de evadare din plasa țesută cu aparatcici. Dacă alternativa partidelor istorice ar fi fost reală și democratică, ar fi fost ușor să ia puterea cu adevărat, chiar atunci. Să

ne uităm ce s-a întâmplat în 1989 în Ungaria, Cehia sau, mai ales, Polonia, și-o să-nțelegem diferența specifică.

Partidele istorice au putut însă să câștige puterea – un exercițiu ciudat – abia în 1996, și doar în condițiile în care exponentul apărătorilor puterii neoceaușiste, respectiv șeful SRI Virgil Măgureanu, spunea public că votează schimbarea! A dat un semnal puternic structurilor că trebuie să existe o schimbare, și doar cei care sunt la curent cu felul în care acționează serviciile secrete în ziua alegerilor, înțeleg ce-a făcut cu adevărat Măgureanu atunci. Și ca să divaghez puțin, nu știm ce s-a întâmplat în acel interval al puterii partidelor istorice, 1996 – 2000, la nivelul structurilor. Știm că la nivel politic a fost un dezastru și că structura politică încropită „la comandă”, s-a dezintegrat. Ceea ce nu știm este cum s-a încheiat în spate, nevăzut, nebăgat în seamă și neanalizat, o nouă „structură de pază a democrației” (o structură din care chiar inițiatorul Măgureanu fusese eliminat!). Și mă-ntreb azi dacă nu cumva aveau nevoie de acel moment permisiv din punct de vedere politic, de aceea alternanță la guvernare, de acei proști efectiv aflați în niște scaune de decizie politică și administrativă, pentru ca așa-zișii „păzitori ai democrației” să poată să-și consolideze efectiv o putere informală și discretă prin care să controleze mult mai bine sistemul reprezentativ de putere...

Aici putem vorbi de asemenea și despre o diferență comparativă esențială între regimul totalitar impus de comunism în statele est-europene și în România, și de regimul totalitar impus de fascism sau nazism în statele din vestul Europei. Pentru că fascismul în Italia, nazismul în Germania, franchismul în Spania, forma lui salazaristă din Portugalia – toate au fost demersuri asumate. Iar opoziția la aceste regimuri a fost ușor de susținut, tocmai pentru că însăși dominația acestor totalitarisme a fost asumată. Cred că acesta este motivul principal, derivat poate din tradiția culturală superioară a țărilor menționate, pentru care aceste regimuri n-au lăsat societățile lor atât de bolnave, atunci când puteri democratice au fost reînstaurate. Comunismul, în schimb, a fost o minciună de la cap la coadă, ceva total nenatural, neasumat, pentru că, în timp ce puneau șaua pe noi, lovindu-ne cu biciul, ne mințeau că e frumos și plăcut, și culmea, ne puneau să repetăm aceste lucruri cu voce tare!

Comparat cu fascismul, este evident în cazul comunismului că a lăsat în urmă societăți mai bolnave, societăți nostalgice – cum este

cazul societății post-sovietice – care trăiesc cu bucurie sub un oarecare jug în continuare și care nu au mecanisme democratice. Ori societăți total dezaxate, cum este cazul societății românești, care își închipuie că trăiește în libertate, deși experimentează același film prost derulat până în 1989: filmul acela în care pare că ai dreptul să spui și tu ceva, dar în fânzi se întâmplă doar așa cum doresc gardienii Sistemului.

Apropo de sindromul nostalgiei societăților post comuniste. De ce PSD are încă scoruri mari în România, în ciuda unor guvernări girate de oameni blamabili ori a unor acte economice, gen marile privatizări, care-ar fi trebuit să-i spulbere de pe scena politică? Explicația e foarte simplă, și n-are legătură cu stânga și înclinația celor săraci și mulți pentru această orientare. La nivelul votanților este majoritară categoria celor care au progresat evident în timpul comunismului, și care, chiar dacă n-ar vota cu comuniștii, percep această aură nostalgică a PSD ca moștenitor al PCR, ca girant al legăturii cu „vremurile bune”. Asta asigură încă și astăzi PSD un electorat stabil. Aici vreau să lămuresc scurt și mitul „iliescian”, fără de care, se zice, partidul ar rămâne fără voturi. Da, într-adevăr, Iliescu are valoare de simbol, dar numai din postura lui vede fost nomenclaturist, „garant” al moștenirii PCR. Altfel, ținând cont de felul dezastruos în care populația percepe că a fost administrată țara în timpul mandatelor sale, Iliescu n-are valoare de întrebuințare. Dacă mâine un fost „utecist” sau „uasecerist” de frunte (un Ioan Rus mai popular), ar fi promovat de PSD ca noul lider care să aducă aminte de vremurile de-altădată, de Iliescu nu ar mai fi nevoie.

Rememorând în continuare trecutul recent din perspectiva lui alienatoare, o sentință incontestabilă se impune apropo de societatea românească din perioada comunistă: nu poți să rămâi normal și uman în aspirații și atitudini dacă suporti așa ceva, fără să te revolți. Spre exemplu, nu mai poți să fii normal dacă accepți ca toți liderii țărăniști sau liberali să fie băgați la închisoare pentru delict de opinie, așa cum s-a întâmplat, iar noi n-am dorit vreodată să analizăm asta cu seriozitate după '89. Sau, nu poți să fii normal și creștin dacă suporti să vezi că membri marcanți ai Bisericii greco-catolice sunt băgați la pușcărie și omorâți, tot pentru delict de opinie, iar astăzi după atâta timp, tolerăm „creștinește” un conflict în care este evident ca Biserica majoritară ortodoxă îi oprează în mod evident pe greco-catolici, legat de apartenența bisericilor. Dacă ești cu adevărat normal, în urma

unor astfel de evenimente trebuie să se întâmple ceva cu tine. Nu poți să dormi noaptea bine (cum am dormit de altfel marea majoritate!), văzând că vecinul de peste gard dispărea doar pentru că spusese ceva despre regim, eventual legat de viața proastă pe care o duceam cu toții. Viața asta proastă însă mergea mereu mai departe, chiar cu atâta nedreptate, cu atâta lipsă de egalitate. Iar acest lucru nu s-a schimbat după 1989.

Ce s-a schimbat însă în mod specific după ceaușism, lăsând intact însă spiritul ospiciului? Cred că s-a schimbat, în principal, manifestarea brutală a sistemului. Am experimentat, alături de beneficiarii puterii, un fel de trecere de la puterea *hard* la puterea *soft*. Sofisticat! Iar astăzi, dragă românule, dacă mai poți accepta imensa lipsă de egalitate, pretinzând în același timp că din 1989 ești liber, neobservând cum SISTEMUL te păcălește în continuare, e ceva în neregulă cu tine, ești unul din pacienții pasivi ai ospiciului.

Consecutiv, această lipsă de reacție a societății pe care o experimentăm în ultimele zeci de ani, și care duce la acumulare de tensiune și frustrare, mai generează un fenomen: violența extremă. Iar în România, cam toate schimbările importante s-au făcut cu violență, ceea ce derivă din faptul că românul acumulează în timp și nu se manifestă. Pe cale de consecință, mă aștept inclusiv în perioada următoare, odată cu instalarea stării de cvasi-faliment național, să avem parte de violențe deosebite.

Mecanismul ospiciului, fapte și consecințe în ultimii 20 de ani

Elemente din Tabloul realității de azi:

România este la finalul unei perioade istorice care ar fi trebuit să marcheze democratizarea și deschiderea societății pentru a deveni una de tip european. Oportunitatea istorică a ultimilor 20 de ani nu mai există. UE este în pragul unei crize proprii, iar eșecul României de a deveni o societate integrată european, o condamnă la dezastru pentru generațiile următoare. România poate aluneca în istorie, cu un sistem politic autoritarist (chiar totalitar, dacă PDL rămâne mult timp la putere în forma actuală), cu o economie prăbușită, cu resurse pierdute, cu o populație îmbătrânită, cu o clasă de mijloc moartă, cu o societate civilă coruptă, cu o presă de profesionalizată. O societate fără niciun atribut care să o recomande pentru prosperitate sau democrație. Un Bangladesh la marginea Europei. Iar vina principală, după cum Tabloul arată clar, este a binomului Servicii – clasa politică, cel care creează

proiecte doar pentru succesul său, doar pentru cucerirea și menținerea puterii.

Având în minte elementele acestui „tablou” de azi, vă invit să analizați dacă nu cumva și ultimii 20 de ani reprezintă o epocă similară cu perioada anilor '70. După „dezghețul” de atunci, când Occidentul credea că România va fi cea mai deschisă țară din blocul sovietic și făcea tot felul de gpsturi de bunăvoință față de România – Renault a venit Pitești, Ceaușescu a fost primit de către liderii lumii democratice, se încercau tot felul de relații comerciale noi – ușile au început treptat să se închidă, iar „închiderea ușilor” a fost semnalul că sistemul se va gripa. Ceea ce s-a întâmplat rapid în România, cu o dinamică chiar mai ridicată decât în țările „surori”, dominate de diverse feluri de totalitarism, controlate de fapt prin kaghebizare. Și-aici este momentul să spun că, în mod clar și Nicolae Ceaușescu a fost cu siguranță KGB-ist. N-ar fi avut cum să promoveze în ierarhia PCR, în anii stalinismului cel puțin. Iar după părerea mea Ceaușescu a fost „conspirat” tocmai prin tolerarea dizidenței sale față de unele decizii ale Moscovei. Au fost și mari foloase ale acestui joc, prin infiltrarea facilă (tocmai datorită dizidenței afișate, care i-a putut păcăli pe occidentali!) a multor agenți sovietico-români în Occident, informațiile venite și importul fraudulos de tehnologie furată de-acolo fiind foarte valoroase în acele vremuri. Însă atunci când vesticii au înțeles finalmente că, spectaculoasele divagări ale lui Ceaușescu de la linia sovietică nu erau decât mimate, resursele de legitimare externă nu au mai existat, Occidentul pricepând păcăleala și consecințele acesteia (relativ degeaba și pe termen scurt, pentru că în '89, a fost simplu de păcălit din nou!). Iar sistemul ceaușist, „prins asupra faptului” și neracordat corespunzător vremurilor, lipsit de alte resurse interne, decât acelea de asuprire a propriului popor, a ajuns în punctul mort din 1989, când trebuia să se înscrie în linia generală a democratizării Europei de Est. Nepregătit, a acționat ultimul din bloc, haotic și violent!

Paralelisme cu prezentul sunt mult mai evidente decât pot părea la prima vedere. Traian Băsescu, într-un mod neașteptat pentru el, este pe cale să împărtășească, la nivelul realităților de astăzi, o soartă similară cu cea a lui Nicolae Ceaușescu (nu mă refer la execuția fizică!). Bănuiala mea, bazată și pe ceva informații, este că Sistemul îi pregătește o lovitură în 2012, așa cum i-a pregătit lui Ceaușescu în 1989. În mare parte din perioada care i-a mai rămas din acest mandat,

i rezervă rolul de „împăiat”, adică acel „El Cid” pentru care va fi extrem de problematic să își negocieze soarta de după 2014. Este evident că, PDL-ul fiind tot mai mult în afara jocului politic pentru viitor, neavând altă formațiune politică care să-l susțină, neconstruind vreun proiect de succes major, România însăși căzând din ce în ce mai jos, Traian Băsescu nu mai are pe ce să se bazeze.

Și aici aș puncta un element din mecanismul ospiciului. Una dintre constantele celor care conduc jocul din Sistem este că, atunci când aleg temporar un lider care să le reprezinte interesele, îl transformă inițial pe individ într-un actor nefrecventabil. De ce? Pentru că astfel cel ales poate fi controlat în totalitate, ușor șantajabil, iar eliminarea sa ulterioară, în urma unor eventuale „dizidențe”, devine mult mai ușoară, în lipsa posibilităților acestuia de a-și negocia, în afara Sistemului, o eventuală scăpare.

Putem observa că, atunci când Sistemul l-a ales pe Băsescu, l-a făcut mai întâi nefrecventabil. Problema dispariției Flotei îi atârână în spate de 20 de ani. Cu Flota în spate însă, Băsescu a mers din victorie în victorie: ministru (mandate după mandate!), primar (ales repetat!), președinte (reales!), ș.a.m.d...

Alt exemplu ce-mi poate susține teoria, Sorin Oprescu! Și el tot nefrecventabil: privilegiat al perioadei comuniste, familie de securiști, pleacă dintr-un partid fără niciun motiv serios, acuzat de plagiat dovedit în realizarea dosarului de profesor universitar, fraude financiare majore în administrarea spitalelor pe care le-a condus, pune semnături nou-născuți (!) pe listele de susținere a candidaturii la Primăria Capitalei și... iese primar!

Gigi Becali: bănuț informat al Miliției pe baza contactelor cu arabii cărora le vindea brânză la negru înainte de '89, nefrecventabil prin statutul de „ciuca bătailor” și „râsul curcilor”, chiar și la nivelul „maidanezilor” din fotbalul românesc, acuzat de fapte reprobabile în mod repetat, băgat în pușcărie pentru victimizare, „făcut” finalmente europarlamentar împreună cu o formațiune nefrecventabilă la rândul ei, de care se desparte la scurt timp după ce-și ating scopul comun! Mare voce națională!

Și bineînțeles, ultimul... pe lista mea, Ion Iliescu: r-orții din Revoluție pentru care nu a fost niciodată judecat, mineriadele organizate de Servicii, dar coordonate direct și vizibil de Iliescu, care ne-au „recomandat” ca reprezentanții epocii de piatră în Europa,

morții mineriadelor pentru care n-a fost de asemenea judecat, multe altele, l-au făcut pe „emanatul revoluției” nefrecventabil, dar în schimb, ușor de folosit de Sistem în tot timpul ce s-a scurs din 1989. Ca să-mi întăresc teoria, vă invit să-i analizați și pe cei ce-au avut succes major în afaceri după 1989, mai bine zis, cărora li s-a permis succesul major, foști pușcăriași, informatori dovediți ai Securității, devalizatori de bănci, „țepari” veritabili ce-au atentat direct la buzunarele cetățenilor, oameni în mod clar nefrecventabili după bunul simț comun, însă tocmai din acest motiv, prizonieri perfecți ai Sistemului, soldați disciplinați, de folosit în momente critice.

Toți cei enumerați, și mulți alții, sunt personaje din ospiciu care au o puternică vinovăție personală, o problemă insurmontabilă. Dar în același timp li se oferă gloria sau puterea limitată. Adică, pentru ca să-mi continui analogia, li se oferă conducerea câte unui „salon din ospiciu”. Oamenii aceștia, având o culpă personală atât de puternică și știută cu precizie doar de către ei și de „medicii” lor, devin niște pacienți extrem de disciplinați atunci când se pune problema să-și ia medicamentul, să respecte anumite indicații precise, sau chiar să-i oblige pe ceilalți (în calitatea lor de șefi de salon!) să se conformeze „directivelor”.

Mulți vor spune poate, citind cartea aceasta: „Stai așa, dom’le, că nu conduce niciun Sistem. A condus Ceaușescu, a condus Iliescu, a condus Constantinescu și conduce Băsescu. Cei 4 Eșeu”. Este greu să-i contrazic dintr-odată, având în vedere câte eforturi s-au făcut de-a lungul anilor să ajungem chiar să credem că ne conduce un singur om. Iar faptul că în 1989, singurul pedepsit a fost Ceaușescu, subalternii lui continuându-și cariera la vârf în democrație, ne spune că teoria „marelui conducător”, a prins. Totuși, așa spune doar atât în acest punct al cărții: eu susțin că Sistemul, cu care m-am războit mult timp, și care-ntr-un fel n-a reușit să mă-nvingă de tot (dovada, cel puțin această carte!), conduce într-un fel cameleonic, greu depistabil la nivelul cvasiunanimității românilor. Iar referitor la cei 4 Eșeu, atât din observațiile personale directe, cât și ale unor apropiați aflați în relație directă cu fiecare dintre cei 4, pot să vă spun că Sistemul se mulează, își formatează acțiunile, în funcție de spiritul și calitățile principale ale liderului politic maxim al momentului. Mai mult, acea „umbră” pe care liderul o proiectează asupra majorității acțiunilor în țară, este de fapt Sistemul, și noi astăzi știm că de fapt, „umbra” este cea care conduce.

Sper să reușesc să clarific asta de-a lungul cărții, însă cred că este deja limpede că ne aflăm în fața unui joc pervers de imagine, în care există liderul, un om dotat, teoretic, cu posibilități foarte mari, dar care este de fapt încorsetat, este un prizonier, inclusiv ca urmare a nefrecventabilității lui pe care o sugeram mai sus.

Singurul care a avut curajul să spună ceea ce eu descriu aici, a fost Emil Constantinescu, iar el a cedat presat fiind de șantajul pe care Sistemul l-a făcut la adresa lui, din cauza unor probleme personale pe care le aveau, el sau apropiații lui, în anul 2000, așa cum o să descriu mai târziu în carte. Încă o remarcă: oamenii aceștia loviți de excepționalism care ajung să se creadă unșii lui Dumnezeu pe pământ și-n fruntea țării, devin victime facile, Sistemul se mulează după ei și, de fapt, îi ghidonează în direcția pe care o dorește. Când „unșii lui Dumnezeu” nu mai sunt de folos, sunt rejectați cu destulă ușurință, după cum am văzut la fiecare dintre cei 3 Esei, sau după cum am sugerat că i se va întâmpla și celui de-al 4-lea.

Aș specula în acest punct, susținând că vorbim despre un mecanism care s-a dezvoltat în baza unui posibil așa-zis „manual” – sau Regulament – în care, în România dinainte de Ceaușescu deja, dacă nu cumva chiar înainte de asta (istoricii pot să spună mai bine), s-a stipulat un anumit fel de a „înconjura liderul”, prin proceduri, prin funcții, respectiv desenarea portretului-robot al unor persoane permise în jurul liderului. În mod evident, cei care îl înconjoară pe lider trebuie să aibă, fiecare, slăbiciuni, să poată să fie controlabili total. În acest fel, se minimizează pericolul ca liderului să i se deschidă ochii atunci când nu trebuie, de către cercul zero ce-l înconjoară, apropiații săi rămânând să fie doar alte interfețe cu Sistemul. i

Pentru a înțelege mai bine, vă dau un exemplu destul de sugestiv din propria-mi carieră, povestindu-vă cum s-a acționat asupra mea în 2004, când aveam calitatea de strateg al campaniei lui Traian Băsescu, de fapt de „eminență cenușie”, în viziunea Sistemului.

Vă subliniez faptul important că, în 2004, deciziile care au punctat electoral nu s-au luat de fapt în cadrul echipei de campanie ci, cu toată lipsa de modestie de care sunt în stare, vă relatez că acestea s-au luat în urma discuțiilor dintre mine și Traian Băsescu, fapt de notorietate în interiorul partidului. Ulterior, mai erau chemați la discuțiile astea și alții – staff-ul central, în special Vasile Blaga – dar hotărârile de bază le luam noi doi, lucru care atunci mi se părea

normal. De ce făceam asta? Pentru că era atât de mare infiltrarea pe care „inamicul” Năstase o reușise, fie la nivelul PNL, fie chiar la nivelul conducerii PD, încât era singura soluție. În urma acestui fel de a „manevra” treburile în 2004, vă dați seama cum eram privit de cei care luau parte la jocul de putere, sau cât de „iubit” eram de alții. Și de-aici, anumite viziuni în ceea ce mă privește. Pe de o parte, parlamentarii, mai slab conectați, mă vedeau ca posibil viitor șef al administrației prezidențiale și se purtau atât de bine cu mine, încât mi-era foarte ușor să obțin aproape orice la negocierile pe care le-am purtat atunci. Serviciile secrete în schimb, în special SRI-ul, mă vedeau ca posibilul viitor șef civil al lor (un potențial dezastru pentru garda veche de-acolo, păzitorii Sistemului!), și-n consecință, se purtau foarte prost și agresiv cu mine, generând manipulări și presiuni incredibile. De ce? Pentru că nu era bun un Cozmin Gușă acolo, eu nu corespundeam portretului-robot pe care-l aminteam mai sus, deci din viziunea lor reprezentam un mare pericol (atunci au folosit inclusiv gogorița „Gușă-agent rus”, inventată din ordinul lui Adrian Năstase, după cum voi lămuri mai încolo). Nu persoana Cozmin Gușă avea o problemă, calitățile sau lipsa de calități ale lui Cozmin Gușă pentru un anumit post din preajma președintelui, ci doar potențialul redus de șantajare la adresa mea și alte elemente „necorespunzătoare”. Pe de altă parte, relația mea cu Băsescu fiind atât de directă și clară, era limpede că puterea mea de influențare era direct proporțională. Din punctul meu de vedere, un lucru normal, având în vedere specificul unei relații de parteneriat, din punctul lor de vedere, un mare pericol. Traian Băsescu obținând sceptrul prezidențial, acel gen de relație dintre mine și noul președinte, atât de eficientă în campania electorală din 2004, nu mai putea continua, în primul rând, repet, pentru că nu mai corespundeam portretului-robot din „manualul” după care se orienta Sistemul. În consecință s-a spus: „Omul acesta este de eliminat” sau „Genul acesta de om nu este de dorit”. Cum trebuie procedat? Îl văduvim pe Băsescu de cel mai apropiat colaborator, deci în mod necesar trebuie să îl facem și pe el să creadă că tipul acesta de om în preajma sa nu-i face bine. Gândit, planificat, executat! Îmi permit ca în acest punct să nu dau mai multe amănunte, ne-am îndepărta de la scopul meu precis de a descrie procedurile clare care funcționează la modul real la nivelul superior de coordonare al ospiciului, însă cred că acest episod personal este sugestiv pentru ceea ce doream să explic.

Medicii, gardienii și pacienții din Ospiciu

Revenind la metafora „ospiciului”, să mai notăm încă o dată componența, adică medicii, gardienii și respectiv majoritatea, adică pacienții. „Medicii” ar fi elitele care au condus și care conduc această țară, din posturi publice sau oculte, ele fiind cele mai vinovate și responsabile în cazul eșecului, putând fi acuzate, de cele mai multe ori, și de premeditare. „Gardienii” ar fi sistemul de control, sistemul aparatului de stat, adică cei care garantează aplicarea regulilor, perpetuate în funcții, cu partea lor de responsabilitate. Iar „pacienții” sunt, evident, cetățenii obișnuiți, majoritatea activă și minoritatea pasivă, care-și poartă inconștient împreună partea lor de responsabilitate.

Stabilim că cei mai importanți sunt și cei care definesc metarealitatea, în cazul nostru medicii, respectiv Sistemul. În acest punct, dacă acceptați bineînțeles metafora mea, este evident că vă puneți în același timp și niște întrebări: cine anume sunt medicii, adică cine e Sistemul? vorbim despre un sistem sau despre mai multe? Cum acționează aceștia, cum își perpetuează autoritatea?

O să-ncep să explic, încercând și alte abordări, pe lângă cele menționate până aici. Am vorbit atât în carte, cât și în decursul carierei mele politice, în repetate rânduri despre relația necesară dintre serviciile secrete și suprastructura politică, menționând de fiecare dată precaritatea acestei relații la nivel de România. Considerând clasa politică, ca formă vizibilă și legitimă de exercitare a democrației, și serviciile de informații, ca formă vizibilă și legitimă de supraveghere a democrației, să-ncercăm să deslușim care sunt originile acestei relații, și de ce aceasta ar fi precară la noi. Vorbeam puțin înainte de binomul Servicii secrete-clasă politică (aici includ și mediul administrativ), și continui să mă întreb, mobilizându-vă și pe dumneavoastră în această direcție, dacă la baza acestei entități nu există totuși niște înțelegeri testamentare, în sensul că e ceva ce se transmite peste timp, de la un regim la altul, și păstrează caracteristicile principale ale relației din interiorul binomului. Reducând la un exemplu concret, în mod evident, regulile de funcționare ale acestei entități nu au fost inventate de SRI-ul lui Coldea în relația cu Traian Băsescu. Sunt niște reguli de bază care se perpetuează, se adaptează pe principiul cameleonismului și pe calapodul liderului momentului, așa cum am stabilit în urmă cu câteva pagini, și care au caracterizat și relația dintre SRI și Ion Iliescu, sau

dintre Securitate și Nicolae Ceaușescu.

Lansez încă o întrebare provocatoare acum, ca să deslușim mai bine relaționarea internă în suprastructura „ospiciului”: există un control total al serviciilor secrete asupra politicului sau relația este mult mai complexă, cu unii oameni politici ce se perpetuează sine die, aleși să reprezinte Sistemul indiferent de regim, personaje politice ce par „pacienți”, dar de fapt sunt „gardieni” sau chiar „medici”? Aș înclina spre cea de-a doua variantă, cu oameni publici care transcend simpla calitate de actori politici, și pe care putem să-i localizăm într-o oarecare măsură de-a lungul istoriei. Și aici putem să ne referim spre exemplu la așa-zisul proces al lui Ceaușescu. Acel proces a însemnat mai degrabă o execuție, la care bineînțeles că Iliescu, alesul Sistemului, n-a participat, tocmai pentru că el era beneficiarul direct al execuției. Neparticipând, a girat în schimb întreaga acțiune, pe care au realizat-o noii săi subalterni, exponenții puterii de după Ceaușescu, care erau în același timp oameni ai Sistemului, activi sau conspirați, fie că se numeau Victor Atanasie Stănculescu, Virgil Măgureanu, Gelu Voican Voiculescu (și acesta din urmă, „civilul” dovedit clar ca un om din Sistem conform ultimelor dezvăluiri legate de calitatea lui de informator al Securității, cel puțin în cazul lui Gregorian Bivolaru), sau alții de rang inferior, gen procurorul Dan Voinea. Toți acești „executanți”, au căpătat statut public, posturi de conducere în stat, ceea ce confirma teoria pe care o expuneam mai sus, referitoare la statutul dublu al unor persoane cheie ale Sistemului.

Sigur că Sistemul e mai degrabă o metaforă, însă componența sa este dureros de concretă. Și spun dureros, nu pentru că aș considera că un asemenea Sistem ar fi o construcție ce n-ar trebui să existe. Nu sunt deloc o persoană care nu-nțelege necesitatea unui schelet invizibil pe care să se sprijine componentele complexe ale unui stat, și nu mai sunt nici politician pentru a putea fi suspectat de critica formală, în căutare de voturi. Critic acest Sistem din postura celui nemulțumit de rezultatele acțiunilor acestuia, care ne-au adus azi în postura de pacienți pasivi și neputincioși, de spectatori ai unei prăbușiri naționale din care ne vom reveni cu multă greutate.

Înainte de a vorbi însă de alte fațete ale rezultantei acțiunii Sistemului, ale modului de relaționare în interiorul ospiciului, vreau să insist însă puțin pe dimensiunea clinică a bolilor noastre, pentru că există așa ceva!

Cum interacționează „bolnavul”.

cu mediul său social, în țara lui „merge bre!”?

Suntem o națiune bolnavă, și nu avem doar piciorul rupt sau plămânii obosiți, ca să-ncerc o comparație cu organismul uman. Avem probleme la sistemul nervos, avem fpbii și halucinații, avem obsesii și manii, avem ticuri și ciudățenii. Suntem marcați și „mâncăți” în fiecare zi de foarte multe simptome ale unor boli nervoase. Și, partea cea mai spectaculoasă, nu vre/n sub nicio formă să analizăm și să recunoaștem asta!

Dintr-un instinct de conservare firesc, mai bine îi punem în cămașă de forță pe cei sănătoși decât să admitem asta. Iar rezultatul este că ne afundăm din ce în ce mai adânc în negura neliniștilor noastre, neacționând în vreun fel, împărțind în acest fel vinovăția pentru ceea ce se-ntâmplă, cu cei de la vârf.

În continuare, apropo de bolile noastre, aș vrea să vă prezint, pe baza lucrărilor de specialitate și a discuțiilor cu unii specialiști pentru documentarea acestei cărți, o sinteză asupra relației dintre personalitate și mediul social din România, pentru a înțelege mai bine contextul cărții. Înțelegerea factorilor de mediu social care au influențat dezvoltarea personalității fiecărui român, mai lucid sau mai puțin lucid, este doar primul pas în aprecierea alienării colective la care am fost supuși, respectiv a modului anormal în care ne comportăm azi. De ce ar trebui să facem asta? Eu cred că, dacă identificăm și înțelegem bine geneza acestor factori perturbatori, apoi, dacă ne-am hotărî să discutăm despre asta, decidând că așa nu se mai poate trăi, avem poate șansa ca acționând asupra acelor factori, săncercăm o redresare. Posibilă, dar, din nefericire, puțin probabilă... Totuși, să-ncercăm!

Știm azi că trăsăturile proprii fiecăruia dintre noi, stabile pe parcursul vieții, ne conferă nu numai unicitate în această lume atât de diversă, dar mai ales un anumit grad de predictibilitate a comportamentului. „Normalitatea” personalității fiecăruia dintre noi se apreciază în legătură cu capacitatea de a ne adapta normelor sociale „de a înțelege și integra tiparul cultural dominant al perioadei istorice pe care civilizația umană o traversează, și a trăi corespunzător acestuia. Din acest unghi de vedere, dacă nu am îndoieli legate de capacitatea de adaptare a românilor, fac însă precizarea că, departe de a se adapta unor norme, aceștia își modifică comportamentul de grup

în funcție de tendințe, de atitudini spectaculare care să-i aducă în postura să fie aplauzați de către cei mulți, care cedează ușor acestor „modele” sugerate mai sus. Ele nu presupun disciplină, efort, sistem de gândire, ci presupun cel mult imaginație, improvizație, capitol la care noi românii pur și simplu excelăm. Dar nu ne folosește pe termen mediu și lung...

Legat de tiparul cultural dominant al perioadei istorice pe care o trăim, în mod evident că în plan declarativ ne asumăm dorința de a acționa în spiritul democrației și a libertății. Aici intervine însă prima defecțiune majoră legată de imposibilitatea de a integra comportamentul corespunzător acestui tipar: nu am făcut niciodată după 1989 un efort național pentru a înțelege ce înseamnă democrația, cu instituțiile care o păzesc și activitatea fiecăruia dintre noi în cadrul acestor instituții, și mai ales ce înseamnă libertatea, cu obligațiile care revin oricărui român care tinde să trăiască în acest spirit! În cazul nostru, „târnoșiți” fiind la nivel de mase (cel puțin în ultima sută de ani!), fie de formele pragmatic-autoritariste implementate de o monarhie de împrumut, fie de tendințele dictatorial-egalitariste impuse de un comunism de import, la rândul său impus cu forța, era obligatoriu să ne chinuim să învățăm inițial spiritul democrației și al libertății. N-am făcut acest lucru, și-acum plătim...

De ce nu, în condițiile în care entuziasmul popular, avalanșa de dezbateri post-Ceaușescu, conform logicii post „revoluționare” erau orientate chiar în acea direcție? Tocmai pentru că „forturile neoputerii instalate fraudulos în largul tron părăsit de dictator, oferit prea ușor de naivii și mult prea superficialii români, erau îndreptate exact în direcția opusă, de blocare a dezbaterii reale, de mimare a democrației, către impunerea regulilor cu bâta, fie ea chiar și a minerilor! Consecința? Un comportament haotic, de popor naiv ce imagina un marș național către impunerea valorilor democratice; marș care era, din păcate, doar o „bătuță pe loc”, spre marea dezamăgire a celor lucizi, dar puțini, pe care atmosfera de ospiciu impusă de ceașism nu apucase să-i viruseze iremediabil.

Dar care sunt cauzele care generează o astfel de situație la nivel de societate, un comportament de grup defectuos ce se-ntoarce direct împotriva individului? Este vorba, în primul rând, de mecanismele sociale care contribuie la formarea unor comportamente pe care le putem numi „normali”, general acceptate. Conceptele de bine și rău în

societate, conceptele morale, se dezvoltă prin identificare cu valorile perene ale națiunii și prin internalizarea valorilor sociale ale momentului, adică de fapt prin preluarea inconștientă a acestora. Asemeni copilului, care în mod vizibil internalizează valorile parentale și pe cele oferite de vecinătatea perceptibilă (fie că sunt pozitive sau nu), pe parcursul dezvoltării sale, acestea reflectându-se ulterior în personalitatea și comportamentul său, putem imagina și individul român, în mediul nou creat după 1989. Având în vedere aceste considerații, cum ne-am putea imagina „copilul” ce-și începe dezvoltarea în 1989, cu tot „bagajul genetic” pervertit de ceaușismul aplicat? Uitându-ne în urmă la precaritatea morală și profesională ce ne-au dominat ultimii 20 de ani, cu care „copilul” la care făceam referire a venit în contact, ne îngrozim? Cu siguranță, da!

Un alt element, de luat în considerare atunci când luăm hotărârea să ne autoanalizăm trecutul recent și consecințele traiului într-un asemenea mediu, este inteligența individului, în relație cu calitatea educației primită prin sistemul de școlarizare. Dacă inteligența și, mai ales caracterul acestui individ ar fi stimulate de o educație de calitate, în mod evident am constata o creștere a capacității de analiză, raționare superioară, putere de înțelegere a valorilor reale și de asumare conștientă a acestora. Adică, o scară proprie de valori în baza căreia realitatea ar putea fi judecată, critic și constructiv. Drept consecință a unei educații de calitate, persoana dotată cu inteligență (iar la acest capitol România nu stă rău) va distinge valoarea de nonvaloare, se va orienta eficient în labirintul social, își va prioritiza corect scopurile și interesele și va acționa coerent în vederea îndeplinirii acestora. Am avut noi parte, respectiv copiii sau nepoții noștri, de o educație de calitate? Cine are curaj să zică da? Probabil că doar cei neinformați cu privire la ceea ce înseamnă, în lumea evoluată, o educație de calitate.

Și-atunci, care sunt posibilele consecințe pentru noi? În mod natural, o persoană care trăiește într-o societate bazată pe cunoaștere, cum este societatea modernă, fără o educație de calitate, adecvată și adaptată nevoilor actuale se simte, în mod sigur, vulnerabilă și inadaptată. Lipsit de educație și deprivat informațional, individul, botezat de mine „Copilul din 1989”, chiar în condițiile unei personalități normale, s-a adaptat incomplet, a dobândit o autostimă scăzută, având tendința să se izoleze social într-un mediu pe care-l

consideră securizant, cu mai puține provocări.

Aș vrea să subliniez ceva. Deprivarea informațională nu se referă numai la aspectul academic, ci mai ales la totalitatea informațiilor în legătură cu comportamente și acțiuni utile funcționării sociale adecvate, la care individului, pe parcursul dezvoltării sale, i s-a îngrădit accesul. Revin la discuția legată de mecanismele și obligațiile comportamentului în spiritul libertății și democrației. Pare banal, dar nu e deloc!

Un exemplu (simplist, dar pilduitor!) ar putea fi deprinderea regulilor de igienă elementară în anumite medii. Știm bine că există destui adulți a căror normă de igienă se reduce la a-și spăla corpul doar o dată pe săptămână și dantura – deloc... Așa și cu comportamentul democratic asumat.

Legat de vectorul educațional într-un sens mai larg (educație generată de familie, școală, societate), putem spune că persoanele care au beneficiat parțial sau inadecvat de educație au un grad crescut de inflexibilitate intelectuală, informații puține sau distorsionate în legătură cu mediul, capacități restrânse de a evalua fenomenele în toată complexitatea lor, comportamente excesive motivate doar emoțional. Recunoașteți aici atitudinea unor categorii largi de români, cvasi-majoritară dacă i-am reuni? Din păcate, da... Destule dintre aceste persoane sunt predispuse la atitudine fatalistă și eșec în competiția socială. Majoritatea pot fi ușor manipulate, deoarece lipsa de educație generează și preluarea nediscriminatorie a ideilor, valorilor sau comportamentelor altor persoane.

O consecință a celor prezentate ar fi că aceste aspecte îngrădesc capacitatea de dezvoltare personală permanentă, generând în mod sigur mediocritate intelectuală, socială, profesională, economică, care din păcate va fi investită cu rangul de valoare pozitivă (exprimată elocvent prin sintagma „merge și așa!”, sau mai neaoșul „merge, bre!”).

Uzând în continuare de anumite expresii pe care specialiștii le-ar putea considera neacademice, dar pe care eu le consider utile pentru o mai bună înțelegere a ideilor de aici, aș spune că urmarea – consecința directă a celor descrise mai sus cu referire la educația deficitară și eronată – este popularea României de azi cu un număr majoritar de persoane care acceptă să trăiască într-o „mizerie calduță”, fiind mulțumite că li se asigură condiții modeste pentru a trăi. Acești oameni nu mai sunt interesați de aspectele care le-ar putea conferi

abilități superioare de funcționare socială. Educația, creșterea performanței profesionale, reconversia profesională nu reprezintă pentru ei lucruri la care aspiră. Acești oameni nu mai doresc să se motiveze suficient pentru a ieși din situația decăzută în care au eșuat. Răspunsurile pe care și le dau ei la propriile probleme relevă vulnerabilități profunde la nivel social, care duc către impunerea comportamentelor deviate ca soluții de tip debușeu.

Vulnerabilitatea românilor în fața stresului psihosocial (provocat de șomaj, boli, pierderi materiale etc.) o putem observa și analiza destul de simplu: manifestările deviate, precum consumul curent și excesiv de alcool, de droguri, tulburările de comportament, violența, tulburările afective și anxioase, comportamentele isterice – toate acestea reprezintă mecanisme la îndemână pentru rezolvarea stresului, cele care le-au fost sugerate, din păcate, românilor de cei doi factori determinanți pentru dezvoltarea personalității în toată complexitatea ei: modelul parental și mediul social. Pe scurt, este vorba așadar de două cauze principale care încurajează perpetuarea vulnerabilității menționate.

Ce putem observa, în mod specific, în societatea românească?

Inclusiv ca urmare a unor studii sociologice, prea puține și deloc aprofundate, din păcate, sunt evidente totuși câteva tendințe îngrijorătoare, pe care doar le-aș enumera (remarcați vă rog spectaculozitatea acestor concluzii, prin posibilele consecințe!):

— Creșterea numărului românilor cu educație minimă sau chiar analfabeți;

creșterea numărului românilor care nu înțeleg valorile sociale reale, generatoare de progres (educația, respectul pentru muncă și performanță, empatia, stima de sine, ș.a.);

orientarea îngrijorătoare a românilor către non-valoare, susceptibilitatea la influențe socio-culturale dubioase, chiar penibile, adoptarea unor comportamente, idei și atitudini în contradicție evidentă cu ideea de progres (spre exemplu, educația nu mai este considerată necesară pentru a reuși!);

creșterea excesivă a numărului de persoane cu comportamente maladaptative: consum de alcool, de droguri, agresivitate, manifestări isterice, conflictualitate, comportamente antisociale;

creșterea numărului de indivizi lipsiți total de stimă de sine (persoane care cerșesc sau trăiesc din ajutorul social, chiar dacă au

capacitatea fizică și psihică de a munci);

creșterea frecvenței atitudinilor de tip pasiv-agresiv: persoane care evită efectuarea obligațiilor, prin găsirea permanentă a unor cauze externe responsabile de neîndeplinirea acestora (subiectul este veșnic nemulțumit, dispus întotdeauna să-i critice pe ceilalți și să-i considere vinovați de neîmplinirile sale; deși este dependent de ceilalți, este invidios și critic, laș și incapabil de confruntare directă, și având performanțe mediocre);

creșterea manifestărilor de tip dependent: persoane care nu-și mai asumă responsabilitatea propriei existențe și devin profund dependente de alții.

Am selectat ce mi s-a părut mai sugestiv, n-am insistat asupra unor cifre exacte, având încredere totuși în concluziile despre tendințe. Sunt convins că nu vă simțiți la fel de bine ca înaintea citirii acestei descrieri pe puncte...

În continuare, având în minte imaginea sinteti-Să desenată de concluziile anterioare, aș vrea să analizăm mecanismul legat de perpetuarea unor comportamente deviante de la o generație la alta. Mi se pare important acest lucru, pentru stabilirea caracterului de „boală veche” pentru anumite manifestări actuale.

Specialiștii domeniului psihosocial sunt de acord că, în condițiile în care factorii de mediu determinanți nu se schimbă, trăsăturile particulare ale unei personalități se vor replica într-o măsură destul de mare la generația următoare. În momentul în care acei factori de mediu sunt modificați și interacționează cu tendințele efective expuse mai sus, distorsionarea comportamentului, inclusiv devierile, devin prezente. Acest lucru este important și pentru că, asupra factorilor care creează disfuncționalitate, se poate interveni pentru a împiedica acțiunea lor nefastă asupra dezvoltării personalității, în România din păcate, și aici e diferența specifică față de alte țări foste comuniste, în ultimele zeci de ani nu s-a intervenit în această direcție deloc.

Cum se poate extrapola această teorie la nivel de popor, de națiune sau de populație? Populația unei națiuni este eterogenă în ceea ce privește personalitățile care o compun, majoritatea încadrându-se în limitele largi ale normalului, la extreme situându-se personalitățile patologice, caracterizate printr-un grad înalt de dezadaptare socială, de anormalitate. Putem realiza o similitudine cu psihologia și putem vorbi despre „personalitatea unei națiuni” care, precum în cazul unei

persoane individuale, îi determină acesteia acțiunile majore și, în consecință, performanțele, tulburările sau devierile de comportament? S-a stabilit că da, cu unele mențiuni moderatoare. Tocmai de aceea vorbim și despre psihologia socială, o ramură științifică absolut spectaculoasă. Astfel, am putea identifica la nivelul acelei națiuni grupuri influente sau majoritare care influențează negativ, și probabil chiar încadrabil medical, „personalitatea națiunii” analizate. Vorbind despre calitatea acțiunilor unei națiuni, putem spune că, pe măsură ce crește procentul de persoane cu calități înalt adaptative, cu stimă de sine, cu nevoia internă de progres, cu inteligență superioară și responsabilitate, cu atât societatea respectivă va progresa mai rapid. Procesul este biunivoc, deoarece o societate bine organizată și prosperă va oferi membrilor ei condiții optime de dezvoltare ca persoane.

Însă în condițiile în care, într-o societate democratică, majoritatea este compusă din membri cu educație incompletă sau precară, cu complexe comportamentale și devierile de personalitate moștenite dintr-un totalitarism „întunecat”, cu capacitate redusă de a identifica valorile reale cu relevanță pentru dezvoltarea (atât individuală, cât și de grup) societății respective, parcursul acelei societăți va fi sinuos, nepredictibil, total necompetitiv. Acest tip de majoritate, pe care o avem din păcate și în România, va accepta întotdeauna performanța submediocră în toate domeniile vieții sociale, nu va ști să se organizeze eficient, nu va ști cum să progreseze, nu va putea oferi satisfacție aproape nimănui.

Să ne gândim ca acele consecințe ale modificărilor negative ale structurii psihologice și nivelului educațional la un număr semnificativ de persoane dintr-o națiune, pot influența incalculabil pe termen lung, în direcții retrograde: lipsa de progres și chiar regresul social și economic, marginalizarea, izolarea și, ceea ce este mult mai grav, compromiterea generațiilor care urmează prin incapacitatea de a le furniza resurse adecvate de dezvoltare, atât umane cât și materiale. Societatea va funcționa haotic și dezorganizat, iar resursele umăne responsabile și capabile nu-și vor găsi locul, nu vor fi înțelese și valorizate.

Deși concluziile pe care le trag mi se par logice (și confruntate cu ale unor specialiști consacrați!), sunt obsedat de bănuiala ca mulți dintre dumneavoastră ați prefera în acest punct să nu mai acceptați

raționamentele, deprimante într-adevăr, însă necesare din punctul meu de vedere în demersul de identificare clară a stadiului de boala pe care o trăim. Vă solicit însă, dacă acceptați că suntem ca națiune, într-un proces de derivă și involuție, să parcurgeți mai departe raționamentele prezentate, urmând să mă „notați” la final...

„Tulburări de conștiință”.

Deci, stabilind că devierile comportamentale se transmit la nivel de grup sau chiar națiune, în lipsa unor contraacțiuni solide, aș vrea să analizăm acum moștenirea unor tulburări de conștiință, la nivelul societății românești.

Corpul social poate fi comparat, dacă ținem cont de observațiile psihiatrilor, cu sistemul neuronal, cu totalitatea sinapselor a căror densitate și fluiditate generează comportamentul performant al individului: adică, indivizii sociali cu legăturile dintre ei, care pot genera sau nu performanța socială. Mai departe, definim conștiința unui individ drept capacitatea de apreciere și de interpretare corectă a mediului sau a propriei persoane, capacitate legată de funcționarea normală a tuturor proceselor mentale.

În mod evident, viața grea, educația precară și incompletă, dezamăgirile repetate, alte ingrediente prezente în viața de grup a românilor de-a lungul ultimelor generații, pot genera ușor tulburări de conștiință. De aici – capacitate redusă sau defectuoasă, sintetizat, de fapt comportament anormal.

Dacă dumneavoastră, cititorii acestei cărți, faceți o sumară recapitulare mentală, pe câți dintre cei pe care-i cunoașteți sau analizați sau interacționați zilnic, i-ați încadra la capitolul „pacienți cu tulburări de conștiință”? Mergând mai departe cu exercițiul și, autoanalizându-vă, vă simțiți total funcționali, fără probleme comportamentale care să vă afecteze pe dumneavoastră sau pe cei din jur?!

Și-atunci, punând cap la cap concluzia dumneavoastră personală, cu definirea tulburărilor de conștiință și a felului în care acestea se pot propaga într-un corp social, cu contextul României în care au trăit ultimele generații, putem începe analiza mai detaliată a felului în care anumite grupuri sociale pot fi afectate de boli nervoase și comportamente în consecință.

Sindromul maniacal, spre exemplu, cu aspecte de euforie sau iritabilitate nejustificate, respectiv sindromul depresiv (cele 2 direcții

după care se analizează perturbările capacității de funcționare și integrarea socială a unui individ), sunt puternic prezente în societatea românească. Ce-am putea vedea în consecință pe străzile României în următoarea perioadă? Oameni prost îmbrăcați și triști? Cu siguranță, deja îi putem observa ușor. Se poate și mai rău? Să citez din manualul de psihiatrie al doamnei Marie Georgescu: *„În cazul depresiilor medii și severe apare așa-numitul facies depresiv, cu o mimică sugerând tristețea, cu gesturi reduse, umerii coborâți, fruntea încrêțită. Uneori subiectul poate deveni neliniștit sau chiar agitat, atunci când se asociază anxietatea”*. Nu cred că este cazul să analizăm ce-ar putea însemna, în plan practic, grupuri foarte mari de oameni (spre exemplu, pensionarii cu pensiile neplătite câteva luni), cu comportament depresiv combinat cu anxietatea generată de nesiguranța zilei de mâine. Ceva foarte grav, și, din păcate, foarte posibil, în perspectiva sumbră a României de azi și de mâine.

Mai există un simptom, la nivel național, de care ne-am ferit să vorbim, dar care conform analizelor are o tendință crescătoare: tulburarea dependentă a personalității, prezentă la foarte mulți români, adică, incapacitatea de a-și asuma responsabilitatea propriei existențe, cu plasarea acestei responsabilități altor persoane, și pe cale de consecință, subordonarea propriilor nevoi nevoilor acelor de care este dependent. În mod normal, literatura de specialitate plasează incidența acestei tulburări la nivelul de cca. 5%, vorbind de cercetările realizate în state dezvoltate care au posibilitatea (și interesul!) să finanțeze asemenea cercetări. Dar într-un stat venit după rușii mult de 50 de ani de paternalism, când Partidul avea grijă de tine și-ți rezolva problemele, cu condiția obedienței totale? Dar într-un stat de asistați social, cum a ajuns România azi? În mod evident acel 5% de „tulburați” trebuie multiplicat de câteva ori, pentru ca rezultatul să fie aproape de adevăr. Putem vorbi de un nivel de masă? Bineînțeles că da.

Dar ce-nseamnă totuși să suferi de „tulburarea dependentă a personalității”? Înseamnă că ești umil, accepți orice tip de sacrificii numai pentru a nu fi abandonat sau obligat să-ți asumi propria existență. Tot comportamentul degenerază într-un devotament maladiv, iar din această poziție toți cei „atingși” tolerează deseori comportamente abuzive. Ce ar însemna pentru o țară, dacă cei atinși de această tulburare ar reprezenta 10% din totalul populației? Un lucru foarte grav, de care ar profita cinicii sau paranoizii despre care

Voi aminti imediat. Dar dacă ar reprezenta mult mai mult decât 10%, cum susțin eu că este cazul României? Vă propun să faceți singuri această proiecție...

Cvasimajoritatea populației românești de vârsta mea sau mai în vârstă – ca să ofer un alt exemplu de sindrom social – trăitori fiind în sistemul ceaușist, avem impregnată încă nedefinit frica de puterea autorităților, cea legată de siguranța alimentară a familiei – amintiți-vă depozitele de produse de bază, unele alterabile, pe care românii le aveau în cămări –, de „milițianul” care ne poate penaliza fără să fim vinovați (de-aici șpaga asiguratoare de liniște), de vecinul care ne poate reclama sau turna pentru lucruri benigne sau pe care nu le-am săvârșit. Comportamentul nestudiat al unor asemenea persoane poate fi categorisit în mod evident ca un comportament anxios, cu posibilitatea de a-l exploata, în consecință. Sentimentul meu clar, validat însă și de experiența personală din sânul puterii, este că „deștepții” Sistemului au operat tot timpul strategiile de manipulare la nivelul populației ținând cont de acest adevăr dureros: starea noastră anxioasă. Însă, noi ne așteptam că dimpotrivă, să avem niște „deștepți” veritabili, care să fi-ncercat să aplice terapii pentru această stare de boală, detectabilă la majoritatea populației mature. Și-aici revin la vorba pe care mi-o tot repeta săracul tata, citând nu mai ținea nici el minte pe cine: *„Băiatule, responsabili de soarta unei națiuni nu sunt cetățenii obișnuiți, ci înțelepții națiunii!”*. Noi nu i-am avut...

Bolnavii care ne conduc și influența bolii lor asupra noastră

De la simpli cetățeni și unele boli care afectează evident grupuri sociale extinse, vreau să ajungem la politicienii al căror comportament, încadrabil clinic, poate genera efecte sociale imense. Asta e și motivul legitim pentru care, în preajma campaniilor electorale s-a vorbit mai mereu despre necesitatea controlului psihiatric al potențialilor președinți. Lăsând la o parte încercătura populistă, era evident că anumite manifestări ale unor competitori erau perfect încadrabile medical. Un astfel de test ar fi arătat că, practic, în cazul unor candidați aveam de-a face cu bolnavi 100%. Alții puteau fi depistați cu un comportament dizarmonic instalat, de asemenea generator de derapaje atitudinale. Măcar observând cinismul de care au dat dovadă acești politicieni administrând România spre nenorocirea celor mulți (cinism care, la câțiva dintre cei ce ne-au condus, este o consecință a comportamentului schizofrenic!), și tot am putea relua discuția

privitoare la acest control. Iar argumentul politicianist prin care a fost blocat de fiecare dată demersul de control medical, „*ne facem de râs în lume, dom'le!*”, poate părea disonant, comparat cu acel comportament umil, dezagregat, nereprezentativ, dizarmonic de fapt, pe care majoritatea liderilor noștri l-au arătat în exterior. Așa chiar ne-am făcut de râs! Și bineînțeles că, în lumea competitivă în care trăim, ceilalți au analizat rapid și-au profitat...

Puțină lume operează cu ideea (nici eu nu știam până când am studiat subiectul), că tulburările psihice, de personalitate, schizofrenice, paranoide ș. a.m.d. se pot induce cu multă ușurință unor indivizi sănătoși, care sunt însă legați emoțional de persoana suferindă, care nu este neapărat depistată clinic și încadrată ca atare (este cazul majorității bolilor psihice ușoare). Această tulburare a persoanei sănătoase dispare după ce este separată de bolnav, sau dispare influența acestuia. Este vorba despre ceea ce un reputat psihiatru român mi-a explicat că în literatura de specialitate se numește „*folie à deux*”, dar care în realitate nu este doar „à deux”, între un sănătos și un bolnav, ci se manifestă între bolnav și toate persoanele care se simt afectiv influențate emoțional de către acesta. Și la acest capitol bineînțeles că putem contabiliza și influența pe care un lider politic charismatic, dar bolnav, o exercită asupra suporterilor săi necondiționați, cei care-l susțin doar pe criteriul emoțional.

Stalin, Hitler, Castro, Musollini, Franco și mulți alții, au fost diagnosticați de către psihiatriieminenți ca fiind suferinzi din punct de vedere psihic, în diferite stadii. Să nu fi fost influențați zecile de milioane de susținători necondiționați de comportamentul celui în care credeau orbește? Bineînțeles că da. Oare liderii români charismatici, dar cu probleme comportamentale dovedite, precum Carol al II-lea, Antonescu, Ceaușescu, chiar Iliescu sau Băsescu, nu au făcut același lucru prin influența lor, generând nu „*folie a deux*” ci, „*folie a majoritee roumaine*”, de-a lungul ultimului secol? Eu n-am nicio îndoială în această privință.

Altă direcție de analiză a influenței nocive a unor lideri bolnavi: alcoolismul. În mod sigur, o discuție cu ofițerii SPP care i-au avut în „administrare” pe demnitarii cu consum excesiv și regulat de alcool v-ar putea dezvălui fapte de care v-ați îngrozi, atunci când ați analiza consecința acestora asupra unor comunități administrative, profesionale, sau chiar asupra guvernării în ansamblu. Iar dacă, pe

lângă manifestările din timpul „alcoolizărilor”, le-am adăuga și pe cele din timpul stărilor de sevraj, pe care unii lideri (chiar președinți ai României!) le manifestă, nu ne mai rămâne decât să mergem din nou la litera cărții: *„modificarea personalității prin violență, agresivitate, scăderea capacității de control a instinctelor, anxietate pronunțată”*. Cu asta avem de-a face, plus „tremor al extremităților, tahicardie, iritabilitate excesivă”. Cum apreciați un astfel de lider pus să păzească mersul treburilor în țară, și consecințele unor acțiuni ale sale?

Revenind la marea masă a „pacienților”, când analizăm starea de sănătate psihică a cetățenilor, personalitățile lor, individual și ca ansamblu, trebuie să știm că moștenirea genetică are importanța ei, determinând temperamentul persoanei (în proporție de 50%), dar factorii de mediu social în interacțiune cu temperamentul determină personalitatea per ansamblu. De asemenea, tot factorii de mediu social și inteligență (moștenită și ea proporțional genetic), determină caracterul persoanei. Am făcut aceste precizări tocmai pentru a desluși mai bine influențele negative ale mediului social românesc asupra generațiilor trecute și actuale, cu rezultatele pe care le vedem azi. De ce ne-am mira că am putea fi încadrați majoritar la capitolul „tulburări de personalitate”, când am involuat psihologic atât de mult, în ultimul secol, sub influența mediului în care am trăit, a vremurilor care ne-au călărit?

Vă propun un portret robot, urmând să identificăm apoi cui i se potrivește! Să ne imaginăm un individ, spre exemplu român, care este mereu suspicios, manifestând neîncredere în ceilalți oameni. Acesta se află permanent în așteptarea răului pe care ceilalți vor să i-l pricinuiască, iar orice încercare de a-i demonstra contrariul te face la rândul tău să intri în cercul de suspecti și răuvoitori, de care individul respectiv se simte înconjurat. Neîncrederea lui se extinde inclusiv asupra prietenilor și chiar a familiei. El nu discută probleme personale și nu furnizează date despre sine tot de teama de a nu fi folosite ulterior împotriva sa. Este ranchiunos și răzbunător. Nu uită insultele și umilințele, care – multe dintre ele – sunt nesemnificative ori nici nu există în realitate, fiind doar rodul propriilor interpretări. Ați recunoscut persoane familiare dumneavoastră în acest mini-portret robot? Dacă nu, vă furnizez eu trei nume (beneficiind de studii aprofundate asupra lor, direct sau prin intermediari apropiați), și, dacă le-ați urmărit evoluția, o să fiți de acord: Ceaușescu, Iliescu și Băsescu.

Adică peste 40 de ani de „președinție” din ultima jumătate de veac din istoria României...

Acum pot să vă spun că portretul robot al individului descris mai sus, corespunde unui paranoic. Cum ar mai fi descris comportamentul unui asemenea personaj? *„Se află într-o tensiune permanentă, în așteptarea unor agresiuni din partea tuturor și gata de a se apăra. Sunt persoane ostile și rigide, fără capacitate de empatie, lipsite de sentimente și cu un profund dispreț pentru cei considerați slabi, neputincioși. Nu au prieteni, deoarece disprețuiesc ființa umană (ați auzit de vreun prieten al celor 3 amintiți mai sus?), iar cei de care aparent se apropie sunt folosiți doar pentru a-și atinge scopurile. Considerându-se persoane raționale și superioare celorlalți, sunt interesate de obținerea puterii cu orice preț. Sunt personalități tenace, luptătoare, care-și urmăresc scopurile personale până în cele mai mici detalii și fără să țină seama de interesele celorlalți. Au o capacitate considerabilă de a-și expune logic argumentele, precum și forța de convingere care, împreună cu tenacitatea și nevoia de putere și valorizare, îi poate aduce uneori în postura de lideri. Individul cu personalitate paranoică este ocolit și izolat de grup din cauza trăsăturilor sale, în special a suspiciunii, agresivității și tendinței dominatoare”*.

Probabil că acum, citind și restul descrierii comportamentului de tip paranoic din orice manual de psihiatrie, îi recunoașteți cu mai multă precizie pe cei trei foști sau actuali conducători ai țării noastre. Cu o excepție, adică Ceaușescu, aleși prin vot popular de către români! în mod repetat! Iar dacă ultimele sondaje apărute sunt corecte, realegerea lui Ceaușescu, sau a altui paranoic analfabet și crud, este foarte posibilă, conform cifrelor de sondaj raportate. Sunt acestea elemente convingătoare pentru eticheta de ospiciu pe care am aplicat-o ansamblului comportamental românesc?

Altceva! Uitându-ne, din păcate, la știrile gen „de la ora 5” (promovate în premieră în România de cel mai performant trust media și managerul său, respectiv Media Pro și Adrian Sârbu), n-ați putut să nu remarcați comportamentul excesiv, greu de încadrat, al tinerilor, al elevilor – „speranța noastră de mâine”. Copii și adolescenți mincinoși, care fug de acasă, fură, sunt bătauși și agresivi, distrug cu ușurință bunurile altora. Nu respectă disciplina școlară, au multe absențe, își bat joc de profesori, mimează sau chiar fac sex în școli, unii consumă

alcool sau droguri. Toate aceste comportamente, aproape generalizate astăzi, îl caracterizează pe viitorul adult suferind de „tulburare antisocială a personalității”. Ce va face el la maturitate, într-o Românie și mai scăpată din mână în următorii 10 – 15 ani? Tot conform manualului, „va trăi în dispreț față de normele morale și sociale, în condiții de amoralitate, efectuând în permanență acte antisociale, chiar criminale, fiind incapabil să învețe din experiențele anterioare”. Cum era versul? „Viitor de aur țara noastră are!” Și noi ce facem? Plecăm din țară, votăm prost, ne interesăm doar de propria persoană sau de ziua de azi. Paranteză deschisă, sau ne trimitem fata europarlamentar și ne promovăm favorita politică superministru. Și aici fac o precizare, cunoscându-le pe amândouă, mai ales pe doamna „superministru”: ființe normale, chiar plăcute sau inteligente (în al doilea caz ați fi mirați de nivelul ridicat!), dar fără a fi deloc pregătite profesional la momentul nominalizării, pentru aceste demnități. Și după toate acestea mai luăm un mandat de președinte... închid paranteza.

„Cultura sărăciei”, varianta românească

Astăzi, în urma comportamentului la vot din ultimii 20 de ani, România este în profundă criză economică și socială, iar discrepanțele între bogați și săraci – tot mai mulți – cresc în proporție geometrică. Vorbim deja la nivel național despre o „cultură a sărăciei”, care se permanentizează și ne marchează profund, ca popor. Ce vreau să zic?

Cultura sărăciei este, așa cum o definesc sociologii, maladia care afectează îndeosebi societățile aflate în tranziție (iar dacă stăm să ne gândim bine asupra spațiului românesc care este în tranziție din 1829, an în care semințele modernității – influențele culturale și instituționale ale Occidentului – încep să fie sădite în zonă, urmează să hotărâm care sunt perioadele clare pe care le putem analiza prin preceptele culturii sărăciei).

Anchetele sociale ne arată azi cât de mare e sărăcia, măsurată în: nivelul veniturilor, locul de rezidență, modalitățile de petrecere a timpului liber, nivelul dotării cu aparate casnice a unei gospodării etc. Dar, din păcate, avem sărăcie nu doar în statistici, ci și în modul de comportament. Bărbați violenți și fără realizări, care, în lipsă de altceva, se cred „macho” și-și bat soțiile, femei înclinate spre viața promiscuă ce nu-și îngrijesc odraslele și adolescenți care-și însușesc rapid și, de cele mai multe ori, ireversibil, astfel de conduite văzute la adulți. Acestea sunt trăsături comportamentale care reperează

prezența culturii sărăciei în interiorul unui anumit grup social.

Trebuie spus, ca să fiu corect, și că o cultură a sărăciei nu este însă în mod necesar caracteristică doar comunităților sărace. Avem caracteristici ale culturii sărăciei și în societăți periferice, dar cu resurse. Totuși, să vă citez considerațiile sociologilor despre cultura sărăciei, să vedem recognoscibilitatea la nivel național: *„Transpusă în termeni sociologici, cultura sărăciei este sinonimă și cu lipsa capitalului social. Acolo unde acționează această maladie, relațiile cu instituțiile publice sunt de tip patron-client, administrația publică fiind distanțată de cerințele unor cetățeni ale căror drepturi se regăsesc doar la nivel formal. Chiar dacă se trece la o formulă instituțională democratică, într-o astfel de societate schimbarea produce confuzie. Paradoxul constă în faptul că sustenabilitatea sistemului este asigurată de vechile practici sociale, socotite indezirabile și sancționate de noul angrenaj instituțional. Iar promotorii noului sistem instituțional, elitele societății adică, susțin schimbarea de rol adusă de acesta doar la nivel discursiv. La nivelul conduitelor însă, se mențin vechile practici”*. Cred că este mai mult decât clar că asta vedem și-n România, dar așa mai face o specificație: cred că acest lucru, respectiv comportamentul liderilor descris aici, este una din cauzele principale ale eșecurilor elitelor din România.

Cultura sărăciei duce însă nu numai la o relație disproporționată între elite și mase, dar mai ales la dizolvarea reperelor. Viața socială devine anarhică, iar indivizii sunt traumatizați de lipsa conștiinței de grup. Efectele sunt și ele traumatizante, fiindcă se înmulțesc comportamentele deviante, așa cum am vorbit mai înainte (de pildă, crește numărul sinuciderilor). „Lobotomizând” individul din punct de vedere social, blocându-i accesul la societate, cultura sărăciei poate distruge treptat societatea. Și astfel, în mod logic, distruge și individul.

Eliminând răspunderea socială, cultura socială barbarizează spațiul social. Interesant în studiile pe care le-am parcurs, este că se stabilește ca această cultură a sărăciei, ce are capacitatea de a provoca boli psihice, poate fi însemințată artificial în societate de către factorul politic. Iar analizând istoria, vedem că e plină de astfel de exemple. Fără societate, înlocuită de o masă amorfă, sistemul politic, de regulă monocolor, instaurează domnia arbitrarului. Vă sună cunoscut, familiar?

Cultura sărăciei destramă societatea, fibră cu fibră, făcând să

involueze toate procesele și ducând la distrugere toate mecanismele care alcătuiesc esența sa de societate. Este anarhie camuflată, fiindcă de fapt ordinea socială e 100% compromisă. Societatea nu numai că nu mai există, dar nici nu mai este un model dezirabil, în care individul să vrea să se integreze – de vreme ce realitatea îi oferă o variantă pervertită a acestui model: dezechilibru, respingere, subordonare, neputință, violență. Elitele politice privesc masele cu dispreț și nu pierd niciun prilej să le umilească. Masele privesc înspre elitele politice cu un amestec de frustrare, violență și revoltă niciodată transpuse în act. Moneda de schimb este neîncrederea, iar valorile absolute sunt furtul, înșelăciunea, încercarea de a profita de slăbiciunea celui slab și de umilința celui umil. Cu cât se prelungește mai mult această stare de spirit, cu atât distrugerea pătrunde mai adânc în țesătura societății respective, sufocând-o și retezându-i șansele de a evolua. În România anului 2010 vedem bine cum se instalează tot mai trainic și tot mai durabil această cultură a sărăciei.

După analiza destul de serioasă, socot în concluzia acestui subcapitol că, prin cultura sărăciei poate fi explicată starea cataleptică a societății românești, înțelegând prin catalepsie socială lipsa sau reacția socială tardivă la stimuli agresivi. Sociologic vorbind, în toate societățile afectate de cultura sărăciei asistăm în primul rând la o slăbire a densității morale, ceea ce se traduce printr-o reducere a numărului și a calității interacțiunii sociale în acord cu norma de drept sau regula morală. Explicația mi se pare directă: erodând conștiința insului, cultura sărăciei impulsionează comportamentul anti-social pentru satisfacerea dorințelor, care se împlineau odinioară îndeosebi prin respectarea normelor de comportament general acceptate. Mai adaug aici un fapt binecunoscut, acela că resursele morale ale societății se îmbogățesc prin intensificarea valorificării lor. După cum am explicat mai sus, cultura sărăciei evită exploatarea resurselor morale, iar în consecință acestea secătuiesc din pricina lipsei de utilizare. Printr-o comparație mai degrabă anatomică, prezint o concluzie: neajunsul major este acela că, țesutul social prin care curgea un anumit flux interacțional, cel dirigit de normele morale acum epuizate, se necrozează.

Dacă sunteți de acord cu raționamentul de până aici, atunci putem opera de-acum încolo cu ideea ca refluxul valorilor morale, cauzat de cultura sărăciei, anulează legăturile transsubiective dintre

indivizi. Dispare astfel scutul de apărare invizibil al societății, în sensul ca acesta, lovit de diferiți stimuli, alerta indivizii animați de valori comune, aceia între care existau similitudini spirituale și care, pentru a răspunde, se asociau. În lipsa conștientizării asemănărilor, reacția la un stimul agresiv, precum jignirile elitei politice, întârzie să se producă sau nu se produce deloc. Deci, sub un anumit prag de prăbușire morală, dispare simțământul posibilității acțiunilor concertate pentru apărarea unui interes. Zic oamenii, „La ce bun?” „Oricum nu putem schimba nimic!”. Acestea sunt sentimente fataliste, specifice culturii sărăciei, care denotă că voința politică a insului este decimată. Transformată în masă amorfă, societatea nu mai are puțință de a reacționa. Cum ziceam mai sus, este cataleptica...

Cum arată o societate a nebunilor?

Vă mai adresez o provocare: ne-am putea imagina o societate formată doar din oameni bolnavi mintal? Cu siguranță nu, în primul rând fiindcă suntem crescuți în ideea că oamenii bolnavi mintal sunt izolați și nu sunt lăsați printre oamenii sănătoși. Ce ne facem însă în cazul în care oamenii sănătoși sunt minoritari, iar dominantă este dată de oameni bolnavi? Un scriitor SF, celebru printre amatorii genului, și-a imaginat asta și a creat o carte deosebită. Se cheamă „Clanurile de pe Alfa”, iar autorul este Philip K. Dick, un spectaculos scriitor de science-fiction ce și-a concentrat parte din opera pe studiul spectacolului minții umane, pe descrierea universurilor mentale. În această carte, există o prezentare a unei societăți formate din oameni care suferă de boli nervoase. Iar similitudinile pe care le veți regăsi, credeți-mă, vă vor șoca prin veridicitatea lor. Iar dacă vă veți speria observându-le în jurul dumneavoastră, înseamnă că veți naviga mai interesat printre ideile prezentate în această carte.

Folosind și considerațiile de specialitate evocate în aliniatele din acest capitol, în prezentarea unei societăți a nebunilor voi grupa aceste boli doar în jurul unor categorii. Menționez că aceste categorii se suprapun pe niște caste sociale, pe clivaje sociale reale, iar aceste suprapuneri sunt cel puțin dătătoare de frisoane.

„Hebefrenicii”, sau cei care suferă de schizofrenie dezorganizată, sunt cei care manifestă stupiditate inexpresivă, sunt retrași în fața responsabilităților sociale, inofensivi în esență fiindcă le lipsește capacitatea de a acționa reactiv. Sunt cetățenii cei mai puțin activi, cei cu comportament bovin și care sunt masa de manevră și de

manipulare pentru ceilalți. Sunt echivalentul castei paria din vechea Indie. Lor li se adaugă „anxioșii”, cei care suferă de frică cronică, de panică, de agorafobie, cu dezechilibre post-traumatice. Frica e mecanismul cel mai puternic la nivel social, fiindcă însoțește ura și violența. Frica socială pe de altă parte, instigarea la frică și chiar la panică, sunt mecanisme care stau la baza propagandei extremiștilor, și chiar a mass-media tabloidizate. Efectul acestor manipulări duce în mod evident la întunecarea rațiunii și la apariția de realități paralele, într-un fel, și la rescrierea istoriei. Tot la nivelul cel mai de jos sunt și dependenții (de droguri, de alcool), cei care investesc tot ce au în relații de dependență față de cei puternici.

„Maniaco-depresivii” sunt mult mai periculoși, fiindcă au capacitatea de a fi agresivi și chiar distructivi. Distructivitatea maniacilor este însă limitată la impuls sau eventual la un capriciu. Pot avea crize temporare de spargere sau lovire, care în cele din urmă se sting. Ei pot fi asemănați cu categoria clasei războinice din castele indiene – cei fără frică, una din cele mai puternice categorii. La fel ca samurail din Japonia. Sunt gardienii sistemului, cei pe care cei puternici se bazează pentru a păstra ordinea. Ei, alături de anumite tipuri de schizofrenici organizați, sunt la baza aparatului represiv și a birocrăției puterii. Schizofrenicii paranoici ar putea funcționa drept castă a oamenilor de stat, responsabili cu dezvoltarea ideologiilor politice și a programelor sociale. De ce? Fiindcă pot avea o vedere de ansamblu asupra lumii. Iar „schizofrenicii” simpli ar corespunde clasei artiștilor, poeților sau chiar vizionarilor religioși.

Conducerea unei societăți formate doar din oameni bolnavi mental cade în sarcina „paranoicilor”. Ei sunt indivizii superiori din punctul de vedere al inițiativei, al inteligenței sau pur și simplu al abilităților înnăscute. Dacă paranoicii stabilesc ideologia, tema dominantă emoțional va fi ura. De la un paranoic ne putem aștepta la ostilitate premeditată și permanentă, care nu ar scădea în timp, ci din contră, ar deveni chiar și mai elaborată. Paranoicul are un caracter analitic, calculat și un motiv solid pentru acțiunile sale. Fiecare mișcare se potrivește în cadrul unei scheme. Ostilitatea poate fi mai puțin vizibil violentă, dar pe termen lung durabilitatea sa are efecte evident mai intense și cu implicații mai adânci. În cazul unor astfel de oameni, tratamentul sau chiar analiza de moment sunt virtual imposibile. În timp, starea paranoicului este una stabilă și permanentă, spre

deosebire de maniaco-depresivi sau chiar de simplii schizofrenici catatonici, paranoicii par în mod paradoxal, raționali. Tiparul formal al raționamentului logic pare solid, și chiar nederanjat. Dedesubt însă, paranoicul suferă de cea mai mare și cea mai gravă desfigurare mentală posibilă la nivelul ființei umane, după părerea mea: el devine incapabil de empatie, deci la modul simplist, nu e nici măcar capabil să se imagineze în pielea altcuiva. Pentru el, ceilalți nu există în realitate decât ca obiecte în mișcare, ce îi pot afecta sau nu propria existență.

Conducerea paranoicilor va mobiliza valuri de ură împotriva oricui din afara enclavei lor, și va considera de la sine înțeles că și ceilalți îi urăsc pe ei. Totul va duce la pregătirea întregii societăți pentru o luptă continuă împotriva unor inamici reali sau imaginari, din interior sau din exterior. Care ar fi rezultatul acestui tip de comportament? Acela că, oricum s-ar termina luptele cu diverșii inamici, rezultatul ar fi izolarea. Izolarea totală. Separarea progresivă de toate celelalte ființe vii din jurul lor. Nu e vorba de autosuficiență, și nici măcar de autarhie – deși știm foarte multe azi despre absurda preocupare a lui Ceaușescu, spre exemplu, pentru autarhie. Când o societate este măcinată treptat de presiunea spre izolare, apare un fenomen nou, care este analizat dacă la nivelul persoanelor ținute în izolare cronică. Este vorba de halucinații acute: halucinații auditorii, vizuale, tactile, olfactive, care înlocuiesc stimuli lipsă. Să notăm că, la nivel de intensitate, halucinația poate depăși forța realității. Realitatea poate fi rescrisă. Istoria este rescrisă. Halucinația e vie și produce efecte. Fiind emisă din interiorul propriului sistem nervos, halucinația este foarte credibilă. Fără un reper exterior controlor, asistăm la un cerc vicios din care nu se poate ieși. Cam așa arată o societate marcată la nivel de lideri doar de bolnavi mental.

Voi putea fi acuzat că am jDrelnut o descriere literară și o prezint ca ipoteză de lucru. Îmi asum și asta, dar vreau să marchez o diferență specifică. Intenția mea este să combin câteva din informațiile clare pe care le avem despre bolile mentale ce ne pot afecta la nivel de mase, și să le pun laolaltă, pentru a vedea în ce măsură ele se regăsesc în lumea din jurul nostru. Iar răspunsuri clare pot veni din analiza acestor informații, dublată de răspunsul la unele întrebări, eventual retorice. Avem români care manifestă stupiditate cronică și care fug de responsabilitățile lor sociale, acceptând tot ce li se oferă? Avem destui conaționali care încearcă să domine realitățile din jur prin violență?

Am avut parte la nivel de lideri de paranoici care construiesc adevărate ideologii bazate pe ură? Am putut constata tentative de manipulare bazate pe halucinații colective? Avem încercări repetate de rescriere a istoriei și izolare de exterior?

Eu am un răspuns afirmativ la ntrebările de mai sus. Dacă dumneavoastră nu credeți la fel, reiau în acest punct îndemnul de a vă opri din a citi mai departe această carte. Dacă simțiți că-umea în care trăiți e sănătoasă, iar ceea ce spun eu acum ar putea fi efectul unei ciudate deviații mentale, cauzate eventual doar de subiectivismul generat de experiența personală, vă sfătuiesc sincer să lăsați cartea din mână. Pentru că în continuare veți reuși doar să vă enervați neconstructiv, pe când eu mi-am propus mobilizarea resurselor dumneavoastră personale, spre o tendință curativă, reparatorie.

Capitolul III

DE UNDE NI SE TRAGE

Istoria nu e blândă cu românii. Cel puțin ultima sută de ani ne arată că am fost prea puțin timp beneficiarii unor perioade de normalitate. Am avut prea puțin timp parte de un comportament democratic. Generații după generații de români s-au născut și s-au format în perioade marcate de violență, de ură, de luptă de clasă. Tinerii noștri nu deprind în școli obiceiuri sănătoase derivate din informație istorică reală, la fel cum nici noi, părinții lor, nu am putut afla adevărul în școală, din motive de ceaușism. Se mimează și azi normalitatea „istorică”, și profesorii în școli se comportă la clasă ca și cum istoria noastră e una glorioasă și democratică. Nu este, din păcate. Necercetând istoria recentă, neprezentând-o așa cum a fost de fapt, nu vom evita perpetuarea unei povești false despre ceea ce am fost, cauza a ceea ce suntem azi, de fapt...

Am selectat mai jos, pe baza eforturilor post 89 ale unor cercetători români mai curajoși (și-n consecință blamați!), câteva episoade dispartate din istoria noastră, pe care le-am pus cap la cap, în efortul meu declarat de a le arăta celor mai tineri adevărul despre ceea ce am fost. Sunt dovezi clare ale originilor isteriei de azi, ale lipsei de cultură democratică, a predispoziției noastre spre excese și totalitarism. Bineînțeles că cea mai traumatică perioadă a fost comunismul, în care generații întregi au preluat bolile unui sistem criminal dar, repet aici, nici monarhia nu se poate lăuda cu eforturi sistemice spre consolidarea democrației. Nu suntem o națiune democratică și, dacă vom continua să

ne iluzionăm tinerele generații că trăim în normalitate, nu numai că nu ne oferim nicio șansă de a schimba ceva, dar devenim la fel de condamabili.

CRONICA SUBIECTIVA A ULTIMEI SUTE DE ANI – semințele dezastrului

În special pentru cei tineri, pentru care chiar faptele din comunism înseamnă istorie destul de îndepărtată, o să prezint disparat câteva evenimente din ultima sută de ani, care în mod cert au avut un rol de vectorizare în plan social, pe de o parte, respectiv de dezintegrarea unor legături discrete, dar fundamentale în plan național, pe de altă parte. Încerc în acest fel să ofer suport factic și altor manifestări moștenite, ce-ar putea întregi tabloul „ospiciului”. Unele relatări vor avea relevanță și pentru cei mai vârstnici, beneficiari în trecut ale unor prezentări istorice distorsionate ale faptelor relatate.

Răscoala din 1907 – ruptura din societate, într-un moment de posibilă construcție; efecte pentru generațiile următoare

Răscoala din 1907 este considerată, conform aprecierilor de specialitate cvasiunanime, drept cea mai sângeroasă răscoală țășnească din ultima sută de ani în Europa. Acel eveniment, insuficient analizat în profunzimea sa, a generat un clivaj atât de puternic în societate prin mobilizarea unora împotriva altora, respectiv prin crimele săvârșite, fie ritualice, fie în masă, încât și azi putem constata efecte. Din nefericire, în loc de „tratament serios”, capii societății românești au încercat de fiecare dată doar cosmetizări sau manipulări oribile. S-a venit mai întâi cu reforma monarhică, prin care au dat pământ țăranilor pentru arat. Dublată de dorința regelui Ferdinand de a diminua puterea boierimii, li s-a redat țăranilor proprietatea asupra pământului, pentru ca după încă circa 20 de ani, când nici nu se obișnuiseră bine cu ideea de pământ în posesie, și după ce comunismul s-a instalat prin minciuna majorării cotelor de pământ (!), să li se ia și ce aveau înainte. Nu mai rămăseseră practic cu nimic la-nceputul comunismului...

Revenind, la noi s-a ajuns la un clivaj atât de puternic între rural și urban, care nu s-a uitat câteva generații, pentru că „morții și violența fratricidă” de la 1907 s-a transferat în mediul urban, prin mutarea în masă a valurilor de țărani la-nceputurile comunismului de la țară la oraș. Și-n consecință, în 1940 – 1950, când țăranii care erau copii în 1907, au venit la oraș, au venit marcați de groaza față de burghezi și de

„puterea urbană” care le-a împușcat părinții și bunicii în 1907. Ne putem închipui „armonia” ce se instala în forță în mediile profesionale orășenești...

1907 este un punct de plecare important pentru ceea ce vreau să demonstrez, pentru că vorbim de o perioadă monarhică în care teoretic se puneau bazele unei democrații monarhice de tip occidental, care părea că o să fie deschisă, dar care a avut niște momente de atât de puternic recul încât practic s-a anulat de tot, punând bazele apoi tuturor eșecurilor de tip Carol al II-lea, perioada legionară și apoi comunismul. 1907 este cumva un moment de cotitură pentru că a urmat după marile momente de dinainte, ce purtau marca Carol I, o marcă reformistă, constructivă, ordonată, inclusiv aducătoare de independență a Principatelor.

Ceea ce s-a întâmplat în 1907 și n-a putut fi vindecat – polarizarea puternică a societății între cele două păături sociale, orășeni, respectiv țărani, cu clivajul aferent – a fost cu atât mai nociv pentru societatea românească cu cât Partidul Comunist, în perioada de pionierat, s-a sprijinit foarte tare pe minoritățile sociale, cu complexele lor și cu interesele lor specifice. Între acestea, țăranii sau copiii de țărani au jucat un rol extrem de important. Pentru că elita politică, respectiv elita universitară, fuseseră implicate adânc în politica democratică care începea să se țeasă în perioada lui Carol I și apoi în perioada interbelică, urmau să fie „rase” în totalitate, trebuiau să fie înlocuite cu cineva. Atunci, s-a afirmat o pătură interesantă de așa-zise neelite, respectiv cei de la țară ajunși intelectuali în mod „accelerat”, de multe ori chiar și universitari, însă, așa cum spuneam mai sus, inoculați puternic cu un anumit sentiment de răzbunare, poate și de ură, împotriva mediului burghezo-citadin care le pedepsise frații sau părinții în 1907. Pentru că noi vorbim de câteva zeci de ani aici, trebuie să ne fie clar că aceste chestiuni nu se vindecă ușor, iar toate documentele referitoare la 1907 (mai ales în perioada interbelică, chiar ziarele), evocă destul de limpede la ce nivel de ură s-a ajuns între cele două medii dintre care unul era supramajoritar, respectiv mediul rural, celălalt, urban, abia atunci înflorise și oricum, în materie de vectori era foarte slab reprezentat în noua putere comunistă. Pentru că vectorii mediului citadin, aparținând din punct de vedere politic partidelor istorice care fuseseră practic dezintegrate, cu liderii întemnițați, nu se mai calificau pentru participarea la decizie.

Concluzionând parțial, momentul 1907 are o relevanță mare pentru tot ceea ce a urmat în România, pentru că așa-zisele neolite provenite din mediul rural nu au fost în stare, în primul rând din cauza acestui complex pe care îl aveau, apoi din lipsa capacității profesionale, în al doilea rând, să gândească și să formateze un proiect integrat de societate românească.

Un moment, de aflux de cetățeni români ambițioși către sferele de coordonare, care ar fi putut să creeze o evoluție socială pozitivă, dar în contextul clivajului descris mai sus cu originile în 1907, a generat doar război fratricid și frustrare, cu efecte nocive pe tot parcursul secolului XX.

V

Unirea de la 1918, caz fortuit; începerea unei perioade de lipsă de dialog politic

Marea Unire de la 1918! Și aici voi încerca o descriere a consecințelor pe baza conjuncturilor reale ale momentului. În 1916, în plin război mondial, în România s-a luat exact opțiunea potrivnică trendului european, adică cel de aliere cu Germania și Austro-Ungaria, eveniment decizional care în mod evident a grăbit și moartea regelui Carol I. Practic, a fost marea dezamăgire a sfârșitului său de domnie. Ne-am aliat, în ciuda protestelor consistente ale unor politicieni lucizi, cu Rusia, care era cel mai aproape de noi, dublată de Anglia, Franța și Italia. Pe scurt, rușii, ca de obicei, ne lasă de izbeliște, *fioi* suntem învinși, semnăm o pace cu potențialii învingători la București, cu Germania și cu Austro-Ungaria. Din punct de vedere teritorial pierdem tot ceea ce speram să câștigăm, pierdem chiar și ceea ce aveam. Pe cale de consecință, Guvernul se retrage la Iași, rămânem și fără Țara Românească, la București se instaurează comandamentul german. Dezastruos!

Noroc (vorba vine!) cu revoluția bolșevică care pune Rusia pe butuci în ritm accelerat. Semnasem pacea aceea rușinoasă, dar ne vine în schimb plocon Basarabia, se alipește pe la începutul anului de grație la „patria mama” (întâmplător, doar pentru că Rusia nu se mai uita în partea asta, copleșită de mișcările interne!), vine și Bucovina, și, surpriză totală, Germania și Austro-Ungaria pierd într-un mod cu totul și cu totul neașteptat. Austro-Ungaria se destramă de asemenea în mod accelerat, ca urmare se alipește și Transilvania la 1 decembrie și noi, în postură de națiune învinsă de fapt, devenim națiune

învingătoare, cu o Românie aproape de două ori mai mare față de ce aveam până în momentul respectiv. Asta este istoria adevărata a „vitejiei și înțelepciunii diplomatice” românești, despre care am învățat și învățăm încă în școală! De fapt, beneficiasem de un joc diplomatic românesc total aiurea, dar conjuncturile și mai ales faptul că se pune problema unui bastion interesant în această parte de lume, ne-au adus din postura de națiune învinsă, în cea de învingătoare. (Mutatis mutandis, vă invit la o apreciere asupra integrării noastre recente de tip euro-atlantic, din postura de „națiune comunistă învinsă”, observând similitudinile!)

Deloc surprinzător, și de-nțeles oarecum, nu am știut să apreciem deloc momentul acela, de tip „plocon”. Momentul 1918 și faptul că nu l-am fructificat ne confirmă că am fost tot timpul neglijenți cu ceea ce ni s-a dat, cu avantajele intrinseci, iar realizările puține pe care le-am avut, fiind doar rodul unor conjuncturi, n-au putut să fie nici ele fructificate.

Ulterior momentului 1918, nici măcar nu am încercat să fundamentăm niște firave tradiții democratice, am început brusc cu înjurăturile neaoșe între stânga și dreapta, între toate partidele existente, o bătaie generalizată. În mod natural, specific românesc, ajungem destul de repede direct la excese, precum apariția legionarilor. Iar Mișcarea legionară, despre care voi vorbi imediat, a apărut tocmai datorită lipsei de consistență în plan administrativ.

1929 și criza economică – pretext pentru apariția șirului extremismelor și a direcțiilor neconstructive

Perioada crizei economice de atunci, seamănă al naibii de tare chiar cu ce se întâmplă acum, din mai multe unghiuri de vedere. Dezbaterile publice din ultima perioadă au identificat aceste asemănări, recuperând în același timp pentru contemporaneitate multe din întâmplările pilduitoare ale „marii crize”, la nivel de România. M-aș opri, din punct de vedere al unei comparații între criza economică de atunci și criza economică de acum, la perspectiva asupra elitelor care conduc România acum, față de elitele care conduceau România atunci. Și fac acest lucru, pentru a sublinia faptul evident că, indiferent cât au fost de blamate personalitățile conducătoare de-atunci (și era plină presa vremii de exemple clare!), elitele de azi au cel puțin două atribute în minus: mai slabă (de fapt inexistentă) pregătire academică, respectiv lipsa conexiunilor internaționale.

Întrebarea punctuală consecutivă ar fi, dacă spre exemplu, absența în prezent a unui Titulescu, care fără să fie. genial, era în schimb bine relaționat și putea astfel compensa i? cumva în exterior toate dezastrele din țară, poate prefigura o involuție și mai radicală pentru România de acum față de România de atunci? Eu cred că da, iar neconectarea României la ceea ce se întâmplă în plan internațional poate fi exemplificată chiar prin faptul cum toate planurile anticriză enunțate de guvernării de la București, nu au practic nicio legătură cu măsurile luate de majoritatea statelor europene, care acum ies din criza economică. Încă un argument pentru a fi îngrijorați de traiul viitor în „ospiciul” nostru.

Revenind acum la premiza acestui subcapitol, să remarcăm cum tarele economico-sociale ale perioadei au permis accentuarea extremismului, ca în Italia, dar mai ales ca în Germania. Și atunci, ca și-acum, societatea românească nu trecea doar printr-o criză economică, ci și printr-una morală iar tendința cea mai facilă pentru tinerii care nu mai vedeau perspectivele de viitor, precum și pentru o anumită parte a intelectualității, a fost să se alinieze unor mișcări precum Legiunea Arhanghelului Mihail. Sub falsa impresia de construcție a solidarității naționale, acel tip de organizație a reușit să scoată la suprafață „monștrii” care sălășluiau în adâncurile societății românești de atunci. Venită pe fondul unei blamabile dictaturi personale al lui Carol al II-lea, realizată prin intermediul unei camarille de proastă factură morală, această reorientare spre valori tradiționale românești, impuse cu „bâta”, a fost totuși un fel de mișcare de avarie, din care s-a ieșit mai apoi, parțial, tot printr-o dictatură, de această dată de sorginte militară, de tip antonescian. Dacă ne gândim că la puțin timp după Antonescu a mai venit pe capul românilor și dictatura comunistă, putem lesne să pricepem că, în urma acestui șir de excese petrecut doar la câteva zeci de ani distanță de timpurile de azi, România suferă și acum din cauza semințelor sădite atunci la nivelul societății.

Monarhia și rolul ei nefast, în interbelic

Comunismul a generat două feluri de discuții despre monarhia românească de import: primul, în timpurile dictaturii, total negativ la adresa acesteia, cu o mulțime de mistificări, fie din dorința de a diaboliza, fie din dorința de a „prelua” unele realizări istorice incontestabile, în contul liderilor comuniști; al doilea, post '89, când

monarhia românească a fost aproape „sanctificată”, tot în opoziție cu comunismul, din lipsa unui termen de comparație cât de cât contemporan, și bineînțeles din dorința unora de a o folosi ca pe un „cal politic”, numai bun de-ncălecat. Cam în aceste două direcții au evoluat și programele școlare ale manualelor de istorie. Destul de rușinos!

De fapt, monarhia a avut un rol aparte în tumultul acelei perioade evocate, adică interbelică, tocmai prin defectele de caracter ale reprezentanților ei. Spre exemplu, frica, este un element important ce a caracterizat comportamentul lui Carol al II-lea, respectiv, (moștenire pe cale genetică), și pe al lui Mihai. Clasa politică conducătoare a folosit în momentele cheie, (înstrăinări de active importante, cedări de prerogative, abdicări, etc.) acest defect al ultimilor doi regi, impunând în final proiectele opuse atât consolidării autorității monarhice, dar mai grav, de natura a slăbi fragilul sistem democratic românesc. Bineînțeles că acele gesturi monarhice, generate de acel defect major pentru orice lider, și anume frica, au reușit să distorsioneze imaginea corectă, abia formată, a românilor despre jocul democratic civilizat, făcând loc în schimb în mentalul colectiv, unei acceptabilități mari pentru excese nedemocratice, fie de sorginte mesianică (legionarismul), fie autoritarist-egalitariste (comunismul).

Aș vrea să evoc câteva episoade deosebite ale perioadei interbelice, parte neconsemnate deloc în cărțile de istorie, însă esențiale după părerea mea, pentru a înțelege spiritul acelor vremuri care ne-au marcat evoluția de-a lungul întregului secol XX. Spre exemplu, moartea suspectă din 1927 a lui Ion I.C. Brătianu, la 63 de ani, neanunțată de vreun simptom de boală, tratată defectuos de către medici (așa cum s-a demonstrat ulterior!). Acest deces (de fapt, crimă), a reazimutat sistemul de putere din România, i-a redeschis calea către tron lui Carol, chiar cu sprijinul rivalului politic al decedatului Brătianu, respectiv Iuliu Maniu.

Sau, situația penibilă pentru orice bărbat, a lui Carol al II-lea, care a fost tot timpul (sexual) dependent de relația cu Elena Lupescu, în condițiile în care aceasta întreținea mai mulți amanți în paralel cu amantul oficial, adică Carol-regele „playboy”. În urma acestei slăbiciuni regale, cuplul „amanțial” ajunsese să constituie o verigă financiară prin care statul era practic devalizat, prin care oameni de afaceri importanți obțineau contracte grase cu statul, doar prin intervenția Lupească,

prezentându-se apoi la Carol pentru efectuarea plății. Cele mai notorii cazuri, Malaxa și Auschnitt, adică unii ai căror urmași vin azi în România să-și recupereze averile „agonisite cinstit”! Camarilla, la rândul ei, beneficia de alte avantaje, dar doar după ce regele și concubina erau îndeștulați.

Tot despre evenimentele ciudate ale vremii, de multe ori m-am întrebat de ce asasinarea lui Zelea-Codreanu n-ar putea fi interpretată și ca o consecință a fricii lui Carol al II-lea (și a camarillei) de efectele creșterii de popularitate-a liderului legionar, combinată și cu dorința sa maladivă de a-și impune mai ușor dictatura regală, prima din istoria noastră. Oricum ar fi gândit, cu această nouă posibilă „ispravă”, alături de celelalte cu caracter extrafrivol cu care și-a oripilat docilii supuși români, regele „playboy” nu numai că și-a grăbit abdicarea, dar a și reușit să genereze un climat conflictual la nivel social ce a marcat decisiv atmosfera decizională la nivel politic, cu greșelile de strategie și decizie cunoscute, legate de cel de al II-lea război mondial. Aceea a fost o perioadă marcată de crime pentru putere, de corupție, de o decădere morală puțin întâlnită pentru un regim monarhic.

Revenind la spiritul vremii, exista în mod evident o încrengătură absconsa a relațiilor între personajele cheie, dovedite azi analizând faptele vremii. Astfel, proiectul Corneliu Z. Codreanu a fost pregătit minuțios la Iași, unde la doar 19 ani, acesta era declarat anticomunist, dar caracterizat de manifestări extremiste și violente. Cu toate acestea, este tolerat de autorități! Ucide și este achitat, tocmai pentru creșterea mitului! Drept consecință, alai de 100.000 de oameni la nunta proprie, tocmai pentru construcția mitului de „Mesia ortodox”, cu însemne neaoșe gen calul alb, costumul național. Mai mult, Codreanu era sfătuit să folosească asasinatul revendicat public, în condițiile în care în epocă erau suficiente asasinate, dar niciodată revendicate! Și mirare, în momentele în care ajunsese să fie urmărit, cercetătorii de azi ne spun că se ascundea exact în casa verișoarei Elenei Lupescu! Ce putea să însemne asta? Că între Carol al II-lea și Codreanu exista un tip de legătură pe care cronicarii vremii o pierd? Sau, mai sofisticat, legături mult mai puternice decât se crede, între Codreanu și Siguranța Statului, serviciul de informații de atunci?

Și pentru că a venit vorba de servicii secrete, să consemnăm faptul că Elena Lupescu, sub pretextul că era de folos lui Carol, avea propriul serviciu de informații și ascultări telefonice, plus

interceptarea corespondenței. Cu știința și protecția instituțiilor statului!!! Serviciul îi monitoriza pe cei mai periculoși adversari personali ai Elenei Lupescu, dar și pe oamenii de afaceri, pentru șantaj. Două exemple celebre de victime ale acestui serviciu „Elen” au fost chiar Nicolae Titulescu și Iuliu Maniu. Iar cu sprijinul aceluiași serviciu, se spune că s-a reușit și cvasioficializarea șpăgii de la afaceriștii români către regele lor, (exemplificată de Malaxa și Auschnitt, ce l-au mituit pe

Carol în schimbul contractelor de înzestrare ale armatei), fiind forțați să cotizeze prin șantajarea lor cu probe compromițătoare furnizate de ofițerii „Eleni”. O formă de corupție la cel mai înalt nivel, mult mai discretă sau diminuată în perioadele premergătoare, din epocile Carol I și Ferdinand.

De câte ori am analizat după 1989 comportamentul ciudat și excesiv al lui Carol al II-lea, n-am putut să nu iau în seamă două trăsături care acestui om i-au marcat viața, dominându-i aproape fiecare clipă a existenței: zgârcenia lui patologică, respectiv boala de care suferea, priapismul, ambele cunoscute în epocă, chiar la nivelul românilor simpli. Ce cocktail toxic se crea și doar din acest amestec în mintea acestui om, cu drepturi totale, de rege, cu obligații stricte, de conducător, cu influența maximală, de simbol! Și ce consecințe pentru cei conduși... Iar în cazul lui, căsătorii inopinate la 23 de ani, autoampușcări în picior din dorința de a scăpa de călătorii nedorite, dependența de femei frivole, divorțuri dramatice, renunțări la tron (de 3 ori în șapte ani!!), scandaluri financiare cu deturnări de fonduri de stat, detronarea propriului fiu... Și aici ajungem la fostul rege Mihai, care după cum știți, trăiește încă.

Bespre acest episod al „inter (tem) belismului monarhic”, să notăm mai întâi că însuși marii Dimitrie Gusti și Nicolae Iorga au conceput sistemul școlar special pentru educația lui Mihai, dovedind o preocupare salutară a mediului academic românesc pentru calitatea viitoareii expertize monarhice, respectiv a conducerii României. Din păcate, așa cum au mărturisit ulterior parte din colegii de clasă (printre care s-a aflat și Radu Câmpeanu, seniorul liberal!), efortul a fost cvasi-inutil, pe motiv de... potențial regal. Intelectual și emoțional, Mihai a avut probleme mai tot timpul, specialiștii vremii considerând principala cauză, relația cu tatăl său. De altfel, este exponențial în acest sens refuzul lui Mihai de a participa la funeraliile propriului tată,

invocând nașterea unui copil...

Tot de numele (prea) necoptului rege Mihai se l-agă și ciudatul episod al dictaturii legionare când, în 1940, a avut loc pseudorevoluția legionarilor, care a dus la detronarea lui Carol al II-lea. De ce spun pseudorevoluție? Pentru că, de fapt, toate forțele armate s-au predat de bunăvoie, deschizând calea către tron a lui Mihai, prin abdicarea lui Carol al II-lea, un rege într-adevăr mult prea nepotrivit pentru perioada prin care trecea România. (Episodul pare similar cu decembrie 1989, cu anumite diferențe punctuale). Rezultă că ar fi fost un complot al instituțiilor statului ce-l includea și pe Mihai, acționând împotriva propriului tată? Au existat legături specifice între legionari și serviciile secrete ale țării? Categorie DA, altfel nu s-ar fi putut înfăptui treaba! Drept urmare, atât Antonescu cât și Horia Sima au fost investiți cu puteri în 1940 de către noul rege Mihai, așa că toate lamentările ulterioare la adresa celor doi, ale plângăciosului rege, nu-și mai aveau locul. Doar scuze n-am prea auzit de la fostul rege Mihai...

Să punctăm aici că aceste relații, între personalități cheie și diverse servicii secrete, cu folosirea din plin a armei șantajului, au reprezentat o constantă ce a decis momentele cheie, și în acea perioadă și după: liderul comunist Lucrețiu Pătrășcanu, descoperit ulterior drept agent britanic și agent sovietic; homosexualitatea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, invocată de mai mulți foști lideri comuniști, (printre care și Alexandru Bârlădeanu, în mod repetat) numai bună de folosit împotriva acestuia la momentele potrivite; înscăunarea lui Petru Groza ca prim-ministru, doar după analiza atentă a tuturor slăbiciunilor și devierilor comportamentale, care-l făceau total manipulabil – de acord cu numirea sa au fost atât sovieticii, cât și PCR, dar mai ales (culmea!), Iuliu Maniu, acesta din urmă invocând și principiul falimentar al „ardelenismului”, ce ne-a cauzat atâta rău în ultima vreme (asta o s-o explic altă dată, chiar din calitatea mea de ardelean!).

Iar la șantajul practicat pe scară largă, s-a adăugat și eterna trădare, care a marcat decisiv istoria României, și nu doar în perioadele despre care discutăm. Dacă vorbim despre procesul-farsă a lui Antonescu, dictat de Moscova și executat de românii trădători, după același tipic ca și procesul-rușine a lui Ceaușescu: scenariu URSS și execuție românească. Sau tot în acea perioadă putem vorbi despre regele Mihai, care ulterior trădării din episodul Antonescu, i: a trădat și

pe liderii opoziției, în frunte cu Maniu, de care se folosise pentru eliminarea mareșalului Antonescu, promulgând legea electorală care le-a permis comuniștilor să fraudeze (primind și o decorație de la Stalin pentru marile servicii aduse!). Și o lecție: toți cei care trădează vor fi pedepsiți pe rând, în primul rând din inițiativa celor care au beneficiat de trădare. Relația lui Mihai cu Moscova și comuniștii respectă regula, acesta fiind forțat să abdice în 1947. Să mai amintesc aici și gestul aceluiași rege Mihai care, în plină criză post-război, a mai achiziționat un avion de la americani, pe lângă cele 7 – 8 pe care le deținea. Asta poate spune totul nu numai despre caracterul său, dar mai ales de permisivitatea statului român în ceea ce-l privește. Alături de asta, povestea tablourilor deosebit de valoroase subtilizate de către Regele Mihai și valorificate apoi, nu face decât să confirme cupiditatea regală.

În acest context, al comentariilor mele „răutăcioase” despre monarhie (pe care le fac însă din dorința de a oferi tabloul halucinant al comportamentului liderilor în interbelic), pentru a pune niște tușe mai tari, sunt de amintit și relațiile de „amantlâc” confirmat între Elena Lupescu cu Ernest Urdăreanu, omul de-ncredere al regelui (!), cei doi practic escrocându-l pe Carol printr-un sistem perpetuat în timp, acesta fiind total manevrat în administrarea uriașei averi, stoarse tot din România. De notat, totodată, rămân și semnele de întrebare ale medicilor legate de moartea subită a lui Carol al II-lea, precum și faptul că „prietena” Elena i-a supraviețuit 30 de ani, bucurându-se de avere. Și pentru că am vorbit despre Lupeasca, eu cred că nu neapărat persoanele ca Elena Lupescu sau Elena Ceaușescu ar trebui disprețuite, ci bărbații aflați sub influența nefastă a acestor femei, și ceea ce au fost ei ca urmare a influenței. Revenind la chestiune, rămâne întrebarea dacă o fi făcut Elena Lupescu serviciile unor Servicii? Sau în opoziție de gen, documentele ne arată azi că, spre exemplu, Radu Duda ar fi fost colaborator al serviciilor secrete românești, în consecință n-am nicio îndoială că traseul său public în preajma Casei Regale este controlat așa cum a fost și al altora care au gravitat pe-acolo. Pare o piesă proastă de teatru, dar din păcate e real...

Monarhia românească trăiește de fapt în principal doar prin amintirea lui Carol I. De ce Carol I a fost considerat remarcabil? Corect, riguros, dur, și doar atât ar fi fost de ajuns. Mai important însă, Carol I n-a creat o camarilla, și n-a avut vreo Elenă. Și-n plus nici n-a permis

reginei să se amestece în viața politică. Probabil că și calitatea masoneriei din acea perioadă, din care Carol I făcea parte, era net superioară celei din timpul masonilor Carol al II-lea, respectiv Mihai. Odată cu regele Ferdinand, a început decăderea monarhiei instalate. Cu o soție dominatoare și ambițioasă, regina Maria, Ferdinand s-a dovedit a fi ezitant, ușor de manipulat, labil (se pare că a încercat să se sinucidă din dragoste!), fiind o pradă ușoară pentru viclenii lideri ai clasei politice interbelice. Paradoxal însă, cele mai importante deziderate pentru statul-națiune român s-au îndeplinit în timpul lui: Unirea de la 1918, respectiv Constituția de la 1923. Și, în plus, ce-am mai amintit la începutul capitolului, împrăștierea țăranilor în 1921, gest absolut obligatoriu după marele măcel din 1907.

Pentru o perspectivă realistă asupra relaționării politice în perioada interbelică, să mai notăm ca o tușă deosebită și prezența în închisoare, în același timp, a lui Corneliu Coposu și a Anei Pauker. Desigur, pe motive diferite în ceea ce privește condamnările, însă de remarcat sunt discuțiile lungi între cei doi, dezbaterile doctrinare (!) despre care Coposu își amintea cu oarecare nostalgie după mai mult de cincizeci de ani! Ce interesant, nu-i așa?!

Am prezentat aceste episoade, disperate și pe alocuri chiar dezgustătoare, ca să înțelegem mai bine cum a ajuns perioada interbelică să nu fie un moment de regândire a sistemului economic și social, cum s-a întâmplat în SUA sau în alte țări din Vestul Europei, ci să fie un moment ratat în totalitate, cu repercusiuni imediate, referindu-mă la ușurința cu care comunismul s-a instalat.

1944 – 1947 – comunismul, neolita și trădarea părinților țărani în favoarea Sistemului

Vorbeam anterior despre parte din neolitele care au apărut odată cu afirmarea Partidului Comunist, respectiv țăranimea urbanizată și „universitarizată” la modul accelerat, și care suferea bineînțeles de acel complex dat de momentul 1907. Vrând-nevrând, conducerea instituțiilor fundamentale de stat a revenit acestora, în parteneriat sau mai ales, sub supravegherea liderilor politici muncitori, inventați de Partidul Comunist odată cu cucerirea puterii, proletariatul. Să ne amintim totuși ca asumarea conducerii României se făcea sub sintagma de „dictatura proletariatului” și că abia la finalul perioadei lui Gh. Gheorghiu-Dej s-a ajuns la cosmetizarea ideii, respectiv neuzitarea în public a termenului de „dictatură” pentru că

sună rău.

Revenind, să stabilim în acest punct, ca acel melanj de profesionalizat formata neolita conducătoare a României, având misiunea să realizeze un proiect pentru România, integrat marelui proiect dictat de la Moscova. Iar ca să putem analiza nu numai atmosfera din interiorul neolitei, dar și abordarea realității de către aceasta, aș sublinia încă un moment foarte important, tot legat de țărani și de pământ. Cu un cinism senzațional, la comanda Moscovei bineînțeles, una dintre primele măsuri ale guvernului Petru Groza a fost extinderea acelei reforme agricole realizată de regele Ferdinand în 1921, respectiv datul a și mai mult teren țăranilor!! În schimb, după aceea, într-un interval foarte scurt, totul s-a naționalizat și au apărut în România cooperativele agricole, echivalente ale colhozurilor și sovhozurilor, întreprinderi agricole de stat, iar țăranii au rămas fără proprietate, fără niciun petec de pământ. Soc! Iar din cauza aceluși șoc, bunicii sau părinții proaspetei neolite care rămăseseră la țară nu mai înțelegeau ce se întâmplă. Cum adică, copiii lor care se duseseră la studii și au devenit într-un fel conducătorii instituțiilor de stat din România au făcut asta și îi condamnă din nou la sărăcie, nefăcând eforturi să se revină asupra nedreptei decizii? Deci, al doilea moment de mare clivaj între rural și urban a venit exact în momentele instalării puterii comuniste, mult mai dureros resimțit însă, pentru că într-un fel era girat chiar de către copiii celor care rămăseseră la țară. Aceștia așteptau măcar ceva în plus de la copiii lor sau de la nepoții lor care s-au dus la București să învețe, iar urmașii i-au trădat. Astfel marcăm un anumit tip de trădare, specific perioadei evocate în titlul subcapitolului.

Aveam, deci, o țară condusă de niște oameni care nu aveau posibilitatea să realizeze vreun plan de dezvoltare coerent, un plan de viitor corespunzător specificului național, care mai erau și puternic coordonați în plan politic de la Moscova. Decizia era centralizată, ținea cont mai ales de urbanul imediat, iar mediul rural începea să sufere. Fiecare cincinal care trecea, din perioada asta, însemna mai puține drepturi, mai puțină producție, mai mari dezamăgiri. Iar efectele a ceea ce s-a întâmplat atunci au marcat toate generațiile ce-au urmat. Rememorez și o frază „mobilizatoare” a vremii, de-o repetau bunicii și prin anii '80:

„Imperialiștii ne vor vinde până și funia cu care să-i spânzurăm!”

pilduitor oricum pentru comportamentul fără opreliști al rasei noastre doritoare de prosperitate cu orice preț. (Probabil însă că azi Lenin rânjește mulțumit de predicția sa, de-acolo de sus sau de jos, unde l-o fi trimis Dumnezeu, urmărind efectele lăcomiei unor capitaliști, considerați frecventabili, asupra restului omenirii, în perioada pe care o trăim azi, în care cetățeanul obișnuit și-a pierdut practic orice posibilitate de a mai avea o influență reală asupra mersului treburilor importante în lume.)

Caracterul antinațional al comunismului însă, devenise evident încă din 1924, când Cominternul prevăzuse clar, în scris, dezmembrarea României abia reîntregite, cerând comuniștilor români să lupte pentru „eliberarea popoarelor” prin dezlipirea Transilvaniei, Dobrogei, Basarabiei! Ca reacție promptă, Legea Mârzescu, de scoatere a comunismului în afara legii, deschidea posibilitatea dacă nu neapărat a normalității, măcar a racordării la un parcurs mai lin prin istoria zbuciumată a următorilor zeci de ani. Doar că n-a depins numai de noi, iar aici domnul Churchill, cu amestecul de cinism și superficialitate în ceea ce privește mizele ce nu-l priveau personal, ne-a trasat un drum care ne-a dus „drept în gard”. Sigur, cu „remarcabila” contribuție cu marca românească, veleitarismul liderilor, lașitatea suprastructurii sociale, lipsa de educație și, în consecința de idealuri, ale majorității cetățenilor!

Apropo de necesitatea unor proiecte croite după specificul național, să remarcăm că în primii douăzeci de ani de funcționare a PCR, proiectul național al acestuia a însemnat că dintre cei șapte secretari generali, doar unul (!), Gheorghe Cristescu, a fost român, ceilalți fiind un bulgar, doi ucraineni, trei maghiari!

Mi se pare potrivit aici să rememorăm pe scurt felul în care comuniștii au luat Puterea. Atunci, românii au căzut iar pradă unui joc fals al istoriei în care, pe un tip disciplinat, dar excesiv în anumite abordări, cum era Antonescu, l-am demonizat, l-am executat, majoritatea crezând în mod naiv că după acea dictatură, vine libertatea. A venit libertatea, însă sub forma unui guvern impus de către Moscova, cu penibilul doctor Petru Groza în frunte. Acel guvern a fost prezentat (și crezut!) ca fiind un guvern de uniune națională, și pentru că lui Petru Groza i se confecționase un mic partid agrar, numai bun să nu pară că ar fi vreun comunist. Și, pentru ca să câștige alegerile, puterea, deja comunistă în majoritate, zăpăcește națiunea. Dă

mai mult pământ țăranilor, dintr-odată, așa cum am amintit mai sus, ca să-i păcălească definitiv. Exact acela a fost și momentul în câte și femeile au primit, pentru prima dată în România, dreptul să voteze! Iar totul a fost făcut mai ales ca să bulverseze sistemul de vot, să se poată fura în voie. Și chiar asta au făcut, în noile condițiile „de libertate, de democrație”. Și ce-au mai făcut imediat după ce-au câștigat alegerile furând? Au luat pământul înapoi țăranilor, au naționalizat toate întreprinderile de stat, au distrus Biserica Greco-Catolică, au mutilat mediul universitar. Toate în mai puțin de un an! Românii erau total bulversați, distruși, neînțelegând ce li se-ntâmpla, mai ales pentru că ei trăiseră într-un sistem cât de cât democratic în perioada regală, exceptând dictatura lui Carol al II-lea. Îi păcălești cu guvern de uniune, țăranilor le dai pământ, le dai și femeilor dreptul să voteze, să se emancipeze, toate după un război pe alocuri devastator, dai speranțe maxime de progres și normalitate, apoi vii cu minoritari și cu muncitori-iecalificați, în rolul de noi lideri, sau cu neolitele cu studii formale în rolul de noi administratori, și exerciți puterea discreționară. În paralel îi bagi la pușcărie pe toți foștii mari lideri politici care mai erau în viață: prim-miniștri, foști prim-miniștri, foști președinți de parlament, partea intelectuală a politicului. Nu numai că îi bagi la pușcărie, pe unii îi și omori acolo, îi bagi la pușcărie apoi și pe toți preoții greco-catolici, doar pentru că voiau să-și păstreze credința.

Asta a fost pe scurt instalarea la putere a regimului comunist, în acest fel s-au pus bazele noului sistem în care aveam să trăim și să ne educăm marea majoritate a românilor care trăim azi și reprezentăm populația activă electoral din România!

BOLI APARTE INDUSE DE / ÎN COMUNISM

Voi zăbovi un pic asupra efectelor imediate ale perioadei comuniste, tocmai pentru ca ea a produs niște răni directe și niște boli speciale. Aceste boli, pe care le detaliez mai jos, sunt, multe din ele, cauze directe a comportamentului bolnav al societății în care trăim în prezent. Poate unii, cei tineri, cei care n-au trăit în comunism, nu știu cum să explice multe din aberațiile care îi înconjoară. „Bolile” de mai jos sunt o posibilă explicație.

Ospiciu asumat versus ospiciu neasumat

Analizând acum ceea ce comunismul ne-a indus, o să-ncep cu analizarea „evadării” în masă a românilor după 1990, un fenomen despre care presa a vorbit, politicienii au vorbit, toată lumea a avut

ceva de spus, dar întotdeauna s-au găsit cele mai simpliste explicații pentru cauzele sale. Categoria cea mai dinamică a populației, poate cea mai consistentă a societății românești, sau în orice caz categoria cu cei mai mari sortți de izbândă în economia de piață, a hotărât în mod paradoxal să părăsească țara, imediat după 1990, deși, era cea mai pregătită pentru vremurile ce se promiteau. De ce au evadat ei totuși? Eu cred că sentimentul de „ospiciu” devenise o chestiune explicită pentru ei, era mult prea apăsător și în contradicție cu aspirațiile lor, și atunci au căutat normalitatea. Instinctul, înțelepciunea sau tocmai dinamismul le-a sugerat faptul că ei nu se vor putea afirma în România, ca atmosferă de ospiciu care-l teroriza va fi perpetuată. Și nu au greșit deloc. Diferența specifică, pe care o parte dintre cei ce-au evadat o simțiseră este că, dacă până în '89 am trăit într-un ospiciu asumat, marea problemă ce ne marchează azi este că după '89, am trăit într-un ospiciu neasumat de data asta, ceea ce ne-a dereglat mult mai mult percepțiile. Dacă până în '89 ne conștientizăm starea de ospiciu, știam că ceea ce trăim nu corespunde normalității, după '89, datorită în principal blocării recursului la istorie, blocare reușită de către cei care se simțeau culpabili, practic continuatorii regimului, noi am început să trăim neconștient într-un ospiciu neasumat, ceea ce mi se pare mult mai grav decât înainte.

Atmosfera, personajele, felul de viață în comunism au fost de natură să demanteleze societatea românească, am expus de altfel mai înainte modul grobian prin care acest regim s-a instalat. Iar faptul că în 1989 sau după 1989 nu ne-am oferit șansa să discutăm despre lucrurile acestea, care ne-au indus „ospiciul”, ne-a costat extrem de scump, pentru că, neconștientizând prin analiza clară ceea ce trăisem, am permis de fapt menținerea stării de anormalitate, de prizonierat în beneficiul noii puteri instalate. Și aici nu mă refer la legea lustrației, asta ar fi fost doar un motiv pentru ceva mai mult. Vorbesc despre un proces, dar mai mult în plan social decât juridic. Și nicidecum despre ceea ce a organizat administrația Bănescu, sub numele pompos de „procesul comunismului”. M-am gândit mereu de fapt la o procedură amplă prin care, precum a procedat Atatürk în Turcia spre exemplu, nu trebuia băgat nimeni la pușcărie în urma evenimentelor din 1989. Era esențial să îi dai la o parte pe responsabili regimului, adică pe „medici și gardieni”, să-i exilezi în provincie, să le aplici și lustrația, interzicându-le accesul la putere pentru o bună perioadă de timp. Iar

În paralel, trebuia începută dezbaterea dacă despre ceea ce tocmai trăisem și eventualele sechele, tocmai pentru prescrierea și aplicarea „tratamentului” potrivit. Ar fi fost o reformă făcută cu calm în societatea românească, acceptată din start până și de cei care se așteptau să li se taie capul. Pentru că personaje ca Ion Iliescu, spre exemplu, ca să nu mă duc la alte personaje din nomenclatura regională, locală, județeană, cum o fi ea, se așteptau să li se „taie capul” în 1989, nu să conducă în continuare România! Ei s-au trezit cu un cadou nesperat, să conducă în continuare România, în aceeași formă de ospiciu, așa cum o conduceau și înainte de 1989. Și atunci ce a fost mai important, ce a precumpănit? În mod evident, instinctul „foștilor” de a se conserva la putere, complexul lor legat de trecut, împreună cu vinovăția cu care și astăzi, cei mai inteligenți dintre ei, se confruntă. Iar națiunea, în ansamblul ei, a ieșit din nou înfrântă.

De ce nu a reușit totuși societatea românească acest proces? Poate pentru că procesul acesta înseamnă din start o asumare de răspundere, individuală și apoi, de grup. Era ceva de care noi tocmai ne dezvățasem în comunism, ceva incomod ce societatea românească uitase să mai facă.

Neasumarea răspunderii – instinct greșit și boală perpetuă a mai multor generații în acest punct, să explic mai bine cum am priceput eu aceasta mare boală, a neasumării acțiunilor în comunism. Pe noi, comunismul, ceaușismul de fapt, ne-a învățat cât de bine e să nu ne mai asumăm răspunderea. Eu am trăit până la 19 ani acele vremuri și știu cum era: chiar dacă te angajai la ceva, nu-ți asumai tu răspunderea, și-o asuma organizația de partid în numele tău, în final, secretarul de partid care, la rândul lui, făcea parte din altă organizație, cu un alt secretar de partid.

De fapt, nu-ți asumai răspunderea pentru nimic, era o răspundere colectivă, răspundeam toți și de fapt nimeni. Este o chestiune care ne-a distrus instinctul de persoane responsabile, și aici este valabilă din nou comparația pe care am făcut-o anterior, între țările atât de „bolnave” azi, fostele membre în lagărul socialist – România fiind cea mai „bolnavă” dintre ele după părerea mea – și țările care au stat sub dictaturi de tip fascist, de la Salazar, Franco, Musollini, chiar și Hitler. Acelor societăți nu le-a fost anihilat instinctul asumării răspunderii, la nivel individual și de grup. Dimpotrivă, într-o dictatură asumată, asumarea răspunderii individuale era implicită, după

exemplul liderului, ce-și asuma dictatura. Într-o dictatură neasumată, cum a fost dictatura comunistă, dictatura lui Ceaușescu sau dictatura Partidului Comunist condus de Ceaușescu, nu exista asumarea răspunderii. Răspunderea era neasumată, exact ca dictatura. Și asta a generat o boală gravă la nivel de mase, pe care „tovarășii post 89”, aparatcii gen Hrebenciuc, Miki Șpagă, Radu Stroe, Vasile Blaga, ș.a., care cunoșteau bine această stare, au exploatat-o în interesul puterii din care au făcut parte pe rând, predându-și parcă ștafeta la nivel de abordări și proceduri. Iar acești „tovarăși”, și-au virusat rapid șefii direcți (Năstase, Bănescu, Tăriceanu), deprinzându-i cu comoditatea unor guvernări asupra unor cetățeni cărora, nemaiplăcându-le să-și asume răspunderea, a-nceput să le placă în schimb rolul de asistați social. *„Le creăm sentimentul că depind de noi, îi asistăm, astfel încât să vină la noi, să ne ceară mereu. Ne mai hui duie din când în când, îi mituim și la alegeri, ne mai aleg o tură, mai facem poate o pauză de câte un mandat, vin ceilalți la putere, cu care oricum ne-nțelegem, apoi urmăm noi din nou. Nu facem schimbări radicale, mai punem în funcție de conducere, de ochii lumii, vreun veleitar mai tânăr, gen Boc sau Ponta, și-am rezolvat problema!”* cam asta au gândit toți cei care cunoșteau jocul. Cinic, dar adaptat mentalului defectat al românilor, obosiți și îmbolnăviți de ceaușism. Numai că după 20 de ani de asemenea „joc”, economia condusă de „tovarășii” nepricepuți s-a gripat, iar românii asistați social nu mai au de unde primi. Problema gravă, similară momentului în care „liniștea ospiciului” este tulburată grav de lipsa de medicamente ce le ține bolnavilor nebunia în frâu! Singurul Bănescu, fiind șmecher și simțind acest lucru, aplică din start „dușurile reci”, nu mai merge la popor cu „vai, iertați-mă!” sau „ceilalți sunt de vină”. Acum începe să-i certe pe români, să le aducă aminte că, fiind reales, autoritatea supremă este la el, iar românii sau pleacă sau stau cumiți, cu salariile lor scăzute, dar corespunzătoare performanței individuale, cu pensiile care pot să scadă la un moment dat, dar direct proporțional cu performanța economică a țării. Nu știu încă dacă această strategie va fi de succes pentru

Bănescu, pentru că nu știu dacă știe să facă și următorii pași, însă cred că la modul instinctual a înțeles bine despre ce e vorba, fiind – la acest capitol – un psiholog extrem de cinic, dar extrem de bine adaptat momentului.

Partea cea mai perversă însă la acest mecanism al asistaților

social este că analizând comparativ, ne dăm seama că de fapt e o minciună, tovarășii post 89 nedându-le prea mult românilor, dar promițându-le că le vor da mai mult. În realitate, cifrele arată că România este un stat profund neasistențial, cel mai neasistențial din Europa. Ceea ce ar trebui să se transforme în asistență reală se transformă în fel de fel de tunuri financiare, „trase” de tovarășii tovarășilor, alocări de la buget pentru proiecte declarat concrete, dar care nu există de fapt, sau chiar pentru proiecte megalomane căroră li se mai face și publicitate, dar care în final nu înseamnă decât o banală drenare de bani. Ideea de stat social se poate confunda la noi cu un tip de mită electorală permanentă, tocmai datorită bolii moștenită din comunism, cea a neasumării urmată de acceptarea asistenței.

Asta este de altfel și una din dramele majore ale sociologilor din România care constată isteria discursului despre asistențialism și știu cifrele. Iar aceste cifre arată că România are jumătate ca pondere din PIB a cheltuielilor sociale față de statele europene, și că bugetul alocat de statul român pentru cheltuielile sociale este cel mai mic din toate țările Uniunii Europene. Și cifrele acestea au fost și pe vremea lui Ceaușescu, asta-i partea foarte stranie, nepercepută niciodată de populație (dovada și nostalgia după acele vremuri). Pe vremea lui Ceaușescu, România era mult mai puțin un stat asistențial decât un stat capitalist, doar propaganda mincinoasă ne transforma în „privilegiați”. Să marcăm deci o concluzie conform căreia, România nu numai că nu a fost și nu este un stat asistențial sau un stat social, dar mai mult, noi suntem un stat minimal încă de pe vremea lui Ceaușescu.

În același timp, vorbind despre bugetul public și despre cum este el folosit de politicienii-tovarăși, mai putem remarca un lucru, legat de subiectul subcapitolului. Românul, fiind deprins să nu-și mai asume răspunderea, el nu a fost învățat, și vorbesc inclusiv din experiența mea, nici măcar să reclame faptul că parte din banii ăia care se cheltuiesc aiurea sunt banii lui. Pentru că dacă nu vrei să-ți asumi răspunderea, ți-e foarte greu să spui spre exemplu, că partea din averea asta publică este a ta. Acesta este și motivul pentru care a fost realizată foarte ușor șmecheria cu certificatele de proprietate, cu FPP-urile, actualele SIF-uri, unde este proprietatea milioanelor de cetățeni români, deci a nimănui, de fapt a LOR!

Frica – mecanism de inducere al obedienței sociale

Studiind în continuare unele boli vechi pe care le-am căpătat în

comunism, m-aș opri asupra fricii, ca sentiment inoculat insidios la nivel social, de sus până jos. Să statuăm că frica elitei comuniste conducătoare de a nu fi dată la o parte de cei conduși și păcăliți în același timp, le-a generat întreg comportamentul de lideri. Presată de propria frică, elita conducătoare procedează într-un mod predictibil, apelează tot la frica indusă cetățenilor prin diverse proceduri, din dorința de a-și menține puterea. Iar aici, încerc iarăși o comparație cu comportamentul de ospiciu, unde medicii stimulează de multe ori frica, pentru a obține obediența din partea pacienților, mai ales din partea celor ce nu sunt chiar nebuni. Pacientul care e nebun de-a dreptul n-are nicio treabă, nu gândește în termeni de frică, pentru că, de fapt, nu gândește în termeni de responsabilitate. Însă cei aproape sănătoși, bolnavii ușor, dar captivi unui ospiciu, se tem foarte mult, fie de pacienții ceilalți, fie se tem de gardieni, fie de medici. Frica inoculată a fost un instrument care a funcționat foarte eficient în toate momentele cruciale ale istoriei, despre unele am vorbit. Pentru că așa cum a funcționat în perioada comunistă, a funcționat din plin și în perioada crizei economice din anii '30, când de frica mizeriei materiale ce se întrevedea, s-a acceptat eșec după eșec al democrației, până când aceasta s-a pierdut cu totul. Iar acest gen de frică funcționează și astăzi. \$

Autocenzura și spionita – instincte deviate consolidate în comunism

Probabil că unul din primele lucruri neplăcute care vă vin în minte, celor care aveți preocupări intelectuale în comunism, este cenzura. Suntem mulți cei care ne aducem aminte de cenzură, dar mai puțini se gândesc la autocenzura instalată atunci, care este un fenomen psihologic, nu o decizie politică. Poate unora li se va părea absurd, dar chiar și eu, la statutul meu, de băiat de liceu, la nivel de provincie, țin bine minte că am practicat autocenzura, ca atâția alții ca mine.

Iar celălalt lucru deranjant, și la fel de anormal astăzi, când ne gândim la el, (atunci era considerat normal însă!): spionita. Toată lumea spiona pe toată lumea! Asta era deja la stadiul de boală. Autocenzura măcar ne dădea un impuls suplimentar de a analiza pe ascuns, mai profund, anumite idei pe care le consideram periculoase într-o exprimare publică, ceea ce compensa puțin starea de nemulțumire maximă pe care o trăiam, neputând exprima deschis ce gândeam. Însă chestiunea cu spionita, era pur și simplu generatoare de

comportament deviant de masă! Fiecare vecin te spiona, nici nu știai câți erau informatori și câți o făceau voluntar, pentru că sistemul ăsta ceaușist a „reușit” un lucru: a creat un reflex pavlovian de a spiona, prin răsplătirea turnătoriei. Cei care turnau corespunzător erau răsplătiți, într-un fel sau altul. Li se dădea bani, erau avansați. Reflexul acesta, chiar de tip pavlovian, ce a fost indus părinților noștri, mai ales, prin răsplătirea turnătoriei, a fost folosit cu mult succes și post '89.

Puteți să vă-nchipuiți „liniștiți” că toate dosarele întocmite de Securitate foștilor informatori, au fost trecute următoarelor servicii secrete post '89, alcătuiindu-se în acest fel „noua armata de spioni domestici”. Cunosc un caz de fost informator, cu rol relativ banal, ce n-a mai acceptat colaborarea după '89, și vă pot spune nu numai că nu i-a mers bine deloc, dar s-a acționat asupra lui cu o presiune demnă de o persoană mult mai importantă. Iar dacă asta nu o fi vreun caz izolat, și nu cred, vă-nchipuiți că „armata spionilor domestici” mai degrabă a crescut ca număr decât să scadă. Am putea avea azi, incluzând și tehnologia mult avansată, o spionită la pătrat sau chiar la cub, față de ceaușism. Un ospiciu mult mai bine monitorizat! Și nu au fost doar dosarele informatorilor. Au fost dosarele de cadre care, într-o măsură destul de însemnată, generau avansări pe de o parte, iar pe de altă parte, semănau teroare pentru că un om era avansat public sau în plan profesional ca urmare a faptului că fusese obedient și conform sistemului. Oricui i se crease reflexul pavlovian amintit, și știa că va fi răsplătit în continuare doar dacă toarnă și dacă e „cuminte” dar, în același timp, atârna deasupra capului său și sabia lui Damocles, în caz contrar, adică frica de care vorbeam. Iar asta a generat un potențial de șantaj uriaș asupra acestor oameni, șantaj utilizat și exercitat din plin și după 1989.

Exemplul cel mai clar, apropo de curmarea unei cariere publice extrem de vizibilă, dar deloc consistentă după părerea mea, este cel al celebrei Mona Muscă. Mona Muscă, când a început să deranjeze, nu sistemul, ci pe cineva din sistem, cel mai sigur pe Traian Băsescu, a fost adusă ofrandă, într-unul din primele gesturi ritualice ale „Sistemului” în fața noului stăpân. Am observat de aproape acest eveniment, știu cum s-ji-ntâmplat. Mona Muscă nu a avut mari proiecte „eroice” po St 89. A avut o activitate care nu înfieră niciodată ceaușismul chiar dacă era în tabăra „elitiștilor”, care nu mergea prea departe cu criticile, dar aparența unor atitudini, spre exemplu, lupta ei cu Adrian Năstase din

perioada 2000 – 2004, o făceau o femeie politică respectabilă. A și candidat la președinția Camerei Deputaților și, tot prin complicitatea Sistemului, a fost trădată, iar Năstase (culmea!) a fost cel gratulat cu acea funcție. Mona Muscă era învățată însă cu reflexul pavlovian, respectiv cu cel al turnătoriei. Ea a turnat înainte și a dus-o bine și după 1989. Avea evocata sabie a lui Damocles deasupra capului, dar nu mai credea în ea cu adevărat. Iar Sistemul i-a reamintit într-un mod brutal! Haideți acum să ne închipuim cât de mulți sunt aceia care, după exemplul și crucificarea Monei Muscă, trăiesc în teroare! Aș putea chiar se bănuiesc că sacrificarea Monei Muscă, cuplată cu venirea lui Liviu Turcu, fost ofițer al Securității care a vorbit despre mai mulți politicieni că ar fi fost ofițeri acoperiți ai fostelor servicii, le-au arătat multora că nu există doar răsplată pentru turnătorie, ci există și posibilitatea tăierii capului. Mai pe scurt, Sistemul a strâns hăturile! Și din acest motiv, obediența a fost dusă la extrem în perioada Bănescu la nivelul vârfurilor, pentru că li s-a demonstrat că pot plăti pentru ceea ce au făcut în trecut, că acea sabie a lui Damocles este funcțională și foarte ascuțită.

Mi-amintesc acum că în perioada în care conduceam Partidul Inițiativa Națională, m-am bătut dur pentru impunerea proiectului Legii anti-nomenclatură, împreună cu cei doi tineri colegi parlamentari, Lavinia Șandru și Aurelian Pavelescu. Și nu am făcut-o ca să mă răzbun pe cineva sau ca să mă răzbun pe Iliescu, cum se considera. Eu am făcut-o de fapt, pentru ca să contribui parțial la terminarea acestui mecanism de opresare a unora, de batjocorire a vieților lor la nesfârșit. N-am reușit cu legea, însă mi-am dat seama cine erau de fapt adversarii. Iar, oricât vi s-ar părea de ciudat, vă spun că primii care se opun acestei legi, nu sunt cei vizați de ea, (unii poate chiar ar vrea să scape odată de presiune!), cei ce se opun în primul rând sunt beneficiarii adevărați, cei ce șantajează, cinicii reprezentanți ai Sistemului, cu acces la toate informațiile compromițătoare. Li s-ar împuțina simțitor armata...

Ipocrizia propagandei – iluzia deschiderii și a progresului în comunism s-a mai produs încă ceva, ce se reactivează din nou în România de câțiva ani încoace, propaganda de învrăjpire socială. După mulți ani știm foarte clar că cel puțin ceaușismul a fost pervers, a fost rău, a avut o direcție greșită. Sistemul de atunci însă se folosea din plin de propagandă, fapt ce dădea entuziasm foarte multora. Le oferea

un tip de iluzii și un set de speranțe dar, cel mai spectaculos, făcea asta și folosind unele categorii sociale împotriva altora – celebra luptă de clasă – destabilizându-le într-un fel pe toate. Cum procedau de fapt comuniștii atunci? „V-au supus și v-au umilit moșierii pe voi țărani, pe voi muncitorii? Acum, noi vă dăm posibilitatea să fiți voi în prim-plan. Să vă realizați.

Iar de cei care v-au asuprit o să «avem noi grijă!»”

Revanșard și optimist, în același timp.

Să ne gândim acum la prezent. Bugetarii sunt prezentați drept cauzele problemelor din mediul privat, militarii, cei din Justiție, parlamentarii sunt considerați un fel de nouă burghezie, privilegiați care trebuie pedepsiți. Iar pentru asta, arma propagandei este folosită cu obstinație. Rămâne să analizați cine nu e de vină niciodată pentru nimic, și-o să vedeți cine sunt „comuniștii” de azi!

Tipul acesta de mecanism a existat deci încă de pe atunci, din perioada comunistă. Evident, eu nu plec azi doar de la premisa că există o conspirație menită să genereze falii în societate, de care să se folosească conducătorii, ar fi un raționament parțial. Mie mi se pare, că în orice caz, este comportamentul aproape natural al societăților nedemocratice, în care conducătorii vor să-i domine pe cei conduși și caută orice altă metodă să-i păcălească pe cei conduși să se lase în continuare... conduși. Iar dacă noi asumăm acum că participam la jocul democratic (pentru că la nivel mondial asta este paradigma c4 știgătoare după Războiul Rece, democrația), folosim chiar jocftl democratic pentru ca cei conduși să poată fi în continuare păcăliți.

Cam asta ar fi și instinctul natural al conducătorilor, de a-i domina pe toți ceilalți și, în punerea în practică a acestui instinct, unii au mai mare succes decât alții. Poate o să vă surprind, dar vă mărturisesc că deranjant pentru mine în dezbateră publică post '89, a fost sensul peiorativ acordat termenului de „manipulare” de către vectorii publici, în consecință adoptat ulterior și de către români. Mai ales în condițiile de libera exprimare pe care le căpătaseră, parcă neo-puterii instalate postceașism îi era teamă ca mesageri mai seducători în mesajul lor public, ar fi venit să câștige simpatia populară în dauna lor (pe care care o confiscaseră oricum fraudulos!), și-ar fi făcut acest lucru doar „manipulând”, or asta era doar apanajul lor neexprimat niciodată. Dar, odată cu aemocrația, se câștiga și competiția liberă, și dreptul de a manipula sau a te lăsa manipulat,

respectând legile. Asta poate fi și neajunsul democrației, dar face parte din regulile jocului, într-un fel similar reclamei în economia de piață. Revenind acum, manipularea și propaganda, permise doar celor „aleși”, au fost în primul rând cele ce au menținut și după 1989 starea de ospiciu, pe care o tot acuz de la-nceputul acestui volum.

Iluzia libertății în 1989 – în realitate, un moment al ratării șansei și al închiderii societății

La fel cum la 14 iulie 1789, cei care s-au dus să dărâme Bastilia au avut stupoarea s-o găsească aproape goală, dar și-au făcut munca de dărâmare temeinic, pentru că trebuia „ucis simbolul”, tot la fel s-au gândit complotiștii români că, ucigându-i pe Ceaușescu și pe „sinistra”, doi bătrânei, neputincioși și penibili fără însemnele puterii, care păreau desprinși din comedii macabre, vor reuși să ne convingă că doresc astfel să șteargă din memoria colectivă spectrul dictaturii. Și poate că ar fi reușit, dacă dorința lor maladivă de putere, dublată de frica de a nu se discuta despre cei peste 1.000 de morți care au pavat atât drumul spre cimitir al Ceaușeștilor dar, mai ales, drumul complotiștilor spre putere, nu i-ar fi determinat să ocupe toate verigile neoputerii instalate, nelăsând practic nicio nișă de exprimare instituțională pentru cei care „trebuiau să vină”, cei diferiți de spiritul totalitar. Evenimentele din 1989, din România, ar fi trebuit în mod obligatoriu să respecte regula cinică a războaielor moderne, în care „generalii” hotărâsc tot, dar de murit mor soldații, și de partea învinșilor și a învingătorilor. În virtutea acestei reguli valabile, am putea să înțelegem din moartea lui Ceaușescu, că nu avea de fapt rang de „general”, sau mai degrabă că rămăsese fără armată, iar atunci a trebuit să moară chiar el? Iar dacă a doua ipoteză e valabilă, atunci cine i-a ucis pe cei peste 1.000 de tineri din „armata poporului”, și din ordinul cui? O întrebare mai degrabă retorică, mai ales pentru cunoscători.

Și, pentru că am vorbit despre Bastilia, să nu uităm că în urma execuției lui Ludovic al XVI-lea, poporul francez și-a câștigat pe deplin accesul la putere. Dar poate că tocmai ce-a urmat după execuția lui Ludovic, respectiv „Ghilotina” care, instituind „Teroarea”, a ucis fără discernământ tot ceea ce putea fi legat de monarhie, i-a făcut pe complotiștii români din 1989, cu toții ceaușiști de-a lungul carierelor lor în comunism, să-și urmeze instinctul de conservare la rândul lor, dovedind că au învățat din lecțiile istoriei, și să acapareze toată

puterea. Din păcate, „ceaușistii” deveniți fesenști au învățat acele lecții ce nu duc nicidecum spre progres, ci doar spre conservare de privilegii. Mai aveau însă o problemă: atât crimele din revoluția franceză, cât și cele din regimurile nazist, fascist, stalinist se exercitaseră în numele poporului! Nu puteau să se instaleze pur și simplu la putere după Ceaușescu, ucigându-l, trebuind să dea socoteală și pentru cei peste 1.000 de morți din decembrie '89, fără să aibă legitimitatea că fac aceste lucruri în numele poporului român. Ce era de făcut? Pentru niște comuniști vechi, obișnuți să exercite puterea în numele unei legitimități false sau fabricate, nimic mai simplu: au transformat structura provizorie de coordonare și relaționare administrativă, Frontul Salvării Naționale, într-adevăr legitimat în timpul evenimentelor din decembrie, în formațiune politică cu ei la vârf, câștigând din start atât „patalamaua” de reprezentare populară, cât și structura materială de exercitare a influenței și puterii! La cacealma, numai că ei știau bine că România e de fapt țara lui „merge, bre!”

Noi vorbeam în 1989 de o criză morală autentică, evidentă, care însă nu a fost un „motor” suficient pentru pornirea revoluției, inclusiv din motivele pe care le-am prezentat deja, referitoare la presiunea „ospiciului” asupra spiritului popular. Această posibilă revoluție s-a transformat foarte repede în ceea ce era predestinat să fie și anume, o lovitură de stat, tocmai pentru faptul că acea clamata nevoie de recuperare morală a societății românești n-a fost foarte evidentă. Ca să fiu malițios și actual, nefiind o problemă legată de reducerea concediilor cu care te-ai obișnuit între timp, nefiind nici măcar o problemă legată de firma care dă faliment sau de locul de muncă pe care-l pierzi, nefiind o problemă „a ta”, pentru români nu a mai fost un proces ce trebuie desfășurat de la cap la coadă, i

Și din acest motiv, imputabil majorității românilor de această dată, ceea ce s-a întâmplat în 1989 a fost menținerea unui status quo. Foarte simplu și direct, nomenclatura de nivel doi și trei din Partidul Comunist Român a ocupat pozițiile de decizie în structura „moștenitorului” partidului, respectiv FSN, respectiv PDSR, respectiv PSD, iar agenții de influență, informatorii fostei Securități, alte cadre nepărtinice din ceaușism, au populat zona de coordonare a partidelor istorice. Acesta din urmă este de fapt motivul adevărat pentru care partidele istorice au fost reinventate și n-a fost „dat drumul” unor

structuri politice noi, fiind simplu de observat că toate partidele care au reprezentat structuri „nou-născute” după 1989 au dispărut, și deloc întâmplător. Iar toate acestea n-au avut la momentul înființării lor mai puțini membri decât partidele istorice. Dar au fost păstrate doar reinventatele „partide istorice” deoarece oamenii vechi din conducerea lor căpătaseră între timp *pedigree* de Sistem”. Deveniseră parte a acestuia, chiar dacă într-un mod scuzabil pentru o ființă umană supusă la privațiuni, umilințe sau amenințări. „Eu, Corneliu Coposu, fost informator”; „Eu, Mircea Ionescu Quintus, fost informator”; „Eu, Dan Amedeo-Lăzărescu, fost informator”; „Eu, Alexandru Paleologu, fost informator”. Și tot așa...

Practic, toată suprastructura decizională a partidelor istorice era parte din Sistem. Deci Sistemul s-a perpetuat în 1989 și la nivelul reprezentanților „opoziției”.

Partea proastă pentru noi și, de fapt, bună pentru Sistem, este că oamenii cu adevărat reformiști n-au apucat să ocupe deloc zone de decizie reală. În zonele de decizie reală, fie ea și administrativă, chiar dacă au fost sau sunt oameni de altă vârstă, biologic diferiți de foștii aparatcici, aceștia sunt doar „băieți din crescătorie”, care se comportă predictibil, și nu creează probleme pentru Sistem. Oamenii ăștia, chiar dacă nu sunt incompetenți – dimpotrivă, foarte mulți sunt remarcabil de competenți – nu mai au posibilitatea inițiativei. Au fost setați de fapt să nu aibă inițiativă și prezența lor în spațiul public n-a însemnat niciodată mai mult decât o cireasă amară pe un anumit tort al neputinței naționale. Timp de 20 de ani a fost ales pe rând câte cineva care, arată bine, care părea că se luptă pentru progres, dar dacă te uital bine la faptele lor puteai observa cu ușurință că niciodată nu s-au luptat cu sistemul din administrație care bloca dezvoltarea

României sau cu sistemul din partidul lor care blocau reforma propriei organizații. Am trăit de fapt în mod repetat doar o mimare a luptei antisistem și, mai ales, o dublare premeditată a mesajului antisistem real pe care alți oameni, din alte structuri, chiar PIN, încercau cu multe greutate și bariere să-l emită public.

Întorcându-mă la momentul '89 și morții de pe străzi, în opinia mea, *schimbările care s-au produs cu violență în România ultimei sute de ani își găsesc explicația în lipsa clasei de mijloc, în orice formă. Clasă de mijloc este cea care putea să pondereze excesele unora sau altora. Societatea e formată din clase care se luptă iar evoluția istoriei*

schimbă ponderea claselor și acutizează conflictele acestea între clase. Dacă nu există o pătură socială consistentă care să echilibreze lupta asta, întotdeauna ea va lua forme violente. Or, la noi, pătura asta „moderatoare” nu prea a existat și nici în momentul de față nu există. Ce-ar mai fi trebuit să existe pe zona asta, moderatoare, este societatea civilă. Este evident însă că nici societatea civilă nu există. Are o anumită reprezentare publică, însă doar ca un construct artificial care a fost de fapt întotdeauna în ultimii 20 de ani subordonat politicului, așa cum o să comentez pe larg într-un capitol viitor.

În consecință, noi întotdeauna am așteptat până a fost prea târziu pentru a face o schimbare constructivă, și schimbările, drept urmare a așteptării excesive, s-au produs prin violențe puternice. Nebunește! (ca la ospiciu...)

Practic noi am avut parte doar de o succesiune de proiecte de putere cu vocație și substrat negative, nu de proiecte economice și sociale care să genereze schimbări naturale, precum dezvoltarea clasei de mijloc, spre exemplu. Toate proiectele de cucerire a puterii s-au folosit de instigarea unor categorii sociale împotriva altora, pentru schimbarea raporturilor de forțe. Adică simplist, minoritarul îl dădea jos pe majoritar în urma unei reverberații sociale care-l făcea, doar temporar, țăjoritar ca dimensiune. Clivajele sociale se adânceau însă în acest fel, agravând situația socială, pentru că cel care a preluat puterea se simțea încă un fost oprimat, căruia i s-a ivit ocazia să se răzbune. Asta pe de o parte. Și pe de altă parte, n-a existat niciodată, în toată perioada asta despre care vorbim, disponibilitate sau presiune din partea celor conduși asupra conducătorilor pentru că proiectele negative să se transforme și în proiecte pozitive, pozitive în sensul de constructiv, nu neapărat doar de „bun”. N-am observat nici măcar o singură intenție de apropiere constructivă, care să fi putut facilita ce descriam în fraza anterioară. Spre comparație cu alții, aș rememora aici episodul Andrei Saharov, marele savant rus, și întoarcerea din exil a acestuia în perioada gorbaciovistă: ce comentarii iscase în grupurile mici de pseudodizidenți pe care le formam din când în când în orașelul copilăriei și adolescenței mele, Câmpia Turzii! Mi-aduc aminte că fiind obligat să argumentez (n-aveam ce face, mă dădeam fizicianul nr. 1 al liceului!), mă simțeam tare încurcat habar neavând de ceva dedesubturi; cel care abandonase comunismul, denunțând minciuna și teroarea, deși fusese privilegiat de regim, răsplătit de 3 ori (!) cu

medalia de „Erou al Muncii Socialiste” (tata îmi explicase ce lucru mare era asta în URSS), se-ntorcea acum în URSS-ul „transparent” și „reformist” al lui Gorbaciov... Pe scurt, n-am ajuns atunci la nicio concluzie bună de adoptat, țin minte cu precizie că lung timp revenea în discuții acel fapt greu de explicat. Culmea e ca nici azi, după atâta timp și cunoscând destule dedesubturi, n-aș fi în stare să lămuresc acea reîntoarcere. Doar dacă aș specula... Totuși, ce disponibilitate din partea marelui savant, ce eforturi de respectabilizare din partea unui regim considerat închistat la maximum! Spre comparație, cum ziceam...

Capitolul IV

ROMÂNIA DUPĂ COMUNISM.

EȘECUL ELITELOR

Leșirea din comunism nu a însemnat și vindecarea de „bolile” contractate. Ce bine ar fi fost!... După ceaușism am fi avut șansa de a intra într-o perioadă de creștere, cu condiția ca această creștere să fi fost stimulată de cei care o puteau face, respectiv elitele. Societatea noastră însă, e în continuare bolnavă, măcinată în plus și de stresul unei tranziții care nu se mai termină. Sărăcia cronică va împinge treptat oamenii la un comportament de tipul primului nivel al piramidei nevoilor lui Maslow. Iar șansa schimbării pozitive este nulă câtă vreme elitele societății românești au pierdut chiar ele această posibilitate de evoluție. Iar cetățenii obișnuiți, măcinați de bolile comunismului, nu dau semne de vigoare morală, pentru a putea forța schimbări care să vină de jos.

Minciuna societății democratice și deschise

Vorba aceea, ce să mai spui despre 1989 și minciuna perpetuată până la saturație? Să notăm totuși, că până și acele puține întâmplări pe care le-am interpretat noi după 1989 ca fiind pozitive, de normalitate, de construcție, au fost controlate la rândul lor? N-ar fi prea mult, dacă ne gândim că marea minciună din 1989 nu putea să rămână în picioare și să se perpetueze (iată, au trecut peste 20 de ani!), dacă nu era foarte bine păzită. „Păzitorii” Sistemului și ai minciunii din 1989 n-au „dormit” nicio secundă din miile de zile care au trecut după evenimentele de atunci, pentru că nu și-au permis să doarmă, în consecință orice eveniment cu influență pozitivă în societate a fost suprimat, de frică să nu se dărâme „șandramaua” de putere încropită anevoios de complotiștii anilor '80. Și e foarte simplu

de-nțeles de ce, dacă privim lucrurile din această perspectivă.

Păzitorii Sistemului reimpus în 1989 sunt încă majoritatea vii. N-au trecut decât 20 de ani. Unii dintre ei au 80 de ani, unii au ajuns la 90 de ani, alții au doar 50 de ani. Sunt oameni săre la 30 de ani, în 1989, au jucat un rol anume, știind bine „în ce film au jucat”. Ar putea fi următoarea generație care guvernează România, celebrii UTC-iști ai lui Nicu Ceaușescu care vin în sfârșit să se instaleze la putere. Ce vis urât!

Apropo de cei ce știau multe în 1989, marea dramă în România de azi din acest punct de vedere, nu este legată de faptul că unul ca Gușă știe multe și mai vorbește din când în când; asta e banal, izolat, și nici măcar nu prezintă mari probleme pentru Sistem. Marea dramă în România, ce ne condamnă la neputință, este că sunt atâția oameni care știu multe, perfect conștienți de greșelile care s-au făcut, sunt total informați, și tac! Unii tac de frică, alții tac interesat, pentru a putea să folosească această posibilitate de șantaj la rândul lor. Concluzionând, e unul din motivele din cauza căruia România nu a evoluat după '89 în condiții de transparență, nefiind astăzi deloc un sistem democratic sau deschis, iar tot ceea ce poate părea ca atare, nu este, la o analiză mai atentă, decât o iluzie.

Încă nu știu ce anume a dorit Ion Iliescu, ca prim președinte al României post 89, o fi dorit perpetuarea unui sistem comunist sau doar a unui sistem de presiune și de control similar cu perioada comunistă? Dacă nu l-aș cunoaște atât de bine, aș putea pleca chiar de la premisa că Iliescu ar fi vrut cu bună-credință să schimbe societatea în mai bine, chiar dacă nu știa exact în ce anume, iar singurul lucru pe care îl dorea era ca el să controleze procesul de schimbare. Oricum, n-a ținut în niciun caz cont de faptul că pe străzi se clamaseră idealurile unei generații noi, care în nicio formă nu mai voia să fie controlată de generația veche. Iar aceasta contradicție, a dus la necesitatea de înlocuire a reperelor de autoritate dinainte, cu unele noi, potrivite pentru vremurile noi! Bineînțeles că pentru un lucru ca acesta, destul de sofisticat, era nevoie nu doar de schimbare mimată la nivel politic, ci de mimarea unor schimbări la toate nivelurile celorlalte elite din societate. Necazul era că Iliescu și cei ce-l „păzeau” cunoșteau doar mecanismul de la nivelul puterii. Din cauza asta, știind din perioada comunistă lecția că ai nevoie de control în interiorul și-n exteriorul puterii, simțea că singura soluție este să țină societatea încorsetată, cu puterea ce trebuie să controleze toate celelalte centre secundare de

putere. Din această cauză, schimbarea din 1989 și, în fine, nici schimbarea din 2004, nu au putut duce la deschiderea societății, bazându-se amândouă, și din cauza complexelor și limitelor liderilor Iliescu, respectiv Băsescu, pe aceeași paradigma a controlului total.

Societatea devine deschisă atunci când coexistă mai multe centre de putere diferite de cea politică. Evoluțiile de după 1989 au dus, dimpotrivă, la întărirea și accentuarea puterii politice, respectiv a dus la cvasianularea celorlalte. Așadar, putem vorbi că după 1989 am asistat doar la o schimbare între oamenii Sistemului, dublată de o subordonare și mai puternică a celorlalte centre de putere față de puterea politică. În acest fel, deschiderea centrelor alternative de putere pentru o durată foarte limitată, iarna '89 – 90, au permis schimbarea limitată, iar această schimbare, realizată în felul descris mai sus, a dus apoi la închiderea societății.

Pentru că, așa cum am spus, în România, din cauza mării minciuni din 1989 – respectiv simularea unei revoluții când, în realitate, putem să vorbim de o lovitură de stat, transformată în final în restoluție, ca să-l citez pe remarcabilul Sorin Antohi, neosistemul instalat trebuia să fie total predictibil. Or, dacă în perioada de până în 1989 nu puteam să vorbim despre libertate de exprimare, și în mod consecutiv de generare de simpatie sau de suport pe baza libertății de exprimare, ci vorbeam doar despre egalitarism, în 1989 Sistemul se confrunta cu încă o problemă uriașă: cum să controleze libertatea de exprimare în așa fel încât aceasta să nu devină periculoasă, generând vectori incontrollabili. De fapt, ca să spun clar, nimeni din cei ce perorau pe la Televiziunea Română Liberă nu înțelegea cum funcționează societatea deschisă. Nu asta era problema lor. Unii, mai naivi, voiau să parvină rapid, și-i interesa doar persoana lor, cei mai mulți însă, „antrenați și trimiși” nu și-au pus decât o singură problema, aceea a controlului puterii. Or, puterea poți să o controlezi dacă poți să controlezi tendințele publice, după cum ne-a tot învățat democrația în ultima vreme. Iar gesturile total nedemocratice vertite după decembrie 1989, chiar în primele luni în care adunări spontane erau distruse cu băte, manifestații ca cea de la Piața Universității, erau pervertite prin fel de fel de agenți ai nou înființatului SRI așa încât să nu capete o aderență populară reală, să nu devină o mișcare de masă, toate acestea ne arată nouă că pe lângă frica ce le exagera vigilența prin măsuri de forță, „păzitorii sistemului” erau și destul de mediocri,

ca să nu zic ageamii.

În același timp, tendințele publice puteau însă să fie vectorizate exact de către niște elite care ar fi putut căpăta aderenți, simpatie, notorietate, iar această problemă i-a frământat cel mai tare. Oamenii despre care vorbim că au păzit sistemul sunt niște oameni cu o judecată binară, binară nu în sensul pozitiv al termenului, ci în sensul simplist al termenului binar, iar în condițiile în care noi vorbeam deja despre „analiză matematică” aplicată în plan social, ca să folosesc o metaforă, ei erau în continuare la nivelul algebrei elementare sau „măsurau cu rigla”. De aici au venit și bruscările din societatea românească, de aici și suferințele majore ale unor intelectuali care aveau diverse inițiative în diferite domenii, de aici și plecările în masă ale unor certe viitoare elite românești, care și-au dat seama că România se închisese de fapt în 1990. Unii ne-am dat seama mai târziu că de fapt România s-a închis, marea majoritate nu și-a dat seama încă.

* * *

Cum am putea defini elitele, într-un mod cât mai sintetic, în condițiile în care acestea devin partea centrală a raționamentelor pe care vi le propun în continuare? Ar fi acele persoane care beneficiază, teoretic și practic, de un statut superior din punct de vedere intelectual, social și, de multe ori, chiar economic. Privită metodologic, elita ar conține oamenii cu cel mai ridicat nivel de competență într-un anumit domeniu de activitate. Dacă în Occident există o corespondență între competența și statutul social în marea majoritate a cazurilor, în Orient statutul mai degrabă nu corespunde competenței. Chiar Mihai Eminescu (!) face diferența între elitele (conform statutului) cu semnul plus și elitele cu semnul minus. Când o societate este condusă de elite incompetente, adică cu semnul minus, vârful societății devine un „lac de acumulare” a incompetențelor. Și simultan, un „baraj” pentru competențe. Prin definiție așadar, ar rezulta că elitele sunt cele menite în mod aproape natural să conducă sau cel puțin să dea direcția de acțiune în interiorul unui sistem social. În România, s-a discutat mulți ani după 1989 despre elite, despre răsturnarea scărilor valorilor și consecvența promovare a mediocrității. Total neproductiv! Iar dacă până la cel de al Doilea Război Mondial a existat oarecum o preocupare pentru aducerea la conducere a elitelor reale – până la urmă unii dintre cei mai importanți oameni de cultură, universitari, medici, avocați erau și politicieni – în perioada comunistă acest lucru dispare,

pentru că dintr-un proces natural de afirmare a elitelor, în urma exterminării acestora, se trece în mod necesar, la inventarea altor elite, conforme regimului totalitar, pe care le-am evocat și-n capitolele de-nceput. După 1989, se întâmplă un fenomen și mai pervers, în sensul în care apartenența la o elită nu mai este un dat natural sau impus, ci fie este ceva negociat, fie este ceva atribuit în interesul sistemului și/sau chiar în interesul propriu al vreunui „păzitor”.

Ce s-a întâmplat cu elitele în comunism?

Am stabilit de-a lungul cărții caracteristica principală a neoeitelor din comunism, și putem înțelege acum de ce nu au fost practic acestea în stare să construiască un proiect pozitiv și finalizabil pentru România, așa cum totuși în țările surori de „lagăr comunist” s-a mai reușit. La noi, oamenii care au fost impuși pentru a propune și dezvolta proiecte, fie erau măcinați de diferite vinovății ce le bloca la un moment dat acțiunea, fie nu erau în stare din punct de vedere intelectual, fie aveau complexul faptului că fac totuși ceva rău, înțelegând complicitatea cu Sistemul. Apropo de complicitate, e momentul potrivit să vorbim despre complicitatea nucleului de lideri minoritari etnic, comandați de către Moscova, prima gardă a PCR venită direct din URSS, care știau că sunt aici nu pentru vreun proces de dezvoltare al unui stat, ci pentru un proces de cucerire prin orice mijloace a deciziei în stat, recurgând pentru asta la bulversarea scării de valori și a ordinii din statul respectiv. Asta a fost prima misiune a minoritarilor din Partidul Comunist, evrei, unguri, bulgari, ce-or mai fi fost ei. Apoi, în a doua etapă, când aceștia au fost dați la o parte de către cei care erau români get-beget și care ținuseră partidul „viu” în clandestinitate, a devenit și mai clar că nu exista vreo ideologie de aplicat, ci același sistem de complicitate, de conservare a puterii elitei conducătoare, și nu a puterii partidului de fapt. Pentru că marea minciună, în România parcă mult mai mult decât în țările surori, a fost aceea că partidul conduce. Nu, partidul n-a condus! O anumită elită, fie autoperpetuată, fie impusă, a condus de fapt, în complicitate cu instituțiile statului, procedură devenită ulterior un fel de tradiție, care s-a permanentizat până astăzi.

Relațiile de putere la vârful României, între elitele politice, fuseseră extrem de complicate încă din perioada lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, șirul de crime, întemnițări, decăderi bruște din posturi importante, fiind definitorii pentru atmosfera de teroare „la înălțime”,

impusă de prim-secretarul PCR, supranumit de istoricii regiunii drept „Machiavelli al Balcanilor” – și-asta în ciuda celor doar patru clase primare pe care acesta le avea. Episodul eliminării lui Ștefan Foriș, unul dintre minoritarii pomeniți mai devreme, secretar general al PCR, eliminare făcută din ordinul lui Dej, care dorea să-i ia locul, cu mâna lui Emil Bodnăraș, cel care pentru această ispravă a fost răsplătit apoi cu ranguri multiple de ministru, arăta cum trădarea și chiar crima au fost puse la baza consolidării atât a neoputerii comuniste, cât și a relațiilor dintre protagoniști. De neimaginat, mai ales pentru conducătorii unui partid autodeclarat al amărăților și nedreptățiților! Iar dacă varianta generalului Neagu Cosma, conform căreia „ucigașul” ucraineano-german Emil Bodnăraș (cel care va fi însărcinat și cu fraudarea alegerilor din 1946, și chiar cu arestarea țărâniștilor la Tămădau), i-a ordonat unui ofițer NKVD, Timofei Bodnarenko (viitor Gheorghe Pintilie), ca după răpire să-l și ucidă pe secretarul PCR Foriș, acesta executând comanda cu o rangă aplicată în capul fostului șef, îngropându-l apoi pe acesta exact în locul în care l-a ucis (curtea unei case conspirative), suntem deja într-un scenariu al unui film de groază! Iar lucrurile care demască îngrozitoarea degradare la nivelul puterii în România secolului XX, demonstrate doar de acest episod, nu se opresc aici: Nicolae Ceaușescu a aflat de episodul uciderii cu ranga chiar atunci, păstrând secretul mulți ani, când, dorind să-l „demaște” pe odiosul Dej după moartea acestuia și din dorința de a-și fundamenta un pedestal de corectitudine, obținut prin comparație, nu numai că a povestit episodul cercului de lideri apropiați de la vârful PCR, dar l-a și decorat pe ucigașul Bodnarenko, alias Pintilie, pentru merite revoluționare deosebite, tocmai pentru a arunca vina uciderii lui Foriș doar în spatele celui care ordonase, respectiv Dej, nimeni altul decât fostul șef și binefăcător al lui Ceaușescu. Cât despre ucigașul cu ranga, rusul devenit Gheorghe Pintilie, acesta devenise în 1948, tot pentru merite deosebite, dar de data asta din punctul de vedere a lui Dej și Bodnăraș, șeful Direcției Generale a Securității Poporului. UN CRIMINAL! Care atunci când a murit, prin anii '80, a fost decorat și înmormântat cu onoruri militare, oferite de către Ceaușescu... Săraca Românie, spun din nou!

Întorcându-mă la ceea ce s-a început imediat după eliminarea „minoritarilor” din fruntea Partidului Comunist Român, pot afirma că, în principal, a fost o complicitate între o elită conducătoare și

instituțiile de siguranță ale statului român. Iar acestea din urmă au acționat coordonate de elita conducătoare, și nu la ordinul partidului, așa cum s-a pretins mult timp. Pentru că diferitele organisme de reprezentare ale partidului ce însemnau de fapt? Că toată decizia partidului se mută sus. Mărturii coerente ne-au învățat că atâta timp cât Gheorghe Gheorghiu-Dej a fost el lider maximo, a fost o anumită frână în exercitarea acestei proceduri, de-nlocuire totală a partidului prin decizia câtorva indivizi. Poate și din precauție și spirit de conservare, Dej a reacționat brutal de fiecare dată când elitele PCR au dorit să preia controlul exclusiv: unii au fost izolați, alții chiar omorâți, alții trimiși în închisoare.

Momentul în care elita comunistă conducătoare a decis că este nevoie de o „păpușă” în frunte, a fost cel de inventare a lui Nicolae Ceaușescu ca lider „maximo”, moment nefericit pentru toți, atât pentru țară, cât și pentru Sistem, Ceaușescu dovedind apoi că încearcă să preia conducerea, de unul singur.

Alegerea lui Ceaușescu s-a făcut într-un cerc extrem de restrâns, și care poate nu are legătură directă nici măcar cu liderii comuniști. Dar, păpușa pe care ei o credeau în stare de a fi manipulată de către elita conducătoare, i-a *bypassat* rapid, făcând direct legătura cu conducerea instituțiilor statului, de informații, de siguranță și de ordine. Iar elitele conducătoare comuniste, păcălite de „cizmarul” din Scornicești, dar de fapt de propria suficiență, au interpretat apoi, timp de 20 de ani, un rol dictat de către aceste instituții ale statului și de către Nicolae Ceaușescu, influențat din când în când de Elena Ceaușescu, care a fost cea mai bună colaboratoare a acestor instituții ale statului român.

Alexandru Bârlădeanu, impozant demnitar comunist și primul președinte al Senatului după 1989, mărturisește că Ioan Gheorghe Maurer, în calitatea sa de prieten a lui Dej, l-a ales pe Ceaușescu drept succesor al acestuia, din simplul motiv că și-a închipuit cât va putea coordona fără probleme: *„Precum Iisus a intrat în Ierusalim, călare pe măgar, așa l-a dus Maurer pe Ceaușescu în Ierusalimul puterii.”*, povestea Bârlădeanu într-un interviu cu Lavinia Betea. Foarte sugestiv pentru slaba calitate a suprastructurii puterii politice comuniste este și felul în care, deși știau că Dej îl desemnase drept succesor pe Gheorghe Apostol, datorită autorității arogate de Maurer și de Biroul Politic și Comitetul Central, au votat în unanimitate pentru Ceaușescu, omul de

cea mai proastă calitate morală și intelectuală dintre posibili pretendenți ai momentului. Înainte de a-l unge drept conducător discreționar al destinului PCR, și implicit al României, liderii comuniști obișnuiau să râdă de prostia sau de lipsa de cultură ale tânărului Ceaușescu. Povestirile preferate ale unui Maurer erau cele legate de felul în care „Nicu” pronunța „Vienam” în loc de Vietnam (asta fusese și una dintre poreclele lui Ceaușescu), sau „Hitler” în loc de Hitler. Despre multe alte greșeli pe care le făcea, nu numai de pronunțare, dar mai ales de exprimare sau de evaluare, Ceaușescu n-a aflat niciodată pentru că nimeni nu a mai avut curajul să-i spună, acesta murind în 1989 convins probabil că fusese o excepție din punct de vedere intelectual. Mai ales că același „iubit fiu al poporului” care, la fel ca și predecesorul lui, Gheorghe Gheorghiu-Dej, absolvise doar patru clase primare, primise în timpul vieții pe bandă rulantă multe titluri onorifice, inclusiv pe cel de academician! Țin minte că în adolescență, observând greutatea de exprimare a lui Ceaușescu și având confirmări legate de prostia sa, împreună cu colegii de liceu eram intrigăți mai ales de „calitatea” colegilor de instituții culturale sau științifice ale lui Ceaușescu, pe principiul *„dacă ăsta e așa, ăia cum or fi?”*

Și aveau să plătească marea majoritate a binefăcătorilor lui Ceaușescu pentru această „generozitate” neasumată, șirul de epurări care-au urmat vizându-i cu precădere. Și mai grav, alături de ei avea să plătească și țara pe care ei teoretic o reprezentau, aceasta căzând pradă experimentelor unei minți prea ambițioase în raport cu potențialul ei intrinsec, unei dorințe de putere absolută nederanjată în planurile ei de doi bani de către niciun grup consistent și responsabil de tovarăși.

Și asta pentru că Ceaușescu știa să amestece foarte bine teroarea sugerată cu privilegiile concrete, un cocktail la care n-a făcut față aproape nimeni.

Ce complex de exercitare a autorității putea să aibă cineva ca Ceaușescu, care în 1944, la 26 de ani, a ajuns general de armată, iar apoi comandantul suprem al forțelor armate, în condițiile în care nu avea nici măcar stadiul militar satisfăcut, nu fusese soldat nicio zi... Ce penibil putea fi pentru toți ofițerii superiori ai armatei române să suporte planurile, strategiile, diverse tactici, pe care comandantul suprem le prezenta periodic, tocmai din dorința de a-și hrăni orgoliul de fals conducător. Se pare însă că nu suficient de penibil pentru a

întreprinde ceva în decursul celor câteva decenii de servitute. Și asta spune multe! De la militari te-astepti la gesturi de onoare, de afirmare a unor principii pe care nu le vor încălca sub nicio presiune, fiind un model din acest punct de vedere pentru restul concetățenilor preocupați de verticalitate și disciplină. Armata română însă, în partea ei de suprastructură, a rămas corigentă mereu până-n 1989, orice spirit de onoare dispărând parcă odată cu acceptarea modului mișelesc în care mareșalul Ion Antonescu a fost trădat, batjocorit, ucis, fără a avea dreptul la un proces corect, pentru care trebuiau să se bată măcar tovarășii săi de arme. Iar în 1989, și-n perioada care a urmat, armata română s-a declasat pur și simplu din punctul meu de vedere, dovedind prin felul în care a manevrat și urmărit evenimentele înlăturării și uciderii lui Ceaușescu, respectiv a lipsei de preocupare în instalarea unei noi puteri principiale, totalul faliment moral al unei categorii care, la fel ca și suprastructura puterii, este interesată doar de privilegiile personale sau de grup. Numai că asta, în limbaj militar și conform oricăror cutume acceptate, se numește trădare!

Deci noi vorbim, pe de o parte, de un popor îmbolnăvit în felurile descrise anterior și de o elită conducătoare, mai mult decât obedientă față de Ceaușescu, și care nu înțelegea ce i se întâmplă, fiind rotită permanent pe diferitele posturi de conducere. Această rotație sus-jos, vice-ministru, vice-prim-ministru, ministru, doar membru al conducerii partidului ș.a.m.d. a generat un carusel în care nu era posibil pentru acei oameni din elită să aibă, chiar dacă ar fi fost în stare, vreo strategie pentru vreun domeniu. Era și pentru ei doar o strategie de supraviețuire personală într-un gulag de lux. Pentru că erau mai multe gulaguri: era gulagul mare, în care trăia în mizerie poporul român, și era gulagul de lux al elitei conducătoare, în care se culcau în fiecare seară cu grijă că a doua zi dimineată să nu primească vreo înștiințare că nu mai ocupă funcția respectivă, că o să trebuiască să se mute din case, să renunțe la avantajele pe care le aveau. Fiecare zi și-o petreceau gândindu-se cum să mai facă lucruri prin care să fie pe plac conducătorilor, astfel încât ei să rămână în funcții.

O paranteză. Dacă tot vorbim de elite, trebuie spus că strict momentul venirii la putere a lui Ceaușescu, a consfințit într-un fel revenirea în prim plan și a unor elite profesionale în România, urbane și educate, spre deosebire de elitele generate de schimbările revoluționare din 1945, care dădeau la o parte tot ce înseamnă elitele

autentice din multe sectoare. Ce s-a reușit prin asta? Ca după 20 de ani de restriște, practic tot ce însemna lume cumva educată spera din nou ca prin Ceaușescu, li s-ar putea oferi un nou proiect profesional. Evident, s-au convins rapid că pedalează în gol, și că au receptat fals mesajul din partea lui Ceaușescu sau a mesagerilor lui. Noul conducător nu dorea un proiect autentic și legitimat profesional, el doar tolera o anumită efervescentă intelectuală pentru a-și legitima la un nivel superior față de predecesorul Dej, propria putere și poziție în vârful ierarhiei de stat. Făcând, totodată, un schimb de generații la nivelul conducerii PCR, elimina astfel total opoziția, și se poziționa singular, deci în siguranță. Adică tot un proiect negativ, de întărire a puterii personale, prin care elimina chiar la modul practic orice formă de opoziție în interiorul Partidului Comunist, nemaiutilizând metodele barbare, gen crimă sau pușcărie. Dezamăgire din nou, pentru cei care credeau că-și vor putea exercita profesia la nivel competitiv. Consecința? Grad sporit de debusolare socială. Într-un fel, și elitele care l-au susținut pe Ceaușescu în perioada lui de-nceput, au făcut aceeași greșală cu elitele care l-au susținut fie pe Constantinescu, fie pe Băsescu specomplexele, să-i mai calmeze de fapt. Dar cu prețul distrugerii chiar a noțiunii de intelectual superior la nivel de țară?! Raționamente de „frizeri”, semn al decăderii la care ajunsesem. Pe de altă parte, lipsa unor gesturi mai spectaculoase, niște demisii răsunătoare din respectivele instituții sau „academii” unde erau prezenți ca membri Nicolae și Elena Ceaușescu, confirmă depravarea morală și a celor pentru care nu mai conta cu cine se însoțesc pentru îndeplinirea unui mandat cultural sau dacă, nescris, pentru ei contau doar privilegiile rezultate din a fi fost colegi de instituție cu „tovarășa” sau cu „tovarășul”. Apropo de lipsa dizidenților români veritabili, în sensul de a fi avut o dizidență manifestă și dovedită, deci cu potențial de vectorizare în amărâta societate românească pre '89, îmi amintesc o schiță de portret al unui dizident făcută de Andrei Pleșu acum mai bine de 10 ani, adevărată, dar care m-a șocat atunci prin simplitatea ei: *acesta nu ar fi cineva cu spiritul sacrificiului, ci mai degrabă cu spiritul firescului, ferindu-se chiar de acte eroice, bucurându-se de viață; valoarea supremă a dizidentului ar fi „normalitatea”, de care ține cu dinții, în timp ce „turma” renunță la normalitate asigurându-și astfel o existență cenușie.* Departe de „morga dizidențială” pe care mi-o construise în mintea mea de adolescent, dar adevărat.

Acești oameni descriși mai sus au fost cei care, alături de conducători-protectori de genul lui Ion Iliescu, ar fi avut misiunea după 1989 să deseneze un traseu coerent pentru noua Românie pe care noi o visam pe străzi în decembrie! Mulți dintre acești complexați, datorită gesturilor rușinoase pentru care oricând e posibil să-i judece cineva, domină încă mediul universitar sau academic din România, vopsiți în diverse culori politice sau aflați în solda ocultată a vreunui serviciu secret. Poate fi asta încă un contribuitor important la crearea atmosferei de ospiciu care marchează existența noastră cotidiană? Cu siguranță, da!

Dar de fapt, așa cum am stabilit, termenul de elită aproape că nu a mai existat înainte de 1989, pentru că egalitarismul clamat nu-i permitea, și înțelesul acestui termen atât a fost de pervertit încât, după 1989, toate categoriile de elite utile pentru societatea românească, așa-zis democratică, care s-a instalat, nu au mai încercat singurul lucru pe care trebuiau să-l încerce: respectiv recunoașterea oamenilor de valoare din fiecare domeniu. Elitele post 1989, câte mai erau sau mai rămăseseră în țară, s-au îndeletnicit tot cu identificarea polului de putere pe care să îl servească sau de care să se folosească (credeau ele!). Academia Română, care ar fi trebuit să fie un summum al acestor elite de diferite feluri, nu a fost nici înainte de 1989 nici după 1989 decât un loc în care cei care erau fostele elite recunoscute doar de către partid își sublimau în terapii de grup complexe pe care le aveau și își clamau o anumită nemulțumire legată de faptul că nu sunt recunoscuți public. Nu mai aveau cum să fie recunoscuți public pentru că nu aveau comportament de elite în domeniile lor. Nu aveau cum să fie recunoscuți internațional, pentru că ei s-au calificat, marea lor majoritate, nu datorită rezultatelor pe care le-au avut și care ar fi putut să fie recunoscute pe o piață mondială a valorilor, ci pentru că așa a vrut partidul. Singurul lucru pe care trebuiau să-l facă elitele era să caute recunoaștere în baza valorii lor, dar au ales doar să se apropie de zona puterii și să ofere puterii ceea ce neoputerea instalată, de fapt foștii nomenclaturiști comuniști de rang 2 sau 3, nu avea: ștaif intelectual. La fel ca puterea din România impusă după 1946, căreia îi lipsea același lucru ca celei instalate în 1989: personalități ce-ar fi putut genera respect în mediile superioare.

Problema adevărată a României în 1989, în ceea ce privește viitorul ei, nu era legată de comunism în sine, ci de faptul că drept

consecință a ravagiilor acestuia, țara nu se mai putea racorda la ceea ce trebuia să urmeze, fără aplicarea unui „tratament” foarte dur, fără un „dialog generalizat” ce-ar fi trebuit să identifice în egală măsură atât resursele bune de folosit, cât și „deșeurile” de eliminat. Fostii nomenclaturiști, „noua clasă” teoretizată de Milovan Djilas, au reușit însă foarte rapid să-și perpetueze avantajele dobândite în comunism, fie direct, fie prin intermediul progeniturilor, dovedind o robustețe uimitoare pentru o clasă atât de nouă. Birocrația de partid și de stat, foștii servitori ai nomenclaturiștilor, s-au descurcat încă mai bine decât șefii lor, croindu-și rețelele de influență sau afaceri pe care le construiseră în cEAUșism, pe noile modele democratice. Fiind mult mai adaptați realităților decât foștii lor șefi, marea majoritate au ajuns chiar șefii „șefilor lor” (afaceristul George Copos este un astfel de exemplu). Rețeaua extinsă de informatori ai Securității, așa cum arătam mai la-nceput, a fost cea mai importantă pepinieră de cadre pentru diversele funcții în stat, fiind perfecți pentru noua clasă conducătoare: verificați în timp, și cu posibilitate de șantaj imediată, în caz de defecțiune instantanee. Nu-i așa că nu are cum să arate bine România de azi, păstorită fiind de asemenea exemplare umane în ultimii peste 20 de ani?

Analizând evoluția Poloniei după 1989, Adam Michnik, unul dintre artizanii schimbărilor, remarcabil spirit și consistent analist, remarcă un fapt în oglindă: reinstaurarea fostei nomenclaturi în viața politică a Poloniei s-a făcut lin, fără mari trepidații, la fel cum a fost și trecerea Poloniei de la totalitarism la democrație. Adică, în urma unei „Revoluții de catifea”, făcută înțelept la „Masa Rotundă”, era aproape firesc să urmeze o „restaurație de catifea”. Simetria remarcată în cazul Poloniei nu se poate remarca în cazul României, unde restaurați a fost de facto, chiar din primul moment, cu Iliescu în frunte.

Comparându-ne în continuare cu Polonia, aș marca ceva ce ei n-au avut, și anume morții din 1989, care ar fi meritat o „replică”, pentru liniștirea societății românești. Fără să fiu mistic, cred că acei morți nevinovați și autorii lor „neidentificați” (ba poate unii din autori chiar parte din neoputerea instalată!), n-au „lăsat” lucrurile să se întâmple oarecum firesc și la noi, cu intenții și planuri similare cu ale altora. Noi ne-am împiedicat tot timpul în astfel de întâmplări gravissime și nerezolvate, fie de morții din '89, ba în mineriadele din '90 sau '91 (să nu mai vorbim de cea din '98!), ba în alte lucruri ce

ne-au descalificat internațional, dar pe care nu le puteam judeca pentru că vinovații erau mereu în zona puterii. Iar consecințele pot să fie subsumate dezastrului restaurației, definită la modul general de același percutant Michnik: *„Semnul distinctiv al restaurației este sterilitatea. Sterilitatea guvernului, lipsa ideilor, lipsa curajului, osificarea intelectuală, cinismul și oportunismul. Restaurația este calmul unei bălți stătute, piața intrigilor mărunte și urâtenia șantajului”*. Vă semnalez nu numai teribila asemănare cu ceea ce trăim noi din 1990, și-ncepem să conștientizăm doar în ultimii ani, dar mai ales faptul că vizionarul Michnik a scris aceasta definiție în 1994! Alții, precum polonezii, cehii, chiar ungurii, au avut parte de asemenea spirite vii.

Beneficiarii principali ai restaurației, adică nomenclaturiiști reinstalați după 1989, s-au apărat mereu marcând experiența lor în administrarea statului (am sesizat-o!), spre comparație cu lipsa de expertiză ce-ar fi adus-o noii veniți, adică cei fără experiența administrației de tip totalitar. Păi să analizăm: experiența pe care o mai clamează încă și astăzi „foștii” (adică stolojenii, văcăroii, hrebenciucii, ș.a.m.d.), era una a umilinței, a obedienței necondiționate, de multe ori în fața unor superiori mult mai incapabili, a cameleonismului și adaptabilității fără criterii și margini. Toți așa zișii conducători preferau mai degrabă să nu ia decizii, lăsând acest rol organelor de conducere colectivă, prinzându-se în toată cariera lor într-o horă a defetismului și neputinței individuale. Spre comparație, nou veniții nu cunoșteau mecanismele administrative, dar tocmai acele mecanisme erau de distrus! Noii veniți nu aveau relații vechi de complicitate în sistem care să le ușureze munca, dar aceasta le dădea posibilitatea la mai puține compromisuri, ceea ce era productiv. Noii veniți nu aveau experiența (și frica!) adunărilor de partid unde erai pus de multe ori să îți faci autocritica (penibilă treabă!) pentru lucruri pe care nu le-ai săvârșit, dar chiar asta le putea da îndrăzneala de a iniția proiectele noi de care am fi avut atâta nevoie... Sigur, poate că anumite bâlbâieli, amatorisme, ar fi marcat începuturile, dând chiar atunci o anumită imagine de „balamuc”. Esențial este însă faptul că acesta ar fi fost ingredientul necesar al unor începuturi, într-adevăr cu tentă revoluționară. Drept consecință a „experienței foștilor”, am mutat balamucul, „ospiciul numit România”, cu 20 de ani mai târziu!

Dialogul generalizat necesar, de genul celui amintit mai sus, se poate organiza într-o țară cât de cât normalizată, așa cum nu eram noi,

după cum am arătat anterior. Iar aici rolul elitelor trebuia să fie decisiv. Societatea românească, rămânând însă în înrădăcinatul stadiu de ospiciu, condusă de către același aparat de partid și de stat, de genul Șerban Mihăilescu și alții ca el, de Iliescu, de Cozmâncă și alții asemănători, ș.a.m.d., și-a continuat parcursul tot în atmosfera de ospiciu, neavând parte de acel dialog necesar.

În ospiciu nimeni nu se vindecă de fapt, lucru confirmat de către toți psihiatrii cu care am vorbit, darmite dacă nu se aplică niciun tratament. Iar noi am continuat în 1989 în atmosfera de ospiciu datorită dirijării frâielor puterii de către aceeași oameni. Să marchez aici și un alt element care a ajutat la perpetuarea ospiciului, și anume proasta calitate a unora dintre cei care s-au revendicat ca fiind neolite în '89, dar mai ales modul în care a fost infiltrată această intelectualitate cu oameni șantajabili, dispuși să colaboreze și după 1989 cu anumite servicii secrete iresponsabile! Puțini au avut forța unui Alexandru Paleologu, să recunoască colaborarea. Alții, cum analizam mai devreme, sunt și astăzi agenți acoperiți ai serviciilor secrete care continuă o anumită practică dinainte de 1989, pentru că Sistemul are stilul lui. Iar Sistemul, și orice serviciu secret din lume de fapt, are o chestiune de bază la care nu renunță: ce oameni influenți putem șantaja și cu ce dosare? Iar legat de acest subiect, chiar n-avem nimic de făcut...

Lupta între generații, la modul constructiv, care ar putea să ducă la schimbări profunde, este și aceasta tot de domeniul trecutului. Cei din generația veche și-au impus ce aveau de impus, iar revoluționarii autentici din generația nouă, indiferent că e vorba de politic sau de instituții ale statului, au fost eliminați. S-au calificat să rămână și să se „afirme” doar membri din acea *new generation*, care a fost obedientă, luând forma vasului „desenat” tot de generația veche.

Personalul din instituțiile statului, sau „oamenii din sistem”, sunt cei care, chiar dacă n-au înțeles jocul în care au intrat, îl perpetuează conform regulilor care le-au fost transmise, iar o formă de control a acestui complex agregat, este aceea că se promovează oameni pe principiul „găștii”. Dacă vă uitați cu atenție la sistemul din Serviciile secrete, la sistemul din

Justiție, o să vedeți că foarte mulți foști colegi de școli sau prieteni s-au promovat reciproc unii pe alții. Având un numitor comun, își văd de diferitele cauze comune, ei fiind siguri deja că, dacă nu

greșesc fundamental în fața Sistemului, nimeni n-o să le ia scaunul de sub fund. Ori asta nu-nseamnă profesionalism, dar în mod sigur pricepem aici ca aceste rețele, au devenit scule sofisticate în mâna Sistemului. Rămâne marea problemă cu care noi ne confruntăm, și asta este un aspect de-a dreptul clinic, anume că cele două instituții care ar fi trebuit să ofere oameni de calitate pentru coordonarea problemelor României, instituția tradițională, respectiv sistemul de învățământ și instituția conjuncturală, respectiv partidul politic în sine, nu mai sunt în stare să ofere așa ceva. Nu mai avem pepinieră de tehnocrați la nivelul învățământului, nu mai avem pepinieră de lideri la nivelul politicului. Partidele politice au în momentul de față, din statisticile pe care le știu eu, 2 - 3% din populație ca număr de membri, cel mult. Ceea ce este o cotă foarte, foarte mică față de lumea evoluată. Iar despre sistemul de selecție a viitorilor lideri la nivelul partidelor, mai bine nu mai vorbim.

O altă temă pe care cred că trebuie să o luăm serios în calcul atunci când vorbim de eșecul elitelor de după '89, și până la urmă al nostru, este dacă nu cumva greșeala fundamentală a fost aceea că ne-am bazat totuși pe faptul că România ar putea fi dusă spre progres de elite educate în spiritul promovării unui regim autarhic, aberația impusă de ceaușism. Trebuie să vedem dacă nu cumva marea problemă de adaptabilitate și de dezvoltare economică a României, prin tehnocrații ei, nu este cauzată cumva chiar și astăzi, tocmai de această obsesie ceaușistă a autarhiei, perpetuată prin „văcăroii” ce ne conduc administrativ. Iar faptul că tehnocrații sistemului comunist au fost crescuți în acest spirit, le influențează și dictează acțiunile administrative de azi. Pentru că la o analiză sumară doar, devine evident că România a fost conectată internațional doar din punct de vedere politic, dar și asta doar formal. În schimb, din punct de vedere economic, „elitele tehnocrate” nu au conectat-o, în schimb au profitat din plin în plan personal de asta.

Concluzia mea, adresată dumneavoastră, cititorilor acestei cărți, este că marele eșec economic al României de azi a fost cauzat tocmai de tehnocrații sistemului ceaușist, gen Văcăroiu sau Năstase, gen Spineanu sau Stolojan, sau mulți alții. Oricât de respectabili sau pricepuți vi s-ar părea unii dintre ei! Pentru că, dacă le analizăm trecutul tuturor, fiecare a lucrat în diverse institute coordonate tot de Partidul Comunist Român, care era foarte ceaușizat în ultima perioadă

a regimului. Noi, nepricepuți pe alocuri, ne-am bazat pe ei să transforme România, dar ei erau de fapt „din alt film”, educați tocmai pentru atingerea statutului autarhic, remarcabili probabil în acele vremuri, rămânând însă din păcate doar niște aparatcici, incompatibili profesional vremurilor noi. În plus, azi mi se par chiar limitați ca formație intelectuală, dacă îi compar cu „omologii” din alte țări foste comuniste, fiind și mult mai puțin conectați internațional la ceea ce se întâmplă în mod real în domeniul fiecăruia.

Eu i-am botezat pe cei asemeni lor, „băieții din crescătorie”. Și asta pentru că, asemuiesc institutele pe unde erau alocați (toate în supravegherea și subordinea Securității!) cu crșătorile unde erau crescuți în trecut puii de găină, pe care-i achiziționam apoi de la Alimentare” și parcă acea carne avea gust de „plastic”. Pentru că acele institute, unde se mai elaborau și strategiile pe domenii de activitate, și unde au profesat cei pe care i-am pomenit mai sus, aveau din punct de vedere intelectual același efect „uniformator” cu crescătoriile. Și noi ne-am bazat pe astfel de oameni să transforme România... în contrabalans însă, partidele istorice, le-au opus acestora o gerontocrație păguboasă, deloc simpatcă și, mai presus de toate și turnătoare, după cum arată dosarele Securității care au ieșit la iveală. Iar cu așa o competiție, bineînțeles că aveau să câștige tot „băieții din crescătorie” care fuseseră crescuți de Partidul Comunist al lui Ceaușescu și care am văzut cum au dezvoltat România, spre exempiv-cu 400 de săli de sport într-un mandat, ca să mă refer strict la Adrian Năstase, unul din „șefii de promoție”. Cam ăsta era nivelul maxim, să te mândrești după un mandat de 4 ani de prim-ministru, cu niște amărâte de săli de sport, prost făcute, și la prețuri triple pe deasupra! Și paradoxul face ca astăzi să ne bazăm în mare parte tot pe acești băieți din crescătoriile de elite ale PCR. Mugur Isărescu este guvernator al BNR de 20 de ani, oamenii care fac cele mai importante capitole ale bugetului României sunt nemișcați din ministerul de Finanțe de mai mult de 20 de ani: eternul Gherghina de la Minister. Aici, revenim însă la problema Educației, care nu a putut genera o alternativă la această elită. Sigur, mulți dintre cei care au fost valoroși au plecat pentru că Sistemul nu i-a lăsat să se afirme în țara lor.

Și pentru că mi se pare determinant, atât pentru înțelegerea mai profundă a eșecului românesc, dar și a premeditării acestui eșec, vă propun o trecere în revistă a stării elitelor românești de azi, pe

categorii. Cu subiectivismul implicit, pe care mi l-am asumat conform experiențelor personale.

Elitele intelectuale

De ce nimeni nu arbitrează în societatea românească, deși în mod evident simțim acut această nevoie? Nimeni nu arbitrează în societatea românească pentru că elitele intelectuale, dacă nu au fost distruse, s-au autodistrus în mod treptat. Sinecurismul moștenit din perioada lui Ceaușescu, și mă refer la sinecurismul unor oameni care au beneficiat de avantaje materiale nemeritate în perioada lui Ceaușescu doar pentru ca îl lăudau, și care și-au translatat fără probleme apucăturile în perioadele Iliescu și apoi Constantinescu, respectiv Băsescu, este un element care a dinamitat potențialul elitei intelectuale a României. Intelectualii români ce-ar fi avut datoria să marcheze cu contribuții consistente proiectele de reconstrucție în societatea românească, și-au ratat rolul nu numai pentru că au preferat sinecurismul din nou, ci pentru că nu și-au înțeles misiunea de a fi mereu o „sulă în coastele” politicianilor, a noii birocrății, a preaputernicilor patroni de presa, a conducerilor instituțiilor de învățământ ce ne distrug copiii. Mulți au eșuat azi în rolul de colaboraționiști ai oricărei puteri, nerușinați și inconsistenți, numai buni de lustruit papucii neopotentaților, niște slugi...

Un alt element important care a influențat eșecul intelectualilor de elită este reprezentat de dosarele cu care acești oameni au fost șantajați din cauza unor greșeli personale pe care le-au făcut, din cauza unor cedări pe care le-au avut la un moment dat. Mulți dintre cei șantajați au preferat să se izoleze, și cunosc multe exemple. Alții, dimpotrivă, și mai grav, au preferat să rămână în prim-plan și să joace un rol la comandă.

Alții au fost eliminați din circuitul public, după ce au fost batjocoriți, aceștia neavând probabil posibilitatea să fie șantajați decisiv... Alții, precum Ioan Petru Culianu, au fost pur și simplu eliminați fizic, iar situația lor niciodată elucidată. Iar moartea lui Culianu a fost într-adevăr o chestiune foarte ciudată. Într-o țară democratică precum Statele Unite, în Chicago chiar, nu se elucidează, ba mai mult, nu se anchetează (!) moartea unui profesor universitar eminent, șef de catedră, în condițiile în care era purtătorul de drapel al ideilor reformiste, recunoscut de către elita intelectuală a României din diaspora, câtă era ea în 1990, respectiv 1991. Era clar pentru toți

cei informați că Ioan Petru Culianu era racordat la „ui curent superior de gândire, format dintr-o elită la nivel mondial, fapt care-i permitea să „vadă ceea ce alții nu puteau vedea”. Previziunile lui Culianu despre felul în care va evolua România în 1989 – 1990, făcute în anii '80, cu 2 – 3 ani înainte de „soroc”, au dovedit că marele proiect de transformare a Europei comuniste în 1989 era un proiect care avea o anumită notorietate la nivelul elitelor din cercul cărora făcea parte și Culianu. Spre deosebire de alții, el a preferat să și scrie despre chestiunea asta cu câțiva ani înainte, într-un limbaj semicodat într-adevăr, dar o parte din planul aplicat în final este cel pe care l-a descris Culianu. Iar un asemenea om este ucis, și nici după 20 de ani nu știm de către cine și de ce...

Acestea fiind spuse, putem concluziona că elitele intelectuale nu pot să arbitreze astăzi, pentru că ele nici nu mai există la modul real. Și am aici din nou o întrebare retorică, care mă frământa de mult timp: cum ar fi arătat România din punct de vedere al sistemului de învățământ dacă, spre exemplu, oameni ca Mihai Șora și Sorin Antohi, care au fost implicați intens în activitatea primului minister al învățământului de după 1989, ar fi rămas timp de 10 – 15 ani să dezvolte acel proiect? Întrebarea este retorică pentru că mai mult ca sigur n-ar fi fost lăsați de către restul oamenilor de la vârful domeniului, care nu ar fi avut aceeași „culoare” pentru a dezvolta un sistem de învățământ bazat pe rigoare și pe racordare internațională. Dar am pus o întrebare legată doar de un anumit domeniu, pentru a aduce în atenție oameni care încă trăiesc și care au fost „în interior” în 1990.

Elitele intelectuale, ca să mai adaug un element poate necunoscut de către cei mai tineri, au fost întreținute de către bugetul de stat înainte de 1989, pentru a îi cumpăra loialitatea fără de sistem. „Marele” Zaharia Stancu, care avea biroul în Kiseleff nr. 10, unde este astăzi sediul PSD, oferea sute de mii de lei pe an (echivalentul a zeci de mii de dolari) unor scriitori de multe ori fără operă, dar care proslăveau regimul. De multe ori, același Zaharia Stancu, șeful Uniunii Scriitorilor sub Ceaușescu, făcea un joc pervers, în care îi pune pe unii mai curajoși să joace rolul pseudodizidentului în așa fel încât să provoace câte un „mic incendiu”, pe care el să-l stingă cu prețul unor bani în plus pe care îi cerea la Comitetul Central al PCR. Au fost destule pseudorevolte ale unor scriitori (câțiva chiar mi-au mărturisit!) care,

ca să nu devieze foarte mult de la linia sistemului nu făceau gesturi à la Paul Goma, făceau gesturi de dizidență legate de nivelul 2 sau 3 al aparatului administrativ, iar Ceaușescu trebuia să le rezolve această problemă unor oameni așa-zis talentați, dar care ziceau ca suferă din cauza unui aparat administrativ de partid care îi apăsa foarte tare. Era de fapt o pervertire a unor diverse forme de talent cultural, în alte forme de talent. În loc să-ți folosești talentul de scriitor pentru a scrie cărți, tu îl foloseai pentru a juca scenete, eventual ca la diferite localuri ale Uniunii Scriitorilor să spui fel de fel de lucruri care păreau incomode și care trebuiau să fie rezolvate printr-o sinecură în plus care ți se dădea. Iar aici, șmecherii de profesie speculau ceva. Ceaușescu avea o anumită frică în fața celor cu carte, cei care puteau să manevreze bine litera și sensul cuvintelor. Așa a fost păcălit de către fel de fel de oameni mai inteligenți, gen Gogu Rădulescu sau

Zaharia Stancu sau alții care, pentru ca la rândul lor să trăiască foarte bine, îl convingeau pe Ceaușescu de pericolul pe care acei oameni, „intelighentia”, puteau să-l reprezinte pentru putere, dacă erau scăpați din mână. Și atunci, refuzând să-i întemnițeze pentru a nu pierde credibilitatea în Occident, Ceaușescu îi ținea în interiorul sistemului, prin sinecuri.

Tot legat de modul în care au fost întreținute financiar aceste elite culturale, menționez că nu s-a analizat niciodată în amănunt privilegiul unor tovarăși din Uniunea Scriitorilor, care ulterior au devenit lideri de conștiință după 1989, și care au mâncat bani de la statul român doar pe ideea că scriau bine despre tovarășul și tovarășa. Dacă ați afla sumele, v-ați îngrozi, și-ați înțelege nu numai complexele cuplului ceaușist, dar și mărimea nerușinării unor scriitori sau poeți, care apar încă la televizor și ne dau lecții de moralitate în democrație!

Intelectualii din perioada comunistă, și care formează încă majoritatea elitei noastre culturale, nu mai aparțineau unui lanț de tradiție, care le-ar fi putut impune niște criterii de comportament profesional. Pregnantă a fost doar preocuparea lor pentru a îndeplini criteriile de promovare impuse de comuniști, ceea ce a dinamitat chiar rolul lor principal, de a fi inovatori, de a da consistență și direcție acțiunilor de la nivel superior. Rememorez o discuție pe această temă pe care am avut-o la Cluj cu Adrian Marino, nu cu mult timp înaintea morții sale, în care venerabilul om de cultură îmi sublinia cazul noilor intelectuali proveniți din mediul rural, la care exista în plus încă un

element care acționa în direcția obedienței față de sistem, blocând inițiative de opoziție normală a intelectualului în fața unor aberații: frica de revenirea în mediul de proveniență, la țară, care putea fi rezultatul minor, persecuțiile încasate din cauza „excesului” de elocință. Iar sistemul de până-n 1989 știa să folosească asemenea slăbiciuni în favoarea sa!

Intelectualii au beneficiat în felul pe care l-am descris, și datorită atenției acordată atunci României de către Occident, și de interesul lui Ceaușescu de a juca rolul de băiatul bun al comunismului. Afirmând după 1968 o anumită dizidență față de URSS, despre care repet că sunt convins azi că a fost făcută cu acordul Moscovei, nu trebuia să existe în România prea multe voci de o anumită calitate intelectuală care să poată să convingă Occidentul că „Marele cârmaci” nu ar fi un băiat bun. Și cum putea să le acopere gura potențialelor voci? Cu bani.

Cu această categorie de intelectuali noi am abordat schimbările din 1989. Și foarte repede, „oamenii de cultură” au început să devină țuțeri ai neoliderilor după 1989 (doar știau bine lecția!) sau unii dintre ei chiar activiști politici. Iar cei care au început să ia culoare politică, n-au făcut-o din convingeri, ci din dorința de a păstra un acces neintermediat la resursele statului. Chiar dacă alegerea partidului lor nu a fost cea mai bună din start, prin migrație rapidă către putere, a devenit bună pe parcurs, și uite-așa au învățat să joace și la două capete. Iar instituțiile culturale sau intelectuale pe care le păstoreau și păstoresc nu crează absolut nimic, ci doar mâncau și mănâncă inutil niște bani ai statului.

În acest fel, societatea românească a distrus treptat spiritul creator cu care un intelectual este dator să vină în piață publică. De ce să vină în piața publică vorbind despre vreun proiect de dezvoltare, când el a fost plătit deja pentru ca să tacă? Și a fost obișnuit să tacă sau să linguseasca, fiind învățat că dacă ești și talentat și mai și lingusești, atunci devii campionul absolut. Iar în acest context, aș da un exemplu din perioada actuală, respectiv traducerea în exces a cărților favoritului președintelui Băsescu, respectiv Mircea Cărtărescu, care se fac pe bandă rulantă la Institutul Cultural Român, condus de un alt favorit al președintelui, Horia Roman Patapievici. Sigur, nu contează nici costurile, nici interesul public european, nici faptul că prin ceea ce scrie nu cred că M. Cărtărescu provoacă dezbateri despre România în

lumea largă, scopul final al demersului. Dar cum e soarta, e vorba despre același Mircea Cărtărescu despre care Băsescu habar n-avea cine este în 2004, dar care i-a devenit repede idol, mai ales după ce acesta a început să îi cânte ode.

Elitele din justiție

În Justiție, sinonimă în mintea românului cu un arbitru independent, se aplică azi cel mai eficient controlul politic. Acest lucru este evident prin numirile în posturi superioare, realizate pe criteriile proporționalității reprezentării partidelor, respectiv ale altor segmente politice ale puterii. Astfel se explica și se marchează evidentul refuz al celor care au deținut Puterea în momentul de început după '89, de a permite Justiției să-și dezvolte un centru de putere distinct, independent politic.

Iar în acest fel, justiția din România, a „reușit” să fie de fapt principalul factor ce-a contribuit la descompunerea sistemului public din România. De ce? Pentru că având în mentalul colectiv rolul ultimului apărător, nu i se pune la-ndoială acțiunea, iar în spatele acestei „platoșe de credibilitate”, s-au dat cele mai teribile lovituri împotriva României; când un concetățean îți face probleme, când autoritățile administrative ale statului nu-ți dau satisfacție, justiția are acest rol al ultimului apărător și este investită de către român cu o putere aproape mistică. În toate sondajele de opinie ce măsurau credibilitatea instituțiilor din ultimii 20 de ani, justiția avea un rol de frunte, alături de Armată și Biserică. În mod paradoxal, toate cele 3 instituții fiind bugetofage sau pervertite definitiv, care nu aveau niciun motiv real să capete un asemenea grad de încredere. În mod consecutiv, și oamenii din justiție au beneficiat de această naivitate a românilor, care nu au deloc o abordare critică pentru oamenii în „robă”. Și ritualul îi ajută pe români să-și formeze o asemenea opinie: sala pașilor pierduți, unde te duci, stai la rând multe ore, nu cunoști mecanismul, nu cunoști nici măcar legile, avocatul păstrează un aer de mister, ca să-și justifice tariful, tu îi vezi pe acei oameni îmbrăcați în robe care citesc cu voce metalică texte pe care nu le înțelegi foarte bine, dar faptul că în Constituția României scrie că nimeni nu este mai presus de lege, crează la nivelul omului simplu speranța că acolo, în pofida ciudățeniilor menționate, se poate totuși întâmpla ceva și-n favoarea sa.

Acolo ce era și este de fapt? Doar o cloacă formată din oameni

promovați pe criterii politice, majoritatea în sistemul comunist, mulți foști informatori conștiincioși ai sistemului represiv din România, după cum s-a dovedit câteodată, prezenți la cele mai înalte niveluri, de la Curtea Constituțională până la Înalta Curte de Casație și Justiție. Acei oameni cu funcții superioare în sistemul de justiție, și cu probleme morale atât de grave, au perpetuat la comandă un aparat monstruos, timp de 20 de ani. Tot acei oameni au generat la rândul lor putere, dar au și servit puterii atunci când aceasta avea nevoie, fie că era vorba de președintele României, fie că era vorba de Guvernul României, fie că era vorba de vreun partid politic sau de vreo personalitate din business care avea suficienți bani ca să hrănească „lanțul” specific din justiție, responsabil de toate etapele deciziei finale. Măsurând în acest fel, analizând evenimentele importante ce s-au tranșat în justiție, de la procesul lui Ceaușescu până la fraudarea alegerilor, ar putea să ni se pară evidentă maxima nocivitate a justiției și a oamenilor săi în România de după 1989, pe care am enunțat-o mai sus.

Și din nou avem o explicație venită din comunism, pentru acest tablou sumbru. Pentru că, în comunism, rolul justiției ca instituție fundamentală a statului, a fost profund deklasat chiar de la început, prin crearea acelor Tribunale ale Poporului, politizate prin implicarea activistului PCR în actul de judecată. Iar din rândul acelor tribunale s-au selectat ulterior suficiente cadre și obiceiuri proaste, de natura să dinamiteze din punct de vedere profesional justiția comunistă. Mai târziu puțin, cetățeanul era îndemnat deja să se ducă să-și rezolve o parte din probleme, inclusiv personale (gen divorțuri!), la partid înainte să ajungă la justiție. Iar majoritatea se conformau, pentru că oamenii credeau că partidul conduce și justiția, și chiar nu greșeau. Dacă în România în 1989 avea loc o revoluție reală, cu procese publice în care să fi fost judecați responsabilii politici ai dezastrului comunist, cel puțin această verigă politică din justiție, dispărea.

Așa cum spuneam cu câteva paragrafe înainte, în România și azi numirile în justiție se fac conform unui algoritm politic parlamentar, guvernamental, prezidențial. La Curtea Constituțională spre exemplu, se duc oameni propuși în fapt de partide. Iar inamovibilitatea judecătorilor despre care se vorbește în România nu este decât un scut dat unor infractori, mai mari și mai periculoși decât cei pe care îi judeca! Inamovibilitatea dată acestui gen de judecători înseamnă prețul plătit de clasa politică sistemului total găunos din sistemul de

justiție pentru diversele servicii care le-au fost aduse de-a lungul vremii. De ce în România nu a făcut nimeni pușcărie dintre marii vinovați de după 1989? Pentru că este evident că, în urma înțelegerii dintre clasa politică și cei din justiție, s-a aplicat principiul o mână spală pe alta și amândouă spală fața. Întotdeauna un om care a acumulat averi impresionante devalizând bugetul de stat a știut că va veni momentul să fie judecat, și și-a cultivat din vreme oameni în justiție, după ce i-a pus eventual și în ipostaze jenante, în așa fel încât, niciodată aceștia să nu îndrăznească să-l judece, sau să „defecteze”, fiind țintuiți de șantajul aplicat asupra lor.

Salariile din justiție au fost ținute foarte mult timp la un nivel scăzut, doar cu un singur scop: pentru ca oamenii din justiție să fie total dependenți de sistemul paralel, negru, prin care le erau finanțate vacanțele, viața de zi cu zi, afacerile copiilor lor, a cunoscuților lor ș.a.m.d.

ceasta caracatiță din justiție era imposibil să autogenereze noi elite. În condițiile în care promovabilitatea se hotăra la nivel de partid și în condițiile în care exista și există un complex de complicități între avocați, procurori, polițiști, judecători, instanțe superioare, conduceri superioare de partid pentru ca nimeni dintre cei care contează să nu pățească nimic, iar morișca financiară să se învârtă fără pauză, era greu să apară elite veritabile.

Astăzi România începe să plătească din ce în ce mai multe despăgubiri unor cetățeni care câștigă la CEDO procesele pe care în România le-au pierdut. În mod normal, acesta ar trebui să fie un semnal de alarmă, pentru că statul român plătește pentru greșelile pe care angajați ai statului român le-au făcut. N-am auzit să existe însă vreo prevedere în vreo lege a statului român conform căreia statul să se poată întoarce ihipotrirea unui complet de judecată care-a judecat evident fraudulos, și să-i pună pe respectivii judecători să plătească aceste despăgubiri. Sau măcar disciplinar să plătească, să-și asume faptul că nu au aplicat legea. Pentru că aici e foarte simplu să vezi; o decizie de la CEDO îți explică foarte clar în ce zonă nu a fost aplicată legea, iar dacă textul de lege există e foarte ușor să-l pui în fața judecătorului care, tocmai de-aia este plătit atât de bine și din acest motiv are asemenea putere în România, ca să aplice un text de lege. Aici nu se pot face greșeli de interpretare, pentru că nu vorbim de o Curte cu jurați care să interpreteze și să dea decizia. Or în acest caz, ar

trebui să existe o coerciție administrativă asupra judecătorilor.

Sistemul de justiție într-o țară care și-a propus o detență după 1989, în toate domeniile, așa cum și-a asumat România că ar fi trebuit să fie, trebuia să fie unul care garantează libertatea cetățeanului și egalitatea în drepturi. Iar pentru asta, acolo trebuiau să lucreze niște oameni cu această vocație, niște oameni cinstiți, doritori de dreptate, și nu același ghem de complicități din 1989, care a acceptat ca Nicolae și Elena Ceaușescu să fie uciși după un proces precar, pe baza unui probatoriu deloc demonstrat, total fals, după cum s-a dovedit, și care a acoperit toată minciuna legată de așa-zisa revoluție din 1989. Același „ghem”, a mai acoperit și minciuna legată de evenimentele de la Târgu Mureș din martie 1990, legată de mineriadele repetate, doar pentru că acolo au fost implicați oameni ai puterii. Din această complicitate inițială cu neoputerea, derulată în 1989 – 1990 – 1991, sistemul de justiție a tras încă o dată oxigen în plămâni și de mână cu noii șefi politici instalați, s-au dus mai departe și au guvernat România. Ineficient, fraudulos, de neclintit însă! Mereu cei care trebuiau să plătească, au rămas la putere în diferite formule, prin toate partidele politice, iar justiția i-a salvat sau i-a ținut într-un anumit curent favorabil. Eu nu pot să uit că generalul Dan Voinea, procurorul acuzării din procesul Ceaușeștilor, a rămas folositor Sistemului până deunăzi, în ciuda faptului că dânsul mimează cu rigoare o anumită atitudine împotriva lui Ion Iliescu. Este evident că tergiversarea dosarelor mineriadelor, pe care le-a instrumentat, a dosarelor Revoluției, pe care tot el le-a instrumentat, avea legătură cu o complicitate a sa cu Sistemul. Iar Dan Voinea, a fost nominalizat ca procuror în procesul Ceaușeștilor în 1989, doar după ce s-a stabilit șantajabilitatea sa, legată de anumite fapte săvârșite! Exact la fel cum, spre exemplu, unul dintre șefii Direcției Naționale Anticorupție a fost pus în funcție având la activ un accident de mașină comis din culpă, care nu a fost investigat așa cum se cuvine, tocmai bine ca „*băiatul să nu miște în front*”.

Și aici ajungem și la noile instituții din sistemul de justiție, create pentru o așa-zisă decapitare a corupției și complicităților din interiorul aparatului administrativ.

În România s-au creat aceste instituții, dar din păcate tot sub controlul Sistemului. Încercând să explic această afirmație, aduc în sprijin relatarea a ceva ce-am trăit: cea mai mare mirare a mea după înființarea DNA-ului, de fapt a fostului PNA, (un proces pe care l-am

anunțat public personal, de la Sinaia, cu o structură pe care o documentase Victor Ponta prin 2001, o „mare realizare” a PSD-ului atunci când eram Secretar General), a fost alegerea lui Ioan Amariei ca șef al acestei instituții. Am avut din nou naivitatea să cred că ar fi posibilă crearea unei instituții care să lupte în forță cu corupția ce sufoca structurile de stat! În momentul în care, aflând modul incredibil în care a fost selecționat, și apoi și văzându-l pe acest Amariei, mi-am făcut cruce la propriu. Am remarcat un om ofilit, bolnăvicios, timid, prosternat până la pământ în fața puterii politice. Șocat, m-am interesat în zilele care au urmat despre ce e vorba și atunci am sesizat că era vorba de același mecanism prin care un om era promovat doar dacă putea să fie șantajat. Pentru că Amariei e cel cu accidentul de mașină din culpa, pe care-l evocam câteva rânduri mai sus...

Poate va-ntrebați totuși dacă s-ar putea schimba aceste „elite” din justiție, măcar parțial? Nu este posibil. Cele de astăzi sunt mult prea puternice, partea cea mai solidă din „lanțul complicităților”, și în plus, este mult prea greu de perceput de marele public că ar fi prima veriga a lanțului, care ar trebui să fie schimbată. Instinctul de conservare al politicianilor îi va face pe aceștia să se lupte cel mai mult pentru a păstra acest sistem de promovare în justiție pe baza dosarului politic, pentru că este garanția că marile vinovății ale politicianilor-administratori nu vor fi judecate așa cum se cuvine. Drept dovadă stă și cifra referitoare la numărul de procurori și judecători numiți sau schimbați de Băsescu, Constantinescu și Iliescu. Concluzia este că politizarea (sau SECU – rizarea?!) se accentuează. Băsescu a numit semnificativ mai mulți oameni în sistem, prin comparație cu foștii președinți. De zeci de ori mai mulți! Speranțele sunt deci inutile, că doar n-o să ne închipuim că Băsescu a făcut schimbările de dragul reformei...

Părerea mea, enervantă pentru mulți, este că „A doua frăție a Securității”, despre care vorbeam în 2005, s-a instalat foarte bine în justiție și că acum se manifestă pe față. O grămadă de oameni care sunt „recomandați” doar de dosarul de „șantaj abil” pe care îl au încep să ocupe pozițiile de decizie în așa fel încât puterea politică „recomandată” să nu poată să fie zdruncinată, în fine, felul în care acționează justiția din România în vremurile noastre, a fost mai mult decât evident cu ocazia alegerilor din 2009, când o fraudă electorală evidentă, demonstrată cu probe, a fost considerată ca fiind de neluat în

seamă, în condițiile în care justiția trebuia să spună stop-joc, alegerile să fie repetate, și să urmeze un proces ca la carte. Dar mai multe despre asta, într-un capitol următor!

Elite din business

Când vorbim de elitele din business, trebuie să facem o distincție între elita financiară educată, provenită din perioada comunismului și perpetuată după 89, și elita oamenilor de afaceri, apărută din mediul privat după „revoluție”. Eu vorbesc aici despre aceasta din urmă.

Elita de business apărută în anii '90, teoretic ar trebui să fie cea mai dispusă la schimbare profundă în societate sau cea mai predispusă la încercări de schimbare. De ce? Pentru că în joc este propria supraviețuire, pe o piață concurențială, în continuă modificare, afectată de o criză economică din care scapă doar cei mai puternici. De cele mai multe ori însă, majoritatea acestor „elite” a găsit căi de supraviețuire doar prin complicități cu puterea, iar de aici au apărut piedici pentru ceilalți, pentru minoritate, care ar dori să schimbe, dar nu au cum să reușească ceva, câtă vreme ceilalți, majoritatea, dorește perpetuarea acestui status-quo, având o relație privilegiată cu vârful politicii, ceea ce le asigură comenzi și prosperitate.

Elitele din business ar trebui să fie judecate în primul rând după piețele economice noi pe care le-au creat în România după 1989. Pentru că până în 1989, în România nu au existat piețe în sensul în care știința economică definește noțiunea de piață. Deci, înainte de orice, trebuie să vedem dacă au realizat așa ceva, să analizăm în ce fel au ajutat statul român în dezvoltarea lui pe diferite domenii, măcar pe domeniile unde ei activau, și să observăm în ce fel ei au generat rețele independente în domeniile unde au acționat. Evident că un mare om de business, o elită de business, așa ar trebui să se definească și așa ar trebui să fie judecat sau judecată!

Pe de altă parte, în România, termenul de om de afaceri a fost demonizat atât de mult în perioada comunistă, încât la nivelul public era aproape interzis să vorbești despre asta, deși afaceri se făceau în România comunistă. Problema este că afacerile erau apanajul doar al agenților acoperiți sau nu ai fostei Securități. De la aceste afaceri se adăpa și nomenclatura de partid, după cum bine știm. În acest sens, este de notorietate cazând Ștefănescu – cunoscut opiniei publice ca „Afacerea Bachus” – în care o întreagă rețea, uriașă, din România a fost

dovedită absolut întâmplător. Gheorghe Ștefănescu, administrator al unui depozit de vinuri din București, a dezvoltat o întreagă afacere pe piața neagră a vinurilor, din rețeaua sa făcând parte sute de oameni cu funcții importante în PCR și-n aparatul administrativ. Rețeaua ar fi fost descoperită absolut întâmplător, ca urmare a nemulțumirii unui ofițer de Securitate care cumpăraseră vin pentru propria nuntă, iar acesta s-a alterat. Totuși, astfel de amănunte ne arată că exista posibilitatea de respirație pentru acest gen de business, dar totul se petrecea ascuns, conspirativ și cu mare frică. Cazul Ștefănescu ne arată deci, că un fel de elită de business exista totuși și pe vremea lui Ceaușescu, însă cam în acest fel descris anterior. Aceasta zonă de business desfășura activitatea similar cu gândacii de sub un bolovan, care pare că nu are nimic sub el, dar de fapt acolo este „producție” din plin.

Și atunci, ne-am trezit în 1989 cu un domeniu al afacerilor private care pentru neinițiați părea total virgin, el nefiind de fapt. Naivii care și-au înființat SRL-uri, SNC-uri și-au zis „f) om-le, e și timpul nostru, că am aflat noi din filme cam cum trebuie făcute afacerile. Ne-am uitat la „Dallas” și l-am văzut pe JR acolo cât de mare om de afaceri a ajuns și trecem rapid la muncă, să devenim milionari în dolari”. Marea majoritate dintre acești entuziaști, au sucombat cu afacerile rapid, mai ales cei de bună credință. Iar acest lucru nu s-a întâmplat pentru că aceștia erau nepricepuți, deși au fost destui și-așa. Ce nu știau ei era faptul că, în România cu aparență de democrație și cu lipsă de economie de piață, în 1989 afacerile cele mai importante au fost împărțite, după niște grile, într-un fel în interiorul „rețelei gen Ștefănescu”, ca să folosească o metaforă. Ce era important? Era important ca oamenii care se ocupă de anumite business-uri și care vor căpăta o mare putere datorită capitalurilor pe care le vor putea manipula, sau datorită zecilor de mii de angajați pe care îi vor avea, să fie originari tot dintr-o „crescătorie”, dar dintr-o altă crescătorie, a unor oameni unde nu ajunge predictibilitatea, respectiv informațiile din dosarul solid pe care îl aveau la fostele servicii secrete. Fiind miza pe bani mulți, mai era necesară și posibilitatea de șantaj dur, pentru ca Sistemul să se poată asigura că domeniile economice importante din România vor evolua „cum trebuie”. De aceea, astăzi, când analizăm trecutul de dinainte de 1989 a celor mai importante figuri din business o să găsim oameni care au făcut pușcărie pentru infracțiuni de drept comun, oameni cu trecut personal degradant, o să găsim printre ei

foști informatori ai Securității de nivel mărunț, dar autori de fapte abominabile, eventual oameni cu puțină cultură sau cu o anumită spoială care, neavând șansa educației și cunoașterii corecte a pieței, își dezvoltă afacerile în condiții de totală dependență față de putere, care oricând poate să exercite asupra lor o anumită coerciție.

Foloseam anterior metafora gândacilor de sub bolovan, pentru a descrie modul în care se făcea afacerile pe vremea lui Ceaușescu. Marea problemă este însă că dorința celor de sub bolovan a fost ca întotdeauna să existe ceva deasupra lor, să nu existe lumină. Au o teamă foarte puternică de lumină și transparență, pentru că dacă există lumină și transparență există concurență, iar dacă există concurență înseamnă că ei trebuie să muncească mai bine și mai mult, ori mai bine nu pot, și mai mult nu vor. Semiobscuritatea și neclaritatea asta stabilită și azi în mediul de afaceri, le permite să păstreze o relație de dependență și clientelism, dar ocultată, cu puterea, care pe ei îi privilegiază, în timp ce pe naivii din afara acestei lumi, care cred că intră într-o piață liberă îi dezavantajează total.

Acest mediu în care au evoluat acești oameni le-a generat și comportamentul lor ulterior, dar mai ales niște reflexe care-i califică perfect ca demni continuatori ai autarhiei de tip ceaușist, de care vorbeam la un moment dat că noi am practicat-o și după '89. Mi se pare limpede că alegerea acestui tip de oameni drept noile elite de business ale României, a avut drept rezultat menținerea izolaționismului, iar într-un mod semiconștient Sistemul a dorit să se perpetueze asta.

Acest instinct autarhic defect, dar inoculat oamenilor crescuți în „crescătoria sistemului ceaușist”, însemna de fapt totală predictibilitate pentru acte comerciale majore. *Nu ne vindem țara* a însemnat de fapt în realitate că o dăm pe gratis unor speculatori de duzină, cu caracteristicile personale deplorabile, pe care le-am descris mai devreme. Ba mai trist, unii dintre ei, odată cadorisiți cu aceste active, nu mai răspund la comenzi, scapă de sub control și statul nu-și mai folosește nici măcar acele pârgii pe care la început părea să le aibă asupra lor. Și aici putem să facem o comparație validă cu Rusia și cu modul în care s-a construit oligarhia acolo.

În Rusia, am avut de fapt de asemenea un transfer de proprietate, de la stat la privat, organizat către niște băieți aleși din „grădina” fostului KGB, care, la fel ca și băieții aleși din „crescătoria”

ceaușistă, nu trebuiau să ofere surprize. Strategia acolo a fost simplă, aplicată în timpul administrației Elțîn. Statul rus a mimat o nevoie acută de lichidități la nivelul a câtorva sute de milioane de dolari, a fost împrumutat rapid de către un grup de neocapaliști proaspeți și statul a garantat aceste sute de milioane împrumutate cu niște proprietăți ale statului de câteva zeci de miliarde de dolari! Statul rus a mimat din nou, după aceea, faptul că nu poate să plătească și oamenii aceștia, din „grădina” norocoasă, s-au văzut cu proprietățile în bătaură, de la Abramovici până la Hodorkovski. Misiunea lor era însă să folosească aceste proprietăți într-o strategie de dezvoltare a Rusiei post-sovietice, ceea ce marea majoritate au și făcut. Atunci când unii dintre acești oameni nu au mai respectat strategia de dezvoltare a statului rus, care îi cadrorisise cu proprietăți, cu viață bună, au fost băgați inclusiv la pușcărie sau prigonii, iar proprietățile rechiziționate de către stat. Sigur, gesturi nedemocratice, dar câtă legitimitate are un om ca Hodorkovski să zbiere din pușcărie, clamând drepturile omului, în condițiile în care a acceptat condițiile jocului? Bănuiesc că atunci când a primit proprietăți de miliarde, în schimbul a câtorva zeci de milioane cu care a împrumutat statul rus, i s-au explicat condițiile jocului.

Eu nu vin să susțin aici că e bine ce a făcut statul rus. A fost o metodă abruptă de mimare a neocapitalismului, într-o țară care a inventat comunismul în forma lui cea mai riguroasă. A dat însă rezultate rapide, iar repositionarea Rusiei din ultimii ani, confirmă succesul. Mai potrivite încă ar fi exemplele Chinei, sau mai ales al Turciei, care au probat o strategie unitară de dezvoltare și promovare a țărilor lor, mai ales prin intermediul mediului de afaceri.

Problema este că, în România, această strategie a Sistemului nu a fost respectată de către cei care, mai simplu ca-n Rusia, au fost cadrorisiți fie cu bănci, fie cu întreprinderi de stat profitabile, fie cu acces la finanțări pe care nu le-au mai returnat vreodată. Astfel, am devenit din punctul de vedere al controlului proprietății date pe nimic, o țară demnă de râsul tuturor. Iar acești oameni, „aleșii Sistemului” care azi nu mai trebuie să dea socoteală pentru exploatarea proprietății luate gratis de la statul român, și-au format în jurul lor o adevărată camarilă, cu persoane active din sistemul de justiție, din serviciile secrete, cu politicieni de marcă, și pe care îi hrănesc folosind banii devalizați din bugetul statului român. Aceasta camarilă le oferă protecție atunci când au necazuri.

Acesta este schița de portret a elitei de business a României de astăzi. Și din nefericire, deși cunosc îndeaproape cvasitotalitatea oamenilor semnificativi din business, nu am vreun exemplu major pe care să vi-l indic astăzi și despre care să vă spun că și-ar fi generat averea fără a devaliza active ale statului român.

Mai fac o remarcă: tocmai din cauza acestor încrengături ale Sistemului, relația post '89 dintre elitele de business și statul român nu a fost niciodată instituționalizată. A fost doar un „bucet” de relații personale între înalți politicieni și oameni de afaceri. O dovadă în acest sens sunt chiar organizațiile de business, care în realitate nu există. Organizațiile oamenilor de afaceri de la noi sunt conduse de niște funcționari, iar în spatele acestora se ascund, cu finanțări mici, fel de fel de patroni care doresc ca acești funcționari să stea și ei la masa guvernului atunci când se mimează în Consiliul Economic și Social faptul că se consultă patronatul din România. Drept consecință a neinstituționalizării relației mediu de afaceri-guvern, la noi nu există azi un Patronat pur, care să-și apere drepturile și, odată cu drepturile lui, drepturile angajaților în fața exceselor statului. Fiecare se descurcă singur, cum poate, de fapt fiecare mituiește de unul singur.

Elita de afaceri, dacă ar fi existat, ar fi trebuit să fie grupată în organizații de afaceri unitare, cu un minimum de obiective comune și care ar fi luptat împotriva exceselor unui stat. Și l-ar fi învins, dacă era cazul. Numai că existând această complicitate de care am amintit, acest lucru nu este posibil.

Adresez retoric aceeași întrebare, se pot schimba oare aceste elite din business, cu unele autentice? Exclus. Mai ales că de la o vreme s-a instituit moda ca afacerile să fie lăsate moștenire unor progenituri care au crescut într-un mediu de parvenitism, ceea ce-nseamnă că nivelul va scădea și mai mult. Iar „marii” oameni din business de azi, care în tinerețe trăiau tânjind după viața de lux a liderilor comuniști, faci când au posibilitatea să fie ei înșiși, ei încearcă să-i imite pe potențaii comuniști ce le-au marcat tinerețea: cu alaiuri de ȣuțeri, cu servitori nenumărați, cu multiple case de vacanță, majoritatea nevizitate cu anii, cu iahturi și mașini unicat, ba chiar și cu tablouri autoportret atârinate pe pereții birourilor. Și-au creat fiecare câte un mic imperiu, cu acareturile și curtea aferentă, și în imperiul lor sunt „Ceaușescu”. Există o legendă, nu știu cât de adevărată, dar cu siguranță exemplificatoare pentru modul de gândire expus mai-nainte.

Se spune că în sediul cotidianului. Adevărul”, lui Dinu Patriciu i s-a pus portretul la intrare, în calitatea sa de fondator al societății, Adevărul”, iar treaba asta s-a întâmplat odată cu instalarea noii conduceri, culmea, venită pe filieră *corporate*, adică Peter Imre. Este un lucru care mă face să râd cu gura până la urechi, mai ales că îi cunosc bine pe amândoi. Cu toată amicitia mea față de Peter Imre și cu toată lipsa de agresivitate față de Dinu Patriciu, este de râs. Conform cărei mari realizări din mass-media românească portretul lui Dinu Patriciu merită să stea la intrarea sediului unui cotidian istoric, pe care îl deține, într-adevăr, dar e departe de-al și fondat, și mai ales chiar nu i s-o fi impregnat nimic lui Peter Imre în urma anilor de muncă în prestigioase companii multinaționale, de-a ajuns să se comporte de parc-ar fi Emil Bobu. Suntem de râs totuși. Și trăim într-o țară de deplâns.

Și încă o subliniere: chiar luxul exorbitant al unor oameni scăpați din chingile statului român, care au dat tunuri statului român, este cea mai clară dovadă că elita de business din România este total necoordonată și deloc folositoare dezvoltării statului.

Elitele presei în cazul presei, la fel ca și în cazul businessului, a existat în 1989 iluzia că se va reuși crearea unei noi elite. Iar starea dezbaterilor publice din primii ani de după '89, părea să confirme apariția unui mediu viu și dedicat impunerii regulilor de transparență, echidistanță sau deontologie profesională pe model occidental. Totul a degenerat însă, iar uitându-mă în urmă acum, ce mi se părea dător de speranță, nu fusese decât un hei-rup dezorganizat în care unii credeau că pot schimba ceva, dar nu știau ce, sau alții încercau să schimbe oamenii vechi, dar n-aveau cu cine, iar când părea că au cu cine, aplicau apoi aceleași reguli, ceea ce le anula eforturile. Iar legat de oameni noi și reguli vechi, ceaușiste, problema asta se regăsește de fapt în cazul tuturor elitelor toate pe care le descriu aici: unde s-a încercat ceva, s-a reușit doar schimbarea oamenilor, nu și a mecanismelor sau regulilor, ceea ce a fost fatal oricărui proiect de construcție.

Din experiența mea personală din presă, diversă, zbuciumată, dar determinantă pentru ceea ce am ajuns să fiu azi, am dedus un lucru extrem de clar: aproape oricine are voie să-și facă un ziar în plan local, să-și facă un radio în plan local, dar nu chiar oricine are voie să-și facă o televiziune în plan local. Când vorbim însă de instrumente de presă

care pot să influențeze zone mai extinse din România, selecția viitorilor patroni de presă este riguroasă, și doar anumiți oameni au voie să devină proprietari cu acte ai unor mijloace de informare în masă cu impact semnificativ, așa cum sunt televiziunile.

Filtrul este mult mai solid și nevăzut decât în cazul altor afaceri strategice. Dacă analizăm presa din cel puțin două puncte de vedere, respectiv patronatul semnificativ din presă și apoi, suprastructura managerial-editorială, și evoluțiile lor după 1989 ne vom lămurii. Dacă studiem atent patronatul din presă azi, este evident că la nivelul său cel mai din vârf este format din oameni fără vocația dialogului, fără reflexe democratice, cu o educație fără baze solide, sau, care fac parte chiar din Sistem. Eu nu spun că televiziunea trebuie condusă de niște savanți sau academicieni, dar în situația în care mecanismele reglatoare de la nivelul instituțiilor statului, gen CNA, sunt total pervertite din punct de vedere politic, dovedite ca fiind mituibile, este evident că singura speranță ar fi fost la nivelul patronilor și, a unui anumit autocontrol pe care aceștia să și-l genereze. Nu a fost însă așa. S-a dovedit limpede că statul nu are grijă ce și cum anume se emite la nivelul României și, conform marii puteri pe care acești patroni o au, ei acționează de fapt discreționar. Iar puterea politică, judecătorească, așa-zisele elite despre care vorbim, se hrănesc cu iluzia că atunci când vor avea o problemă personală, influența pe care o au pe lângă patronii din presă își va face treaba.

Este evident că în condițiile unui asemenea patronat nu aveam cum să generăm vreo elită, cu o singură excepție pe care-mi permit s-o evoc, respectiv Adrian Sârbu, care a și plecat din România, s-a autoexclus practic, dar umbra lui este cea mai mare peste presa românească în acest moment. Este singurul care a făcut performanță economică și managerială, la trustul Mediapro. Performanța la început a avut și un caracter editorial, totul era foarte proaspăt și avangardist pe ecranele televiziunilor lui Sârbu. Apoi performanța editorială a pălit, în multe momente editorialul emisiunilor cu rating mare devenind un precursor al OTV -ismului. Dramatic! Pentru că acest trend tabloidizat, teribilist, suficient, al generării de vedete îndoielnice ad-hoc, (împrumutat rapid și de celelalte televiziuni, ce-și urmau liderul!), a devastat faptic România din punct de vedere al mentalului colectiv, al reperelor publice, în mai puțin de un deceniu. Iar acest lucru s-a întâmplat în condițiile în care nu avem nici organisme de

pază la nivelul statului, nici organisme reglatoare, nici mecanisme de autoapărare. Într-un fel, ce a făcut Sârbu, a fost similar cu aducerea iepurilor în Australia. Pe un teren virgin, au venit doar iepurii, fără să avem în teren și prădătorii iepurilor, care să echilibreze înmulțirea acestora. Bineînțeles că nu este vina iepurelui, la modul instinctual s-a extins cât a putut.

Performanța lui Sârbu a rămas însă demnă de nota maximă în plan managerial, dovadă și recunoașterea pe care pragmatismul capitalismului occidental i-a dat-o prin oferirea conducerii internaționale a trustului ce-i fusese coacționar în România. Recunosc că am o mare admirație pentru inteligența de business media a lui și îmi place să cred că, dacă stă să analizeze puțin mai profund, îi va părea rău de modul în care și-a folosit instinctul remarcabil de manager și de constructor.

Dacă pășim cu analiza pe celălalt palier, al suprastructurii manageriale sau editoriale, aici am avut o problemă gravă chiar din decembrie 1989. Atunci aveam de ales între o suprastructură de jurnaliști moștenită din perioada comunistă, care au devenit manageri de presă încă înainte de 1989, având complexe de rigoare, având implantat instinctul de autocenzură, mai ales la adresa puterii, caracteristic sistemului ceaușist, pe de o parte, iar de cealaltă parte nou-veniții, oameni talentați și doritori să se exprime, dar neexperimentați la nivel de management în media. Acea autocenzură de tip ceaușist caracteristică jurnaliștilor dinainte de 1989, impusă de „garnitura veche” într-un domeniu care trebuia să explodeze, în sensul bun al termenului, a generat din punct de vedere profesional struțo-cămilele pe care le tot vedem de 20 de ani în presă, radio, televiziune. Pentru că, acea categorie a neexperimentaților de bună credință, a fost foarte ușor înghițită de către băieții „antrenați”, care cunoșteau mecanismele puterii, impunându-și ușor stilul, și obținând în acest fel uzufructul creației editoriale. Pentru că altfel nu ne putem explica extraordinara avere a unor „experimentați”, precum Cornel Nistorescu, care n-au avut alte afaceri semnificative, decât pe aceea de conducător de gazetă sau editorialist, iar astăzi sunt atât de bogați. Aceștia erau niște foști „tovarăși” care cunoșteau culoarele profitului imediat dinainte de 1989 pentru că, fiind jurnaliști și atunci, cunoșteau mecanismele subtile ale relației ziarist-activist, respectiv presa-putere. Exemple de anduranță ale unor asemenea personaje, pot fi multiple

dintre ziariștii de-frunte înainte de 1989, reșapați după 1989, încă lăfăindu-se pe firmamentul unor instituții media. Ei îmi par mai degrabă un fel de apărători publici ai Sistemului. L-aș da ca cel mai sugestiv exemplu pe Mihai Tatulici în televiziune, care fiind o fostă vedetă a UTC-ismului ce luase avânt înainte de 1989, a devenit o și mai mare vedetă a neoteleviziunii (cu rol de frână, după părerea mea!), parcurgând toate etapele dezvoltării acestei categorii media în România, dar fiind văzut ca un complice la fel de fel de tunuri financiare, jocul Caritas fiind de notorietate. Dar asta nu i-a împiedicat nici pe Adrian Sârbu, nici pe Sorin Ovidiu Vântu, să-l preia pe Tatulici în structurile media pe care le-au creat. Am dat doar două exemple dintre vârfurile reșapate ale jurnalismului, și recunoscându-mi subiectivismul inerent, afirm că în mod evident nu-nai aveau ce să caute în presa românească de tip occidental.

Dacă oamenii ăștia nu au făcut decât să încurce, iar influența lor asupra industriei media era prea mare, posibilitățile financiare ale domeniului din ce în ce mai mari, atunci ce se putea întâmpla?

S-a putut întâmpla în primul rând, ca managerii mai tineri și bine intenționați inițial, să învețe repede „aria șantajului” pe care o cântau în fața fiecărui om de afaceri, sau fiecărui om politic dovedit cu mâța-n sac, iar șefii din plan editorial, să-i acompanieze cu „aria delațiunii”, funcție de nevoile pe care le aveau. Există un exemplu pilduitor pentru asta, un exemplu pe care l-am trăit pe viu, și pe care ar fi păcat să nu vi-l povestesc, pentru a deduce singuri cât de mult a decăzut domeniul presei, chiar comparat cu aprecierile cârcotașilor. Este vorba tot despre Cornel Nistorescu (așa s-a nimerit!), în momentul în care conducea Evenimentul Zilei, prin 1999 – 2000. Atunci, Evenimentul Zilei ducea o campanie foarte dură, corectă editorial, împotriva unei instituții îndoielnice, Banca Populară Română, un fel de bancă de credit care nu mai putea să dea banii înapoi; eram în faza finală a tunurilor financiare de tip rudimentar, din România. După o campanie foarte enervantă de câteva săptămâni împotriva BPR am asistat amuzat la o discuție în care cineva, făcea un pariu cu un prieten de-al meu, luându-mă pe mine drept martor, că acea campanie se va opri în câteva zile și că nu preconizează că BPR-ul va avea probleme de pe urma articolelor. Am fost circumspect, însă nu mică mi-a fost mirarea când acea campanie împotriva BPR s-a oprit după câteva zile și, mai mult, cei de la Evenimentul Zilei s-au văzut

obligați să publice ziarul cu un banner de la BPR pe prima pagină. Adică, publicitate pentru protecție – aria șantajului. Adică fărădelegile nu mai contau, iar, atenție, marele conducător Cornel Nistorescu a scris editorialul său din colțul paginii, pe lângă macheta de presă a BPR, plantată în mijlocul editorialului. Jenant, chiar înfricoșător, dacă nu-l mai analizăm doar pe „*Nistorescu cel superbogat*”, ci extrapolăm la nivel general.

În momentul în care aceste lucruri devin de notorietate printre jurnaliștii mai tineri, în momentul în care se vorbea despre sume colosale care ar fi fost încasate, ce să aleagă jurnaliștii mai tineri și săraci? Să facă investigație jurnalistică în continuare sau să prefere mașinile luxoase și mega casele pe care și le-au luat nistoreștii? Este un exemplu sugestiv al „evoluei” presei în România și a activității profesionale a unui om care, atunci când scria la *Expres* părea că luptă pentru democrație și împotriva corupției, în 2004, în timp ce lupta împotriva lui Adrian Năstase părea că luptă și pentru libertatea presei, dar omul acesta de fapt a mimat tot timpul doar din dorința de înavuțire, și ca el sunt sute. Majoritatea „elitelor” presei din România, (dacă am exagerat cu numărul relatărilor despre Nistorescu, e doar din cauză că mi-a înșelat groaznic așteptările!)

Apropo de jurnaliștii tineri și felul lor de a acționa, îmi amintesc de o acțiune din 2002, când în dorința mea de a verifica așteptările lor și de a normaliza relația cu PSD-ul unde eram secretar general, am organizat un seminar de 2 zile la Predeal, unde să dezbatem rigorile meseriei și criteriile relației. Organizarea a fost fără cusur, de aceasta ocupându-se două dintre consilierile mele ce cunoșteau rigorile PR-ului din business, Elena Udrea și Simona Culcea, dezbaterile au fost de foarte bună calitate, cu contribuția unora ca Vasile Dâncu sau Vasile Pușcaș, concluziile pe măsură, foarte potrivite pentru a fi mediatizate și supuse dezbaterii publice. Când colo, cei care n-au ignorat total subiectul (și era totuși o premieră să vorbești astfel cu presa, din partea „moștenitorului” PCR!), l-au distorsionat total speculând îmbrăcămintea participanților, calitatea cafelei de la mic-dejun, sau chestionând asupra sursei financiare ce și-a permis să-i găzduiască într-un decor atât de primitor!!? Atunci m-am convins de profunzimea bolii ce-ncepuse să-i macine serios și pe cei tineri din presă, și-am început să studiez cu atenție mecanismele discrete ale deciziei din media, respectiv interacțiunile intereselor patronale cu bugetul de stat.

Și-am ajuns în timp la concluzii dintre cele mai sumbre!

Revenind la analiză, nu există instituție de presă din România unde să fii angajat pe baza respectării *mission-statement*-ului pe care și-l asumă chiar patronul, care devine astfel brandul instituției respective și pe care tu ești obligat să-l semnezi ca anexă la contract. Spre comparație, când te duci să te angajezi la Washington Post, de exemplu, există un *missionsia* pe care și-l asumă acționariatul, care este respectat și pe care tu, dacă observi că există nereguli privind aplicarea, poți să-l reclami și ai câștig de cauză. La noi nimeni nu-și permite să discute voința patronului, darmită s-o-ncalee. Majoritatea patronilor au devenit mai nou chiar „directori de conștiință”, s-au transformat în directori editoriali. Emisiunile pe care le vedeți la televiziunile din România sunt mai mult efectul gândirii editoriale a acestor patroni, care se uită la ecranele televizoarelor pe care le dețin și cărora le face plăcere să se joace cu influența asupra populației, în timp real! Care este educația atât de riguroasă a acestor patroni, care este vocația lor de a dezvolta conștiința publică, ca să ne închipuim că se obține un demers de calitate, sau măcar un succes de piață cu aceștia în postura de directori editoriali? Dovadă că nu despre asta este vorba, stă situația de faliment a unora dintre instituțiile de presă sau chiar dispariția altora. Faptul că nu au fost respectate regulile de piață, faptul că nu s-a dat importanță unui anumit public țintă pe care îl ai și pe care trebuie să-l respecti, faptul că foarte multe bugete de venituri în presa s-au hrănit pe baza șantajelor și nu pe baza cuceririi punctelor de audiență și a interesului unei anumite tipologii a audienței, a dus la cvasifalimentul lor astăzi.

Totul se explică însă ușor prin această relație cu statul corupt, care este zona de putere principală ce permite perpetuarea tuturor acestor mecanisme perverse. Dacă ar exista mult mai multe centre de putere alternative, tipul acesta de concurență ar permite presei să creeze idei autentice, respectiv trenduri de acțiune pozitive pentru români.

Elitele bisericii

Biserica Ortodoxă Română! Cum să vorbești critic despre ea, fără să te trezești cu etichetări din cele mai aiuristice, iar asta fără să fie luate în seamă deloc posibila veridicitate a argumentelor, sau chiar buna credință a celui ce-ndrăznește să critice? O să-mi asum etichetările, pentru că ăsta este spiritul cărții de față, și o să prezint

argumentele pentru care eu nu cred că mai putem vorbi azi despre o elită veritabilă bisericească, ce-ar avea rolul să-i ajute pe români în aceste vremuri grele. În calitatea mea de ortodox. (Și contrazicându-i încă o dată pe unii dintre apropiații mei, îndeosebi pe mai tânărul meu prieten, Florian Bichir, care se chinuie de câțiva ani să mă convingă de contrariu.)

Nu mai avem elită veritabilă azi, în primul rând pentru că BOR nu s-a reformat în 1989, deși era mai mult decât necesar, în condițiile în care colaborarea cu Sistemul ceaușist fusese cvasitotală. De altfel, pe-ntreaga durată a regimului comunist era nevoie de un curent colaboraționist ce avea posibilitatea să penetreze intimitatea românilor, exact așa cum s-a arătat a fi curentul creștin-ortodox sau mai degrabă clerul, Biserica Ortodoxă Română. Enoriașii au căzut victime relației dintre sistem și BOR, după cum voi demonstra. Vinovăția colectivă a preoților care au colaborat cu Securitatea, care „turnau” de zor după spovedania câte unui român mai răsărit, câștigându-și astfel un rang și anumite avantaje materiale în planul fiecărei comunități, căpătând chiar un tip de imunitate, a rămas, iar fostele dosare ale Securității sunt pline de asemenea exemple. Foarte puțini dintre preoți însă, au și fost dați în vileag ca fiind informatori. Putem vorbi despre Arhiepiscopul Sucevei, sau chiar mitropolitul Bartolomeu Anania, ca exemple cu notorietate. Dar aceste deconspirări s-au produs doar în momentul în care cei cu dosar, având influență publică mare, deranjau în orientarea anumitor mișcări de masă pe care Sistemul le viza după 1989.

Pentru că altfel, obediența Bisericii Ortodoxe Române în fața Puterii este una cvasitotală și a fost exersată din plin pe timpul comunismului, nedând posibilitatea potențailor Sistemului de a le aplica pedepse vârfurilor bisericești, de genul deconspirărilor. Este cunoscută autoritatea cu care fiecare episcop se impune în episcopia sa, mai puțin cunoscută este însă supunerea fără rezerve a majorității dintre ei puterii locale, regionale, sau chiar puterii politice centrale. Iar puterea politică, cunoscând influența pe care acești înalți reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe o au la nivelul „prostimii”, și nu numai, îi cadorelesc din când în când cu bani de la buget, pentru diverse edificii, și o fac mereu într-un mod cât mai zgomotos și mai umilitor. Biserica Ortodoxă Română nu este zguduită de atâtea scandaluri economice cum a fost zguduită Biserica Ortodoxă din

Grecia, dar scandalurile de altă factură care au zguduit BOR ar fi trebuit să pună problema unei discuții publice profunde despre viitorul acesteia. Până la urmă, vorbim de spiritualitatea neamului și de posibilitatea ca pe baza acestei spiritualități recunoscute și îndrăgite de către români, chiar dacă nu asumate de toți, Biserica Ortodoxă să aibă un rol regulator în societatea atât de bulversată.

Nu se întâmplă însă nimic în direcția sugerată mai sus. Și culmea, de la ultimele alegeri pentru funcția de Patriarh, care au fost din păcate puternic influențate de masoneria română (care e blasfemie, conform codului intern din Biserica Ortodoxă), până la alte lucruri, total nelalocul lor, apărute în ultima vreme la televiziune sau în presa de mare tiraj, este limpede însă că BOR nu își pierde din influență! Din nefericire, și spun asta pentru că e limpede că turma de credincioși urmează „orbește” păstorii, și în consecință BOR, mai ales zguduită de scandaluri, nu își va propune niște proiecte care să ajute turma de credincioși să trăiască mai bine, să-i lumineze pe credincioși, pentru că trăiește tot sub deviza lui „Merge bre!”

Nu am probleme de ordin personal cu niciunul din capii bisericii, dimpotrivă, întâlnindu-mă cu mulți dintre ei am încercat discuții de calitate despre forța credinței, însă eu susțin aici nevoia reformării acțiunilor BOR, în primul rând prin renunțarea la ai încuraja pe credincioși să rămână „în beznă”, biserica fiind din acest punct de vedere în slujba Sistemului. De ce asta, atâta timp cât sensul fundamental al religiei ortodoxe este tocmai cel opus, de-ai lumina pe credincioși, iar eu știu că sunt suficienți oameni inteligenți în interiorul BOR care-au sesizat asta? Un răspuns posibil, clasicizat deja în paginile acestei cărți, ar fi acela că există așa cum spuneam, acele dosare vechi ale Securității, cu care atât parte din înalții ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, cât și mulțimea de preoți, pot fi șantajați în orice moment din viața lor. Iar lipsa de reformă a BOR înseamnă de fapt liniștea Sistemului. Vă-nchipuiți ce s-ar întâmpla dacă în zeci de mii de biserici ar începe un dialog adevărat despre viața românului de rând, și involuția în ultimii 20 de ani, despre datoria creștinului de a lupta pentru adevăr și o viață mai bună pentru urmașii lui?? Iar asta n-ar fi politică.

Elitele din Biserică, pe mulți i-am cunoscut îndeaproape din dorința mea de a-i convinge că au o datorie, reprezintă pentru mine cel mai tragic exemplu că un anumit colaboraționism asumat lasă urme

adânci. Mai ales când știi că din cauza acestui colaboraționism au fost mutilate vieți, și fiind preot, ai viziunea exactă a Judecății de Apoi. Pentru că azi nu mai avem nicio îndoială că marea majoritate a preoțimii înainte de 1989 era cea mai importantă sursă a ofițerilor de securitate care se ocupau cu culegerea de informații. Biserica, care era una dintre cele mai ierarhizate și mai organizate instituții devenise foarte ușor de folosit. I se dăduse un mare cadou prin desființarea în 1948 a Bisericii Greco-Catolice și oferirea lăcașurilor de cult către Biserica Ortodoxă, punându-se bazele în acest fel unui colaboraționism aproape perfect cu sistemul. Deși regimul comunist își baza o mare parte din ideologia publică pe ateismul practicat, oamenii nu erau împiedicați să meargă la biserică! Era evident că pentru mulți români me & sul la biserică devenise un debușeu. În mintea românului se crea următoarea situație: *„Dom-le, trăim într-o societate atee, deci Biserica ar trebui să fie doar un lucru tolerat, o oază de liniște fără însemnătate în societatea atee, deci nemonitorizată, unde pot să mărturisesc ce am pe suflet amărâtului de preot, și n-o să mă audă decât Dumnezeu!”* S-a creat în mod pervers ideea că Biserica ar fi un loc de încredere pentru românul nemulțumit, mai ales prin asumarea regimului ateist, adică se sugera că oricum nu contează ce faci acolo, fiind în afara circuitului administrativ, preoții fiind la rândul lor niște proscriși. Iar faptul că Biserica nu a fost interzisă însemna, de fapt, că chiar aici era locul în care cei care te urmăreau, sperau să te duci și să te spovedești!! Era evident desemenea că, pentru viața bună și liniștită a unui preot în plan parohial, era necesară o colaborare cu ofițerul de securitate. Cel mai simplu pentru ofițerul de securitate era ca în urma discuțiilor prietenești pe care le avea cu preotul, funcție de conștiința sau de ticăloșenia preotului, să obțină cele mai utile informații. Iar securiștilor li se oferea în acest fel posibilitatea cea mai directă de șantaj asupra „obiectivului”, pentru că la spovedanie mărturiseai păcatele lumești, adică exact acelea de care nu voiai să afle cunoscuții. Adulterul se spune că era la loc de cinste pe lista scurtă a beneficiarului de la Secu...

Biserica, trăind într-un asemenea univers, trebuia să se schimbe radical pentru a-și face rolul de Conștiință după 1989. Mai ales că întâmplarea prin care patriarhul Teoctist-tocmai îi înfierase public în decembrie '89 pe manifestanții din Timișoara, ar fi putut fi determinantă pentru schimbarea acestuia! Era nevoie în consecință de înțelepciune la vârful Bisericii și, teoretic, de la o nouă gardă de

oameni care nu făcea parte din acel partid, generalizat în România, pe care eu l-am numit Partidul Complicității cu Trecutul. Iar în fruntea acestui partid stă și elita bisericească, care a ajuns să nu-și mai facă rolul, luptând doar pentru conservarea privilegiilor. Iar dacă pentru această conservare a privilegiilor am ajuns, așa cum menționam, că la ultimele alegeri pentru funcția de patriarh să se apeleze chiar la ajutorul masoneriei, care a împânzit practic Biserica Ortodoxă Română (ceea ce e un non-sens!), ne dăm seama cât de mare este cangrena care afectează această instituție. Încă o informație, de notorietate, dar pe care foarte puțină lume o analizează: după 1989, s-au construit cu bani publici vreo 18.000 de biserici în România, dar nu s-a construit la inițiativa Bisericii niciun spital, niciun cămin de bătrâni, nicio cantină socială! E dovada clară a ceea ce preocupă în prezent clerul român. Și asta în condițiile în care – surpriză sau nu – biserica beneficiază de scutiri de taxe pe terenuri și construcții (nu doar la biserici, dar și la apartamentele pe care preoții le cumpără sau le construiesc)

Iar capacitatea de schimbare este mai puțin decât minimă, pentru că BOR este cea mai conservatoare instituție dintre toate și, așa cum spuneam, nici măcar nu suferă la capitolul încredere publică. Aici poate ar fi interesant ca sociologii să măsoare, în afară de „încrederea în Biserică” în ansamblu, și „încrederea în preotul dvs”. de pildă, fiindcă sunt convins că rezultatele ar fi foarte diferite. Fiind un sistem închis în care democrația nu există și disciplina este maximă, este evident că nimeni nu se mișcă în direcția schimbării atât de necesare pentru sănătatea spiritului românilor.

O putere politică conștientă sau o elită culturală de ceva calitate ar fi înțeles importanța reformării Bisericii Ortodoxe și ar fi militat pentru așa ceva. Niște conducători luminați, niște lideri de opinie responsabili, ar fi putut să genereze o asemenea schimbare, după principii discutate cu înțelepții Bisericii, pentru că nu ducem lipsă de asemenea oameni. Iar gradul de coerciție pe care poate să o exercite sistemul politic asupra BOR este uriaș, pentru că aceasta se finanțează de la stat. Nimeni nu și-a asumat asta, toți au trăit în complicitate, în simbioză de fapt.

Iar reformarea prin publicarea dosarelor de informatori ale preoților este imposibilă, pentru că lustrația ar fi însemnat aproape desființarea Bisericii. Lucrurile abominabile pe care le-ar fi putut afla credincioșii despre „păstorii” lor, puteau fi de natură să genereze

isteria națională. O astfel de reformă nu poți să ți-o asumi decât într-o țară normală, unde se respectă regulile și unde lumea ar fi înțeles că este vorba despre ceva absolut necesar și normal, și că Biserica ar fi putut să se recompună foarte ușor după niște criterii democratice. Ca dovadă, Legea lustrației care fusese adoptată de Parlament și promovată de președinte, dar declarată neconstituțională de CCR nu făcea niciun fel de referire la cler.

Elitele societății civile

Când vorbim despre elitele societății civile din România, trebuie să începem cu o constatare: sinecurismul, din toate epocile, pe care-l evocam și când discutam despre intelectuali, a înghițit și spiritul de societate civilă. La noi, să fii membru de bază al societății civile înseamnă doar să fii „trendy” printre cei avuți, să renunți foarte ușor, dar cu grație, la părerile tale, precum, cu mare regret spun, Tisjănăneanu, Patapievici, sau mai nou Liiceanu, doar pentru ca „să poți să ai acces într-o funcție sau să ai niște avantaje materiale. La fel ca pe timpul lui Ceaușescu, la fel ca la începuturile comunismului, s-a întâmplat și acum.

Societatea civilă ar trebui să fie un arbitru. Ce să arbitreze însă societatea civilă când este atât de evident pentru toată lumea că nu acționează în baza convingerilor, ci în baza intereselor nelegitime? Membrii autodeclaratei societăți civile își găsesc motivații doar după ce au stabilit că un anumit interes personal, sau că un grup al lor, poate să fie satisfăcut material, dacă ei își găsesc acea motivație. Cum pot să aibă credibilitate „civiști” în momentul în care este evident că finanțatorul unei anumite mișcări legate de societatea civilă este cel care impune și ritmul și tonalitatea acțiunilor acesteia? Nu pot. Și atunci, societatea civilă s-a decredibilizat treptat și mai este folosită în România doar în momentele electorale.

Este foarte bun de dat exemplul Roșia Montană când vorbim de eșecul societății civile din România. Marile elite ale societății civile, angajate politic direct sau indirect au ajuns să se bată pentru susținerea unui proiect care, evident, la modul în care este el conceput acum, nu poate fi decât nociv. Pentru că interesele financiare ale celor care au finanțat campanii sau finanțează politicieni importanți sunt mai presus de spiritul civic. În schimb, mișcările ecologiste, tot de sorginte civică fiind, și bănuind că unii dintre colegii lor de dezbateri publice, servesc de fapt niște companii care au un interes foarte direct

Într-un joc de bursă, ajung să îşi dea seama că se implică degeaba, că n-au forţa materială să se lupte cu colegii „ultrafinanţaţi”, şi abandonează.

Astfel de exemple există la toate nivelurile mişcărilor civice şi, de fapt, cei care se implică, mai devreme sau mai târziu văd asta. Rând pe rând abandonează tipul acesta de luptă.

Iar societatea civilă nu este ținută în viață decât prin pseudoevenimentele, gen Gala Societății Civile, în care același cerc îngust de oameni, se premiază unii pe alții. Adică aceiași oameni își trec onoruri și onorarii de la unii la alții, într-o „societate civilă” care are un teribil aspect de cloacă. O cloacă care, în momentele în care dreapta vine la putere obține funcții, la nivel administrativ, guvern, președinție, pe la TVR, pe acolo și pe dincolo. Iar după ce sunt schimbați din funcții, fără să dea socoteală pentru mandatul lor, redevin „civilişti”, înjurând puterea...

O altă dovadă a eșecului societății civile în ansamblu este faptul că mișcărilor civice există doar în apropierea zonelor de putere politică, iar în toate celelalte zone nu prea există. Mă refer, spre exemplu, la diferența dintre urban și rural sau chiar dintre București și restul țării. În rural nu există societate civilă, deci în jumătate din România. În mod normal ar trebui să existe forme de asociativitate. Interesele sunt aceleași peste tot. Generația tânără nu are niciun fel de structuri asociative puternice în plan local. Singurele forme de asociativitate au fost stimulate din zona oligarhilor, cu finanțare de la Voiculescu, Vântu, Patriciu, care au construit bucățele de societate civilă utilă pentru proiectele lor, dar nu o societate civilă care să reziste în sine. Pentru că asta era interesul lor, dar și limita lor.

Încă o dată afirm, foarte puțini oameni din România, și aproape nimeni de la nivelul celor înzestrați cu putere sau bani, înțeleg civismul. Civismul este o chestiune în care trebuie să te educi, să-ți placă să gândești civic. Societatea românească, la fiecare pas, te învață cum să nu gândești civic, pentru că dacă o vei face, vei avea necazuri. Și asta s-a întâmplat și încinte de 1989. Or, noi moștenim această problemă. Moștenind această problemă, este evident că atunci când creează ceva, mai sus menționații Vântu, Patriciu, Voiculescu, ceilalți ca ei, se limitează doar la interesul personal, pentru a nu deranja, sau a da idei unora c-ar pregăti o „revoluție” în acest domeniu. De aceea își numesc organizațiile, Fundația „Dinu Patriciu” sau Fundația „Dan

Voiculescu". Înseamnă că de fapt nu are vreun scop măreț. Care poate fi scopul final al unei fundații a lui Dinu Patriciu? Să-l facă mare pe Dinu Patriciu.

Noi avem de fapt în societatea civilă doar niște perpetuări ale modelului din comunism, în care totul se raporta doar la autoritate. Aș vorbi puțin în cazul acestei relații dintre elite și putere, despre șocul pe care mi l-au produs figurile din zona societății civile, pe care și eu le-am încurajat în 200, 4 și pe care le cunoșteam personal doar vag. Am considerat buni și eficiente anumite idei pe care le aduceau în plan public și, totodată, aveam dorința să pigmentez nu numai rândurile coechipierilor politici din Alianța D.A., dar mai important, să anim dezbaterea publică prin prezența unor intelectuali validați (mai ales că exista o lipsă acută de oameni cultivați în echipa ce lupta contra „caracatiței Năstase”). Atunci în 2004, pe lângă „tovărășia” cu Băsescu împotriva lui Năstase et comp., eram implicat cu toată determinarea în campania Alianței D.A., coordonând strategia de operațiuni publice, în special. Ce-au făcut cei despre care vorbesc? Pe lângă faptul că au acționat palid în campanie (cu excepția remarcabilă numită Alina Mungiu!), după câștigarea alegerilor, n-au așteptat decât o jumătate de semn al puterii ca să se înregistreze într-o funcție bine plătită și ca să nu mai vorbească deloc despre excesele de acolo! Or eu le facilitasem accesul, tocmai pentru a deveni niște coechipieri critici, putând astfel să temperăm excesele inerente ale puterii, mai ales a uneia de natură „băsesciană”. Iar ei, ba miniștri, ba consilieri prezidențiali, ba mari directori de institute bugetofage. Apropo, l-ați mai auzit pe „marele director” Patapievici, un intelectual necesar și penetrant, vorbind în ultimii 6 ani despre excesele majore ale puterii, sau mai ales ale lui Băsescu, care evident au fost nenumărate? Nu cred! N-ar fi fost obligatoriu pentru un intelectual ce și-a câștigat parte din prestigiu amendând obiectiv și spectaculos derapajele puterii de după 1989? Și încă cum! Aproape la fel a făcut un om pe care eu îl apreciez mult, care a fost și jignit major de către Băsescu în timp ce-l „deservea” în calitate de consilier prezidențial, și care într-un moment foarte important în lupta prezidențială din 2009, „și-a dat seama” că tot Băsescu este soluția. Eu pot să înțeleg anumite comodități (și cunosc bine problema!), pot să îl apreciez pe omul de cultură Andrei Pleșu la fel de mult, dar cu siguranță îl respect mult mai puțin. Ce urât sună „sinecurism”, atunci când îl alături unor nume ca Pleșu, sau

Patapievici! Iar sinecurismul acesta al vectorilor vieții civice a blocat pentru o lungă perioadă posibilitatea de a se naște alți gemeni. Alții mai tineri, de același calibru, nu sunt, iar aceștia vechi, și-au pierdut „sex-appealul”, ca să glumesc amar. Nu mai pot părea fundamentalști, ori asta e grav!

Nici măcar George Soros nu mai e interesat să finanțeze în România, sau poate nu mai e cazul să finanțeze noi figuri sau mișcări civice. Se pare că și el a abordat alte proiecte, economice, și a venit vremea să-i folosească pe sinecuriștii intrați în politică sau în administrație ca să-i rezolve acele probleme, după ce i-a finanțat mai mulți ani. Își scoate investiția. Pentru că eu nu am avut naivitatea să bănuiesc că Soros dădea acele finanțări de dragul democrației și al „societății deschise”, sau de dragul libertății, pentru că eu nu-l consider pe el un democrat, ci dimpotrivă. Apropo, oare cum l-o fi considerat Traian Băsescu în decembrie 2004?

Deci, ce societate civilă? Ecologismul – „fraierii” buni de folosit, despre care vorbeam mai sus – ar mai putea să înflorească, o zonă oricum periferică. Și ce dacă? Se va considera repede că nu avem noi probleme ecologice atât de grave în România încât acesta să fie un curent atât de important (urmăresc oricum cu multă atenție eforturile Laviniei Șandru de a grupa partea sănătoasă a ecologismului românesc într-un proiect comun, conectat internațional).

Noi avem nevoie totuși de fluxuri de idei, oricât de jos am cădea în următoarea perioadă. Și vom cădea mult! Cât de mult? În condițiile crizei mondiale de azi, care avantajează doar statele cu poziții strategice, cinismul acestora putând fi disimulat foarte bine prin potențialul mediatic de care dispun, România va aluneca mult în jos până la o limită previzibilă la care se vor întâmpla concomitent două lucruri: *promotorii și beneficiarii autarhismului falimentar, fie abandonează, fie decedează, respectiv România devine partener secundar într-un joc geopolitic de falie, cu parcurs bine precizat și respectat*. Revenind, fluxurile de idei trebuie să vină de la niște oameni cu expertiză și convingeri, grupați în baza acelor convingeri și nu în baza proiectelor de carieră personale. Și ca să comentez puțin realitatea momentului din acest unghi, eu nu văd altceva decât proiecte de carieră personale la toți „civilistii” ce-au intrat în politică, de la Monica Macovei începând, și până la mai „lustruiții” Cristian Preda sau Sever Voinescu. Dacă ar fi fost și altceva, s-ar fi văzut

demult.

Situația nu este deloc diferită în cazul sindicatelor care sunt și ele, sau ar trebui să fie, o formă fundamentală, mai riguros organizată, de civism. Și aici se văd clar rănille lăsate de perioada comunistă asupra potențialului societății românești de a genera mișcări civice. Egalitarismul practicat în perioada comunistă nu putea să genereze civism, pentru că asta înseamnă consecutiv, un instinct în urma căruia să lupți în mod natural pentru drepturile tale. Egalitarismul înseamnă de fapt lipsa civismului și aceste reflexe pe care, inclusiv cei din generația mea le avem și le-am transmis și altora, au fost principalul handicap. N-am constituit niște „creuzete” în care principalul ingredient ar fi fost convingerea sau idealul. Ca să lupți eficient pentru anumite lucruri ai nevoie în primul rând să le exprimi într-o formă clară, pe care chiar o simți, putând s-o definești clar și pentru ceilalți. La noi, societatea civilă s-a creat în principal într-o formă controlată, fiind nevoie de anumite voci în „oglindă”, care să contrazică niște lucruri flagrante sau nedorite din plan administrativ sau politic. Un fel de opoziție, care-și câștigă „scena” prin prestigiul actorilor, și nu prin vot popular. Concluzia la care vreau să ajung este că această formă diferită de opoziție nu s-a constituit în mod natural, ci s-a constituit în mod artificial, finanțată prin niște fonduri îndoielnice, cu anumiți „băieți deștepți” care nu au avut loc în politică, și care și-au dat seama că pot vâna resurse materiale din poziția de voci ale societății civile. Rezultatul? Aceștia s-au simțit tot timpul doar niște politicieni ratați. În acest fel, în loc ca organizațiile din societatea civilă să fie un adevărat câine de pază ai drepturilor specifice, au devenit instituții care mimau lupta pentru anumite drepturi, uneori nespecifice.

Și aici revin la sindicate. Victima cea mai importantă, ca și consecințe, pentru sănătatea sistemului economic, într-un stat postcomunist și cu o conducere discreționară ca a României, este sindicalismul. Liderii de sindicat își dovedesc limitele de fapt azi, cu ocazia crizei economice, și vor plăti personal prețul unei vieți foarte bune trăită în complicitate cu puterea. La noi, lupta zilnică ce-ar trebui să fie între sindicate, pe de o parte, și guvern sau patronate, de cealaltă parte, a fost doar un un șir de busculade mimate, în care de fiecare dată a câștigat puterea politică sau cea a banului. De aici își trag originile și averile incomensurabile ale majorității liderilor sindicali, care au speculat mulți ani naivitatea oamenilor pe care îi reprezintă.

Faptul că România a fost o vacă de mulș pentru diferitele guvernări, se datorează într-o mare măsură și lipsei de vigilență, respectiv de eficiență, a sindicatelor care nu s-au revoltat în cazul unei privatizări frauduloase, a unor contracte păguboase, împotriva implicării în actul administrativ a unor politicieni locali sau naționali. Repet, structura de societate civilă din cauza căreia România suferă cel mai vizibil astăzi, dacă este să vorbim doar de partea pragmatică, respectiv componenta economică, este structura sindicală. Iar tabloul societății civile, în care se încadrează și majoritatea sindicaliştilor, se poate intitula „Sinecurişti într-o atitudine formală”, care jucau din 4 în 4 ani la alegeri anumite roluri, în speranța că tabăra pe care o susțineau le va oferi ceva în caz de câștig, „vreun os de ros”.

Revenind la marea masă de neînregimentați, faptul că nu există o societate civilă care să ne convingă în primul rând că are convingeri, îi blochează pe mulți dintre cei care ar dori să se implice. Pentru majoritatea dintre noi, pentru mine personal, faptul că suntem totuși cetățeni implicați este dovedit în primul rând de certitudinea că am rămas în România, având multiple posibilități să emigrăm. Dacă suntem cetățeni implicați, ar trebui să activăm extraprofesional, în viața de zi cu zi pe baza unor convingeri, pe baza afinităților comune. Dar unde să activăm, lăsând la o parte politica? Am putea să activăm în societatea civilă. Însă pe mine (nefiind totuși un caz tipic), nu m-a convins nimeni din zona aceasta, deși acum am și timpul și dorința de a mă implica. Dumneata cititorule, ca cetățean, uită-te în jurul tău și vezi cât de puțină lume activează cu adevărat! Pentru că de fapt, militantismul natural în România nu există, deoarece în mod clar, s-a dat semnalul de multă vreme că cei care „aprind torța” pentru ca tu, eventual, să-i urmezi, să fie niște oameni care nu au decât interese personale, zero convingeri.

Elitele politice

Sincep prezentarea unui domeniu în care mă consider expert (sic!), cu niște istorii din trecut.

Pentru ca degringolada să fie cvasitotală în România post-război, primul prim-ministru al unei țări care trebuia să se apuce repede de reconstrucție a fost dr. Petru Groza, ardelean, președintele unui obscur partiduleț agrar, așa cum mai menționam, la adresa căruia erau de notorietate două lucruri: primul, că atunci când l-a văzut prima dată pe Stalin a căzut în genunchi, tocmai pentru ca să fie mai

credibil în exprimarea „admirației nețărmurite” față de dictator, iar al doilea, că multe din deciziile politice sau administrative pe care le lua erau subordonate interesului de a face pe plac unor femei, cărora le cerea în schimb favoruri sexuale. Iar aceste lucruri erau de notorietate la nivelul suprastructurii administrative care, cel puțin teoretic, trebuia să asculte de ordinele venite de la un asemenea om... De acolo încolo, știm cu toții ce a urmat. O pleiadă de trădări și politicieni ghidați de instincte atavice, avizi de putere și chiar capabili de crimă pentru putere.

Ca să continui cu exemple elocvente pentru explicația legată de elitele politice de azi, să menționăm din nou că tovarășii comuniști deveniseră atât de abjecți în epoca stalinistă, spre exemplu, încât în lupta pentru putere recurgeau la trădări incredibile, la delațiuni oribile sau chiar crime împotriva contracandidatului. Mai mult, oameni legați printr-o experiență și suferință comune, eventual chiar în pușcării, ajungeau să se urască și să se condamne reciproc, inclusiv la moarte. Pilduitor este episodul prin care sentința de condamnare la moarte, în urma unui proces înscenat, a lui Lucrețiu Pătrășcanu, singurul lider comunist care avea alonja intelectuală de posibil conducător pentru vremuri de dezvoltare, precum și verticalitatea de a-și afirma naționalismul, a fost formulată și rostită de însuși ministrul de interne Alexandru Drăghici, același pe care Pătrășcanu îl apăraseră într-un proces vital, iar Drăghici îi era dator! Iar Drăghici, un tortionar notoriu, moare liniștit la Budapesta prin anii '90, fără să dea socoteală nici el pentru vreuna din faptele sale. Și niciunul dintre liderii comuniști pe care Pătrășcanu îi apăraseră în procese în perioada de ilegalitate a PCR, riscându-și viața și fiind chiar bătut până la starea de comă de către legionari pentru această „culpă”, n-a catadicsit să facă ceva în sprijinul fostului lor apărător, dintr-un motiv „întemeiat”: știau că chiar liderul lor suprem, Gheorghe Gheorghiu-Dej, era interesat ca potențialul lui înlocuitor să dispară, și asta era mai mult decât suficient! Și-atunci nu pare normal pentru ticăloșii de azi, cunoscători ai unor asemenea exemple, autori probabil de fapte similare, să creadă că ticăloșia de acest gen înseamnă de fapt condiția necesară pentru obținerea unei anume imunități?

Cât despre mecanismul autocriticii, impus de către conducerea partidului unic, aceasta pornea de la premiza corectă că procesul prin care, în urma unei analize obiective, constăți pe baza argumentației că

ai făcut erori, recunoscându-le, poți fi iertat și pus în poziția ulterioară de a corecta acele erori, sub directa supraveghere a conducerii., *Asta ar putea fi de succes în termeni de eficiență*”, ne-ar putea spune un consultant de resurse umane. O fi fost! Adevărul dur și grav era altul, de natură să defecteze total mecanismul intern de autoapreciere al cetățeanului: dacă erai criticat de către un superior, trebuia să admiți că are dreptate și să procedezi în consecință la acceptarea greșelii și autocritică, chiar dacă respectivul superior nu avea dreptate! Iar asta, având în vedere calitatea intelectuală și profesională execrabilă a activiștilor PCR, se-ntâmpla de obicei... Ceea ce ne face să considerăm altfel, autocritica.

Apropo de frica perpetuă care le-nsoțea acestor oameni ascensiunea, am aflat chiar de la unii lideri comuniști de nivel doi-trei, care preconizau să ocupe poziții importante în România postcomunistă, că aveau o mare teamă generată de posibilitatea închisorii. Episodul încarcerării foștilor lideri comuniști de către guvernarea interbelică sau Antonescu, urmat de încarcerarea liderilor țărăniști, liberali, legionari, de către cei care fuseseră închiși, le-a sugerat că în 1989 ciclul încarcerării ar fi putut fi continuat, chiar cu ei. Sărmanii de ei, nu știau căf din nefericire pentru România, nu mai aveau de cine să se teamă: majoritatea foștilor lideri „istorici” și moștenitorii lor deveniseră fie prea bătrâni și impotenți, fie agenți acoperiți ai fostei

UN OSPICIU NUMIT ROMÂNIA

Securități, transferați de urgență în mod natural nou-înființatelor structuri de informații; iar cei care într-adevăr trebuiau să-și ceară dreptatea, cetățenii români obișnuiți, obidiți și batjocoriți pe vremea comunismului, au devenit repede marionetele lor, într-un teatru de păpuși montat pentru proști.

Societatea românească, atât de demantelată până în 1989 în suprastructura ei din orice domeniu, nu a fost în stare să-și autogenereze elitele de care avea nevoie în mod natural, pentru că în orice domeniu de importanță strategică a fost doar o dezvoltare artificială. Acel mediu închis, de ospiciu, la care fac mereu referire, nu lasă posibilitatea imaginației, nu lasă posibilitatea evoluției inovatorilor, nu lasă posibilitatea traiului dinamic pentru oameni cu idei, pentru oameni în stare să creeze. România trebuia să băltească în proiectul „păzitorilor Sistemului”, iar combinația asta de stare de

ospiciu neasumată, plus obișnuința autarhiei, făcea ca acest sistem închis să nu poată să funcționeze decât pe niște coordonate direct predictibile. Cine au fost primii lideri „noi” de după 1989? Primii doi: Petre Roman, un neolider al României recomandat doar de trecutul revoluționar al tatălui său, fost propagandist sovietic, revenit din Spania în România împreună cu Armata Roșie; căzut în dizgrație doar din cauza antisemitismului lui Stalin, nicidecum pentru vreo dizidență față de URSS; Ion Iliescu, student de frunte la Moscova și o personalitate de prim rang a PCR pentru multă vreme, arivist și mereu doritor de putere necuvenită potențialului său mediocru. Și așa mai departe. Totuși, nu pot să nu comentez aici cum un om de mediocritate și puținătatea intelectuală a lui Nicolae Văcăroiu, fost șef al Comitetului de Stat al Planificării (o chestiune economic absurdă, dovedit falimentară), a condus fără probleme, fără să aibă rang politic, timp de patru ani România, '92 – '96, exact în perioada în care „economia trebuia să-și ia zborul”.

161

România n-a mai avut în 1989 clasicii reformatori ai sistemului, existenți în conducerea partidelor comuniste din „țările surori”. N-a existat vreun lider cu viziune diferită de ceaușism, care prin afirmarea acesteia să propună vreo alternativă coerentă și solidă. Atât de mare era dezastrul la nivelul de sus al țării! Și-atunci pe baza la ce să ceară românii din partea „conducerii” proiecte naționale, relații externe, promovări de competențe? Nu-i așa că toate ciclurile electorale de după '89 par pure amăgiri, din această viziune? Și cele care urmează ar putea părea altceva? Cu atât mai mult, nu!

Putem pune pariu că pe participanții la Congresul al XII-lea al PCR, când veteranul Pârvulescu a avut acea răbufnire de demnitate împotriva aberațiilor ceaușiste (nesusținut de către nimeni din acea sală!), îi găsim azi în conducerea multor structuri administrative, politice, sau aflate în relații privilegiate de afaceri cu statul român? N-am nicio îndoială că așa este, lașitatea dovedită devenind criteriu de selecție și promovare în epoca al cărei început a fost desenat de spiritul suficient, mediocru și laș al unui Ion Iliescu, călărețul unei conjuncturi excepționale pentru România, pe care respectivul „lider marcant” a tratat-o doar în registrul minor al spiritului de conservare personal. O paranteză aici legată de lașitate. De remarcat din experiențele mele, extraordinarul reflex al aparatcicilor de a alterna

comportamentul de tip slugă-stăpân, atunci când aveau de-nfruntat vreun pericol. Iar calitatea mea de secretar general al PSD (pentru ei, fosta funcție lui Ceaușescu!), îi făcea pe toți cei sugerați mai sus să se metamorfozeze sub ochii mei, funcție de tonul meu, situație, alți interlocutori, cu o rapiditate de saltimbanci. Uimitor spectacol! (printre „campioni”, Mihăilescu, Hrebenciuc, chiar Blaga).

Ce-ar fi însemnat pentru (auto) aleșii neamului să-și dovedească patriotismul? Simpla sesizare a deficiențelor de funcționare în mersul țării și acțiune pozitivă în direcția rezolvării. A te lupta în direcția opusă, pentru menținerea unui sistem dovedit de realitate ca fiind falimentar, înseamnă dimpotrivă! Domnilor tovarăși!

Un anumit instinct de reformă al clasei politice s-a manifestat în România doar în anii '90 și '91, destul de firav însă. Spre exemplu, în anul 1992, în urma încercărilor repetate și eșuate, ba de schimbare la președinția României k lui Iliescu cu Buzura în 1992, ba de aducere a lui Mihai Botez, remarcabil spirit, matematician dizident emigrat în SUA, acesta din urmă pentru funcția de prim-ministru, s-a pus capac intențiilor de respectabilizare măcar, ce să mai vorbim despre reformă. Dacă în 1990, în prima echipă guvernamentală ne puteam lăuda cu niște oameni în jur de 40 de ani, cu vârfuri ale perioadei comuniste într-adevăr, dar dădători de speranță (pentru că nu poți să-i compari pe Adrian Severin, chiar pe Năstase, cu dealde Cozmâncă, Mihăilescu sau Hrebenciuc), în 1992 simbolul elitei politice ajunsese Nicolae Văcăroiu. Cei din guvernul format în 1990 erau veniți tot din „crescătorie Partidului Comunist”, acele ONG-uri pe stil ceaușist acceptate de către partid, dar aveau altă „înălțime de zbor” (din 23 de membri ai acelui guvern, 14 sau 15 erau doctori în știință!). Dacă noi am fi evoluat în 1992 de la nivelul primului guvern român, către „în sus” ... poate că nici această carte n-ar mai fi fost necesară.

Ion Iliescu și Sistemul care deja îl înconjura nu se simțeau însă comod într-o discuție cu acel gen de oameni, evocat mai sus. Și continui comparația între „echipa Roman” și „echipa Văcăroiu”, pentru că e sugestivă. Un prim-ministru ca Roman, deși cu destule lacune, însemna totuși un om cu o potențială anvergură internațională și doar prin faptul că era vorbitor de câteva limbi străine, un intelectual care a lucrat la vârf în mediul universitar. De partea cealaltă, aveam puținătatea intelectuală, lipsa de cunoștințe, lipsa de cunoaștere a limbilor străine și lipsa de realizări științifice ale lui Nicolae Văcăroiu.

Un om de sistem pe placul lui Iliescu, un executant perfect...

Din punctul acesta de vedere, Iliescu seamănă iarăși cu Băsescu, pentru că a renunțat la o echipă de intelectuali care putea să creeze poli distincți de autoritate, o autoritate care nu era politică, era autoritatea cunoașterii (care putea însă să concureze cu autoritatea lui politică!), și atunci a preferat un Văcăroiu care îi era subordonat fără dubii. Băsescu a făcut la fel, refuzând să mențină lângă el poli distincți de autoritate de alt tip, și l-a atras în consecință pe „micul” Boc. „Unitatea de măsură a competenței în politică”, ca să-l citez pe actualul președinte, deși sunt convins că ar dori să se uite că el a formulat această „inspirată” sintagmă! Și Traian Băsescu, de o inteligență mai ascuțită, dar cu un nivel intelectual mai precar decât Iliescu, și-a dat seama, tot din instinct de conservare, că niște oameni slab pregătiți din punct de vedere intelectual, precum cei din pleiada Blaga, Videanu, Berceanu și chiar Boc îi sunt mult mai convenabili. Dincolo de faptul că aceștia nu pot fi niște repere în niciun domeniu, mulți dintre ei au fost și informatori ai Securității, prin pozițiile pe care le-au avut înainte de 1989 și care însemnau o pepinieră pentru servicii, din care urma să fie externalizați către Partidul Comunist. Și despre Băsescu se presupune că venea dintr-o pepinieră a Securității, urmând să urce spectaculos pe niște trepte administrative – comandantul celei mai mari nave comerciale a României, șeful reprezentanței NAVROM la Anvers – care îl duceau clar într-o tehnocrație de unde putea la un moment dat să ocupe și funcții politice. Punctul comun între Iliescu și Băsescu este, în ceea ce privește politicienii pe care i-au ales pentru a-i promova, instinctul de conservare, care i-a făcut pe amândoi să aleagă oameni într-un fel asemănători lor, deci ușor predictibili, dar mult mai slabi intelectual. Apropo de promovări de politicieni în prim plan, rememorez și episodul jenant prin care Adrian Năstase l-a prezentat public pe Victor Ponta în 2002, prin titulatura ironică de „micul Titulescu”, comparație care nu se baza decât pe profilul fizic al lui Ponta, vrând în acest fel să-l umilească din start. Și pentru că nu i s-a părut destul de elocventă prezentarea verbală, în fața unei săli pline cu lideri politici și jurnaliști, plus viitorii subordonați ai lui Victor de la TSD, i-a solicitat acestuia să se ridice în picioare, să se-ntoarcă în profil, și să se prezinte astfel sălii, ceea ce viitorul „lider” a executat fără comentarii! Ce spectacol jenant, ce mojicie din partea „reformatorului” Năstase, ce obediență de slugă a „neoliderului” Ponta, ce reformă a

clasei politice...

Concluzionând parțial, este evident că dacă de la nivelul celor mai importanți lideri se promovează astfel de oameni, cu mesajul că ei sunt elita conducătoare a României, celelalte filoane ale elitei, care sunt defecte oricum pentru că se revendică tot de la puterea politică, nu aveau cum să aibă o altă calitate. Dacă tu te simți total dependent de puteră politică, fiind finanțabil doar din zona administrativă, și dorești să dezvolți niște proiecte care țin cont doar de relația cu statul nu ai cum să fii vreo Zoe Dumitrescu-Bușulenga măcar, dacă este să ne referim la cineva din perioada comunistă care avea măcar știință de carte. Trebuie să fii asemănător cu cei de care depinzi.

Să revenim un pic la primul guvern post-decembrist, pentru că nu aş vrea să se lase impresia că validez niște oameni care s-au dovedit, mulți dintre ei, până la urmă, cu probleme. Când am vorbit despre primul guvern de după 1989 ca fiind un exemplu bun despre ce ar fi putut deveni clasa politică în România, mă refeream mai mult la un tip de pregătire care îl aveau cei din Cabinet și mai puțin la persoanele concrete și calitatea umană a acestora. Evoluția unora dintre aceștia a arătat că, deși mai inteligenți, mai bine pregătiți, decât cei dinaintea lor sau cei care au urmat, nu erau interesați de fapt de conectarea României la evoluțiile corecte din plan european, fie politice, fie economice. Este suficient să ne gândim la cum și de ce s-au făcut marile privatizări de după 1989, prin decizia politică a acestor oameni. Activele cele mai importante ale statului au ajuns să fie vândute, blocându-se o dezvoltare a lor normală, în proprietatea publică, cu management performant, iar activele au fost vândute nu pentru folosul României (dovadă prețurile!), ci pentru cultivarea pozițiilor de putere ale unei elite politice care în felul acesta își plătea protecție externă. Deci, domnul Iliescu și domnul Năstase, când s-au apucat să vândă aceste active, au făcut-o pentru respectabilizarea lor personală, în plan extern, considerând că au un preț de plătit. Îmi amintesc printre altele că, într-o celebră declarație publică, ștearsă ulterior de pe site-ul companiei Petrom, directorul de la OMV, pe care îl atacam atunci în calitate de președinte PIN și deputat, pentru majorarea nejustificată a prețului gazelor de sondă, a declarat că „externalizarea” Petrom către OMV a fost o condiție a integrării europene a României!!! Nu poți să accepți asemenea condiții decât atunci când tu, ca persoană, ești disperat să te „respectabilizezi”

internațional pe bani (obsesia iliesciană!), pentru că altfel, în mod evident pentru orice nespecialist chiar, ajungi să „pui pe butuci” o companie românească responsabilă de resursele naturale ale țării, și țara respectivă nu mai poate să beneficieze de acele resurse. În schimb, tu, Adrian Năstase spre exemplu, ți-ai făcut treaba, ai fost primit în cercurile influente din Europa, ai făcut poze cu cei mai importanți lideri politici europeni (nu vreau să mă gândesc și la vreo „șpagă”), și tot așa. Mulți, înstrăinând economia românească, cu sau fără comisioane, și-au cumpărat, de fapt, respectabilitatea politică externă, având complexul că nu s-ar putea califica altfel pentru așa ceva. Bieți naivi! Iar asta a permis pe mai departe menținerea unei stări de decontare politică și economică în raport cu Europa, în care voiam să ne integrăm, și cu lumea occidentală în general. Și când te gândești că nu trebuia decât să se gândească la interesul național, și în baza inteligenței personale, să-ncerce să fie eficienți și corecți! Și ar fi fost mult mai respectați.

Dar din păcate, așa-zișii specialiști, băieții din crescătoriile Partidului Comunist Român, nu puteau avea altă viziune. Spiritul acela de autarhie în care ceaușismul i-a învățat să acționeze, nu mai este valabil într-o lume capitalistă la care ne-am racordat. Acela era valabil într-un sistem comunist, în care, pe baza echilibristicii politice pe care o făcea Ceaușescu, „răerele negociator”, de la relația cu China până la relația cu Orientul Mijlociu și cu diverse alte țări arabe, era aducător de ceva foloase. Devenind atât de mari și de normale privațiunile sociale, și atât de subjugăți românii din punct de vedere economic, Sistemului îi mai era permis să dozeze puține resurse pentru ca populația să supraviețuiască în acea poziționare autarhică. Cu prețul dezumanizării într-un fel a românului de rând până la nivelul suportabil!

Tehnocrații aceștia, care și-au asumat conducerea economiei nu au fost învățați să gândească în spiritul prosperității, pe un lanț de dezvoltare. Ei cred în acel spirit al prosperității în care mâncăm ce avem acum, fără să ne gândim la viitor. Chiar nu-și dau seama că trebuie să te racordezi, trebuie să aibă o logică vânzarea din activele economiei românești, să se negocieze vânzările în perspectiva unor lanțuri de consum de resurse de la alții, respectiv „producția la tine în țară”? Sau măcar niște eventuale servicii pe care să ți le cumpere cei cărora le-ai făcut o facilitare, sau care doresc să aibă o desfacere în

România. Totul trebuia să fie „îți dau, îmi dai”, acesta este

sistemul pe care-l înțeleg până și copiii de gimnaziu mai răsăriți, dar ei nu puteau gândi așa.

Pentru că, în primul rând ei nu au fost educați să gândească așa, ei nu știu să gândească de fapt altfel, decât în schemele permise în „crescătorie”. Și aici avem exemplul Năstase, care s-a mândrit foarte mult cu faptul că el, în patru ani de mandat, a făcut 400 de săli de sport, lucru care mă enervează cumplit, după cum ați sesizat, asta e motivul pentru care îl repet. Un proiect care, nu știu dacă în proporție de 100%, nu bag mâna în foc, dar a fost un mijloc efectiv de a jupui bugetul de stat. Costurile acestor săli de sport au fost exorbitante, dar faptul că toată administrația locală s-a înfruptat din ele face ca astăzi să fie tăcere în jurul acestui subiect. Mecanismul este acum dus la puterea a treia de către PDL. Acum bugetul de stat este orientat total, resursele fiind mai puține, beneficiarii fiind cei care au cheltuit mult în campanie, respectiv zona politică ce l-a sprijinit pe Băsescu în campania din 2009. Această zonă ar trebui să poată să-și recupereze parte din cheltuieli, dar se mai împarte și pe la alții în plan local din ceea ce ajunge doar în zona PDL-ului. Dar, revin, un om cu pretențiile pe care le are Adrian Năstase despre sine, să se mândrească după patru ani de mandat că a făcut sălile acestea de sport, care după mine sunt o rușine, este dezamăgitor la maxim. Și eu nu merg pe ideea că „bine că există”, nu asta mă interesează, că Năstase a câștigat un Mercedes de la Țiriac în urma finalizării proiectului, că au făcut ei un pariu, un bla, bla, penibil! Astăzi mă interesează faptul că un prim-ministru care a condus timp de patru ani România se mândrește că asta a fost proiectul lui de bază, într-o perioadă în care România trebuia să-și facă intrarea în Uniunea Europeană, trebuia să aibă proiecte de infrastructură care să-i continue dezvoltarea și care să o racordeze la Uniunea Europeană. Sarcina lui Năstase ca prim-ministru era să pregătească integrarea în Uniune, între 2001 și 2004, să creeze niște proiecte și niște elemente clare de racord la fluxul economic de acolo. Ce-am făcut noi în schimb? Ne-am privatizat Distri Gaz-ul și producția de energie electrică, ne-am privatizat Sidex-ul, pentru ca

România să rămână cu pierderile la Galați și profitul la Londra, sau ne-am dat Petrom-ul pe degeaba. În condițiile în care Petrom-ul putea fi păstrat de stat, urmând să fie eventual prețul integrării în niște proiecte viabile de transport transeuropean de energie sau de depozitare de gaze. Oare cum se uită azi unul ca Adrian Năstase în

oglinză? Vă spun eu, ca să vă enervez: cu ambiție de viitor!

Revenind la elitele politice, constat că nu am avut prim-miniștri responsabili. În afară de Isărescu care, fiind finanțist, într-o măsură mult mai mare decât ceilalți a fost responsabil, dar nu creator de sisteme macro-economice care să aducă succes, plus-valoare. Ceilalți prim-miniștri, „elita elitelor” politice ale momentului conform teoriei, nici măcar n-au știut ce fac pe acel scaun. Îi preocupa însă cum să facă să-și prelungească șederea cât mai mult. În restul timpului, au făcut politică în fiecare zi, poze cu admiratorii ad-hoc, jucau șah 5 – 6 ore pe zi, ca Radu Vasile, sau mai știu eu ce altceva, că am avut fel de fel de oameni acolo și i-am acceptat pe toți. Niciunul nu era educat la o școală de gândire capabilă să îl racordeze la fluxul relațional internațional.

cura, aș fi dorit poate, să pot să dau și un exemplu pozitiv din administrația României, cum este Dacian Ciolos, comisarul european. Acesta este un om foarte respectat la Bruxelles, este un technocrat român care face prima pagină în ziarele din țările Uniunii Europene, legat de lucrurile pe care le spune, care au sens și trezesc interes. Sigur, în Portugalia spre exemplu, azi când scriu această carte, este personaj negativ pentru că amenință Portugalia că-și pierde parte din beneficiile pe care le-a avut pentru că nu respectă anumite condiții, dar tocmai asta l-ar putea califica ca un manager administrativ de succes. Are o singură mare problemă însă: este bănuț de oamenii informați din Parlamentul European că face doar politica Franței la nivelul Uniunii Europene, și asta doar pentru că ar fi existat o înțelegere secretă Băsescu Sarkozy, prin care România a cedat comisarul european francezilor, în perspectiva altor jocuri politice care azi ne scapă. Iar faptul că Ciolos a studiat în Franța pe banii Guvernului francez, că are o soție franțuzoaică și că tatăl ei a fost ofițer francez într-o postură de unde nu se iese practic niciodată la pensie, nu poate decât să-ntărească presupunerile că România nu beneficiază de fapt deloc de poziția de comisar european. Și asta în condițiile în care candidaturi prestigioase și eficiente pentru țară, precum cea a lui Adrian Severin, n-au fost luate în seamă deloc...

Să analizăm cealaltă față a monedei, respectiv alternativa la băieții din „crescătorile comuniste”, adică politicienii din partidele istorice. Eșecul lor a fost răsunător! Să-ncerc să explic. Cei mai folositori oameni pentru Sistem sunt cei care au avut legătură cu administrația de până în 1989 și i-au știut intestinele, i-au știut

mecanismele. Iar aici, Ion Iliescu a avut un avantaj mare al startului pentru că, înțelegând bine ce se petrecea în interior, „vopsindu-se” cu fel de fel de idei de dezvoltare durabilă, spicuite din concluziile clubului de la Roma, practic nu a avut concurență. Marele avantaj al lui Iliescu, care l-a calificat de fapt pentru a conduce România un timp atât de îndelungat, este că el reprezintă și o tipologie lipsită de consistență, un personaj care nu face absolut nimic din ceea ce zice că ar face. El s-a „vopsit” doar pe termen scurt în democrat, în „revoluționar”, dorea însă tot un proces de restaurație. Toți foștii aparatcici precum Hrebenciuc et comp., sau nostalgicii informatori, chiar cei reactivați în partidele istorice, nu voiau decât tot o restaurație. Chiar și monarhiștii doreau un fel de restaurație, dar alt fel. Toată lumea influentă din mediul politic era bolnavă, prizoniera unei gândiri concentraționare, de ospiciu, nimeni nu se gândea la viitor, ci toată lumea se gândea cum să reactiveze trecutul, sau cel mult să-l reinventeze. Practic, nu exista nicio intenție politică de pornire a vreunui motor de dezvoltare pentru viitor, pentru că restoluția, nu presupune vreun proiect, restoluția presupune doar reactivarea unor proiecte vechi, îmbrăcate în staniolul la modă.

Și revenind la alternative, pilduitor este episodul pe care-l evoca odată Nicolae Manolescu, și despre care apoi am aflat amănunte de la un fost consilier al lui Emil Constantinescu, legat de felul în care în 1992 au fost aleși candidații Convenției Democrate la președinție. Mărturisesc că în calitatea mea de fidel observator al vieții politice atunci, student fiind, când am auzit știrea la radio, am stat mult timp pe banca din fața căminului studentesc cu întrebarea asta în minte – cum a putut ajunge Emil Constantinescu candidat la președinția României, avându-l pe Manolescu drept contracandidat? Drept să spun, candidatul meu favorit de atunci și cred că și candidatul favorit al presei progresiste era Nicolae Manolescu. Au trebuit să treacă mulți ani, să pot afla amănuntele, în contextul descris mai sus. În perspectiva alegerii candidatului CDR, se constituise o comisie, comisie cu tot felul de „bătrâni de valoare” de la partidele istorice membre ale Convenției care îi analizau și testau pe candidați. Acolo a fost adresată o întrebare foarte interesantă, fiecărui candidat, întrebare la care Constantinescu a răspuns foarte bine, iar Manolescu a răspuns foarte prost, din punct de vedere al celor care arbitrau. Iar întrebarea era ceva de genul: „Cât de mare sau important vedeți rolul foștilor deținuți politici în următoarea

guvernare?". Aici, Manolescu a spus că nu vede vreun rol, menționând că ai lui din familie au suferit din cauza asta, dar el nu credea că trebuie să facem o revanșă acum, iar pe baza acestei revanșe istorice să activăm la lucru fel de fel de oameni care nu mai sunt în stare de mare lu Gu (de fapt, o gerontocrație care era foarte revanșardă!). FB, din partea mea! Constantinescu în schimb le-a cântat în strună, menționând cum o să le dea funcțiile de cea mai mare responsabilitate, se va sfătui doar cu ei, bla, bla... Așa a câștigat Emil Constantinescu, iar România a fost văduvită de un contracandidat (și-un viitor președinte!) mult mai serios și consistent, într-un moment în care încă era activ un minim spirit civic în România. O altă ratare.

Pe de altă parte, eu nu cred că foștii deținuți politici își doreau personal să fie parte din decizie. Dar poate că așa trebuia! Pentru că suntem în 1992, și eu cred că și un contracandidat al lui Ion Iliescu trebuia să fie înconjurat de oameni nu numai ramoliți, dar și extrem de ușor șantajabili de sistem. Din nefericire, după cum am mai spus, majoritatea acestor foști deținuți politici au căzut pradă, rânci pe rând, sistemului opresiv, fie în închisoare, fie după închisoare, speculându-se fel de fel de greșeli pe care le-au făcut în plan personal, sau fel de fel de slăbiciuni, fiind „înrolați”, după cum s-a întâmplat multora, pe care i-am pomenit în prima jumătate a cărții, și nu aş mai repeta. Sistemul se simțea de fapt foarte bine cu genul acesta de oameni (spre exemplu, surprinzătoarea prietenie Corneliu Coposu-Virgil Măgureanu, nu era doar o afinitate legată de zona de baștină!), și dacă exista garanția că genul acesta de oameni o să înconjoare cu capacitate de influențare a deciziei un viitor lider, „păpușarii” erau liniștiți.

Întorcându-mă la întâmplare, răspunsul lui Manolescu era evident cel corect, dar el a fost tras în jos tocmai din cauza acestui răspuns. Dacă oamenii ăia, ajunși la o vârstă a înțelepciunii mai aveau și demnitatea să considere că răspunsul ăla era cel corect, atunci eu n-aveam dreptate azi, când scriu ce scriu despre ei. Anormal mi se pare răspunsul lui Constantinescu care, fiind încă un bărbat în putere în acea vreme, vorbea de un rol activ în conducerea țării a unor oameni cu probleme, care au stat prin pușcării, care nu puteau să-și reprime anumite dorințe de revanșă. Sistemul a considerat însă ca acela era răspunsul corect, iar în 1996 „a votat schimbarea” lui Iliescu, tocmai cu Constantinescu. Pe care l-au învins, fără luptă, în anul 2000. Q.E.D.

Putem vorbi azi despre o posibilă apariție de neolite politice,

ce-ar putea învinge opoziția Sistemului la racordare externă eficientă, sau la declanșarea unui proces național de „vidanțare” politică? Vă răspund direct că nu, nu doar pentru că am în vedere premisele expuse până acum, dar cunosc foarte bine legăturile absconse și lipsa reală de consistență ale celor ce se intitulează azi, opoziția la regimul Băsescu. Și pentru că sunt prea slabi și secundari azi, o să-mi permit să nu exemplific...

Elitele financiare

Cei care erau considerați în comunism „guru” ai finanțelor, reprezentau un cerc select și închis, destul de departe de controlul strict al activiștilor de partid. Aveau un statut privilegiat, fiind însă sub directă și strânsă supraveghere a Securității, mulți dintre ei fiind chiar ofițeri acoperiți de rang superior. Era normal să fie așa, fiind foarte respectați de

Ceaușescu, tocmai datorită capacității lor, de neînțeles pentru dictator, de a „jongla” în mod spectaculos cu fluxurile financiare ale statului, atât cele vizibile, dar mai ales cele extrabugetare, destinate acțiunilor speciale. Și după 1989, și-au păstrat un statut similar, și datorită numărului lor redus, a capacității profesionale fără de care practic sistemul financiar-bancar s-ar fi gripat, dar mai ales datorită informațiilor confidențiale pe care le dețineau referitor la operațiunile financiare speciale, întrebarea mea este dacă au fost elitele financiare capabile să genereze și altceva decât o gestionare a unei situații date? Și nu mă refer aici doar la stabilitatea leului, pentru care sunt foarte multe merite care revin sistemului coordonat de Mugur Isărescu.

Și pentru că am ajuns la nume, să notăm că Isărescu a fost tratat mereu drept vârful elitelor financiare din România. Din punct de vedere profesional eu nu pot să-l judec pe Mugur Isărescu pentru că în toate exprimările lui publice sau nepublice, nu am sesizat vreo gafă, atunci când nu se referea la politică, pentru că a avut și un astfel de episod. Asta nu înseamnă însă foarte mult, pentru că aparatul meu critic legat de zorta finanțelor este unul destul de precar, corespunzător unui economist ad-hoc, posesor al unui doctorat în management. Totuși, ținând cont de multe evenimente după 1989 care l-au inclus, mai mult sau mai puțin publice, pe care însă le cunosc bine, eu l-aș considera pe Mugur Isărescu un membru al unui grup mai abscons, în care el a fost vitrina bună de prezentat.

Trecând acum la felul în care domeniul financiar-bancar

românesc nu a fost păzit deloc după 1990, acest fapt arată nu doar o maximă neglijență, ar fi prea simplu și necredibil pentru calibrul oamenilor implicați, arată o premeditare gravissimă. Pentru că prin aportul direct al profesioniștilor acestui domeniu, s-au scos banii din buzunarele românilor în anii '90, mutându-i în niște buzunare alese cu grijă dinainte, prin tunurile financiar-bancare binecunoscute. Acești bani însemnau economiile strânse de mulți dintre români în timpul comunismului, mai mult sau mai puțin legal, oricum cu prețul unor privațiuni. Iar sistemul acesta financiar, în suprastructura lui, a acceptat fel de fel de mecanisme prin care s-au inventat circuite care să orienteze banii din „plăpumile” românilor direct în conturile celor „aleși”, găsindu-și scuza că ăsta ar fi modul cinic în care s-a generat acumularea „primitivă” de capital. Mai frust de fapt, cred c-au gândit cam așa: *„la fiecare 100 de fraieri în România sunt vreo 2 – 3 șmecheri, din gașca noastră, fraierii au ceva bani în buzunar, nu foarte mulți de fiecare, dar adunat înseamnă ceva, hai să scoatem banii din buzunarul lor și să-i punem în buzunarele șmecherilor noștri, vom beneficia sigur și noi în vreun fel!”*. ăsta este principiul care a guvernat și celebrul joc de întraajutorare Caritas, și fondurile mutuale din România, pseudoobservate de către pompoasa Comisie Națională a Valorilor Mobiliare. Tot la așa ceva poate fi redus și mecanismul prin care au fost girate marile falimente din România, de la Banca Dacia Felix până la Banca Agricolă și altele.

Să nu uităm că există liste întregi de profitori din suprastructura funcționarească, dintre oamenii politici de top, polițiști, judecători, angajați ai serviciilor secrete, care s-au înfruptat nemeritat fie din banii de la FNI, fie din banii de la Bancorex, fie din banii de la Safi, fie din banii de la Caritas. Sunt date publice, dar pe care nu le mai reia nimeni pentru că foarte mulți dintre acei beneficiari pomeniți sunt alocați unor zone de putere iar Sistemul, bazându-și stabilitatea tocmai pe astfel de complicități, nu mai permite discuții despre asta. În același timp, există oameni în instituțiile de stat, eventual din zona financiar-bancară, care având acces la informații compromițătoare despre potențatii vremurilor, au făcut carieră timp de 15 sau 20 de ani utilizând informațiile pe care le aveau. Un exemplu este cazul dischetelor de la Caritas, unde era practic pe liste toată clasa politică de vârf, care mai apoi, a ocupat în continuare funcții de răspundere în stat. Bineînțeles că personajele care aveau acces la acele dischete și-au

păstrat pozițiile sine die, cu sprijinul acelor informații ce discredituau puterea. Cam greșos...

Am spus mai sus că o anumită suprastructură din mediul financiar-bancar a girat scoaterea banilor din buzunarele românilor către oameni indicați de sistem. Nu am nicio îndoială că cvasitotalitatea conducătorilor de bănci care au participat la fraudă, conducătorii de instituții gen fonduri mutuale, s-au aflat în complicitate fie cu fosta Securitate, fie cu serviciile secrete care au succedat-o, pentru că altfel nu ar fi avut nicio șansă să fie protejați, actele lor fiind evident ilegale. Unii dintre ei au fost niște oameni de sacrificiu care și-au distrus viața, vezi Ioana Maria Vlas, doar pentru a satisface o clientelă. La alții dintre ei, protecția a funcționat perfect și nu au avut probleme de niciun fel.

Oricum, această drenare a banilor din buzunarul românilor este o dovadă clară de premeditare, din partea mai multor elite ale statului, care au preferat să perpetueze diferite relații toxice de putere care să le genereze însă avantaje personale, în locul eforturilor de apărare a interesului statului. Avem puține șanse să aflăm tot ceea ce s-a întâmplat, pentru că aceste complicități ale unor oameni aflați încă în viață, și chiar în putere, bineînțeles că au toate caracter penal. Iar tot ceea ce au făcut, așa cum spuneam, arată premeditare. Ori, aici nu te mai joci. Oamenii aceștia vor face totul să se protejeze.

Pe-a dreptul criminal este că, pe lângă banii pe care i-au furat, pe care i-au subtilizat de la populație, dacă studiază cineva și relatează apoi, ce s-a întâmplat în decembrie 1989 în anumite compartimente de la BNR, vom fi cutremurați să găsim personaje de mare putere azi, și mare „inspirație” atunci, care au acționat în interes propriu în acțiunea de devalizare ale unor conturi cu acces controlat, și care azi sunt fie mari patroni, fie mari oameni politici. Ce au făcut alții, tot cu putere și bine informați? Au devalizat pe rând exact băncile care aveau capacitatea și erau desemnate pentru generarea unor activități de profit pe ramuri, pentru a asigura finanțarea unor domenii (vezi Banca Agricolă), pentru a asigura legături externe privilegiate. Iar oamenii sistemului financiar-bancar, au acceptat pentru ceva bani personali, distrugerea unor domenii ale economiei, prin anularea unor mecanisme dintr-o lăncă sau chiar prin distrugerea băncii.

Și nimeni, niciun președinte, prim-ministru, sau chiar ministru, nu a mai ridicat această problemă. S-a mers pe varianta „merge, bre!”,

și uite că nu merge! Am rămas total descoperiți. Poate că cea mai bună activitate de pregătire a economiei României pentru integrarea în Europa ar fi fost desfășurată de un sistem financiar-bancar sănătos. Ori sistemul financiar-bancar de la noi, în afara performanței legate de moneda națională stabilă, are puține alte performanțe cu care a rămas să se laude, din cauza a ceea ce s-a întâmplat începând din 1989.

Eu sunt sigur însă că nimeni, din interior, nu va mai avea curajul să ridice această problemă în viitorul apropiat. Motivația pe care o am eu acum, când fac aceste dezvăluiri, vine din dorința de a oferi o imagine corectă în oglindă despre ceea ce s-a întâmplat. Măcar pentru acei oameni care și-au pierdut sume importante la Caritas, fie la FNI și Safi, la băncile falimentate, și care reprezentau primul pilon al potențialilor întreprinzători mici și mijlocii din România post-comunistă. Măcar ei trebuie să afle că ștaiful elitelor financiar-bancare, este unul de mucava, pictat în culorile trădării și fraudei.

Elitele aparatului de stat

Dacă asimilăm zona de coordonare a conducerii unui stat unui organism uman, în care suprastructura politică ar putea să fie asimilată fie țesutului muscular, fie organelor interne, presupunând că am avea și o structură specială care ar reprezenta creierul (nedepistată încă la noi!), probabil că funcționăria de care vorbim ar fi scheletul acestui organism. Scheletul acesta, indiferent de schimbarea organelor interne, de transplante, de creșterea sau scăderea masei musculare, de țesutul adipos care se mai depune din când în când și dă probleme de funcționare, indiferent de anumite operații la creier, scheletul ar trebui să susțină acest organism. La noi, acest schelet este făcut praf azi, în urma încercărilor repetate pe durata mai multor zeci de ani.

Partea proastă pe care am constatat-o este că, parcă o mână nevăzută a rearanjat mereu oasele scheletului, în posturi din ce în ce mai ciudate și mai nepotrivite. E ca și cum ți-ar lipi niște vertebre rupte în alte posturi, sau ca și cum anumite rotule sau încheieturi n-ar mai exista la locul lor. Cum ar putea arăta un asemenea organism decât dezarticulat, ciudat, total nepredictibil în mișcări? Exact așa cum suntem noi, nearticulați ca grup social. Asta ar putea fi imaginea plastică și explicația parțială a nepredictibilității României, țară fără capacitatea mecanică să se miște conform planului, pentru că acest

schelet, funcționările de toate felurile, a fost total demantelat. Statele puternice se susțin printr-o birocrăție puternică, iar asta nu înseamnă neapărat birocrăție numeroasă, deși chiar și o birocrăție numeroasă dar de bună calitate poate conferi forța unui stat.

La noi, conceptul de funcționari ai statului a fost viciat prima dată puternic, în perioada comunistă de început, a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, care nu reușise în niciun fel să se lepede de influențele staliniste. La aceasta, se adăuga și prezența în zona de comandă a unor funcționari-șefi parașutați direct de Moscova, fapt care practic a depreciat și mai mult ideea de funcționar public de bună calitate, servitor fără dubii ale intereselor statului român. Această idee începuse să se impună în perioada interbelică, când funcționarii erau apreciați, erau bine plătiți, erau ofticiă elită care se contopea într-un fel cu mica burghezie. Acest statut era determinat însă de profesionalism și de o alfabetizare peste medie a celor care lucrau în zona funcționării, era cu totul alta percepția decât cea depreciativă de azi.

Conform strategiei de la Moscova referitoare la ocuparea pozițiilor de forță de la nivelul administrației de stat de către oameni fideli URSS, minoritarii, de diferite origini, trebuiau să conducă o majoritate „indisciplinată”, forțată să se alinieze principiilor stalinismului. Această strategie a pervertit pentru prima dată ideea de funcționar. O oarecare relaxare din punct de vedere al comenzii de la Moscova a apărut apoi, în perioada în care relațiile României cu URSS-ul erau de bună calitate, tocmai datorită legăturilor pe care Gheorghiu-Dej, și chiar Maurer, le aveau cu Hrușciiov. Hrușciiov acceptase o anumită relaxare personală legată de România, achesând inclusiv la strategia retragerii trupelor sovietice. Atunci, în sistemul birocrăției de stat a venit un nou val de oameni mai cuminiți, nu profesioniști, dar muncitori și corecți, țărănimea care se muta către oraș, precum și orașenii cu origini „sănătoase”, „neintoxicate” de posibila apartenență la partidele istorice... Asta, să zicem, a fost pentru funcționare o perioadă mai bună decât perioada de început a comunismului, și mai bună oricum decât ce a urmat.

Ceaușismul a însemnat însă, impunerea oamenilor la nivelul funcționării superioare după un singur criteriu – cel al obedienței nenegociate. Dacă printre cei obedienți s-a nimerit să fie și oameni cât de cât performanți din punct de vedere intelectual, domeniul respectiv a fost mai bine păzit. Dar nu înseamnă că s-au creat condițiile ca o

anumită competiție să existe la nivelul funcționării pentru ca cei mai valoroși să vină în vârful structurii. Dimpotrivă, cei care aveau inițiativă, cei care erau valoroși erau reprimăți de către adepții ceaușismului. Și cu această armată de obedienți aplaudaci, mare parte din ei în zona superioară de agenți acoperiți ai fostei Securități, ne-am trezit în 1990 când, ușor, ușor a început o altă etapă. Aceasta s-a tradus în promovarea oamenilor de o anumită culoare politică, în funcție de schimbarea de guvernare.

Cei care au participat din interiorul partidelor la alegerile din 1990, 1992, 1996 ș.a.m.d. nu aveau vreun ideal, nu aveau vreun plan concret de dezvoltare a României în jurul căreia să se alinieze mase mari de oameni de excepție, care apoi să formateze o anumită suprastructură administrativă, pe baza rezultatului în alegeri. De aceea, partidele au fost populate ca la comandă de viitorii funcționari, indiferent că a fost vorba de moștenitorul PCR sau de partidele istorice, de planul central sau de cel local, oameni care nu doreau decât o singură recompensă: un post la stat pe termen mediu sau lung, oricum pe toată perioada guvernării de patru ani. Dacă se puteau perpetua apoi de la o guvernare la alta, era și mai bine pentru aceștia, lucru destul de frecvent de altfel. Posturile în partea superioară a funcționării au fost populate în felul acesta. Asta era răsplata pentru sprijinul adus unui partid, nemaicontând deloc capacitatea profesională, o anumită expertiză într-un oarecare domeniu. Asta a fost un lucru grav și foarte periculos, dar nu atât de periculos ca al doilea val, care nu a mai fost generat de către suprastructura politică, ci chiar de elita funcționării puse doar pe criterii politice, deloc profesionale, valul rudelor, așezate în funcțiile inferioare, dar influente totuși, ale structurii birocratice de stat.

Astfel, cei care nu aveau putere politică, dar căpătaseră drept de semnătură din funcțiile lor de directori la direcțiile descentralizate sau deconcentrate sau fel de fel de alte funcții tehnice, au dat startul introducerii în sistem a unei anumite clientele speciale, formate din rubedeniile lor, creând mediul perfect pentru viitorul „furt organizat în familie”. Au început să angajeze pe bandă rulantă, la început rude sau apropiați, de aceeași vârstă cu ei, care simțeau că e mult mai bine să-și petreacă ultima perioadă din viață în mediul de stat călduț, cu o viitoare pensie corespunzătoare. Apoi, ușor, ușor au început să angajeze și copiii, nepoții, copiii și nepoții vecinilor, colegilor ș.a.m.d.,

care veneau direct de pe băncile unor facultăți din ce în ce mai slabe din România, fără să știe să facă nimic în meseria lor.

Astăzi, în sistemul funcționării avem așadar o categorie de funcționari obedienți, de profesionalizați, aflați la vârsta pensionării; o categorie de funcționari promovați pe criterii politice după 1990; o categorie prin care așa-zisele elite din primele două categorii, fără vreun criteriu, și-au angajat în instituții rudele, prietenii, copiii și tot așa.

Din păcate, după 1989 statul român nu s-a preocupat de formarea oamenilor prin pregătire în instituții prestigioase din exterior, care să ne racordeze la mecanismele general acceptate în UE, respectiv la fluxurile de idei novatoare. Aproape toți care au reușit, au ajuns în occident prin forțe proprii. Au existat anumite tentative de a ne pregăti o elită a funcționarilor publici în exterior, însă ele au eșuat din cauza sistemului de aici, a lipsei reale de preocupare. Spectaculos este modelul celebrei burse a Guvernului României, care a dat la un moment dat niște bani tinerilor studioși cu capacități deosebite. Statul trebuia să le plătească studiile de afară, iar ei să se întoarcă și să lucreze câțiva ani în instituțiile statului român. S-a ajuns însă la situații absurde. Unii dintre ei nu au putut fi integrați în instituțiile românești pentru că studiile lor de afară nu sunt recunoscute în România. Sau dacă au fost integrați, au primit niște salarii de mizerie. Celor mai mulți dintre ei li se refuză încă angajarea, din lipsă de locuri. Aceasta nu ar fi o problemă, însă ei se pot angaja în altă parte decât în serviciul public, doar dacă despăgubesc statul pentru plata studiilor. Ori acești oameni au zis: „Ok, dacă statul român îmi plătește studiile, eu vin și lucrez pentru statul român”. Asta era deal-ul. Acum pentru aceste câteva sute de tineri români cu mare potențial, se-ntâmplă ceva chiar absurd și jenant, pentru că ei sunt, conform legii, datori să lucreze pentru statul român, statul român nu-i angajează, pentru că până anul trecut ba le spunea că nu sunt locuri, ba îi puneă să dea un test absurd de compatibilitate între ce au învățat ei afară și ce e în România, ba îi purta cu vorba, iar de anul trecut s-au blocat angajările... Iar cei câțiva angajați deja sunt zburați azi din posturi, conform criteriilor de vechime sau celor legate de eventuali copii aflați în întreținere! Și toate astea se-ntâmplă în timp ce structura de stat este populată de „rudele” nepregătite, de amantele ce nu vin pe la birou, de structurile locale de partid, iar acești tineri nici măcar nu se pot angaja în altă parte, pentru

că trebuie să returneze banii de studii statului român.

Pe scurt, statul român a ajuns atât de defect, de dezarticulat, încât și atunci când încearcă să facă ceva bun, iese tot, să mă scuzați, un rahat...

La așa tablou, vreo speranță de primenire? Cred că nu.

Elitele sistemelor de control ale statului

Statul român al ultimilor aproape 70 de ani, a fost construit împotriva cetățenilor săi, nu în slujba lor. Designul aparatului de stat poate fi comparat cu un „Gardian” care păzește puterea, nu care păzește cetățenii și nici democrația. Dacă acceptați paradigma „ospiciului” pe care v-o propun atunci când vorbim despre România, de controlul puterii asupra unor cetățeni-pacienți, înseamnă să acceptați în continuare că, în democrația pe care credem c-o trăim, treburile ar putea să fie controlate și de către cei care nu dețin puterea, adică de cetățenii-pacienți. Ori câtă vreme vorbim de ospiciu, aceasta înseamnă ca doctorii ar accepta ca puterea lor să fie controlată de către pacienți, doar pentru că pacienții sunt mai mulți, și-ar avea majoritatea democratică. Ori noi știm bine că „doctorii” au avut grijă tot timpul să nu descentralizeze controlul puterii, și câtă vreme gândești în paradigma ospiciului (așa cum ei gândesc!), pare și logic. Și poate că trebuie să susțin din nou că, în primul rând, această analogie cu ospiciul nu este doar viziunea mea asupra tabloului general din România, este chiar abordarea puterii față de supușii ei, cetățenii români. Iar acest lucru a fost un tip de obstacol mental pentru toți cei care au deținut vreodată puterea în România.

Acest obstacol de abordare, obișnuința de a-ți privi cetățenii ca pe niște pacienți buni doar de hrănit și obligatoriu de tratat, devine acum foarte vizibil, odată cu criza de sistem instalată și cu lipsa evidentă de soluții. Ca să poți să ai soluții, ca să poată să fie un „teren fertil” pentru soluții, trebuie să faci ceea ce se cuvine pentru ca pământul să fie bine hrănit, semințele să fie puse, straturile îngrijite la rândul lor. Adică pacienții să devină cetățeni cu drepturi, care să poată genera idei bune de folosit statului român. Nimeni din Sistem, niciun „doctor” sau „grădinar”, nu a avut o asemenea preocupare pentru că nimeni nu voia „plante proaspete în grădină”. Dimpotrivă. S-a acționat intens pentru distrugerea „grădinii”. De aici și marea grijă asupra felului în care sunt finanțate organizațiile neguvernamentale, diversele proiecte care își asumă idei noi. Astăzi știm că ONG-urile, de unde

puteau veni ceva idei, sunt în starea ce-am sugerat-o la capitolul dedicat societății civile, în plus monitorizate atent de SRI, fiind și infiltrate corespunzător. Cercetarea românească a fost și ea practic desființată după 1989, cu domeniile de cercetare de vârf, cu amprenta românească, unde puteam să mai realizăm câte ceva. Au fost neglijate, distruse și controlate toate instituțiile și personalitățile ce mai puteau oferi României idei proaspete, credibilitate pentru un viitor statut de țară emergentă. Pentru că o zonă de urgență se hrănește inclusiv cu ideile unor asemenea laboratoare care pot să elaboreze idei valoroase pentru societate și care pot să te racordeze cel mai ușor la un flux de idei exterior. S-a dorit distrugerea lor, instinctual sau calculat, tocmai pentru a nu se crea centre de putere noi.

Rolul instituțiilor de control ale statului, atrase ciclic sub umbrela câte unui partid aflat la putere, a fost în mod clar de a proteja mai mult statul și partidul decât pe cetățeni. În comunism, aveai nevoie de apartenență la partid sau la Securitate pentru a accede la funcții de tipul acesta, iar mecanismul s-a perpetuat și după. În loc să asistăm la depolitizări am asistat la politizări și mai accentuate; partidele nu doar că nu au încercat să depolitizeze aceste domenii, dar au încercat să-și atragă cadre de acolo. Partidele și-au construit politici întregi de *head-hunting* pentru atragere de vârfuri ale instituțiilor de control, într-o înțelegere de protecție reciprocă.

Cu ocazia bursei de studii pe care am avut-o în SUA, în două reprize de câteva luni în decurs de un an, am văzut și analizat un lucru surprinzător pentru mine la început: pe lângă faptul că multe funcții din justiție sau poliție erau alese și nu numite (cum era în Europa occidentală), relaționarea în interiorul puterii, centrale, regionale sau locale, nu era una de natură ierarhică. La prima vedere, oricine se putea opune unei puteri dotate, cel puțin simbolic, cu o „putere mai mare”, într-un fel, părea că „spionajul reciproc” dintre diferitele componente ale sistemului american, dublat de posibilitățile de acțiune conform legii, ar putea degenera în orice moment într-o bătaie generalizată. După îndelungi discuții, unele la limita bunului-simț, am dedus ceea ce poate puținii americani obișnuiți percep: la ei sistemul a fost creat intenționat de așa manieră, plecând de la premisa că omul, mai ales șef fiind, este supus greșelii. Prin acest mecanism prin care practic se pun în conflict puterile de la diferite niveluri, se reușește ceea ce cetățeanul de rând n-ar reuși: control! Iar americanului de

rând i se dă satisfacție, cu ocazia alegerilor așa-zis „primare”, unde aceștia au dreptul să aleagă candidații partidelor. Lucru care nu se întâmplă la noi, unde controlul acesta este inexistent, pentru că relația este una de dependență între cel numit și cel care numește. Iar cetățeanul este practic exclus din asta, pentru că relația de dependență amintită nu funcționează în interesul său. Îi rămâne doar să-ncerce relații de „colaborare directă” cu reprezentanții instituțiilor de control, care nu l-ar mai „încăleca”, doar pentru plata prețului corect.

Premeditarea eșecului – constantă a acțiunii tuturor elitelor

Vedem, din analiza de mai sus, în mod clar incompletă, subiectivă, dar sunt convins că totuși, utilă pentru cei interesați, cât de mare este premeditarea și conservatorismul (menținut nu doar ca instinct, dar și ca strategie pregândită) tuturor elitelor din societate. Iluzia cu care poate ați fi dorit să vă amăgiți, precum că unele lucruri se nimeresc, că ar exista coincidențe nefericite, la acest nivel nu se susține. Elitele noastre de azi nu reformează societatea, nu doar din neștiință, ce-ar fi scuzaibil, dar mai ales din premeditare. Iar aici vreau să dau un exemplu concret de efect dezastruos al unei premeditări gândite nu ca act de conservare a unei situații vechi, ci chiar ca act de schimbare. Este un act de premeditare pozitivă, intersectat cu o premeditare negativă a Sistemului (cea împotriva căreia lupt, fără succes, de când am intrat în viața jhiblică).

Iată, așadar, care este exemplul. Lăsând la o parte problemele personale între mine și Adrian Năstase, faptul că vedeam „hidra”, „caracatița lacomă” din spatele glumițelor lui Adrian Năstase, m-a obligat într-un fel în 2004 să mă fixez împotriva sa, după ce demisionasem în iulie 2003 din partidul său. Este puțin ciudat și ușor necredibil să vorbești despre lucruri nepublice, greu verificabile, dar mizez pe încrederea celor care măcar bănuiesc într-un fel despre ce este vorba. Eu simțeam că există acea caracatiță, parte din tentacule încercau practic să mă atingă și să mă „sugrume” în fiecare zi. De fapt cea mai importantă parte a motivației demisiei mele, s-a datorat conștiinței faptului că inclusiv lupta mea de reformare a PSD, motiv pentru care am acceptat funcția de secretar general, intrând în coliziune cu interesele acelei caracatițe, nu va mai avea vreo șansă. Premeditarea mea pozitivă, despre care vorbeam, a fost să găsim un jucător valabil în 2004, care să fie în stare să-l împiedice pe Adrian Năstase să ajungă președintele României, pentru că odată cu el

se-nscăuna și „caracatița”. Din nefericire, singurul jucător care ni se oferise (tot de către Sistem!) în 2004 era Stolojan, drept candidat al Alianței D.A., pe care, din poziția mea de șef al campaniei electorale a PD, am refuzat să-l consiliesc pentru prezidențiale. Cunoșteam trecutul lui Stolojan (cel de care publicul habar nu are, de lup îmbrăcat în multe blănuri de oaie), și am făcut în consecință o distincție clară în august 2004, după alegerile locale, în care eu am spus că accept doar coordonarea campaniei la parlamentare a Alianței D.A., în condițiile în care candidatul la președinție va fi Stolojan. Și împreună cu Gheorghe Flutur și cu Călin Tăriceanu, care era purtător de cuvânt al Alianței PNL-PD, am început campania de parlamentare.

Deci pentru mine, Stolojan era o mare problemă, iar singura altă variantă în 2004 era Băsescu. Pe care nu pot să-l acuz astăzi că a premeditat atunci, nici candidatura, cu atât mai puțin dezastruoasa administrare a României. Pot să vorbesc însă despre faptul că discuții de schimbare a candidatului au existat între mine și Băsescu, încă din primăvara lui 2004, dar niciodată n-a rezonat la ele. Se uita doar foarte atent la mine și nu-mi răspundea nimic. Mai nimic, ca să fiu și mai precis. Îi explicam că nu e corespunzător Stolojan și niciodată n-o să poată să fie un bun președinte, nici măcar să-l bată pe Năstase nu putea. Deci aici, premeditarea a fost mea, în sensul de a încuraja candidatura lui Băsescu, și în condițiile date, și azi o consider o premeditare pozitivă.

Ulterior, premeditarea mea a contribuit la un act de schimbare. Iar conform atmosferei din decembrie 2004, și chiar a spiritului de care era animat atunci Băsescu, era evident că schimbarea pozitivă poate continua. Doar că aici m-am ciocnit cu cealaltă premeditare despre care vorbeam, mult mai puternică, cea ultraconservatoare, din partea Sistemului. Sistem care l-a acaparat rapid pe Băsescu și l-a făcut (s-au l-a forțat??!) să aleagă drumul greșit pe care merge azi...

Multe s-ar mai putea spune despre acele prime 2 luni ale mandatului Traian Băsescu, cu relevanță nu doar în politica internă, dar mai ales în politica internațională a României, dar cred că este inutil, și-n afară de zgândărirea unor orgolii, sau cel mult regrete, n-aș obține mai mult. Istoria acelor momente e scrisă deja, de către cei ce și-au însușit acest drept...

Vinovăția „pacienților” față de ceea ce li se întâmplă. Lipsa civismului

Vorbeam la un moment despre reflexul pavlovian al neasumării răspunderii la români, generat în comunism. Cred că în aceeași termeni putem vorbi despre lipsa unui reflex necesar la români, decimat în aceeași perioadă: lipsa activismului, a civismului. Atunci, respectarea necondiționată a autorității partidului, respectiv neasumarea de răspundere, analizată mai devreme în carte, erau însemnele unui cetățean model. Nu prea făceai nimic de capul tău, nu aveai inițiativă decât între cei 4 pereți ai locuinței, și aici cu limite, pentru că-n acele vremuri circula și vorba „și pereții au urechi!”

De aici vine și mare parte din comportamentul de acum al românilor. Când au de rezolvat o problemă, nu încearcă singuri, ci se duc la șef, cer sprijinul „autorității superioare”, pentru împărțirea răspunderii în caz de eșec, pentru că asta a fost iiii mecanism implantat de-atunci, iar acum, devenind anacronic perioadei, poate fi condamnat ca lipsă de activism. Atunci lipsa de activism era respectată, chiar recompensată prin venirea autorității la cei care o solicitau, laudarea celor care o solicitau, atragerea lor în sistem. Aceștia erau oameni de încredere, „oamenii care întreabă”, erau oamenii pe care întotdeauna te puteai baza în calitate de șef, erau niște oameni care puteau fi dați ca exemplu pentru ceilalți. Rezolvarea problemelor se făcea deci prin apelul la autorități, nu prin coagularea comunității să-și rezolve singură problemele. Ceea ce înseamnă civism zero.

Ceea ce în altă parte a fost destul de simplu de coagulat în '89, în Ungaria, Cehia, nu mai vorbim Polonia, la noi nu s-a putut coagula. O frondă în fața exceselor ceaușistului, care nu trebuia să fie neapărat chiar de la-nceput o forță A de natură să dea jos puterea. Să luăm exemplul revoltei de la Brașov din 1987, pe care nu am în niciun caz intenția de a o bagateliza, dar trebuie să remarc un lucru. Evenimentul de atunci, pe care-l tot comemorăm fără să ajungem la esență, este chiar una dintre dovezile clare că n-au existat în societatea românească gemeni mai profunzi de civism. Prin ce a continuat atunci acea revoltă? Prin nimic. Iar continuarea prin nimic a celui 1987, este dovada limpede a lipsei de civism.

Faptul că se spune tot timpul în România că Sistemul era atât de opresiv, încât nu puteai face chiar nimic, este fals și greșit, de fapt o scuză jalnică a celor ce se simt atacabili peste vremuri. Cu cât Sistemul este mai opresiv, dacă ai spirit, găsești porțițe, te „răstignești” în vreun

fel, faci ceva contra, cât de mic, nu înghiți la nesfârșit. Reflexul de grup, la noi, era unul tocmai dimpotrivă, ne răsuna în urechi doar „*capul plecat sabia nu-l taie!*”. Chestia asta cu „capul plecat sabia nu-l taie”, o înțelepciune tâmpă, de impotenți ce au mare imaginație în a-și găsi scuze prin pilde, plus șmechereala și descurcăreala asta de fiecare moment, turnătoria colectivă pe care o practicam cu multă convingere, multe altele, sunt niște lucruri despre care nu ne face plăcere să vorbim, dar astea caracterizează din nefericire, în primul rând, un „spirit al românilor”.

„Mămăliga” românească n-a explodat de fapt niciodată. Ea n-a explodat nici în 1989, deși era folosită aceasta figură de stil. Ne-a plăcut să ne mințim că mămăliga a explodat, ne mai dădea din curajul pe care nu-l prea aveam ca națiune. Vă amintesc experiența mea personală, pe care am povestit-o în prima mea carte, legată de Consiliul Frontului Salvării Naționale de la Câmpia Turzii. Atunci, eu eram pe stradă și făceam fel de fel de lucruri până când mi-am dat brusc seama, văzând fețele celor de la masa „prezidiului”, că noul FSN este Partidul Comunist de fapt, cu nivelul doi sau trei. Este un exemplu minor, care pe mine m-a afectat însă, și poate și pe ceilalți ce gândesc ca mine, arătându-ne din start zădărnicia eforturilor noastre. În România post '89, oamenii care au simțit nevoia să se revolte individual, firesc, au fost iute marginalizați. Lipsa de solidaritate a celor din jurul lor care, eventual, îi și exploatau informativ pe cei care aveau curaj, este fapt dovedit în societatea românească. Adică unul stătea pe lângă tine, te susținea tot timpul, te ațâța din când în când „băgându-ți bățul prin gard” legat de problemele societății, iar la nevoie te părăsea brusc, neuitând să se desolidarizeze cu mânie.

Lipsa de solidaritate și de civism din societatea românească are drept consecință directă lipsa de discernământ politic, de responsabilitate mai ales. Ne întrebăm de multe ori de ce ies la alegeri tot aceiași, sau oricum ceva similar lor? Pentru că nu am făcut, sau societatea per ansamblu nu a făcut nimic care să le arate că, dacă vor să mai fie aleși, atunci trebuie să se schimbe. Iar disperarea unora dintre noi a ajuns astăzi la stadiul de isterie, și pentru că majoritatea românilor nici măcar nu lasă impresia că și-ar dori schimbare de fond, tocmai pentru că nu face nimic în acest sens. Absenteismul de la vot, pe care-l clamează unii naivi, și-l pun ca insignă, este o atitudine pasivă, care nu îi afectează cu nimic pe politicieni, căci politicienii judecă în

procente. Dacă nu ai atitudine civică, cum vrei să ai discernământ politic? În baza a ce? Fiecare trebuie să avem atitudine civică, pentru ceva, pentru un scop, și atunci discernământul politic după care plângem atâta va veni de la sine.

Lecția mea personală, cea mai amară, este chiar legată de lipsa de civism. Faptul că eu n-am făcut parte niciodată dintr-o structură civică puternică, unde se pot discuta în „civil” opțiunile complicate pe care le-am avut de luat în cariera mea politică, asta e un fapt pe care l-am resimțit. Dar nu aveam unde să mă înscriu, că m-aș fi înscris, după cum am menționat mai devreme în carte. Am încercat totuși să creez eu o organizație, Asociația pentru Promovarea Tinerilor, APT, distrusă de PSD, mai precis de Adrian Năstase, prin intermediul unor executanți penibili, dintre care vreau să mi-l amintesc acum doar pe Victor Ponta (pe care îl invitaseam tot eu în asociație, ca membru de vază!). Printre membri asociației erau vârfurile tinere cele mai importante din managementul momentului, economic sau politic, iar speranța mea era că vom putea genera un cerc special de dezbateri, la un nivel superior, cu programe pentru vârfurile new generation. Aveam fete și băieți toți în jur de 30 de ani, din politică îi introdusesem pe PEnta și pe Boureanu la un moment dat, Mihaela Nicola, Peter Imre, Elan Schwartzenberg, Dinu Pescariu, Khalil Chahine, încă câțiva oameni la fel de remarcabili din zona afacerilor. Pe scurt doream să creez în același timp o instanță destul de autoritară chiar în fața mea, din oameni care au un spirit greu de convins sau cu averi de zeci de milioane de euro, sau cu firme cu mii de angajați, sau cu o poziție cel puțin echivalentă cu a mea, lucruri care să asigure pe toți membrii de echilibrul demersului meu. N-a mers, sau n-a mers cum ar fi trebuit, deși am făcut multe lucruri în premieră în România, și sunt ceva tineri de mare succes azi care-și datorează parte a succesului acelui APT. Dovada că n-a mers este modul extrem de facil prin care Adrian Năstase a reușit să desființeze asociația, după plecarea mea din PSD, temându-se în paranoia lui de vreo construcție politică în perspectiva lui 2004. Asta este lucrul pentru care nu o să-l iert pe Năstase, din punct de vedere personal, și nici nu poate avea vreo scuză. Eu căutam de fapt prin acea asociație un spirit civic reglator, atât pentru mine cât și pentru ceilalți membri, colegii mei de generație, pentru că aveam nevoie cu toții, resimțeam lipsa la așa ceva.

Nu-mi plâng de milă și nici nu-mi caut scuze, nu e genul meu,

Însă dacă de acel spirit civic reglator la care făceam referire mai sus, aş fi beneficiat măcar în 2004, când eram strategul campaniei lui Băsescu, poate reuşeam să preîntâmpin nişte paşi greşiţi din administrarea puterii, de după cucerirea ei, şi în mod clar nu câştigam doar eu, sunt convins că altfel ar fi evoluat mai ales grupurile de politicieni tineri care se strânseseră atunci prin Alianţă. Dar eu am ajuns mereu singur în vâltorile luptelor politice interne din partide (scenele celebre din filme, când pornesc mai mulţi la luptă, dar când începe bătaia rămâne doar iniţiatorul!), iar un om singur este lipsit de fapt de putere în viaţa publică, mai ales pentru că este pradă şi capriciilor personale.

După vreo 6 ani, deşi mulţi cunoscuţi mă acuză de asta, sunt conştient de faptul că nu o lipsă de tact a mea în relaţia cu noul preşedinte, ci în mod evident o supradozare a orgoliului personal în relaţia cu Băsescu a condus la demisia mea din PD, de după câştigarea alegerilor. Explicabilă până la un punct prin faptul că eu consideram că am dat mult prea mult în campania din 2004, pentru potenţialele umilinţe la care urma să fiu supus, de o organizaţie politică, PD, despre care nici nu vreau să vorbesc măcar. Cert este că atmosfera în jurul meu devenise atât de greţoasă, nu numai la nivelul neopotentaţilor din partid (care în 2004 erau doar în poziţii de supunere şi execuţie în relaţia cu echipa Adrian Năstase!), dar şi la nivelul nou veniţilor din societatea civilă. Nu era mai nimic şi nimeni de care să te agheţi pentru vreun proiect de construcţie, dezvoltare sau reformă, aşa că în mod logic, prezenţa unuia ca mine devenise inutilă. Am crezut spre exemplu în Coaliţia pentru un Parlament Curat. V-am expus deja faptul că eu am fost cel care a iniţiat discuţiile cu echipa din care făcea parte Alina Mungiu, chiar şi Renate Weber, Monica Macovei, să nu vă închipuiţi că Bлага, Videanu sau Stolojan ar fi avut acest rol în 2004, ei erau în categoria „lustrabililor”. Îmi amintesc de tensiunile iscate apropo de aplicarea criteriilor Coaliţiei, în final trebuind să fie forţate organizaţiile de partid, PD şi PNL, pentru acceptarea criteriilor. Iar aici Băsescu a fost consecvent şi decis, ceea ce mi-a dat mie atunci o mare speranţă pentru viitor. Îmi amintesc că acele criterii l-au scos pe unul ca şi Cataramă de pe liste, de exemplu, dar şi pe mulţi alţi pătaţi, care erau liniştiţi, îşi plătiseră partea şi aşteptau să ajungă parlamentari, iar cu această ocazie aş sublinia eficienţa acţiunii, una dintre puţinele duse la capăt între politic şi societatea civilă. Din acel motiv îmi şi puneam mari speranţe de asemenea şi-n „civişti”, ca viitori parteneri

de proiecte de reformă, numai că înghesuiala lor pentru posturi în administrație, i-a etichetat definitiv ca pe o structură de sinecuriști. Nu vorbesc despre toți, și îi rog să mă ierte cei care nu au avut această atitudine, dar cei mai mulți asta au făcut. Iar dacă vă uitați bine, îi vedeți pe foștii „civilisti” azi în funcții publice, huzurind pe indemnizații maxime, de partea celui care a câștigat. Unde sunt proiectele lor de reformă, pentru că pe cele de cucerire a puterii în partid le observă toată lumea? Înseamnă asta că civismul lor era mimat, purtat ca o „îmbrăcămintă” necesară pentru a-i putea aduce la masa politicianilor, de unde să plece cu niște funcții în buzunar? Se pare că da...

Instinctele greșite, perpetuate și după 1989

Una din notele importante ale acestei cărți este legată de bolile de grup pe care nu ni le-am asumat, neînțelegând astfel că ar trebui să facem eforturi să ne schimbăm viața. Ca România să fi avut șansa să se schimbe în bine după 1989, trebuia ca mai întâi românii să se schimbe în bine. Pentru asta, oamenii trebuiau să se-ncăpățâneze să își creeze condiții de „mai bine”, nu din punct de vedere material, ci mai ales al calității vieții. Asta însemna proiecte de calitate în viața personală, planuri de evoluție de grup sau naționale, coordonate de oameni de calitate, ce-ar fi avut ca rezultată directă o racordare a României la diferite fluxuri economice profitabile, respectiv de idei novatoare. Tot ceea ce s-a întâmplat a fost însă pe dos. Iar azi avem o Românie, pe care o merităm!

S-a ajuns să se vorbească astăzi tot mai mult despre faptul că oamenii politici erau mai capabili până în 1989, comparați cu membrii clasei politice de astăzi, iar sondajele confirmă acest fapt în mod zdrobitor. Nici eu nu am îndoieli că aparatul de stat funcționa mult mai bine decât funcționează actualul aparat de stat, care nu face decât să fagociteze tot corpul bugetului. Și revin, cum să se schimbe România în bine dacă oamenii nu s-au schimbat în bine, pentru că n-au trăit mai bine (vă reamintesc forța mesajului bășescian din 2004, „să trăiți bine!”), nu era deloc întâmplător, era așteptarea instinctuală a tuturor românilor)? Noi astăzi nu trăim mai bine, iar asta înseamnă în mod logic că ne modificăm în mai rău și consecutiv, că România se va schimba în mai rău. Calitatea vieții la noi s-a depreciat foarte mult, de la calitatea dezbaterii publice până la calitatea comportamentului românilor, individual sau de grup. Și dacă toate astea involuează, este

evident că în România nu este posibilă nicio reformă care să ducă la schimbarea mentalului colectiv în ceva mai de calitate. O concluzie nedorită, dar susținută de tot ceea ce se-ntâmplă în jurul nostru. Orice altă concluzie pozitivă, n-ar putea fi forțată și expusă decât de niscăiva politicieni care ar vrea să ne mai păcălească încă o dată!

Legat de instinctele greșite dinainte de 1989, dacă fac acum o analiză succintă despre cum gândeam la începutul anilor '90, cred că inclusiv mintea mea era „defectă”. A trebuit să trec prin toate experiențele revelatoare din afaceri, presă, politică, campanii electorale, ca să-mi pot analiza lucid naivitățile și să-mi temperez instinctele greșite. Și mă gândesc mereu cu compasiune chiar la majoritatea românilor, care n-a beneficiat nici de experiențele mele, nici de accesul meu privilegiat la informație, cum ar putea să-și autoregleze comportamentul în lipsa unor informații esențiale? Cum să te orientezi când „ceața” e atât de deasă? De altfel, din acest sentiment declarat acum, a demarat și proiectul acestei cărți.

Am vorbit anterior despre lipsa de reacție a sindicatelor față de marile tunuri post '89, ca urmare a complicităților avute cu politicieni sau cu potenți oameni de afaceri ce aveau scopuri comune cu politicienii. Vreau să vorbesc însă și despre acea naivitate (soră cu prostia!) a românilor, combinată cu cruzimea Sistemului, prin care au permis ca regimul de complicități să fi fost mult mai complex, tot ca o consecință a perpetuării instinctelor greșit dobândite. Iar aici vreau să readuc pe tapet, Caritas, Safi, FNI. Trebuie să-nțelegeți, sau să mă credeți pe cuvânt, că Sistemul trebuia să se alimenteze cu bani nefiscalizați, pentru toate proiectele neoficiale, iar acestea sunt nu numai cele mai numeroase, dar și cele mai costisitoare. În consecință, aveau nevoie de mulți bani și, neputând să ia credite (sic!), s-au orientat către banii populației, și astfel, de cel puțin trei ori la rând, în forme echivalente, ușor evolute în funcție de evoluția românilor în timpul celor 10 ani în care s-au desfășurat experimentele astea, s-au născut Caritas, Safi, FNI. Nimeni din instituțiile de stat, celebrele elite financiar-bancare, nu a reacționat să-i pună în gardă pe români să le spună simplu: „J3 ăi fraților, Caritasul ăsta înmulțește banii de opt ori, la un anumit pas se oprește. Aveți grijă!”. Deci premeditarea devine evidentă. Iar aici, vă povestesc o întâmplare personală. În prima apariție tv a celebrului Ioan Stoica de la Caritas, prin '91 – 92, eu am fost invitat întâmplător la emisiune în calitate mea de șef al

studenților de la Facultatea de fizică din Cluj. Duplex, Mihai Tatulici de la București, Gelu Cârlig, care era șeful televiziunii din Cluj, invitați: un tip care fuma ostentativ Carpați fără filtru, Ioan Stoica, șeful Asociației

Nevăzătorilor, nu mai rețin numele, subsemnatul. Ne chemaseră acolo să vorbim despre România, cică! Era prima mea apariție televizată, eram cu ceva plete, cu ceva barbă, geacă de blugi, cum era spiritul vremii, mă simțeam ca un elefant printre porțelanuri. Ne-au chemat să vorbim despre România, dar noi trebuia să vorbim de fapt despre Stoica, după cum m-am prins eu repede. Caritasul începuse de puține zile sau săptămâni la Cluj și atunci se pornise de fapt să i se facă imagine publică în România, de către jurnaliști (Tatulici), lideri politici (Funar), și chiar reprezentanți ai instituțiilor de stat sau de ordine publică (știu ei care!). Și la un moment dat în timpul emisiunii, acest Stoica s-a apucat să se laude, că deține el nu știu ce formulă matematică, magică și secretă prin care înmulțește banii de opt ori. Eu eram fizician, în consecință matematica „era cu mine”, în niciun caz cu el, un tip despre care aflatam în emisiune că nu are nici măcar studii superioare, și în consecință m-am dat la el: *„Dom-le, tu vrei să ne prostești? Nu poți să înmulțești banii fără să faci nimic, fără să investești, atâta știu și eu. Și ce formulă matematică e asta? Banii nu ascultă de formule matematice”*. Conform spiritului postrevoluționar, m-așteptam cel puțin să fiu confirmat, când colo, am fost redus la tăcere rapid, chiar de „marele” Tatulici, despre care mi-am dat seama că era „parte din proiect”. Desigur, pentru ca emisiunea să fie credibilă, trebuia să se audă și vocea de front a unui student, dar de fapt, trebuia să-l facă mare pe unul ca Ioan Stoica, pentru ca românii să vină să-și piardă economiile la Caritas, în favoarea Sistemului, sau a oamenilor recomandați, gen politicieni. Cât de naivi, ca să nu spun proști, au fost românii ca să meargă de trei ori la rând și la tăiere, incluzând aici și Safi și FNI, ca să nu mai vorbesc de alte sisteme de tunuri, și cât de crude au fost instituțiile statului și cât de nesimțite „elitele finanțelor”, care i-au lăsat pe români să fie „greblați” de economiile pe care le făcuseră în comunism? Au fost ultimele lor economii, pentru că în postcomunism n-au mai reușit decât să se îndatoreze, pierzându-și independența financiară. Iar reflexul românilor, de a nu pune la-ndoială demersurile girate de stat, cum au fost învățați, s-a dovedit a le fi fatal.

Pentru că cel puțin la etapa numită FNI, foamea mare de bani i-a

făcut să ordone și CEC-ului să intre în joc, pentru a garanta. La Safi se mizase doar pe noutate, fiind o mare diferență față de Caritas, pentru că era un sistem care funcționa și în altă parte, în lumea civilizată. Diferența fundamentală în cazul FNI însă a fost aducerea CEC-ului în combinație care a recredibilizat un sistem de economisire gen fonduri mutuale, ajutând Sistemul să mai dea al treilea tun financiar. Iar aici să nu-mi teoretizeze nimeni „marea influență” a lui Vântu, sau Vlas, în a impune decizia CEC. Cunoscut bine mersul treburilor și personajele, pentru ca să nu-mi fie clar că era nevoie de aprobare de la multe instanțe ale statului român, pentru ca CEC-ul să gireze FNI. Dovada parțială poate fi și lista celor care și-au ridicat banii cu prioritate, unde o să găsiți numele celor mai influenți oameni politici nu doar ai vremii, dar și ai prezentului!

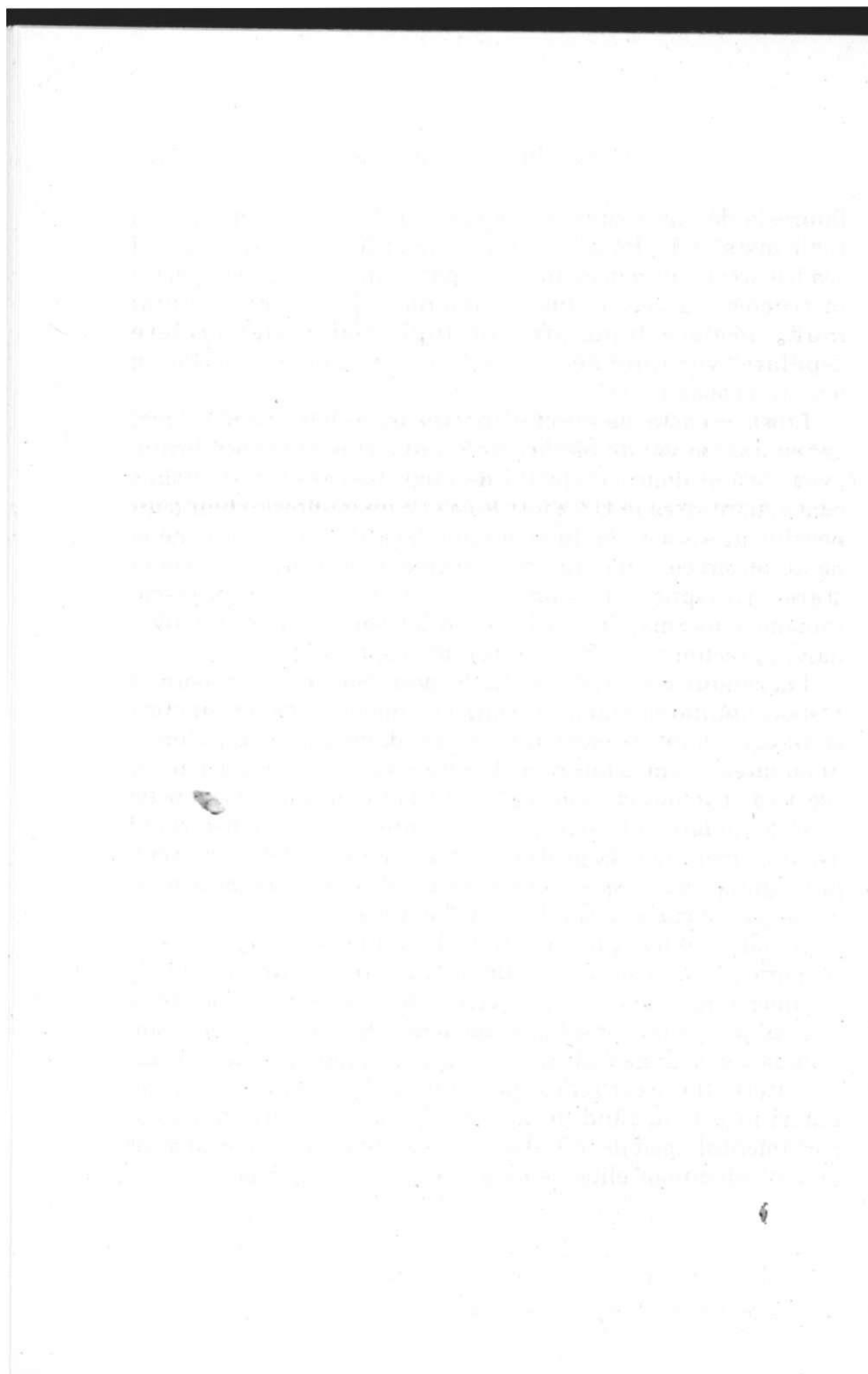
Totuși, ce înseamnă asta până la urmă? Faptul că oamenii care și-au pierdut economiile de-o viață au avut totuși o reacție palidă. Înseamnă, din nou, că noi nu dorim să ne asumăm răspunderea nici măcar pentru banii pe care i-am economisit! Nu avem simțul proprietății, nici al banului care ne aparține. Altfel, trebuia să fie revoluție pe stradă, considerând că sunt sute de mii de oameni care au fost deposezați de bani de sistemul Caritas, apoi SAFI și FNI. În loc de asta, culmea, s-au câștigat alegeri cu promisiunea că se vor da banii înapoi! Iar românii au plecat liniștiți acasă, în loc să rămână în stradă pentru banii pe care i-au pierdut. Și amărății câștigaseră banii ăia cu sudoarea frunții. În momentul în care se fac astfel de adevărate experimente dure, într-o atmosferă de ospiciu cum e în România, și românii rezistă la ea, concluzia clară este că românii rezistă la orice! Și ăsta este de fapt răspunsul cinic pe care și l-au dat cei din zona puterii, râsuflând ușurați la gândul că nu trebuie să dea socoteală, în cazul ăsta. Toți se bucura de faptul că românii înghit tot, de la furturi mari până la scăderi de salarii, până la o viață foarte proastă, la limita suportabilului. Cei care n-au fost în stare să înghită, au plecat din țară. Iar consecința acestei „fugi a creierelor” din ultimii 20 de ani, o s-o constatăm foarte repede cu toții, accentuând impresia de viitor sumbru, pe care eu îl văd însă în termeni reali instalat în România. Iar standardul cotidian, care va scădea accelerat în următorii trei-patru ani, va crește impactul în economie a acestei fugi a creierelor. Consecință: și mai multe creiere luminate vor fugi, mai multe creiere „spălate” vor rămâne. Sumbru, descurajator, dar posibil, cu o mare

probabilitate!

Lipsa aceasta de reacție în fața exceselor statului, mai generează un val de plecări, pe cel al forței de muncă brută, pentru că al doilea mare val de migrație care a fost permis odată cu intrarea în UE a fost al celor care muncesc, chiar dacă necalificat, recâștigându-și oricum demnitatea. Practic, nouă ne-au plecat cele mai dinamice segmente din societate, cei în stare și dispuși să gândească, respectiv să muncească, rămânând aici majoritar asistații social, beneficiarii sistemului, naivii, precum și o sumă redusă de-ncăpățânați.

La rândul lor, cred că elitele post '89 nu și-au asumat responsabilitatea mai ales pentru că majoritatea lor au dorit și au considerat că elementul lor fundamental este puterea. Și-au înțeles în mod fals rolul de elite, crezând că recunoașterea acestuia ar trebui să fie însoțită de un statut de putere, o funcție ce să le confere putere politică, cea care poate să le dea rapid avantaje materiale. În mod evident, și-au înțeles deformat rolul, prestigiul profesional sau opera originală ce era obligatoriu să le-nsoțească cariera, fiind „sărite” din agenda lor.

Și asta are legătură tot cu boala din perioada comunistă, cu perioada de ospiciu comunist, în care singura formă de recunoaștere – de orice fel – venea dintr-un singur loc, de la centrul politic responsabil de domeniu. Recunoașterea profesională venea în mod absurd, exclusiv pe filieră politică, girată de putere. Iar acest reflex moștenit, de legitimare a propriei puteri în primul rând în fața politicului, a determinat comportamentul lipsit de inițiativă, consistență și proiecte, al mult prea obediențelor elite, ce ne-au dezamăgit pe rând.

Capitolul V

CEI 4 ESCU

România este condamnată parcă, neputând ieși în ultimii aproape 50 de ani de sub blestemul lui „Eseu”. Am putea crede oricum că este o coincidență, dacă n-ar fi ajuns să fie aproape un sindrom. Nu avem doar realități sociologice constatate aici, ci și vinovății concrete ale liderilor ESCU, ce-i fac nu numai buni de izolat, dar mai ales de deferit unei justiții corecte. Ceauș ESCU („inventatorul” funcției de președinte), IliESCU, Constantin ESCU și BășESCU. Fiecare, în parte, a avut șansa de a opera schimbările spre ceva mai bun. Fiecare a eșuat, doar unul ne-a comunicat că există un Sistem ce l-a blocat și l-a învins, respectiv Constantinescu. Eșecul lor personal, statutul actual de români mai degrabă detestați și prizonieri, este emblematic pentru întreaga societate. O analiză subiectivă ale unor fapte concrete ale fiecăruia dintre ei, ne poate ajuta să-nțelegem mai bine eșecul, premeditarea acestui eșec, starea de ospiciu care s-a instalat parcă definitiv.

Prin vara lui 2010, stând pe terasa unui restaurant portughez pe malul Atlanticului, priveam ușor distrat ecranul unui televizor setat pe BBC, și-am văzut ceva senzațional: o știre despre fostul președinte ceh Václav Havel în rol de regizor! Ce capacitate de reinventare, adaptată vremurilor și vârstei. Ce tip extraordinar! Ce spirit pozitiv și relaxat! Un asemenea președinte putea fi o binefacere pentru națiunea lui, și numai dacă singurul lucru pe care l-ar fi realizat ar fi fost „Puterea celor fără de putere”, salutar eseu și descătușantă metaforă! A avut însă și un popor și un mediu care să-nțeleagă mesajul, respectiv să-l potențeze la nivelul mentalului colectiv...

Spre comparație, cei 4ESCU și poporul român:

Ceaușescu – megaloman, cu educație precară și complexe insurmontabile

Ceaușescu a fost un mare râu pentru România, și cel mai vizibil de-nvinuit pentru necazurile câtorva generații de români. Înainte de a ajunge însă „dictator”, „tiran”, „paranoic”, Ceaușescu a fost considerat, și nu doar în România, un lider care p iimitea o mare schimbare. Am mai avut în carte destule referiri la „fiul iubit al poporului”, așa cum îi plăcea să fie alintat, o să punctez aici doar niște elemente ce leagă ceaușismul de vremurile de azi.

Paradoxal, singura perioadă în care a existat un oarecare timp pentru construcție și dezvoltare a fost o decadă din perioada

comunistă, anii '70 din mandatul lui Ceaușescu, când a existat o anumită liniște necesară, pentru că puterea în jurul lui Ceaușescu se stabilizase, lupta cu opoziția internă sau externă PCR nu mai exista, pentru că opoziție nu mai exista deloc. Și-ntr-adevăr s-a construit, dar mult și prost, s-au inițiat proiecte de dezvoltare națională, dar megalomanie și haotic.

Din alte puncte de vedere, primii ani din „domnia” de un sfert de veac a lui Ceaușescu, au fost o perioadă foarte interesantă. După stalinismul sălbatic, aplicat maselor de garnitura activiștilor de toate neamurile și temperamentele, anii la care mă refer au fost o nesperată perioadă de liberalizare, o perioadă în care spre exemplu, la București puteai să citești reviste străine, sigur, cu ceva zile sau săptămâni după apariția lor, dar citindu-le, puteai să fii conectat într-un fel. Știu că cei mai tineri zâmbesc azi, însă îi asigur că ăsta era atunci, în perioada comunistă, un lucru foarte rar și important. Cum la fel de exotic era posibilul consum de Pepsilola, care de prin 1980 a dispărut. Chiar dacă din punct de vedere economic, strategiile care s-au pus la punct în acea perioadă erau dacă nu cvasiutopice, probabil nonsensuri, iar strategiile de politică externă care s-au desenat atunci și pe care, culmea, Ceaușescu le-a urmat disciplinat aproape în toată cariera lui politică, au fost niște strategii care într-un mod total nemeritat totuși, au recomandat România ca partener privilegiat în jocurile de putere, regionale sau zonale. Pentru că doar acum, citind anumite documente oficiale ale perioadei, știm că legăturile și discuțiile pe care le realiza atunci Ceaușescu, ne-au implicat într-un joc de politică externă foarte sofisticat. Evident, nu era concepția lui, ci a celor din spatele puterii sale, care foloseau și interfețe politice gen Ion Gheorghe Maurer. Ceaușescu era însă un tip care s-a dovedit în stare să interpreteze bine o partitură.

Mai târziu puțin, Ceaușescu „îmbolnăvindându-se” de sindromul dictatorului necontrat, încercând să-și impună propriile strategii, și reușind, funcționarea țării s-a „gripat” treptat, până la nivelul gulagului în anii '80, adică de nesuportat. Pentru că ceaușismul a însemnat pentru români, un trai de groază, cu privațiuni azi incredibile, așa cum nimeni din lagărul socialist n-a trăit. Ușor, ușor, oamenii au realizat că ei erau puși să facă sacrificii pentru proiectele megalomanice și neproductive, izvorâte probabil dintr-o minte deja bolnavă, sau pentru traiul de huzur al nomenclaturii, și au ajuns să se revolte interior.

Pentru că clocotul de revoltă al românilor, în 1989, nu poate fi negat, chiar dacă el n-a fost expus public și lucrurile nu s-au petrecut la vârf așa cum ar fi fost normal.

Tipul acesta de a realiza târziu problemele, mereu prea târziu, și mă refer acum la „problema” Ceaușescu, ne-a caracterizat din păcate. Românii trăiesc încă dilema egalitarism versus libertate și nici loviturile dure din ultimii 20 de ani nu i-a hotărât pentru a avea o opțiune. Am făcut parte din generația de „pionieri” sau „uteciști” căreia nu i s-au mai impus lecturi obligatorii din Marx sau Lenin, comunismul nemaifiind în anii '80 o treabă obligatorie în România. Ceaușismul îi luase locul! Totuși, în timpul „dezbaterilor” din spatele liceului, chiulind de la anumite ore și demonstrându-ne astfel nouă înșine un fel de frondă față de sistem, „bărbosul” – cum îi ziceam lui Marx – era unul dintre favoriții mei, iar stilul materialist, fundamentat dacă conform percepției mele din acele vremuri, putea să fie o bază pentru așezarea unui sistem de administrare. Pe Lenin nu îl agream în acele vremuri deloc, de vină fiind probabil și propaganda stalinistă dar, mai ales, discuțiile legate de boala la cap de care suferise.

Să revin însă la Marx, la „bărbos”, pentru că aş marca ceva legat de dilema libertate sau egalitate. Câtva timp după 1989, într-una din lungile discuții cu prietenul meu, autodidactul cu sistem propriu de gândire, Tiberiu Rostaș (autorul frazei ce este mottoul acestei cărți), am descoperit ce ni-l făcea simpatic pe Marx, și unde greșea el în același timp. Marx presupunea că am putea ajunge să trăim vremurile în care libertatea și egalitatea să coexiste, lucru extrem de seducător, mai ales pentru niște băieți cu origini muncitorești de la Câmpia Turzif, ce nu ne consideram nici egali cu unii de-i știam noi de prin Cluj sau București (deși teoretic ar fi trebuit să fim), și cu atât mai puțin liberi. Ce vedeam noi, în primii ani de libertate, era că aceasta ne îndepărtează clar de partea cealaltă cu egalitatea. Ulterior, am citit multe exegeze pe tema binomului ireconciliant „libertate-egalitate”, cel pe care-l interpretase Marx greșit, însă tocmai aici este paradoxul pe care îl trăim astăzi. La mult timp după ce căzusem majoritatea de acord că Marx a greșit, că binomul minune nu poate funcționa, propaganda democrației de masă predicată și promovată în toate campaniile electorale din ultima vreme, vinde mincinos aceeași iluzie pe care „bărbosul” o susținea, însă acesta în clară necunoștință de cauză. Nu apucase să experimenteze încă democrația dublată de

economia de piață, diriguată de politicieni îmbogățiți de către marile corporații! Genul proxim și diferența specifică. Liderii politici de azi n-au însă scuza lui Marx!

Marea dilemă pe care nu am fost în stare să o deslușesc referitor la români, atunci când eram în politică, este legată de ce anume și-ar dori mai mult – libertatea sau egalitatea, în condițiile în care este clar acum că pe amândouă nu le pot avea. E limpede că democrațiile consolidate din Vest, bazându-se pe o clasă de mijloc numeroasă (ce poate susține conceptul de egalitate, făcându-se că uită straturile de bogați sau săraci, mult mai subțiri), militează în mod evident pentru libertate, concept oricum de sorginte liberală. Revenind la noi și la spiritul pe care-l cunosc bine, așezând intenționat la bază zicerea cu „să moară și capra vecinului!”, aș fi tentat să afirm azi că suntem încă bântuiți majoritar de spiritul egalitarist, impus definitiv de ceaușism. Îmi este greu însă să pariez pe asta. Absența dezbaterilor publice legate de lipsa efectivă a libertății și ce generează asta, lucru favorizat de neoliderii post '89 și complicitățile lor cu trecutul, duce înspre egalitarism, dar pe de altă parte, mimetismul cu care suntem înzestrați și puternica migrație post 2001 a forței de muncă, ar putea duce la un spirit de masă afirmativ pentru libertate. Pur și simplu e greu de dedus...

Insistând puțin, chiar în mijlocul acestui capitol despre Ceaușescu (sau mai ales aici!), dacă conceptul de democrație ar fi fost serios dezbătut după '89, astfel încât să fie priceput de masele de români, probabil că puțini dintre ei ar fi dispuși să-l mai adopte. Paradoxal, nu? Să mă explic: în ceaușism bineînțeles că libertate există doar declarativ, însă garanția unui anumit egalitarism era mai presus de orice îndoială. Iar noi între aceste repere ne-am format. Combinația de egalitate și libertate pe care democrația o promite, la o analiză atentă devine o utopie, pentru că pe măsură ce libertatea se-nstăuește mai deplin, egalitatea începe să nu mai existe, așa cum menționam mai sus. În condiții de libertate, cel mai inteligent sau mai puternic se impune mereu, câștigă în mod natural și legal privilegiul, la care nu mai este dispus să renunțe. Dacă suntem de acord în același timp că democrația oficializează practic tehnica manipulării, clasei privilegiate îi este foarte ușor să finanțeze asemenea proiecte care să îi facă pe nemulțumiții „proletari” să se mulțumească cu libertatea. După analiza mea însă, cred totuși că societatea românească este mult mai doritoare

de egalitate, nu suportă superioritatea vecinătății, iar dacă le-ar fi construit cineva perspective că democrația presupune faptul conform căruia câștigând libertatea, vor pierde în final șansa egalitarismului cu care fuseseră învățați, opțiunea lor nu cred că mergea înspre democrație.

În acest punct al analizei mele, i-aș contrazice pe cei care susțin că democrația este de stânga, operând cu judecată simplistă că tot ceea ce poporul hotărăște majoritar ar fi de natură stângistă, deoarece în final i-ar procura avantaje. Fals! Locul lăsat liber manipulării, aflată în mâinile celor cu resurse, transformă orice decizie așa-zis populară, decisă majoritar de către mulțime, într-un agregat de avantaje pentru cei puțini și puternici, ascunse bine sub staniolul declarativ.

De ce comunismul, sau ceașismul, deși instaurate forțat, au căpătat atâta forță în România, în condițiile în care clasa muncitoare nu era majoritară, țara fiind eminentamente agricolă? Tocmai pentru că acei țărani, trecuți prin procesul industrializării și „intelectualizării” forțate, activându-li-se instinctele de „mai bine”, au constatat că noul statut, de clasă muncitoare, este un statut superior în comunism, unde aceasta era (teoretic!) clasa conducătoare. Să nu uităm că până și Ceaușescu a avut-acest traseu al evoluției personale. Ca și Ceaușescu, și ceilalți țărani, mai răsăriți, absolvenți pe „repede-nainte” ai unor facultăți (celebrele facultăți muncitorești), au realizat de asemenea că noul statut intelectual dobândit îi poate transforma peste noapte dacă nu chiar în „farul călăuzitor” al clasei conducătoare, în niște „luminițe „din jurul farului. Și atunci cum să nu fie însuflețiți de comunism, și apoi de ceașism, în perspectiva în care nu mai trebuiau să stea la plug, cu vitele, vânzându-și greu produsele în vremuri de sărăcie, și cu pământul luat de autorități?! Aceasta este adevărata iluzie pe care și-a fundamentat teroarea PCR, și mai apoi ceașismul. Și ca să fiu corect, nu puteam vorbi în România de proletariat ca și clasă conducătoare. Ceașismul a realizat ceva mult mai grav: faptul că am ajuns să fim conduși de către nomenclatura izvorâtă din proletariat, ceea ce a fost mult mai aducător de belele.

Iliescu – un mediocru prețios;

premeditarea menținerii societății închise

Despre Ion Iliescu pot să spun multe, însă aș spune din start că în destule momente, el a jucat „la cacealma” în România. Eu cred că a avut un rol anume desemnat în 1990, cred că asta a fost și unul din

motivele pentru care a refuzat să fie al șaptelea semnatar al „scrisorii celor șase”. Dar mai cred că după rolul din 1989, Ion Iliescu trebuia, conform „scenariului”, să părăsească rolul de lider maxim, și să lase loc astfel unui anumit joc democratic care, așa cum știți, a fost prezent peste tot în țările foste comuniste. Iliescu însă a păcălit acest joc și a rămas la butoanele puterii. Poate că i s-a făcut frică că va trebui să plătească pentru ceea ce girase în decembrie 1989, cei peste 1.000 de morți și uciderea Ceaușeștilor, evenimente care-l transformaseră peste noapte din erou, într-o persoană nefrecventabilă. Și-atunci a vrut să se asigure, prin menținerea frauduloasă a puterii, folosind o dată în plus momentul 1989 ca pe unul de câștig de putere personală, și nu pentru construirea unui regim democratic cu adevărat în România.

Demonstrația că Iliescu devenise nefrecventabil internațional este și izolarea sa ca președinte de țară cu un potențial geopolitic major, la granița lumii post-sovietice. Nimeni dintre puterile importante nu l-a primit la masa discuțiilor serioase, nici măcar rușii, acolo unde studiasse și unde se lăuda mereu cu relații privilegiate. Drept consecință directă, totala izolare internațională a României post 89, cu toate neajunsurile ce decurgeau de aici, îndurate nu de „beneficiarul” Iliescu, ci de toți românii. Chiar și azi încă trăim paradoxul izolării de facto a României, în condițiile în care suntem membri NATO, UE; statul român este membru în orice organism respectabil din lume. Și totuși izolați!

Să vă povestesc un lucru, apropo de rolul lui Iliescu în izolarea României, care dacă n-ar fi tragic prin ceea ce sugerează, am putea și zâmbi. Eram deja în anul 2001 și partidul lui Iliescu, PDSR-ul de atunci, era încă refuzat să fie membru cu drepturi depline al Internaționalei Socialiste. În Internaționala Socialistă sunt membre partide comuniste, sunt partide mult mai puțin democratice decât era atunci PDSR, dar Iliescu era un motiv suficient pentru ca solicitarea partidului său să nu fie acceptată. Mi se spunea – *„chiar dacă Iliescu este la Cotroceni și teoretic nu mai e membru PSD, și tu ești un secretar general de 31 de ani și ești în regulă, ești ok, e ok și Năstase, președintele partidului, încă nu avem încredere”*. Din cauza lui Iliescu, mi se spunea mereu, lucru care atunci mi se părea absurd și chiar comic, adică cine mai era și Iliescu ăsta, de-l cunoșteau toți așa de bine încât refuzau banalul acces al unui partid. După ce am analizat resorturile profunde ale acelui refuz, am înțeles multe, și nu mi s-a mai părut deloc comic. O mențiune, apropo

de izolare și Ion Iliescu: la momentul instalării mele în funcția de secretar general PDSR, preluând și ștafeta relațiilor internaționale ale partidului, am găsit o singură (!) mapă de corespondență, cea cu Partidul Comunist Chinez. Fără comentarii!

Pentru mine personal Ion Iliescu a reprezentat un adversar, încă dinainte de intrarea mea în politică, seriile de articole critice pe care i le-am dedicat fiind prea puține totuși, după părerea mea. Am avut însă și momente de dialog, distant însă, cu Ion Iliescu, dar atunci eram interesat în anumite proiecte pe care «nu voiam să mi le deranjeze sau în care nu-l doream inamic. Însă și el știe, și eu știu, că toate discuțiile noastre au fost de circumstanță și că, de fapt, încercam să ne folosim reciproc, inclusiv în perioada în care eram secretar general la PSD, mai ales în perioada în care în campania lui Geoană din 2009, aveam nevoie ca el să nu fie toată ziua pe la televiziuni, să ne înjure, ca să dea senzația unei echipe dezbinată. Asta face poate ca lucrurile pe care le spun să aibă o tentă oarecum subiectivă, dar să nu vă îndoiiți de acuratețe.

Ion Iliescu, dacă e să mă refer la el într-un mod oarecum pozitiv, este o victimă a unui curent în care a crezut probabil, sau de unde îi plăcea să se revendice, un curent de gândire la modă în anii '60 – '70, poate chiar '80, printre intelectualii statelor comuniste, ce-și baza fundamentul pe teoria convergenței sistemelor. Teoria convergenței sistemelor capitalist și comunist, pentru că despre asta era vorba, o chestiune aparent bine fundamentată de către școala de gândire a lui Galbraith, infirmată ulterior atât de practica, cât și de analizele corect conduse. Această teorie l-a influențat pe Ion Iliescu, combinat fiind efectul cu prezența lui în diferite zone respectabile ale acelei vremi – Moscova, clubul de la Roma, capitale europene Occidentale – ca să nu mai vorbim de racordarea sa la ceea ce însemna proiectul de dezvoltare durabilă a omenirii. Tot acest melanj, alături de un potențial intelectual și o ambiție de a cunoaște, peste media nomenclaturii comuniste a momentului, i-au influențat aspirațiile, poziționându-l evident ca pretendent pentru cucerirea puterii comuniste din vârf. Din păcate, asta a fost limita lui maximă și cred că, inclusiv după 1989, Ion Iliescu nu a putut să-și reracordeze ambițiile de putere maximală la noile realități ce puneau democrația la bază. Cred de asemenea, analizându-l de-a lungul ultimilor ani, că n-a reușit să-nțeleagă că și acea teorie a convergenței sistemelor era o utopie.

Mai mult, mi-a dat impresia deseori că el folosește acea convingere căpătată în acei ani, pentru a-și justifica toate deciziile proaste pe care le-a luat în carieră. Pentru că marele defect al lui Ion Iliescu, în calitate de „pacient al ospiciului” de data asta, este că nu poate să-și recunoască vreodată un gest greșit. Această trăsătură este nespecifică marilor lideri, care știu cu precizie că, pentru respectul „supușilor”, și mai ales pentru liniștea personală, dacă faci greșeli în viața publică, în primul rând, trebuie să ți le admiti și apoi să ți le ierți chiar tu. Iar pentru această operațiune, psihologii ne învață că te poți antrena bine învățând inițial să ierți greșelile copiilor tăi. Dacă Ion Iliescu ar putea scăpa doar cu scuza că el este un bărbat fără copii, încă n-ar fi rău, dar mă tem că e altceva, ce are legătură nu doar cu mediocritatea periculoasă a personajului, dar mai ales cu convingerea sa personală că acționează în baza unei „misiuni superioare”, și în consecință n-are cui da socoteală, nici măcar lui însuși. Dacă asta e adevărat, îi las pe psihologi să-l încadreze.

Și legat de ultimele considerații, mergând mai departe cu analiza, mulți dintre psihologii ce l-ar studia pe Ion Iliescu cu interes, ar putea înțelege probabil și faptul că acesta să fi rămas victima unui sentiment ce i se inoculase și i se cultivase în anii '70, '80, odată cu promovarea pseudodisidenței sale. Anume faptul că el, în calitate de elită în devenire, nu trebuie să-și mai analizeze gesturile publice, acestea îi vor fi sugerate, iar eventuala interpretare a lor ca greșeli, nu mai contează, pentru că, nu-i așa, atunci când ești „fără călăuzitor” lumea este datoare să te înțeleagă și să te urmeze, nu să te judece. În consecință, în viziunea lui Ion Iliescu, am auzit de multe ori, chiar și atunci când greșeala personală era evidentă, că părerea sa era că toți ceilalți ar fi vinovați pentru faptul că nu au urmat fără să cerceteze calea și direcția pe care el le sugerase într-un anumit moment. Este un om care în loc să admită că greșește, sau măcar să-și caute scuze, este gata să-i acuze pe toți ceilalți de eșec. De aici și o anumită răutate care se resimte la Ion Iliescu atunci când atacă pe oricine, indiferent de vârstă, sex, orientare politică. De aici și acele reacții atavice atunci când este atacat într-un punct moale. Și puteți rememora, momentul '89 este un astfel de punct moale pentru domnul Iliescu, mineriadele de asemenea, responsabilitatea asupra guvernărilor pe care le-a impus și a privatizărilor frauduloase pe care le-a girat, momentul apropierii de Elena și Nicolae Ceaușescu este un alt punct moale pentru domnul

Iliescu – acea lingușire pe care el nu are cum să o nege, e evidentă din mărturiile vremii, nu neapărat din pozele ce arătau atitudinea penibilă pe care o avea. Iar aceste lucruri spun multe despre „liderul” Iliescu, dar și despre noi care l-am ales și reales de câteva ori.

România a suferit în perioada lui Ion Iliescu, din cauza mediocrității, vinovățiilor, complexelor și chiar răutății acestui personaj. Greu de evaluat cât de mult, oricum determinant pentru evoluția țării. Din acest punct de vedere Iliescu poate fi, așa cum sugeram, și un caz clinic de studiat: „pacientul” Iliescu și refuzul de a discuta despre 1989, refuzul de a se autoelibera de acea presiune care nu este semnificată doar de mii de morți sau de crima asupra Ceaușeștilor, de chemarea minerilor și ațâțarea lor împotriva civililor, de girarea distrugerii economiei naționale, în fine, de faptul că a acceptat, de dragul puterii personale, să sacrifice tot.

În discuțiile cu câțiva psihiatrii despre cum ar putea fi încadrat Ion Iliescu din punct de vedere al simptomatologiei prezentate, concluzia a fost destul de prudentă, prezentându-l ca fiind un dizarmonic. Care ar fi justificarea? În primul rând faptul că, absolut fără nicio remușcare, a fost de acord cu împușcarea cuplului Ceaușescu, fără a arăta de-a lungul vremii că ar avea o problemă legată de asta. De fapt, în cazul lui Iliescu putem vorbi de „dizarmonie” pe două planuri: dizarmonia comportamentului de subaltern abuzat, care își omoară șeful, și respectiv dizarmonia egocentricului excesiv, care nu are nicio altă perspectivă în afara celei de a se autoconserva și de a se gândi strict la interesele sale. Iar acest comportament dizarmonic a avut un efect direct asupra celor care l-au recunoscut și acceptat ca lider, asupra subalternilor: instinctual, toți oamenii aceștia și-au dat seama că în relația cu Ion Iliescu este suficient să-l ajute să pară normal și respectabil, ajutându-l să-și confirme faptele reprobabile. Pentru că orice dizarmonic nu are neapărat conștiința faptului că ceea ce face este rău, dar simte că ceva ar fi în neregulă, reușind însă să uite foarte repede aspectele ce l-ar dezavantaja. Ca dizarmonic tipic, Iliescu a pus la coșul de gunoi lucrurile reprobabile pe care, conform moralei comune, le-a făcut sau la care a luat parte, iar doctorii ne confirmă că orice dizarmonic, sau oamenii care suferă de asemenea psihopatii, au capacitatea să uite foarte repede lucrurile acestea și să meargă mai departe în viață fără să fie afectați.

Spuneam anterior că Iliescu a sacrificat totul pentru puterea sa.

Ion Iliescu a sacrificat guvernare după guvernare doar din dorința de a avea în subordine oameni cu vinovății personale importante, oameni cu un potențial intelectual mai scăzut decât al dânsului, oameni care în niciun caz nu puteau să-i pună probleme ci, eventual, puteau să-i răspundă la întrebări, iar el putea să-i corecteze, sau așa cum spuneam să-l sprijine să-și confirme faptele. O asemenea atitudine la un conducător de stat este foarte păguboasă și periculoasă pentru cetățenii statului, după cum noi chiar am experimentat. Cât despre respectivul conducător, vedem deriva în care se învâрте persoana Ion Iliescu la 80 de ani! O analiză a „boli sociale” de la noi, poate fi dată și de studiul faptului că Sistemul nu numai că n-a avut reacție la repetatele derapaje ale lui Ion Iliescu care au contribuit la punerea României pe linie moartă, dar mai mult, a contribuit la augmentarea acestor derapaje. Sistemul nu i-a cerut socoteală lui Ion Iliescu nici măcar atunci când putea să o facă, între 1997 și 2000. Mai mult, Sistemul l-a pregătit pe Ion Iliescu pentru un nou mandat în care, în liniște, ei să poată să desăvârșească procesul de autodevorare a propriei țări, din care își luau puterea și resursele. Acel joc politic de nivel de „grădiniță”, prin care lui Ion Iliescu nu i s-a găsit alt contracandidat în anul 2000 decât Corneliu Vadim Tudor, pentru ca toată lumea să ajungă astfel să-l voteze pe Iliescu, este expresia publică a acestei boli a Sistemului care trebuia să ne păzească de excesele unui lider, nu să i le gireze, folosindu-l apoi ca pe o armă împotriva cetățenilor.

Ceea ce trebuie să înțeleagă toți cei care n-au avut acces la coridoarele puterii, este că un lider ajunge la nivel de „maximo” – așa cum a fost Ceaușescu, Iliescu sau cum este Băsescu – doar dacă acel Sistem dorește ca acesta să ajungă lider maximo. Iar o astfel de persoană trebuie să fie un summum de calități, dar mai ales complexe, ambiții, vinovății personale. De asemenea să posede capacitatea de a acționa „dizarmonic” din punct de vedere psihosocial, și cel mai important, capacitatea de a sacrifica tot pentru puterea personală, ceea ce e un fel de asigurare a Sistemului împotriva posibilelor derapaje. Trebuie să recunoaștem că au nimerit-o bine, din punctul lor de vedere cu trei dintre ESCU, într-un fel și cu al patrulea, cu Constantinescu, care în afara faptului că i-a dat în vileag după ce i s-a comunicat că nu mai poate candida pentru al doilea mandat, nu prea i-a deranjat cu nimic pe durata președinției sale.

Domnul Iliescu, nostalgicul Grupului de la Roma, eterna fostă speranță a unor intelectuali de categoria a II-a sau categoria a III-a ce erau oricum acceptați de către comunism este, după mine, prototipul mediocrului care greșind destul de rar, dă senzația de infailibilitate. Când de fapt, un mediocru este exact în poziția în care poate să greșească rar, deoarece mai mult decât dorința de a face lucruri noi, la un mediocru este foarte importantă supraviețuirea la un anumit nivel, ce poate oferi diverse resurse. Iar mediocritatea domnului Iliescu, combinată cu mica anvergură pe care a avut-o în calitate de nou președinte al României, a generat în mod paradoxal o mare influență în zona elitelor, de natură însă să stopeze dezvoltarea acestora. Era firesc, atâta timp cât el însuși se considera „elita”, să facă tot posibilul să nu fie cumva depozat în anvergură. Să nu uităm că Iliescu își făcea un titlu de glorie din faptul că este aproape un om de știință, uitând să ne spună că este doar un inginer. Discută despre dezvoltare durabilă, despre globalizare, avea mereu întâlniri cu oameni de știință care veneau, la rândul lor, să se întâlnească cu președintele României, nu neapărat cu „academicianul” Ion Iliescu, de unde se revendică cu plăcere. Prototipul de mediocru reprezentat de Iliescu, pleacă în mod clar de la modelul Elena Ceaușescu, pe care l-am descris în carte, Iliescu neîncercând altceva decât să-l îmbunătățească, folosindu-se de inteligența speculativă pe care o are, tocmai pentru că i-a înțeles forța.

Ca să fiu corect, totuși mediocritatea lui Ion Iliescu este o mediocritate a unui om care a citit, s-a chinuit să se autoeduce, însă orizontul lui s-a blocat în 1970 când, vrăjit fiind așa cum spuneam de ideile Clubului de la Roma, de acea falsă teorie a convergenței sistemelor, a început „să trăiască în vis”. De aceea și comportamentul lui este unul nostalgic, deși el nu vrea să recunoască asta, nefiind de „bon ton”.

Ca să-nțelegeți personajul mai bine, să vă relatez un moment de după plecarea mea din PSD și celebrele sale declarații prin care m-a etichetat „lichea”. Răspundea de fapt unui apel al meu de a organiza o dezbatere publică în care să vorbim, cât putem de adevărat despre evenimentele din 1989, ca un prim pas în începerea „terapii naționale prin recuperarea trecutului recent”. Niște jurnaliști l-au întrebat de chestiunea asta în pauza unei manifestări la Cotroceni, el plimbându-se prin grădina palatului cu Năstase, care atunci era prim-ministru. A fost foarte comic, pentru că Năstase, atunci când a

auzit că mi se pronunță numele, deși eram plecat de trei-patru luni din PSD, a fugit rapid prin grădina Palatului Cotroceni ca să nu fie confruntat într-un fel sau altul cu reproșurile lui Ion Iliescu legate de persoana mea. N-a scăpat, pentru că după ce acesta a „făcut spume” împotriva îndrăznelii mele publice de a-l deranja cu asemenea fleacuri (vezi doamne!), nici

Năstase n-a scăpat de săpuneală, reproșându-i-se vina de a mă fi adus în partid, și devierile de la linie ale mele, care-ar fi putut virusa „activul de militanți”. Țsta este Iliescu, nu conta că e președinte și are responsabilități publice, trebuind să dea socoteală, el era ocupat să mă jignească pe mine și să alerge prin grădină după un prim-ministru fricos, „să-i frece ridichea”.

Alte episoade publice sau mai puțin cunoscute din 2009, când a preferat să-și submineze candidatul propriului partid în favoarea inamicului declarat Traian Băsescu, doar din dorința de a se răzbuna pentru că Geoană îl învinsese în 2005 în competiția internă din PSD pentru funcția de președinte, explică în plus „micimea” personajului ce ne-a condus 10 ani de după Ceaușescu.

Emil Constantinescu – ucigașul Speranței;
un eșec individual și colectiv

Emil Constantinescu a fost pentru mulți români marea dezamăgire politică de după 1989, și mă refer la acei români profund antitotalitari care, speriați de pleiada de aparatcici securi-to-comuniști de nivel 2 sau 3 ce împânziseră structurile, s-au aruncat în brațele firave ale acestui „salvator”. Din acest punct de vedere, pot spune că Emil Constantinescu, prin comportamentul său, este omul care a ucis speranța. Chiar din 1992, Constantinescu a reprezentat pentru și mai mulți, chiar și pentru mine care nu l-am simpatizat niciodată, un fel de ins singular, situație din care se putea alimenta ideea că nu chiar totul este cotropit de Sistem, că gardienii (mă rog, pe atunci nu îi percepeam atât de clar) l-au ratat pe unul. Sfântă naivitate!

Ce-a fost în final Constantinescu, știm azi toți cei interesați, actorul unui joc de imagine clar încadrat, în care el, prezentat ca fiind dotat cu posibilități intelectuale superioare, cinstit și corect, să poată mobiliza speranța multor naivi și nu în mai, fără să fie în stare în final să facă vreun gest decisiv de reformă. Pe scurt, un prizonier de la cap la coadă, pe ai cărui umeri politici s-au cățărat neoprofitorii Sistemului, „băieții buni de scos în lume”, gen Cătălin Harnagea sau Dorin Marian,

sau alții, ce n-aveau probleme vizibile cu pedigreeul pre '89. Un merit pe care i-l recunosc lui Emil Constantinescu este măcar acela că a avut curajul să recunoască oarecum, la finalul mandatului, acest „prizonierat” în care și-a executat mandatul (acest curaj îi lipsește azi lui Băsescu, de pildă). Excedat de șantajul pe care Sistemul l-a făcut la adresa lui, așa cum descriam mai la-nceput, datorită unor probleme personale pe care le aveau, el și apropiații lui, în vara anului 2000 cu câteva luni înaintea alegerilor, a trebuit să se retragă, dar măcar a rostit ceva important: acel, *„m-au învins structurile!”*, chiar dacă nu prezintă întregul adevăr, venind din gura unui președinte încă în funcție, descrie mai bine decât o mie de cuvinte ceea ce se întâmplă cu puterea în această țară, sugerează limpede modul în care controlul Sistemului asupra politicului, economicului și chiar al zonelor adiacente, este cvasitotal.

Dar să revenim un pic la Emil Constantinescu și 1992. Atunci a existat o emulație în jurul lui Constantinescu și a CDR. Eu, așa cum am spus și în alt loc din carte, l-aș fi preferat pe Nicolae Manolescu drept candidat dar, în urma alegerii făcute de gerontocrații CDR, Emil Constantinescu devenise singura alternativă la Iliescu. Emulația despre care vorbeam mai sus nu s-a distrus prin înfrângerea acestuia din alegerile prezidențiale, faptul că *„Dreapta”* câștigase primăriile în orașe importante ale României, având mare importanță. Atunci, după 1992, s-a creat în mod natural impresia că se poate, că schimbarea continuatorilor PCR ar fi posibilă, chiar dacă mai trebuie să treacă patru ani pentru ca ea să se producă. Comparat cu azi, ce diferență de calitate a dezbaterilor doctrinare, a discuțiilor despre democrație, libertate sau viitor, era limpede că atât cetățenii cât și vectorii publici credeau în schimbare! Presa privată, care începuse să se dezvolte vertiginos în acei ani, oferea de asemenea o alternativă solidă la TVR-ul vremii, care îi glorifica pe Iliescu și Guvernul Văcăroiu. Se simțea în aer că următoarea bătălie va fi câștigată.

Astăzi însă, mai bătrân și mai cunoscător, interpretez lucrurile cu totul altfel. Astăzi știu, spre exemplu, că schimbarea din 1996 a avut loc cu deplinul acord al Sistemului, marcată cu ceea ce Virgil Măgureanu, autoritarul șef al SRI, a rostit în fața camerelor de luat vederi în ziua votului: *„Am votat schimbarea!”* Acum, când apar și informații credibile cu privire la implicarea Sistemului (chiar Victor Ciorbea spunea într-un interviu mai vechi pentru *Adevărul* că

Măgureanu i-a sugerat clar implicarea serviciilor în alegerea lui Constantinescu), lucrurile s-ar putea clarifica, dacă cineva ar mai avea îndoieli, sau chiar ar dori.

De ce totuși a fost permisă președinția lui Constantinescu? Motivația principală era de fapt resetarea parțială a Sistemului pe noi baze, mai credibile, cu oameni noi, greu de „dibuit” la o analiză mai sumară, printr-o alternanță la Putere care să rezolve și problemele de percepție pe care România le avea în exteriorul țării. Să nu uităm că a trebuit să dispară din funcție chiar și cel ce anunțase schimbarea, adică Virgil Măgureanu (după mineriade, unde serviciile își făcuseră de cap, trebuia să existe un moment de recredibilizare și a lor)! Într-un fel, din punct de vedere al captării mai rapide a bunăvoinței externe, s-a rejucat la o scară mult mai mică, și în mod pașnic, fără morți, „teatrul pentru proști” ce se montase și-n decembrie 1989.

Emil Constantinescu a fost doar personajul ales, fără a-și fi înțeles rolul, chiar de la bun început. Dar l-a jucat cuminte! Eu nu mă îndoiesc că, în sinea lui, Constantinescu a fost mânat de ceva bună-credință în mandatul său, dorind să schimbe cu adevărat ceva. N-a făcut decât să gireze popularea structurilor de stat cu „nepoței” sau cu „bătrânei”, cu carnete de „partide istorice”, penetrate adânc la rândul lor de colaboratori ai Sistemului, de oameni bine controlați și fără capacitatea de „a strica jocul”.

La o adică, stând și analizând acum, Constantinescu era chiar un personaj ideal pentru un astfel de plan. Masca de intelectual, de om citit, cu vocație europeană, contrasta cu imaginea lui Iliescu, care, în ciuda tangențialității sale cu lumea intelectuală, nu își putea ascunde figura și gesturile de fost nomenclaturist. Sub masca de intelectual cu preocupări superioare a lui Constantinescu, a europeanului declarat, se ascundea însă o personalitate cu slăbiciuni imense, cu o lipsă de curaj pregnantă. Cu alte cuvinte, un om nepericulos pentru „păzitorii” săi. Iar orice intenție sau gest al său care a pornit alarma Sistemului a fost contrat prin replici dure și prin folosirea intensă a slăbiciunilor personale, de care el și apropiații săi au dat dovadă, dovada și retragerea neexplicată din cursa pentru al doilea mandat.

Un exemplu, scandalul „poveștii de amor nebun” cu anonima (atunci) actrița Rona Hartner, a fost o lovitură dură aplicată de sistem lui Constantinescu, spre a-i bloca anumite intenții ce nu „erau pe agendă”, pentru a-i arăta încă o dată că nu are voie la inițiative. Ce

penibil pentru un președinte ales prin vot popular! Și cine a fost vectorul declanșator al acestui scandal? Corneliu Vadim Tudor, vechi colaborator pentru diverse dezvăluiri, aflat în strânse relații cu oameni proveniți din fosta Securitate și care și-au menținut avantajele informaționale și după 1989. Un slujitor devotat al Sistemului. Oricum, audiența maximală pe care Marius Tucă a înregistrat-o în showul în care i-a avut ca invitați pe Vadim și Rona Hartner, anunța de-atunci apetența ulterioară a românilor pentru scandaluri televizate, bazate pe informații mai ales nedovedite.

Mai important însă decât acest scandal, care viza strict persoana lui Constantinescu, a fost mineriada regizata din 1999, care a arătat disponibilitatea Sistemului de a acționa violent – chiar și pentru o pseudodemocrație precum este România – dacă își simte periclitată poziția, nemaținând cont nici de siguranța populației, nici de marile dereglaje externe. Iar cel care propovăduia atunci „idealurile lui Miron Cozma” în lupta cu puterea, era același Vadim Tudor, din spatele căruia mai zâmbeau discret și strâmb Ion Iliescu și ai săi.

Până la urmă însă, eu nu pot să trec peste neputința autoacceptată a lui Constantinescu și a CDR, dar mai ales peste complicitatea multora din cadrul puterii de atunci cu structuri ale Sistemului și cu o zonă gri-neagră, care a prosperat în acea perioadă devalizând bugetul sau buzunarele românilor. Ce promitea Constantinescu când a venit la Putere? Lupta cu corupția. Am avut câteva luni de cătușe fluturate la televizor și după aceea liniște, și chiar niciun vinovat.

Iar în plan extern, Constantinescu nu a reușit nici măcar să fructifice deciziile, unele dureroase, luate în timpul mandatului său și care ar fi trebuit să contribuie la scoaterea României din izolare. Spre exemplu, eu cred că România ar fi trebuit să obțină mult mai mult decât simplul statut de candidat la integrare în NATO și UE, după decizia grea și dureroasă pentru români, de a sprijini acțiunile militare din Kosovo. Pentru că acel moment ne-a stricat niște relații de proximitate, construite lung timp, ne-a recomandat drept parteneri de conjunctură. Păi la așa rușine și compromis, ar fi trebuit să cerem mult mai mult, și dac-am fi obținut, măcar aveam o scuză solidă, bazată pe argumente pragmatice.

Am stabilit că Emil Constantinescu nu a înțeles tot ce se întâmpla sub el, pe lângă el, sau chiar cu el, sau a înțeles doar o parte,

dar n-are scuză, pentru că el și-a ales drumul. Totuși, atunci când a luat decizia de a se retrage de la candidatură fără „a trage măcar un cartuș”, și cu doar câteva luni înainte de alegeri, pricepea sigur că acea decizie era într-un fel, distrugătoare pentru România, în contextul în care a contribuit direct la readucerea lui Iliescu la conducerea României. Pentru că abandonul lui Constantinescu (lăsând la o parte utilitatea mărturisirii lui despre Sistem), i-a determinat pe toți apropiații sau simpatizanții săi să își caute strategii de salvare individuală, unii cu Isărescu, alții cu Stolojan, risipindu-se oricum voturile utile, iar la final, ca în orice film prost regizat, Iliescu a ajuns să se lupte cu... Vadim Tudor. Cu totul altceva ar fi fost, și altfel am fi vorbit despre Constantinescu azi, dacă ar fi renunțat în favoarea unui candidat solid, bine pregătit profesional, un om din noua generație pe care să-l susțină fără rezerve și cu toate resursele de care dispunea în lupta prezidențială din 2000, împotriva lui Iliescu. Faptul că n-a făcut-o, ne asigură azi că de fapt n-avea voie, că înțelegerea era să plece acasă fără alte acțiuni și comentarii. Un președinte transformat în paiată, ce răspunde comenzilor asemeni unui servitor prins la borcanul cu smântână...!

Astăzi, lupta publică a lui Emil Constantinescu este doar a unui om frustrat, care nu a fost capabil să facă ceea ce trebuie

UN OSPICIU NUMIT ROMÂNIA

atunci când românii i-au dat ocazia. Care nu a avut curaj, puțință și voință. Ultimele sale acțiuni explicite, de susținere a lui Crin Antonescu împotriva lui Traian Băsescu, reprezintă doar un gest tardiv și insuficient, fără valoare de întrebuințare. Dacă ar fi dorit o „iertare de păcate”, Constantinescu ar fi trebuit să vină cu mărturisiri complete despre marile probleme absconse ale României, ce ne-mpiedică dezvoltarea, să ofere în acest fel o „busolă” celor ce-ar fi dorit încă să lupte împotriva prăbușirii țării. Altfel, simpla critică la Băsescu, făcută mai nou în tandem cu Iliescu la televiziuni (ce cuplu, ce poză, ce tristețe!), sau susținerea cuiva, fie el și Crin Antonescu, sunt gesturi jalnice pentru un fost președinte și nu rezolvă nimic din propriul eșec, ce să mai vorbim despre onoare...

Băsescu – o mare dezamăgire personală; părintele și victima celei „de-a doua frății a Securității”.

calităților și defectelor sale, acesta este teribilul instinct de conservare dublat instantaneu de o evoluție „actoricească” de mare vedetă, și am observat asta la el de mult timp. Nici măcar nu ne cunoșteam, îl priveam prin diferite emisiuni sau manifestări publice și am ghicit că, funcție de situația în care se afla, el mima isteria, mima enervarea, sau calmul absolut, ceea ce simțea c-ar merge bine pentru ieșirea din posibilul impas. De fapt Băsescu se enervează foarte rar cu adevărat și pe motive care nu țin în niciun caz de persoana lui publică. La Băsescu persoană publică, instinctul de conservare funcționează fără cusur și în mijlocul găștii de profitori, ofițeri, nomenclaturiști ș.a.m.d. În care trebuie să se descurce, să fie și temut și respectat, a ales soluția cea mai facilă: să facă pe nebunul din când în când. Să recunoaștem, suficient de ingenios, e foarte complicat să se mai comenteze în fața ta în momentul în care lumea sesizează că tu, liderul maxim, ești foarte nervos, înjuri ș.a.m.d. Acesta este spuneam, cel mai mare talent al lui Băsescu pe care a știut să-l folosească foarte bine și știe să-l folosească în continuare. Maska de lider nervos, dar providențial (pentru că el tot timpul a avut grijă să se prezinte ca liderul providențial) i-a conferit avantajele unor circumstanțe atenuante, de care românii au ținut cont până de curând.

Astăzi știm că toate alegerile la care a participat candidatul Băsescu, au avut „ingrediente” speciale, asigură-te parcă de un partener nevăzut, de fapt Sistemul. Și cei nevăzuți din sistem, au acționat diferențiat, funcție de postura în care se afla candidatul. Să analizăm două momente importante ale carierei politice băsesciene, și implicit ale istoriei României, 2004 și respectiv 2009, dar ținând cont și de paradigma ospiciului, ce dă și titlul cărții.

În 2004, ca să-l pună în postura de învingător, s-a putut apela foarte mult la partea sănătoasă a efectivului din ospiciu, cei care doreau normalitate atunci, împotriva unui Adrian Năstase care semnifica el însuși un soi de totalitarism, statul care călărește libertatea individului, a presei, cu o camarilă lacomă și periculoasă. Îmi amintesc ușurința cu care, cei sănătoși, ce resimțeau aceste lucruri, au reacționat apelurilor directe pe care le construise în campanie și l-au votat pe Băsescu în 2004 într-o proporție covârșitoare. Dacă în 2004 el a apelat la partea sănătoasă din populație, cu aspirații de normalitate, în 2009, după un mandat dezastruos, a fost ajutat să se orienteze către partea cealaltă, partea ușor de păcălit, partea bolnavilor din ospiciu,

căreia nu-i păsa de viitor, partea manevrabilă prin instituțiile statului, care se lăsa mituită, care nu comenta legat de greșeli sau privațiuni. Și asta chiar e un exemplu care dovedește ce ziceam mai sus, respectiv instinctul de supraviețuire atât de bine dezvoltat la Băsescu, dublat de acele remarcabile calități actricești, sigur, toate acestea, sprijinite de ajutorul indispensabil al Sistemului.

Știu un lucru sigur despre Băsescu, și anume faptul că avea conștiința, nu neapărat cunoștința explicită, a stării de degradare morală și social-economică a României, atât în 2004 cât și în 2009. Dar totuși, marinarul Băsescu, cu al său instinct de supraviețuire a preferat să „navigheze” pe nava România doar pentru a-și asigura Victoria, nefiind preocupat de a rezolva ceva, și asta chiar în mod explicit. Pentru că, așa cum spuneam, a fost vizibilă dorința sa din 2009 doar de a-și asigura un anumit public, votant al PSD-ului în 2004, care se închină fără ezitare în fața simbolurilor puterii și căruia, dacă îi ceri, și-l și plătești, vine și te servește. Și pentru asta, a început antrenamentele încă din 2008, de la alegerile parlamentare, cu procedurile de mită electorală pe față. La europarlamentarele din 2009, a continuat cu mită, și în plus s-au mai făcut niște experimente ce trebuiau să testeze disciplina efectivului de partid, prin decizia de susținere inclusiv a candidaturii independente a Elenei Băsescu. Acela a fost un experiment important, de mare ajutor la prezidențialele din 2009, pentru că s-a realizat cu scopul asigurării unei marje precis determinată de voturi, ceea ce s-a realizat similar dar într-o altă proporție și-n decembrie 2009.

Pentru că am vorbit de alegerile din 2004, și strategia de atunci care viza partea sănătoasă a societății, cred că e interesant să evoc două elemente din acea campanie care aveau semnificație pentru „sănătoși”:

1. Asumând faptul că „sănătoșii” poporului român erau revoltați de faptul că Legea fundamentală, Constituția nu este respectată în România, s-a realizat un videoclip și alte materiale de campanie cu sloganul – „*Pun totul pe o singură carte*”, adică tradus „voi respecta Constituția”. O chestiune ultrabanală care, în orice țară civilizată, n-ar fi însemnat nimic într-o campanie electorală. În România în schimb, a contat foarte mult, tocmai datorită conștiinței publice că legea nu era respectată, și că trebuie să vină... Mesia, să le vestească că va fi bine, și toți vor fi egali în fața legii. Și românii „sănătoși” au fost atât de

disperați încât l-au acceptat chiar și pe Băsescu în rol de Mesia. Asta spune, pe de-o parte cât de mare era disperarea, iar pe de altă parte cât de doritoare era partea activă a societății de a crede într-un nou idol, chiar cu multe imperfecțiuni.

2. Și al doilea lucru, care din nou denotă starea de „totul sau nimic” pe care ne-am bazat în 2004 pentru a câștiga, este un alt slogan de campanie, care a fost și cel câștigător: *„Nu pot ei fura cât puteți voi vota”*. Adică foloseam în favoarea noastră faptul că se fură, ceea ce era iarăși de notorietate, încurajând partea sănătoasă a societății să reacționeze. Dacă însă din punctul meu de vedere furtul de voturi de atunci a fost ceva real și demonstrat (și m-am chinuit mulți ani să impun o cercetare a respectivelor procedure, fără succes însă), din punctul de vedere a lui Băsescu n-a fost decât o șmecherie de campanie ce l-a ajutat să câștige.

Faptul că niciodată n-a mai făcut recurs la Justiție pentru ca să demonstreze acel furt, deși eu i-am cerut de nenumărate ori să facă asta, îl descalifică cel mai mult din punctul meu de vedere. Pot spune că atunci Băsescu a acționat nu numai „golănește”, dar mai important, apropo de tema cărții, a făcut-o cu premeditare. S-a folosit în mod cinic de faptul că avem de a face cu niște români mai entuziaști în sfârșit, dar tot „pacienți”, pe care putem să îi păcălim, cărora le vindem o anumită iluzie și apoi îi părăsim ușor, căutând alți mușterii. Gândit și realizat, pentru că în 2009 a apelat exact la partea opusă, partea „nesănătoasă” a societății, pentru a-i cere voturile. Și le-a primit.

Băsescu a fost ales ca soluție în 2004, tocmai pentru că instinctul de conservare al românilor încă mai funcționa. Eu unul am crezut cu tărie asta atunci, în ciuda circumspecției celor te mă-nconjura, chiar și a lui Băsescu din când în când. Și a funcționat! A mai funcționat însă acest instinct de conservare și în 2009, în mod oarecum surprinzător, însă la o intensitate și într-o măsură sensibil mai mici, partea mai puțin afectată de „boală” observând excesele prezidențiale. Din păcate și rândurile „sănătoșilor” s-au împutinat, din motive care țin de viața grea sau de migrația masivă în căutarea unui trai mai bun. Sistemul însă, care s-a perfecționat în cei 5 ani de domnie ai lui Băsescu, a ajuns la o performanță mult mai mare decât în 2004, nemaiscăpând victoria printre degete, așa cum de fapt se întâmplase în 2004.

Diferența specifică e că atunci, în 2004, Sistemul era pus în

situația de a gira, pe mâna puterii, o tranziție personalizată dificilă, de la stilul Iliescu la un viitor stil Năstase, ceea ce le-a creat dificultăți majore, acesta fiind unul din motivele „șovăielii” lor din 2004. Pe când în 2009, cu un președinte „de aceeași meserie”, care avea posibilitatea nu numai să le monitorizeze mișcările discrete, dar să le și-nțeleagă, și cu o forță mult sporită în primii cinci ani ai celei „de-a doua frății a securității”, Sistemul a fost foarte eficient, în ciuda dificultății sporite de „a-și relege alesul”, pe măsura erorilor mult mai mari de administrare a României făcute de Traian Băsescu și guvernările pe care le-a impus.

Traian Băsescu a fost pentru mine nu doar un „tovarăș de luptă” în 2004, a fost o mare speranță, care s-a transformat într-o deziluzie ce mi-a amărât multe momente ale existenței din ultimii ani. Inclusiv atunci când am acceptat să-l sprijin în 2004, în mintea mea era limpede de mult timp și faptul că se ducea după 1990 o luptă surdă pentru supremație, între fosta nomenclatură comunistă, cu puii ei, și fosta Securitate, prin puii ei mai absconși. Pentru mine devenise evident acest fapt, în urma multiplelor contacte și experiențe ce mi-au tracasat nu numai cariera publică, dar și pe cea profesională specifică. Însă în ianuarie 2005 când am vorbit despre o „a doua frăție a Securității” (în interviul din „România liberă”, pe care o să-l anexez la finalul cărții), lucrurile deveniseră însă mult mai mult decât atât, adică lupta surdă pentru o supremație formalizată. Într-un mod brusc, urmărind întâmplător diversele mișcări mai discrete, m-am convins că, odată cu venirea la putere a lui Băsescu, însoțit de apucăturile ciudate pe care începuse să le aibă rapid în acele două-trei săptămâni de când devenise președinte (fapt pe care eu l-am sesizat în interacțiunea mea directă și zilnică cu el din acea perioadă), se puneau parca bazele unui cu totul alt spirit, al dosarelor contrafăcute, al murdăriilor fără limită inferioară, a fel de fel de învinuiri nerezale ale unor persoane normale, totul foarte repede și parcă de neoprit. Șocant în mod sigur și pentru Băsescu, care era ținta prioritară a tuturor procedurilor, din dorința Sistemului de a-l „împacheta” rapid. Victimele eram cei „necorespunzători”, printre care și eu, ca personaj principal, dar și mulți alții. Vă dau un exemplu, ca să-nțelegeți mai bine. Atunci a fost adus la suprafață, în special atenției noului președinte, un lucru inventat, dar credibil, legat de persoana mea, de care eu știam de vreo 3 ani și de care îl consideram vinovat pe Adrian Năstase. Respectiv, a

fost evocat un presupus dosar al meu de colaborator sau de agent de influență al Serviciilor Secrete rusești! Nici mai mult, nici mai puțin. Iar operațiunea a fost realizată tocmai pentru ca să mi se blocheze o posibilă și foarte probabilă evoluție politică în administrația instaurată după 2004. Lucru pe care, din calcul personal într-adevăr, eu nici măcar nu-l doream. A fost scos și arătat lui Băsescu deci acel dosar, lucru pe care mi l-a confirmat regretatul Radu Timofte, fostul șef al SRI, cu un an, cred, înainte să moară. Chiar dacă n-a avut chiar efectul dorit pe moment, oricum a dezechilibrat relația mea cu un Băsescu aproape „împachetat” deja, sau cel puțin el s-a folosit de acest pretext pentru a o dezechilibra. Și o să dau și-o explicație de ce mi s-a făcut acel dosar fals, cum am promis la-nceputul cărții. Cred c-a venit momentul, nemaifiind om politic, și beneficiind acum cel puțin de prezumția de dezinteresare în a-mi construi imaginea pe marginea acestui subiect. Poate sunt printre puținele, dacă nu într-un anumit fel, singura persoană care știe că dinamitarea relațiilor economice ale României cu Rusia, și în acest context chiar trădarea interesului național al României, se datorează unor decizii ale unor oameni politici care încă sunt ia vârf, au nume, prenume, și poziție politică, și care au preferat avantajele economice personale, unora în beneficiul național. Iar pentru că orice posibilă mărturie a mea legată de acest context să pară necredibilă, mi s-a lipit (cu eforturi susținute de-a lungul anilor!) acea etichetă Gușă – KGB, care nu se poate demonstra prin nimic, niciodată, indiferent ce comisii s-ar face. Însă ea se folosește mereu împotriva mea, atunci când Sistemul intră în competiție cu anumite planuri ale mele, neavând alte posibilități de șantaj sau denigrare măcar. Cât timp eram în politică, consideram această situație neplăcută ca parte a jocului politic, și nu reacționez. Din postura de persoană privată în care mă aflu acum, nu mai pot accepta asemenea acuze, și bineînțeles că voi reacționa dacă va fi cazul. Explicându-vă și orinea și folosirea procedurii Gușă – KGB în relația mea cu Băsescu, este lesne de priceput că „a doua frăție a Securității”, înseamnă în accepțiunea pe care eu o dau expresiei, o „frăție a dosarelor”, inventate sau reale, folosite fie în procedurile de „fidelizare” a unor persoane puse în funcții, respectiv de eliminare a „necorespunzătorilor”. Aceste considerații sunt absolut necesare pentru cei ce vor sântelege fenomenul transformării lui Băsescu, a „împachetării” lui de către Sistem.

Întorcându-mă la decembrie 2004, în circa două-trei săptămâni care au trecut de la alegerea sa ca președinte, am avut senzația bruscă, așa cum scriam mai sus, că Băsescu devenise o păpușă în mâinile unora care îl manipulau. Toată speranța mea că latura pozitivă a lui Băsescu (cea legată într-adevăr de un soi de autoritarism, dar exercitat în baza unor principii asumate public și generatoare de progres, de o anumită dorință de luptă împotriva unor grupuri de presiune care acționau pentru devalizarea bugetului de stat, de apărarea interesului național), s-ar fi putut confirma prin activitatea lui de președinte, a început să se năruie. În câteva săptămâni de mandat, practic, el a fost înconjurat rapid de diverse grupuri, bine „pregătite”, ce i-au limitat opțiunile personale și l-au pus în mod implicit să acționeze pe baza unui program stabilit, în momentul acela mi-a fost clar că Băsescu este „pierdut pentru cauză”. Iar faptul că am și afirmat acel lucru, a umplut deja paharul în ceea ce mă privea (regula Sistemului este că, chiar dacă ești „băiat deștept” și-nțelegi, n-ai voie să ai reacții, ori n-a fost cazul meu niciodată!). Toată „artileria grea”, nevăzută, dar știută de către cei care cunosc acest mediu al luptelor subterane, a fost pusă împotriva mea. Toate tipurile de intimidări la nivel personal, ce implicau nu numai persoana mea, dar și familie sau prieteni, au fost puse în aplicare. Se cunoaște faptul că am demisionat din PD, spunând despre Băsescu, care asista fără reacție la toate mizeriile care mi se-ntâmplau, doar fraza, ce voiam de fapt să-l trezească, să se salveze într-un fel, „am crezut c-am ajutat să ajungă președinte pe cineva gen Atatürk, în niciun caz un nou Lukașenko!”. Băteam însă la o ușă bine închisă deja! Totuși, aș sublinia că acea sintagmă – „a doua frăție a Securității” – probabil destul de incorectă sau simplistă, este parte nu doar din rezolvarea enigmei cu privire la guvernarea haotică a lui Băsescu, ci parte din răspunsul referitor la cauzele derivei societății, după 2004.

Eu pot să-mi asum dar să și tranșez destul de simplu criticile referitoare la faptul că l-am ajutat pe Băsescu să devină președinte, pentru că am făcut-o în baza unui proiect pe care el nu l-a mai respectat după plecarea mea. Asta nu mă va absolve total de răspundere, însă am încercat mereu, criticându-i excesele în public, să-l alertez indicându-i direcția greșită. A fost tot ce mai puteam face de „la distanță”, am reușit însă de prea puține ori vreun rezultat concret. Partea din Sistem care a contribuit însă alături de mine la alegerea lui Traian Băsescu în 2004 ca președinte al României – spun

parte din sistem pentru că Năstase avea susținerea majoritară în acea zonă – nu are această scuză, pe care eu aș putea-o avea...

Astăzi, România se află într-un moment oarecum paradoxal. Are ca președinte un fost căpitan de nave comerciale, care ar fi putut fi chiar potrivit să conducă „vasul de cursă lungă numit România”, în această perioadă în care trebuie racordat la fluxurile mondiale, sau într-o perioadă de criză când se cere fermitate și curaj. Din cauza faptului că acest președinte-căpitan român „și-a pierdut busola”, fiind preocupat doar de mize secundare, sau de „cearta cu echipajul”, nava România plutește de fapt în derivă, iar președintele a ajuns în situația să nu își mai poată utiliza nici măcar farmecul personal. Iar apropo de această calitate pe care încă nu i-a contestat-o nimeni, a fost arma principală prin care a reușit să convingă și la nivel micro și macro, de-a lungul carierei sale. Din nefericire pentru el, așa cum am sugerat la-nceputul cărții, Băsescu nu a fost suficient de inteligent să înțeleagă că este victima unui experiment, din care el va ieși înfrânt, dar mai grav, și România va fi în genunchi. Și aici eu îl consider vinovat exclusiv, nu numai pentru că nu s-a autoanalizat zilnic pentru a înțelege ce i se întâmplă, dar mai ales că a avut „micimea” să se înconjoare doar de oameni mai puțin inteligenți decât el, neavând un aparat critic corespunzător și o atitudine profesionistă, ceea ce este de neiertat pentru un președinte de țară.

Revenind la backgroundul profesional al lui Băsescu, rememorez faptul că acesta a avut o mare importanță pentru mulți intelectuali în 2004, considerându-se nu numai că dârzenia unui fost căpitan de marină l-ar fi putut face mai puțin permeabil la influențe exterioare minore, dar mai ales ca relansarea relațiilor comerciale ale României ar fi devenit o prioritate pentru cineva ca el, care și-a desfășurat activitatea în lumea comerțului maritim. Iar Băsescu înainte de 1989, făcea business interstatal de zeci și sute de milioane de dolari, în vremuri în care alți președinți de tipul „intelectual”, gen Constantinescu, abia văzuseră probabil o sută de dolari. Și asta ar fi putut fi un avantaj competitiv pentru România, cu el președinte. Dar n-a fost, pentru că în ciuda acestui CV, Băsescu a dovedit o slăbiciune în fața Sistemului, greu de închipuit pentru mine, chiar și în cazul celor mai sumbre previziuni pe care le realizam în 2004. Iar faptul că astăzi, în plină criză economică, Sistemul nu-i oferă soluții pe care să le impună Guvernului, în condițiile în care nu i-ar fi greu s-o facă, îmi

arată mie inclusiv, o degradare majoră a relației dintre Băsescu și Sistem. Pentru că dacă Băsescu nu prezintă soluții, deși ar fi disperat s-o facă, înseamnă că Sistemul nu i le furnizează, iar dacă Sistemul a adoptat această strategie, înseamnă că vom asista în scurt timp la o coliziune dură cu un Băsescu disperat, vizibilă doar pentru cunoscători, cu un final nedefinit.

Pentru că problema lui Băsescu este că, acceptând disciplinat să fie „asistat” cvasipermanent de către Sistem, a ajuns în postura în care acesta îi poate decide soarta, mai ales că în jurul său nu mai are nicio persoană care să-i fie fidelă doar lui (singurul „candidat” la această postura, respectiv Elena Udrea, poate să fie izolată repede, și la rândul ei, „imobilizată” în acest fel!). Fiind astfel „împresurat”, a fost simplu de manipulat în ultimii ani, dându-i-se iluzia puterii, inclusiv prin vocile opozanților săi care-l acuzau de atotputernicie și autoritarism. Ce vis minunat pentru Traian Băsescu! Momentele rare în care mai era trezit la realitate, ba de arestarea vreunui apropiat, ba de eliberarea neașteptată a vreunui dușman, ba de pierderea temporară a puterii (săptămâni, în cazul suspendării, câteva ore, în cazul alegerilor din 2009), au fost interpretate de „pacientul” Băsescu în cheie inversă, ca fiind de fapt niște vise urâte, viața frumoasă continuând după trezire. Sistemul a știut foarte bine să-i dea iluzia puterii, dar nu i-a dat niciun moment toată puterea. Iar acest lucru n-a fost la fel de simplu de realizat ca în cazurile Iliescu sau Constantinescu, pentru că Băsescu fiind „din interior”, știe să-și mobilizeze mai bine vigilența în momentele și zonele ce l-ar putea văduvi de autoritate. Dar totuși, faptul că a fost singur în fața „mașinăriei infernale”, a fost determinant pentru a fi „împachetat”. Așa cum spuneam au fost și momente deosebite, în 2007, când a fost suspendat, „l-au dat jos de pe cal”, doar ca un avertisment, și o reasezare a situației de personal în vecinătatea prezidențială înaintea alegerilor din 2008 – 2009, iar după aceea l-au lăsat să se așeze lejer la loc (în această cheie trebuie să citiți declarația lui Vântu de la recentul proces, când spunea că i-a dat sprijin lui Băsescu la referendum, contra unui proiect de modernizare a României, (vezi Doamnel!), transformându-se brusc din participant activ la suspendarea lui Băsescu, în sprijinitor ad-hoc al „suspendatului”; mai mult, așa trebuie sănțelegeți și noncombatul partidelor antibăsesciene, PSD respectiv PNL, în Campania prosuspendare). Un alt moment interesant, cel din 2008 când PDhja

pierdut alegerile parlamentare, dar Sistemul i-a dat posibilitatea să pună ce premier a vrut, după ce voturile din străinătate s-au numărat mai „bine”. Și bineînțeles, după ce unii de la „învingătorii” (conform exit-pollurilor) pesediști, gen șeful de campanie Mitrea, s-au dus să se culce, în timp ce pedeliștii numărau voturile din urne. O situație gen, „PSD dormi liniștit, Sistemul veghează (și numără voturi) pentru tine!”. Ca să nu mai pomenesc de momentul prezidențialelor din 2009, când situația voturilor din străinătate, plus estimarea „eronată” a exit-polluri, au fost cvasi-identice cu momentul parlamentarelor, lucrând tot în favoarea lui Băsescu, de parcă momentul 2008 n-ar fi fost decât o repetiție cu public pentru 2009. În plus, în 2009 am mai avut diferențele dintre estimarea votului în Transilvania de către sociologi (care de regulă se înscriu în maxim 1% eroare), și realitatea den urnele „păzite” de subordonații lui Vasile Blaga, care au fost și de 10% în defavoarea lui Geoană!!! (ce ironie a sorții, Vasile Blaga a demisionat de la Interne în septembrie 2010, alături de întreaga echipă pe care o creditam cu fraudarea alegerilor; au învățat și ei ca „nicio faptă bună de acest fel, nu rămâne nepedepsită”!) Iar apropo de Mircea Geoană, cu toată prietenia mea pentru el, faptul că n-a explicat niciodată vizita la Sorin Ovidiu Vântu înainte cu o zi de dezbaterea finală, dublat de „scăparea” lui în a-mi comunica a doua zi că a fost filmat de către paparazzi pe tot drumul către Vântu, el observând acest lucru la moment (deși am stat împreună a doua zi vreo 7 – 8 ore, pregătind dezbaterea de seară cu Băsescu!!), mă face acum să vă sugerez să vă imaginați cele mai de necrezut scenarii legate de motivațiile absconse ale lui Mircea Geoană. Iar pentru istorie, mai furnizez un amănunt important: aflând despre incident în urma unui telefon primit de la jurnalistul Dan Tapalagă, în jurul orelor 16.00, i-am solicitat lui Mircea Geoană să vină la Parlament, locul dezbaterii finale a candidaților, cu

O oră înainte, respectiv la orele 18.00, pentru a putea discuta reacția la potențialul atac al lui Băsescu pe această temă; deși era foarte important (vital, după cum s-a dovedit), Geoană a venit la 18.59 (!!!), intrând direct în dezbateri, spre disperarea unora dintre noi, printre care și Victor Ponta. Sfaturile pe care

I le-am mai dat la pauza confruntării, au fost tardive, și îmi părea oricum că trec pe lângă el. Cel puțin ciudat, veți gândi... Dacă nu chiar monstruos, adaug eu!

Toate aceste episoade electorale, și multe altele, imagine fidelă pentru modul de acțiune al Sistemului în relația cu președintele, care credea sincer că el „i-a ciuruit”. Un biet „pacient”...

Eu cred că Traian Băsescu va plăti într-un fel „special”, deloc comod pentru un om, sexagenar deja la momentul încheierii celui de-al doilea mandat. Probabil că pedepsele pe care le va resimți, vor fi chiar exagerate față de răul pe care l-a cauzat, pentru că nu doar viața, dar chiar și protectorii lui de azi, încarcă de simbol orice pedeapsă ce poate compensa o mare dezamăgire publică. Pentru Băsescu, orice pedeapsă vă fi însă într-un fel meritată, pentru că a făcut greșeala fundamentală: a căutat și și-a dorit puterea, nu pentru ca s-o exercite cât de cât și în folosul cetățenilor statului, sau în folosul real al instituțiilor statului, a dorit-o și folosit-o exclusiv în interes personal. Iar în acest caz, atunci când vine nota de plată, nu mai găsești amatori să se asocieze cu tine.

Așa cum îl anunțam la-nceputul cărții, azi Băsescu este precum El Cid, un Traian Băsescu ținut în vitrină, un „mort fără putere”, ce mai transmite doar disperare. Dar el este ținut încă în „vitrină” pentru că cineva mai are nevoie de el. Nu pentru mult timp însă.

Capitolul VI

UNDE ȘI CE SUNTEM ASTĂZI?

j

Am descris care sunt simptomele bolilor de care suferim și cum arată „ospiciul” românesc. Am văzut că rădăcinile răului nostru pot fi considerate adânc înfipite în istorie. Am analizat faptul că nici elitele, ca acțiune individuală, nici cetățenii, ca potențial de grup, nu se pot constitui în agenți ai schimbării pozitive. Eșecul și premeditarea eșecului, se observă la orice analiză obiectivă și atentă. Cea mai recentă dovadă a eșecului este anul 2009. Realegerea lui Traian Băsescu, realizată după un mandat dezastruos, dar mai ales mecanismele subtile ale acestei realegeri, ne înscriu pe un traseu de-a dreptul odios pentru noile generații. Iar contextul în care ne aflăm – context regional, european și mondial – nu este deloc încurajator. Situația României este astăzi poate mai grea ca oricând – deși e greu de comparat când a fost mai greu în istoria României. Părem blestemați să repetăm la nesfârșit greșeli absurde și să ne îndepărtăm mereu de lumea civilizată lângă care trăim, lucru ce va deveni evident pentru toți, în următorii 3 – 5 ani.

Părerea mea, pe care o să o argumentez, este că România a fost

sfâșiată mereu între remarcabila sa capacitate de a se adapta la vremuri, și totala neglijență și superficialitate în exercitarea acestei capacități.

Situația geopolitică a României de azi – țară periferică, izolată, cu vecini ostilizați

Cred că rostul acestei cărți n-ar putea fi valorizat dacă, în pofida analizei cu perspectiva negativă pe care v-am descris-o, dar din păcate singura posibilă după părerea mea, n-aș adăuga o sinteză a ceea ce cred eu că înseamnă azi în mod concret, din punct de vedere al posibilităților și realităților de relaționare internațională, cu impact geopolitic. Fac acest lucru cu atât mai mult cu cât, așa cum am spus, dorința mea expresă ar fi ca acest conținut al cărții să fie de folos mai ales generațiilor mai tinere, într-o perspectivă optimistă în care unii ar mai fi interesați să reconstruiască ceva.

În cazul istoriei României, putem vorbi despre o constantă geopolitică care ne-a adus și în 1918 „sacii în căruță” într-un mod fortuit, permițând, în urma Marii Uniri, crearea unui bastion national solid ca infrastructură, variat ca relief, așezat pe un schelet muntos, cu o ieșire la mare generoasă, dublată de un tronson fluvial extrem de consistent – România Mare. Așa cum, aceeași constantă geopolitică, permisesse în 1859, Unirea Principatelor Moldova și Țara Românească, în ciuda pronosticurilor opuse ale vremii.

Nu vreau să alunec aici într-o expunere de geopolitică, însă să notăm că, dacă încă în secolul XIX inamicul principal al Europei era considerat Imperiul Otoman, în secolul următor acesta a devenit Uniunea Sovietică și expansiunea influenței sale. După al Doilea Război Mondial, Occidentul, interesat de blocarea unei expansiuni directe a URSS, a încurajat construirea unui anumit tip de zonă tampon, formatată dintr-un așa-zis *bloc de mijloc*, cu țările fostului Tratat de la Varșovia care asigurau o anumită tranziție (Polonia nefiind totuși Ucraina, iar Cehoslovacia nefiind Georgia), cu nealiniata Iugoslavie. În acest context, România în calitatea sa de „grănicer dublu” la frontiera cu URSS, a dobândit un statut special pe care și l-a jucat nu cu inteligență, ci cu viclenie. Iar viclenia se plătește, pentru că viclenia înseamnă de fapt mimarea unor acțiuni, fapt detectabil ușor la un asemenea nivel de joc politic. Spre exemplu, mimarea nealinierii față de politica Moscovei, o mare șmecherie pe care au jucat-o foarte bine după părerea mea atât

Gheorghe Gheorghiu-Dej cât și Ceaușescu. Nici nu se putea altfel, deoarece KGB-ismul inoculat în straturile subtile ale societății românești a fost o chestiune mult mai eficientă pentru inducerea în eroare a anturajului unora ca Nixon sau chiar Regina Angliei. Subliniez din nou că jucându-ne statutul geopolitic în mod tradițional doar cu viclenie, și nu cu inteligență, n-am reușit niciodată obținerea de foloase naționale perene, ci doar de conjuncturale avantaje de parcurs, în beneficiul puterii unor lideri vremelnici și blamabili în final, cum a fost și Dej, și Ceaușescu, Iliescu, Constantinescu, și cum este astăzi Băsescu.

Discutând acum de avantajele obiective ale statutului României de „grănicer”, în contextul geopolitic legat de apartenența la NATO, să exemplific cu un eveniment de notorietate, respectiv summitul NATO de la București. Mult mai puțină anvergură avea un asemenea summit organizat în Ungaria sau în micuța Cehie. În schimb, „la graniță”, cu prezența la Marea Neagră a celor doi președinți – George W. Bush și Traian Băsescu – cu impunerea sistemului antirachetă al SUA exact pe teritoriul nostru, sprijinit pe bariera carpatină, o coloană vertebrală puternică, cu simbolismul „*insulei de latinitate într-o mare slavă*”, sau acela de „*limită estică a civilizației catolice*”, evenimentul NATO (la care a poposit vremelnice, în stil de „mare campion”, chiar președintele Rusiei) organizat în România a avut toate ingredientele unei manifestări de maximă însemnătate. Poate și datorită și statutului geopolitic foarte interesant al nostru, care din păcate n-a fost exploatat.

Pe de altă parte, bazându-se însă pe lipsa de onoare, cinste și patriotism a unor oameni politici puși să păzească acest statut de grănicer, cei interesați de a face profit financiar de pe urma poziției geopolitice a României, ne-au băgat pe gât diverse contracte păguboase. De la contractul fregatelor britanice, până la contractul avioanelor second-hand, până chiar la contractul Bechtel, care e o chestiune de infrastructură, deci ține tot de sistemul de apărare și siguranță națională, multe altele, neștiute de public pentru că sunt secretizate. Am ajuns astăzi în situația rușinoasă în care, așa cum zice ambasadorul Statelor Unite spre exemplu, dacă noi la Craiova ajungem să construim 1.000 de Forduri pe zi, avem probleme pentru că nu putem să le transportăm din România!

Concluzia ar fi că am irosit contextul geopolitic favorabil, de care trebuia să profităm pentru a construi ceva solid din punct de

vedere geostrategic în România, rezumându-ne la fel de fel de afaceri care nu au adus folos național, ci folos personal unora și altora. Iar tocmai acest fapt scoate azi România de pe harta marilor decizii, o izolează practic.

Această izolare a României pe care Emil Constantinescu, dacă era mai „bărbat” și poate chiar mai inteligent din punct de vedere politic, ar fi putut reuși să o rezolve între '96 – 2000, este sugerată chiar de stinghereala pe care o vedeți la altfel volubilul Traian Băsescu, atunci când merge la Consiliul European sau când poposește la reuniunile NATO de anvergură. Faptul că practic nu comunică aproape cu nimeni, fiind ignorat, este cea mai plastică și sugestivă imagine a izolării României de astăzi, de altfel foarte galonată din punct de vedere al „membershipului” la nivel de organizații de impact economic sau geopolitic.

Iar refuzul nostru explicit al relațiilor directe economice, profitabile, cu Rusia, este de neînțeles pentru vestici, dar tot o dovadă a izolării despre care vorbeam. Exemplificând, președintele american George Bush jr., când a venit în România la finalul anului 2002, a reliefat chiar de la tribuna proiectul care se desenase din punct de vedere geopolitic pentru România, respectiv acela de *punte între Washington și Moscova*”. Abordarea atât de transparentă a lui Bush a fost din anumite puncte de vedere o gafă, dar și un semnal de mare impact. Lucru pe care Adrian Năstase, prim-ministru în acea vreme, s-a prefăcut teatral că nu-l pricepe și în mod uimitor pentru mine, aproape toată lumea l-a uitat, nu s-a dezbătut mai deloc!

Ce vreau să spun de fapt, generalizând „teatralitatea” lui Năstase, ca o tendință mai largă? Că niște șmecheri, nu foarte mulți, poate câteva sute, exploatează și uzufriătează potențialul geopolitic al unei țări pe care o țin izolată înadins, ascunzând celor mulți, „votanților”, faptul că această țară are posibilitățile maxime să fie racordată la fluxurile aducătoare de influență și profit financiar național. Iar în momentele cheie, joacă fel de fel de roluri false, pentru ca *decision maker-ii* de la nivelul UE sau NATO, să nu-și dea seama de pericolul surpării fundamentului relațional, și implicit a unei părți din respectivele organizații. Alții sunt „inspirați” pur și simplu să considere că avantajul primit prin anumite privatizări – cum este cea a Petrom, prin care le este oferită aproape gratuit austriecilor resursa internă a României este o plată suficientă pentru ca ei să nu observe

fundătura pe care a intrat România.

Eu spuneam un lucru la demisia mea din PD în februarie 2005, cel referitor la noul președinte, mă repet, despre care nu credeam că va fi chiar un Atatürk, dar măcar ceva în direcția unui reformator speram că o să fie, însă nicidecum nu mi-am închipuit că o să devină un al doilea Lukașenko al Europei. Parcursul lui Traian Băsescu confirmă nu numai că am avut dreptate, dar justifică și izolarea de care România se „bucură” astăzi, pe toate planurile, dar mai ales în cel pe care îl coordonează direct, cel de politică externă. Trăim un fel de izolare à la Belarus, nefiind atât de evident acest lucru tocmai datorită „dansului acesta de salon”, pe care-l mai practicăm prin Parlamentul European, pe la ședințele NATO sau UE. Mai mult, cu ce ne alegem în urma „dansului”? Cu taxele, directe sau indirecte, pe care trebuie să le plătim acolo, nu cu contracte din care statul român să se dezvolte.

Situația proiectului UE – lipsa solidarității și eșecul integrării statelor noi

Aderarea la Uniunea Europeană a fost, iarăși, în tradiția realizărilor noastre, ceva cu care am fost de fapt cadorisiți, noi nefiind compatibili sau pregătiți de aderare. Nu se punea problema că n-am fi meritat, pentru că la drept vorbind, ținând cont de latinitatea noastră, de o oarecare tradiție catolică în regiunea Transilvaniei, cu posibilități de racordare mai rapidă la obiceiurile de consum sau de producție europene, cu o piață de desfacere destul de consistentă, cu o masă salarială încă suficient de calificată, am fi putut să jucăm un rol destul de interesant dacă ne pregăteam pentru aderare. Noi, nefiind pregătiți deloc să ne racordăm la nivelul performanțelor macroeconomice, respectiv de comportament de piață, pe care le reclama apartenența la Uniunea Europeană, am fost tratați simplist, doar ca o piață de desfacere sau ca un furnizor de beneficii nemeritate pentru puternicii UE, din care, repetându-mă, vreau să enumăr două: beneficiul exploatarei cvasigratuite a petrolului și a gazelor României de către OMV, respectiv calitatea noastră de contribuitor net la bugetul Uniunii Europene.

Ce „foloase” avem, totuși? Respectabilizarea averii sau statutului unor oligarhi economici sau politici. Până la aderare nu au beneficiat de această respectabilitate, ci doar de avere și putere. Astăzi, proprietățile achiziționate prin Uniunea Europeană, sau iahturile cu care se plimbă, au proprietari „europeni”, deci respectabili.

Când am demarat în 2007 campania „în Europa, dar nu așa!”, știam foarte bine care sunt mizele reale ale integrării europene și drumul defectuos pe care îl vom urma noi. Am atras atunci atenția, așa cum am făcut-o și în cartea „10 păcate ale României”, asupra faptului că vom rata aderarea mai ales din cauza faptului că nimeni nu apără mizele naționale ale aderării la UE, ci doar pe cele personale. Adică, ce ziceam mai sus, respectabilizarea pentru unii oameni de afaceri și politicieni, dar nimic pentru societate, în ansamblul ei. Iar astăzi, prin eșecul total în atragerea fondurilor europene, prin lipsa oricărei poziții de luat în seamă în plan European ce ne-ar putea genera influență sau profit, arată că am avut dreptate. Și este suficient să ne uităm în apropiere, la Polonia spre exemplu, ca să vedem unde am greșit.

Trecând însă peste situația ingrată a României, trebuie să remarcăm evoluțiile din planul Uniunii Europene, care indică o criză tot mai accentuată. Este vorba de o criză de sistem, diagnosticată cu precizie mai ales în urma crizei economice mondiale. O criză profundă, augmentată de lipsa de încredere care a urmat prăbușirii Greciei, și care a antrenat în dezbaterea publică chiar riscul prăbușirii definitive a monedei europene.

Iar euro este nu doar un fundament economic, ci și unul simbolic, referitor la modul în care a fost gândită dezvoltarea proiectului european, după 1990.

Din punctul meu de vedere, proiectul european, așa cum am spus din 2005 încoace, are mari șanse să se blocheze. Pe lângă unele motivații structurale, blocarea proiectului European se va produce, în mod paradoxal, tocmai datorită conceptului de solidaritate, ce stă la baza construcției sale. Or, solidaritatea, este un concept care, odată cu „epoca prosperității”, și-a pierdut treptat valoarea de întrebuințare. Iar acest lucru a fost remarcat foarte clar tot în timpul crizei economice mondiale, când măsurile de asanare, în esența lor, n-au făcut decât să protejeze marile averi în dauna majorității plătitoare de taxe, respectiv a intereselor naționale ale marilor puteri europene, în dauna statelor cu influență scăzută sau cvasinulă, cum e cazul României. Singurul moment în care a fost efectivă și chiar vizibilă un fel de solidaritate, a fost cel al atacului speculativ împotriva euro, motivația fiecăruia dintre „majori” fiind de asemenea de esență individualistă, agregată unui scop comun conjunctural. În rest, toată strategia de luptă împotriva crizei mondiale, nu a coalizat Uniunea Europeană ci, dimpotrivă, a

potentat economiile naționale să acționeze individual.

Există însă și punctul de vedere că accentuarea crizei economice pe termen mediu, va face ca unele țări mici sau cu potențial economic precar, să accepte pierdere de suveranitate în plus, în favoarea țărilor mari, în cadrul proiectului european. Discutând și această posibilitate, pot să remarc că acest lucru ar putea să ducă, teoretic, la accentuarea integrării și la desăvârșirea proiectului european prin dispariția de facto a unor state-națiuni, și nu la blocajul despre care aminteam. Însă, pentru ca acest punct de vedere să fie validat, trebuie îndeplinită o condiție esențială – proiectul european să poată să fie exportator masiv de prosperitate. Ori până acum, proiectul european nu a dovedit, chiar prin corporațiile multinaționale europene pe care le-a încurajat și susținut, de multe ori deșănțat în opinia mea, că poate să fie exportator de prosperitate. În spiritul solidarității afișate, dar mimate de facto, proiectul European a creat prosperitate în plus, pentru națiunile fanion ale Uniunii Europene, respectiv Franța, Germania, chiar Spania, relativ Italia. Însă pentru state ca al nostru, nepregătite structural și cu politicieni de duzină la conducere, proiectul european n-a însemnat decât un beneficiar net, respectiv un importator de forță de muncă calificată și inferior plătită, bucuria și visul oricărui capitalist european. Sigur, din punctul nostru îngust de vedere, prin această acțiune de export a singurei mărfi „calificate” pe care România o avea, respectiv forța de muncă profesionistă și ieftină, am reușit un beneficiu, date fiind sumele de bani trimise de acești oameni în țară, bani care au permis guvernării de după 2005 să se laude cu creștere economică. O creștere economică nesănătoasă, susținută de supradimensionarea consumului, peste capacitatea normal recomandată pentru o țară cu structura noastră economică.

Odată cu criza, și acest așa-zis avantaj dispare în cvasitotalitatea lui, pentru că muncitorii români din străinătate care mai au bani, decât să-i mai trimită în țară, preferă mai degrabă să îi investească în niște economii cu un caracter emergent și cu posibilități de revigorare mai rapidă decât ale economiei românești. Așadar, singurul beneficiu pe care noi l-am avut din integrarea în proiectul European, și care a fost baza creșterii economice nesănătoase pe care am acceptat-o după 2004, este pe cale să se ducă și el...

Și aici, revenind un pic asupra situației noastre ingrate în cadrul proiectului Uniunii Europene, vă propun să ne gândim puțin mai mult

la bătaia de joc prin care economia României a fost practic dărâmată, „cărămidă cu cărămidă”. Ce fel de națiune suntem noi, de am putut suporta senin ca după 1989, atât clasa politică, cât și oamenii de afaceri, dar mai ales destui cetățeni privilegiați, să exploateze extrem de rapace un edificiu economic atât de precar, care s-a prăbușit sub ochii noștri, ajungând astăzi să trăim în mizerie? Revin și subliniez din nou, că acesta este încă un simptom al „ospiciului românesc”, pentru că numai niște pacienți de ospiciu, niște persoane degradate din punct de vedere moral-volitiv, nu își pun problema administrării eficiente a locului în care ei trăiesc. Este curățenie, foarte bine. Este mizerie, merge și așa. Dacă cetățenii de rând acceptă această degradare de fiecare zi, fără să-și pună problema edificiului economic, cum să-i catalogăm pe cei care ar fi obligați prin natura vieții și averii lor, să fie mai atenți și responsabili, respectiv marii oameni de afaceri? Nu pot, nu știu, nu-nțeleg, nu vor, n-au voie, câte puțin din fiecare?? Oricum ar fi, acești așa-ziși mari oameni de afaceri nu lipsesc în schimb din jocurile de putere. Și analizând campania din 2009, și luând cele mai notorii exemple, Patriciu și respectiv, Vântu, și acțiunile lor penibile în defavoarea lui Geoană, este evident că și-n acest caz mai mult încurcă treburile decât să fie de folos unor proiecte cărora li se dedică declarativ, vezi exact cazul Geoană versus Băsescu.

De fapt am preferat oarecum cu toții, politicieni, afaceriști, cetățeni simpli, nerecunoscând prioritățile și acceptând excesele, să trăim într-un soi de mizerie morală, ce-o aduce după sine și pe cea materială, iar edificiul acesta economic național, să se ducă de râpă. Asemeni unei case în care, dacă nu faci niciodată curățenie, nici reparații capitale din când în când, încet-încet nu te mai țin nici instalațiile și apa începe să plutească prin casă, mobila putrezește, copiii se îmbolnăvesc, mai mor din membrii familiei care încă nu și-au luat câmpii, acceptăm să mâncăm și pe jos în fața casei, că masa s-a stricat, nu mai contează, nu mai avem nicio pretenție. Deci, ar putea fi vorba despre un anumit spirit aici, spiritul unui popor.

Iar cu acest spirit și potențial, e limpede de prevăzut rolul nostru în viitorul apropiat la nivelul Uniunii Europene.

Situația vecinătății cu Rusia – ostilizarea gratuită și pierderea posibilelor beneficii economice

Ce subiect sensibil! Câte adevăruri dureroase, dar și câte mituri manipulative se pun în balanță când se analizează relația cu Rusia!

Oricum ar fi, trebuie să fim realiști în momentul în care discutăm acest subiect și să începem cu analiza sorții României post-război. (Dacă aş începe cu rolul pozitiv al generalului Pavel Kiseleff și ale sale Regulamente Organice, contribuția sa în Unirea principatelor, cred că m-aș situa mult prea departe de mentalul colectiv de azi, supunându-vă la o demonstrație prea lungă pentru scopul cărții de față.) Acea împărțire de influență între marile puteri câștigătoare făcută la finalul celui de al Doilea Război Mondial, de 90% în favoarea Uniunii Sovietice, a însemnat practic, abandonarea noastră în mâinile Uniunii Sovietice, fără nicio posibilitate de evadare. „Jucând la impuse”, ni s-a dictat într-un fel nu numai destinul pentru a doua parte a secolului XX dar și, practic, un „complex” geopolitic care până și azi decide discret anumite lucruri fundamentale ce ne scapă, ori nu le-nțelegem.

Problema decăderii părții noastre de lume în brațele reci ale sovietismului, n-a fost legată în niciun fel de vreo genialitate a lui Stalin, sau măcar de vreun plan sofisticat pe care acesta l-ar fi pus în aplicare. Noi am suferit în primul rând din cauza superficialității și cinismului unor Churchill sau Roosevelt, împreună cu cei care i-au înconjurat, care prin deciziile lor de cedare l-au făcut mare pe Stalin, într-un moment în care mai puteau negocia, condamnând direct la involuție națiuni racordate de bine de rău la trendul occidental. Nu doresc să mă erijez în a-i cataloga mai dur pe cei doi pomeniți mai sus, însă aura ce-i înconjoară este nemeritată, rezultat al marketingului postmortem din jurul marilor nume ale istoriei. În mod clar, rolul care li s-a rezervat celor doi, din fruntea unor națiuni puternice ale momentului, a fost prea mare pentru capacitatea redusă a celor doi (bolnavi!) de-a judeca situațiile speciale care apăruseră!

În ceea ce privește strict România, cedată terorii lui Stalin prin celebrele însemnări de pe bucata de hârtie ce consfințea acel fatidic 90/10% în favoarea URSS, epopeea avea să continue în anii următori când la conferința de pace de la Paris, doar interesul lui Stalin legat de Transilvania a potolit presiunea liderilor celor două state occidentale menționate, al căror proiect era cu Transilvania în afara României. Asta nu i-a mpiedicat însă pe cei trei mari, Rusia, Anglia, SUA, să fie total de acord în ceea ce privește despăgubirile de războaie care au urmat, imense ca și cantitate sau valoare, și care mergeau și către est, dar și către vest. Iar cele către Anglia și SUA vizau în mare măsură

despăgubirea unor cetățeni occidentali pentru investițiile lor distruse chiar de către bombardamentele anglo-americane! Mircea Vulcănescu, care a ocupat o poziție de vârf în Ministerul Finanțelor în timpul lui Antonescu, a beneficiat de datele statistice care i-au permis să aprecieze că în câteva luni de după 23 august 1944, noi am fost obligați să livrăm aliaților mai multe cereale decât ne-au cerut germanii în precedenții patru ani! Iar asta în condițiile în care germanii ne livraseră și opt vagoane de aur ca plată, în intervalul în care fuseserăm aliați, pe care chiar Vulcănescu le recepționase la gară...

În aceste condiții istorice, cu mentalități influențate și de realitate dar și de propagandă, după 1989 nu aveam cum să avem vreo aplecare pozitivă către moștenitorii URSS, în condițiile în care fiecare român aflate că trăiește prost mai ales din cauza lăcomiei sovieticilor din perioada Stalin, care nu ne-au mai returnat Tezaurul pe care trebuiau doar să-l păzească, ne-au și anexat Herța, Basarabia, Bucovina, Insula Șerpilor, ne-au furat flota comercială (culmea, episod ce se va repeta în condiții obscure din nou după 1989, cu contribuția bănuită a actualului președinte Traian Băsescu!) și ne-au amanetat decizia politică și administrativă, atât internă cât și internațională, pentru mulți ani după terminarea războiului. Iar în anul 2002, așa cum menționam anterior, cu ocazia prezenței la București a președintelui SUA, George Bush, ne-a fost sintetizat în mod concis și-n public ce trebuia să facem, dacă ne-am hotărî să fim pragmatici: să devenim un pod al relațiilor SUA și NATO, către Moscova! Adică invers de ceea ce era pregătit mentalul colectiv să accepte, și-n loc să ne mobilizăm în direcția posibilei prosperități, tot ce-am făcut de-atunci pe această linie a fost exact pe dos față de „sfatul gratuit” primit de la președintele SUA. Analizând istoria, cum am încercat să fac pe scurt, observăm cruzimea unor megadecizii. În același timp însă, noi parcă ne-am chinuit tot timpul să demonstrăm că nu vrem să învățăm nimic din lecțiile istoriei.

Iar podul pe care România trebuie să-l reprezinte între Washington și Moscova, era o subliniere în stilul „bushist” a unei strategii geopolitice vechi pe care noi n-am mai dorit să o respectăm și astăzi plătim, deoarece nu mai avem posibilitatea practică să intrăm în joc, oportunitățile au fost oferite altora între timp. Cât despre echilibrarea relației economice cu Rusia, în care avem un deficit imens, îi lăsăm pe „intelectualii” domnului Băsescu, care înjură programat și

inconștient pe oricine propune ceva legat de Rusia, să propună o soluție românilor.

Blocarea posibilelor relații economice cu Rusia de după 2001, respectiv dinamitarea celor politice, mai ales după 2004, au făcut parte din acel scenariu de autoizolare a României pe care-l pomeneam. Să nu credeți însă că nu sunt câțiva „români aleși” care uzufructează în beneficiu personal relația cu Rusia! După cum sunt și state vecine nouă care azi beneficiază din plin de degradarea relațiilor politice ale României cu Rusia!

Asta ar fi un subiect obligatoriu pentru serviciile noastre secrete, mult prea ocupate cu poliția politică și protecția președintelui, în cazul în care ar dori să identifice persoane ce-au militat împotriva interesului național.

Ci? za capitalismului actual – neracordarea

României în contextul noilor relații de putere

Părerea mea este că în urma crizei economice actuale se „salvează cine poate”, cine și-a pregătit pârghiile de negociere bilaterale, statele BRIC (Brazilia, Rusia, India, China) îndeosebi, ceea ce va confirma ineficiența profundă a solidarității mimate la nivelul organizațiilor internaționale de mare impact. În contextul actual în care statul supus unor reguli internaționale stricte, cu cedări de suveranitate consistente în favoarea organizației din care face parte, este deja, ca instituție, cvasiblocat și copleșit de asaltul unor hedge fonduri, structuri multinaționale penetrante, corporații, pe fondul eșecului anunțat deja al sistemului financiar mondial, o abordare comună a statelor a devenit cvasi-imposibilă.

Motivul principal al acestei crize, spus mai puțin și greu de recunoscut pentru noi, este faptul că nimeni nu a putut să blocheze tendința excesivă a cetățeanului secolului XX înspre prosperitate, absolută dacă se poate, deși aceasta este greu de definit. Pentru că nu știm dacă prosperitatea absolută înseamnă doar un iaht și un avion sau o flotilă de avioane și o flotă de iahturi, știm doar ce „ne învață” zilnic tabloidele cu tiraje amețitoare sau site-urile de internet cu trafic nelimitat. Ori această dorință, încurajată necoordonat a dus imediat la excese permise marilor grupuri financiare, eșuate în final la nivelul individual în cadrul acestor grupuri. Marea problemă pentru viitorul imediat, premeditarea și complicitatea maximală la nivel mondial asupra provocării crizei, este evidențiată prin... lipsa vinovaților. Cei

vreo doi vinovați publici ce ne-au fost indicați, și asta în urma unei prăbușiri aproape abisale în plan economic mondial, ne sugerează exact ceea ce am spus: premeditare și complicitate. La o scară mai mică dar mai cunoscută nouă, cam la fel cum în România au plătit pentru tot dezastrul comunismului, doar soții Ceaușescu...

În cele 3 – 4 state cu un mai puternic control asupra corporațiilor multinaționale, criza este suportată deocamdată relativ mai ușor, pentru că în aceste state guvernul, puterea, și-a păstrat ceva posibilități de intervenție mai dure pentru cei care nu respectă o anumită strategie națională. În statele mici, care s-au dezvoltat însă pe baza succesului unor filiale ale corporațiilor multinaționale, problema este mai complicată, pentru că aici posibilitățile de impunere din partea mediului economic privat de anvergură sunt mult mai mari, mai ales în condiții de privațiuni, de criză economică, de existență a unei clase politice precare. Iar acesta este și cazul României. România a demonstrat că nu are posibilități de intervenție măcar în treburile relativ banale. Spre exemplu, statul român nu a putut bloca nici măcar repatrierea capitalului de către sucursalele românești ale băncilor din statele puternice. Iar acest capital a fost reconsolidat printr-un împrumut făcut de statul român de la FMI și Comisia Europeană, a cărui rambursare va fi plătită de români, ani de zile de acum încolo.

În noul context mondial, atât de deranjat de criză, după cum am încercat să prezint succint, mai poți supraviețui ca stat doar dacă îți negociezi „la sânge” orice potențial avantaj geostrategic. De ce le-o fi fost atât de greu de-a lungul ultimei perioade, celor ce sunt în „bucătăria” strategiilor, să pregătească o serie de abordări românești care să valorifice măcar statutul de grănicer, al UE și NATO, pe care-l tot evoc? Gen: *„Accept să devin granița UE/ NATO dacă: sediul nu știu cărei agenții europene se mută aici, organizația de securitate X își mută centrul operativ la București, dacă negocierile pentru schimbarea anumitor fluxuri economice le găzduim în România, dacă ni se permite și suntem ajutați să realizăm cel mai mare depozit subteran de gaze din Europa în colaborare cu Rusia, dacă, dacă, dacă...”* Statul român trebuia să accepte statutul menționat doar în cazul în care seria de dacă, dacă, dacă, era satisfăcută măcar parțial. Cine n-ar fi înțeles faptul clar că, simplificând, grănicerii trebuie plătiți suplimentar, măcar ca un spor de pericolozitate, trebuie dotați suplimentar, pentru siguranța tuturor, pe CHELTUIALA tuturor. Dar dacă n-am realizat aceasta negociere

doar pentru ca o anumită clasă politică, cu conștiința faptului că este urmașă a fostei Securități, a fostului Partid Comunist Român, în mod natural foști adversari ai sistemului în care voiam să ne integrăm, în loc să negocieze pentru statul român, a negociat propria „integrare de grup nefrecventabil”? Dacă această culpabilitate colectivă a celor care-fie conduc, a generat situația în care ne-am predat fără să negociem? Iar astăzi, nici nu prea mai avem cu ce negocia, trăind într-o țară în care cei mai dinamici reprezentanți ai micromediului economic, cei care puteau să ducă la o dezvoltare a spiritului antreprenorial sănătos au emigrat din România.

Ce suntem noi azi, cum suntem considerați, dacă ne-am pune problema integrării în complicatul hățiș relațional extern? La prima vedere, ca o țară de asistați social, unde câțiva idealisti mai speră că se poate întâmpla ceva bun în viitorul imediat, unde un grup compact de profitori veroși așteaptă oportunități imediate de a exploata rapid tot ceea ce mai este de exploatat. Apoi, ca o populație ciudată, la marginea Europei, dotată pe de o parte nu doar cu un teren de joc geopolitic unic, dar și cu un potențial imaginativ remarcabil, însă cedând în mod inexplicabil șansa unui joc inteligent la granița Europei, unor țări vecine. Și nu mă refer neapărat la Bulgaria sau Ungaria, dar mai ales la țările din Balcanii de Vest, care în scurt timp se vor integra internațional într-un fel mult mai direct și eficient decât noi. Mă refer aici la Serbia, Croația, Muntenegru, Macedonia, Albania și, chiar Republica Moldova, pe care o văd integrată într-un fel special în proiectul acesta, oferind acea zonă de convergență Est-Vest, pe care România n-a știut s-o construiască. Aceste țări prevăd să își împartă între ele pe termen mediu într-un fel, potențialul economico-politico-militar în această regiune, pe care noi practic nu l-am dorit, putând ajunge cu înțelepciune la un statut de mici parteneri, prin comparație cu statutul de colonie, pe care în mod evident îl avem noi astăzi. Posibilități de revenire din partea noastră? Cvasinule. Ne-am pierdut și pofta de a mai lupta, ne-am pierdut și posibilitățile, cei care ar fi trebuit să fie o clasă conducătoare de succes, respectiv generația puțin lărgită a decreștelor, o parte au plecat, o parte s-au plictisit, o parte s-au pervertit, o parte au avut doar eșecuri în contactul lor cu autoritățile și dezamăgiți, se pregătesc să părăsească țara. Mai avem o generație, ca vârstă sub generația asta lărgită a decreștelor, tineri în jur de 30 de ani, rupti de realitățile

zilnice, sclavi mediatici ai televiziunilor, inspirându-se din comportamentul „modelelor” care se creează pe banda rulantă de către presa tabloidizată. Apoi, „repetabila povară”, părinții și bunicii noștri, o generație de pensionari disperați care au înțeles în sfârșit că sistemul de pensii sucombă în scurt timp, și abia acum când sunt afectați direct, au priceput falimentul propriului comportament electoral. Din acest punct de vedere nu numai eticheta de colonie pare că ni se potrivește, dar cu așa „aplomb”, mai că aş mai adăuga un subtitlu la cârtea mea: România, pe linie moartă.

Se poate rămâne aproximativ în starea asta, alunecând ușor în jos câțiva ani de zile, mai mult de zece oricum, pentru că în acest sistem de organizații respectabile în care am intrat, NATO, UE, cu țări dominate de propriile probleme suficient de acute, este foarte puțin fezabilă posibilitatea ca „trenul garat pe o linie moartă” să fie luat, reparat, și repus în mișcare de către un „potențial investitor”. Mai ales că starea României de azi, la doar 3 ani după aderare, culpabilizează liderii clasei politice din Uniunea Europeană, care au militat conștient pentru o aderare „falsă”. Îmi aduc aminte de prezențele mele în 2005 – 2007 în Parlamentul European, făcând lobby în mod repetat împotriva integrării României! Deși mă declaram patriot român, îi rugam să nu voteze integrarea României, pentru că nu este cazul, fiind condamnați la penalizări ulterioare atât UE, dar mai ales România. Iar vina colectivă a acestor politicieni europeni, că de cei români nu mai vorbesc, este că știau acest lucru dar, din interese economice, și nu numai – vezi OMV, vezi EonGaz, vezi supermarketurile, vezi piață de desfacere, etc. – au ales să voteze pentru aderare.

Însă azi ei știu că au o răspundere, și vor trebui să recunoască această răspundere, pentru că problema României va genera în scurt timp o dezbatere, la fel cum Grecia a generat o dezbatere. Spre deosebire de noi, Grecia posedă însă motoare de dezvoltare economică internă și un proces aprofundat al integrării ei în UE. Situația României va fi în consecință mult mai gravă și va genera un scandal mai mare la nivelul Uniunii. Mai ales ca politicienii europeni ce-au votat integrarea României sunt încă în prim-plan politic.

Conform descrierii mele, devine limpede că relaționare internațională productivă nu va exista pentru noi, ci dimpotrivă, izolare și decădere economică. Totuși, cât de mult vom cade? a în următoarea perioadă? Peste limita suportabilității, după părerea mea,

În condițiile în care mediul economic a devenit atât de concurențial, piața mult mai îngustă, iar criza economică mondială i-a făcut pe toți să fie mult mai egoiști și mai eficienți. Nu mai e loc de cadouri, mai ales pentru o țară ca România, care nu prea mai are ce oferi. Spiritul Uniunii Europene, cu îndemnuri la unitate și solidaritate, nu cred că să mai fie nici măcar declarat de acum înainte, pentru că nu va mai exista. Iar alte organisme sau parteneriate din care facem noi parte, ne vor folosi în beneficiul lor, noi neavând posibilitatea unor reprezentanți politici ce ne-ar putea apăra drepturile.

Cred că v-am enervat suficient de mult în acest punct, pentru ca să vă întrebați, „Ce-i de făcut?”. Nu doresc să ofer răspunsuri directe, însă o analiză pot face. Suntem din punctul meu de vedere, vă reamintesc, în situația unor cetățeni care în majoritate pot fi asimilați unor pacienți din ospiciu, lipsiți în mod evident de capacitatea de organizare, măcar spre o revoltă democratică. Și chiar dacă s-ar reuși o oarecare organizare, ar fi cvasi-inutilă, clasa politică românească „s-anțelenit”, mai ales în urma alegerilor din 2008 și 2009. Chiar dacă în urma unor fraude electorale, a unui concurs de mită electorală, și altele, această clasă politică de azi este legitimă, cu guverne recunoscute de către celelalte democrații occidentale, cu reprezentanți în toate organismele internaționale, de la Parlamentul European, până la diversele comitete bilaterale. În mod paradoxal, am ajuns exact în punctul pe care-l visau oamenii Sistemului, adică legitimarea să vină din „exterior”, de-acolo unde nu exista informații amănunțite și sensibilități naționale, exista doar interese!

Altceva, legat de așa-zisele mișcări sociale de proteste. Speranța că s-ar putea integra cu o finalitate politică, mi se pare deșartă. Sau putem vorbi tot despre manifestări ale Sistemului, direct interesat să conștate în fapt ideea de protest. Pentru a sesiza acest lucru, este aproape suficient să analizăm cât de intens sunt promovați așa-zisi protestatari împotriva exceselor guvernamentale, timp în care pe cei sinceri, cu porniri consistente de revoltă și reformă, nu îi bagă nimeni în seamă sau le blochează orice posibilitate de manifestare publică. Ca să exemplific, o mișcare de protest cu Dan Diaconescu în frunte, pentru a porni de la un eveniment al acestei perioade, nu are cum să aibă succes pentru că, în mod evident, până și naivii care îi fac audiență își dau seama că Dan nu ar fi capabil să conducă un partid, darămite o mișcare de protest. Iar cei care-i permit să organizeze acest circ zilnic,

Își dau seama cu siguranță de asta la rândul lor, însă consideră că poate fi un debușeu social potrivit pentru aceste vremuri. Sau mai vechiul caz Gigi Becali. Au jonglat tot timpul cu Gigi Becali, similar jocului din copilărie „Sus-Jos”, Sistemul știind că el nu va fi credibil în final la nivelul populației și nu va putea să acceadă la președinție, indiferent cât de tare l-au tot ridicat artificial în sondaje. Fiind o „investiție” pe care nu doreau s-o piardă, au avut nevoie să-l încarcereze, să-l țină puțin la pușcărie, și să-l scoată în final, cu un mesaj de protest împotriva exceselor justiției, ca să poată în sfârșit să-l ridice efectiv în sondaje și să-l „depună” în Parlamentul European, împreună cu un „alt comic vestit al ecranului”, Corneliu Vadim Tudor. Ca să nu mai vorbesc de cazul Sorin Opreșcu, „victima” prin definiție, caz pe care-l cunosc cel mai bine, fiind unul din contracandidați în competiția pentru București din 2008. Circuri pentru un public debusolat, nu mișcări reale de revoltă sau protest. Ce-ar fi de făcut deci? Azi, aproape nimic.

Diplomația României – între noile rigori corporatiste și „umbrele” trecutului

Eficiența relaționării externe a unei țări de potențialul României, pe o durată de timp determinată, se măsoară în numărul și valoarea unor contracte economice.

S-a trecut de mult de perioada în care diplomația era importantă prin prisma unui anumit vot al României ce-ar fi contat la Organizația Națiunilor Unite sau în altă parte. Tot ceea ce se discută astăzi la nivel de politică externă a unei țări, în afara poziționărilor personale ale liderilor funcție de proiectele geopolitice convenite, este legat de contractele economice pe care mediul economic de stat, dar mai ales mediul privat, ar putea să le realizeze în urma unor negocieri bilaterale. Iar politicianul român, sau orice fel de politician în plan mondial astăzi, nu ar trebui să fie decât o interfață între a pune față în față un potențial de business al țării pe care o reprezintă, cu un potențial de business al partenerului lui politic din cealaltă țară. Cam la atât s-ar reduce diplomația economică a statului în acest moment, și-asta e de-nțeles în epoca prosperității, cu atât mai mult în criză. Doar că noi nu mai contăm din acest punct de vedere. Ne-am pierdut potențialul de asociere în vederea unor proiecte regionale majore, nu avem companii naționale de stat sau private care să poată face jocuri importante în plan european și care să conteze ca ingredient necesar

În această diplomație cu baze economice. De aceea avem, de fapt, o decădere economică în România n-ai accentuată decât în alte state cu potențial similar. Și mai este ceva important. Diplomația românească post '89 nu s-a adaptat la noile cerințe de relaționare. Și era greu să se întâmple asta, pentru că toți cei puși să reprezinte diplomația românească în exterior, sunt în cel mai bun caz niște intelectuali visători care habar nu aveau că ei merg într-o țară străină, cu misiunea principală de a racorda economic statul român. În buna tradiție a intelectualilor români, ei credeau că merg acolo la o sinecură, în care trebuie să participe la simpozioane, să înghită „găluște” împotriva României pe care să le transmită ulterior Serviciului de Informații Externe. Asta, în cel mai bun caz. În cel mai rău caz, diplomații noștri post '89 sunt aparatcii proveniți din rezerva de cadre a fostelor servicii secrete comuniste, neputându-se adapta noilor vremuri.

În același timp însă, le era imposibil să se adapteze vremurilor atât timp cât toată rețeaua sau aproape toată rețeaua de ofițeri externi acoperiți ai României dinainte de 1989, a fost dată într-un fel „publicității”, adică predată unor servicii secrete străine de către fel de fel de „binevoitori”, unii foști șefi ai Serviciului de Informații Externe al României după 1989!!! Ce să mai facă omul acela când presupune că se știe deja că e agent? Nu mai poate să facă mare lucru.

Noi nu am fost în stare să ne adaptăm diplomația noilor cerințe, asta e un fapt clar. Problema mai sofisticată este legată de reinventarea diplomației în ansamblul ei, funcție de ceea ce procesul de globalizare accelerată generează, în primul rând creșterea rolului corporațiilor și diminuarea celui al statelor-națiune. De aici și întrebarea ce-aș adresa-o, aparent fără legătură cu titlul subcapitolului: ce va urma după NAȚIUNE? Ce concept se va găsi care să dea valoare la nivelul cetățeanului simplu organizării statale, cu care nu numai că suntem obișnuiți, dar pe care s-au construit toate proiectele aducătoare de privilegii neoputerilor instalate pe nesimțite după Războiul rece? Cum altfel decât prin decizii statale, resursele naturale naționale aparținând statelor mai slabe au fost alocate corporațiilor multinaționale, unele create special doar pentru aceste scopuri? Cum altfel decât prin aceleași decizii statale anumite organizații internaționale s-au extins și-au ocupat alte câmpuri de influență geopolitică? Tot la fel, națiunile adiacente statelor mai slabe au devenit simple piețe de consum hrănite minimal, doar atât cât ar trebui ca să poată plăti facturile către

furnizorii „corporate” de produse și servicii obligatorii. Ce altă structură, la fel de profitabilă pentru decidenți s-ar putea inventa rapid, astfel încât să nu fie puse în pericol nici privilegiile corporațiilor, dar nici ale reprezentanților „legitimi” ai acelor state care și-au subjugat națiunile? Greu de răspuns, asta neînsemnând că proiectul unei noi structuri nu se implementează deja, fără știrea noastră.

Va fi greu totuși ca o nouă structură să se impună, iar în sprijinul acestei afirmații o să aduc considerațiile istoricului de excepție, Lucian Boia: „Națiunea s-a consolidat prin stat, iar statul s-a spiritualizat grație națiunii. Națiunea o iubești, cum să iubești statul? Statul trebuie să-l respecti, să-l ascuți. Iar statul – națiune îl iubești și îl respecti în egală măsură”.

Capitolul VII ÎN LOC DE EPILOG: PERSPECTIVE PERSONALE

Puține lucruri mă mai bucură azi în afară de copiii mei, și nu am decât 40 de ani; iar de când Ștefan Iordache și Gheorghe Dinică s-au dus și ei, veselia are gust sintetic în România. Pentru mine, scrierea acestei cărți este un exercițiu de sinceritate, care mă lasă doar cu mulțumirea amară că unii vor înțelege mai bine ceea ce trăiesc de fapt. Dezamăgirea datorată concluziilor mele, este însă starea de spirit pe care o resimt pregnant. Faptul că am recepționat starea de „ospiciu” în care ne complăcem, îmi accentuează nemulțumirea neputinței de-a mai schimba ceva. Eram în '89 un tânăr optimist în legătură cu viitorul României și am ajuns un om matur pesimist în ceea ce privește viața în țara mea. Am intrat cu speranță în Revoluție și am ajuns să văd clar premeditarea Loviturii de Stat. Am crezut în schimbarea politicului, dar am văzut în final că nimeni nu luptă, de fapt, împotriva Sistemului. Perspectivele mele sunt azi clare: România reprezintă un proiect eșuat, iar ultimii 20 de ani au adus și mai mult rău peste răul care exista deja.

Ce s-a schimbat de la ultima carte

Aceia dintre dumneavoastră care au citit „10 păcate ale României”, editată în 2 ediții în timpul primului mandat Băsescu, apărute 2006, respectiv 2008, au observat că, pe lângă radiografia greșelilor administrative pe care am încercat-o, am încercat să identific niște filoane de speranță la nivelul societății românești, pe care ne-am putea baza reconstrucția națională. Am gândit acea carte ca pe un fel de ghid, pentru cei care simțeau mai mult la un nivel subconștient că această țară este ținută pe loc prin resorturi care exced voința societății. În acele momente, aveam încă convingerea că un astfel de

ghid și mesajul care îl însoțește, ar putea deschide ochii, și în consecință, mobiliza, o sumă de români interesați de viitorul lor. M-am înșelat! Nu m-așteptam deloc să fiu aprobat fără rezerve în ceea ce scrisesem, mă așteptam însă măcar la dezbateri, la reacții critice, ce ne-ar fi dat posibilitatea să discutăm, s-ajungem la niște concluzii de folosit în societate. Liniște însă, în condițiile în care cel puțin prima ediție s-a vândut în peste 15.000 de exemplare.

— În anii care s-au scurs între redactarea acelei prime cărți, și cârtea de față, am înțeles mai bine puterea Sistemului care ne înconjoară și am mai constatat că aceasta putere este pe un trend ascendent. Este printre puținele lucruri care se mai întărește în România. În consecință, am conceput acest volum nu din perspectiva „Ce-i de făcut?”, deoarece mi-e clar în atare condiții că nu prea mai e nimic de făcut, ci din perspectiva „*Ce suntem și cum am ajuns aici?*”. Prin urmare, am încercat să pătrund mai adânc în mecanismele a ceea ce se întâmplă, pentru că pur și simplu nu puteam să accept o astfel de evoluție, fără măcar să-i descifrez public mecanismele. Ar fi fost o înfrângere prea mare...

Răspunsurile pe care le-am găsit nu sunt în totalitate noi. Unele le-am mai evocat în aparițiile mele publice. Parte le-am ignorat temporar și voit, când credeam că lucrurile îți România intră pe un făgaș de normalitate, nedorind să mai deschid răni dureroase. Pe altele, le-am descoperit treptat, inclusiv prin introspecție insistentă și prin documentare „de la sursă”, față de anumite aspecte din trecutul recent asupra cărora aveam o perspectivă oarecum difuză. Am înțeles, în contextul acestui efort, cât de mare, și înrădăcinat este râul care macină România, instalat majoritar în timpul regimului comunist, dar nu numai. În perioada mea „naivă”, de militant politic, am considerat mereu că suntem în stare să scăpăm de „umbrile trecutului”. Reflectând mai profund, și eliberat de automatismele pe care ți le dă activitatea politică activă, am constatat fără echivoc că, dacă cei 50 de ani de comunism, cu valențele sale „dejene” și „ceaușiste” au distrus aproape în totalitate resorturile de spiritualitate, rezistență morală, de inițiativă și activism, ale acestei națiuni, ceilalți 20 de ani post 89 ce-au urmat, n-au făcut decât să continue opera de distrugere, într-un mod mai parșiv însă, și cu atât mai decisiv. Parcă obiectivul suprem al comunismului, construcția „omului nou”, ar fi fost continuat în democrație printr-un proiect de genul, construcția „omului

aneantizat”.

Recent, am mai crezut și că situația economică precară, criza, vor genera dezertări în Sistem, vor impune „trădări” benefice, vor mobiliza recunoașterea de limite și posibilități. M-am bazat pe faptul că atunci când este atât de rău, nimeni, chiar din zona discretă, nu ar sta să-și asume dezastrul, măcar din instinct de conservare. Iar această breșă creată să poată fi fructificată, de vreun grup de „români de bine”. Nu s-a întâmplat așa, cel puțin nu încă.

Vorbeam despre prima mea carte și renunțarea în momentul de față de a mai susține ce prevedeam acolo, respectiv posibilitatea optimistă legată de viitorul țării pe termen scurt și mediu. De ce această schimbare? Cei care ați citit până la această pagină ați primit cred răspunsul cu asupra de măsură. Dacă n-am reușit să vă lămuresc pe deplin, deși ați fi tentați să mizați pe viitorul național sumbru, înseamnă că e din pricina subțiririi sau lipsei de claritate a argumentelor mele. Sau poate faceți parte din cealaltă categorie care mai credeți că se poate face ceva. Indiferent în care din cele două categorii v-ați situa, mă simt totuși dator să vă avertizez că lipsa de efort pentru a înțelege exact, nepăsarea sau speranța neargumentată, ar putea să vă creeze în viitorul imediat suferințe și dezamăgiri insurmontabile, fie în plan material, fie spiritual.

În ceea ce privește situația mea legată de schimbarea perspectivei, de la speranță la dispariția acesteia, sunt convins c-ați putea înțelege cu mai multă precizie, dac-ați fi trăit ce-am trăit eu în ultima perioadă.

„De ce plec din politică?

Pentru că nu mai e loc pentru mine!”

O să fiți tentați să-mi judecați abandonul politic funcție de simpatia sau antipatia care „vâncălzește” în relația cu mine, ca persoană publică. Dacă încercați s-o faceți însă obiectiv, cred c-o să aveți mai multe de înțeles. Bazându-mă pe asta, încerc să explic.

Întreruperea sau renunțarea la cariera mea politică a survenit în urma unei cariere de 8 ani, ceea ce pentru o viață limitată de om înseamnă destul de mult. În cazul unui proiect de carieră, înseamnă însă destul de puțin. Am părăsit politica doar cu regretul că n-am reușit să impun proiectele de reformă politică pentru care am luptat, dar și cu perspectiva tristă că mgdiul politic arăta mult mai rău când am plecat, comparativ cu dosirea mea în politică la finele lui 2000. În

rest, n-am avut regrete, pentru că-n acei 8 ani de politică la vârf am reușit să-nțeleg atât de multe lucruri despre România, cât n-aș fi reușit s-o fac în 2 – 3 vieți, muncind într-un domeniu diferit de cel politic. Iar acest lucru este de natură să ofere satisfacție personală oricui dorește să trăiască, înțelegând „ce anume trăiește”. (după cum sper că sunteți și dumneavoastră, cititorii cărții mele!)

Ieșirea mea din politică a avut loc în urma unui examen electoral la care am participat, alegerile pentru Primăria Capitalei din 2008. Nu rezultatul înregistrat (6 – 7%) a determinat însă decizia mea, el putea fi chiar un rezultat bunicește pentru un candidat la primul scrutin, nesușținut de vreo forță politică majoră. În timpul acelei campanii pe care am dus-c, „cum scrie la carte”, abordând-o din vreme și finanțând-o corespunzător, venind cu proiecte fezabile și susținându-le public, la televiziuni sau pe străzile Bucureștiului, neavând vreo problemă de „dosar” și nefiind considerat prost, nepregătit sau mai nesincer decât alții, am înțeles ceva simplu: nu e loc pentru mine, sau pentru cei ca mine, în politica românească, în funcții administrative! E greu să vă expun dedesubturile campaniei care mi-au întărit această convingere, trădările sau situațiile „speciale” ivite, n-aș face-o niciodată, și oricum ar fi greu de crezut pentru cineva neacomodat cu mediul. Oricum, acele alegeri mi-au demonstrat fără echivoc că trebuie să fi profund dependent de Sistem pentru a avea succes electoral. Lucru pe care eu l-am refuzat mereu!

Nu vreau să vă reamintesc prea multe despre acele alegeri de la București, nici măcar de bebelușii ce semnau listele de susținere ale lui Oprescu, apropo de Sistem, însă ceva sugestiv relatez: deși PIN, partidul ce-l conduceam, avea peste 6% la exit-poll-urile care s-au transmis în seara alegerilor, intrând în Consiliul General, după terminarea numărătorii de a doua zi, partidul meu n-a mai intrat, ajungând pe la 3%, iar alte două partide dragi Sistemului, PNG și PRM, care la exit-poll-uri aveau sub 5%, au fost „teleportate” în Consiliul General, realizând imediat o alianță majoritară cu partidul prezidențial, PDL. Sugestiv, nu?

Ulterior ieșirii mele din politică, din zonele de activități pe care le desfășor, încerc să acord sprijin material sau instituțional nu doar PIN-ului, condus acum de fosta mea „tovarășă” Lavinia Șandru, partid pe care l-am înființat și de care mă simt atașat, dar și altor vectori tineri din afara politicului pe care-i simt c-ar avea dorință și potențial

de schimbare. Cu puține excepții, descopăr însă multă blazare, și am avut de multe ori senzația confirmată că arunc pe fereastră cu banii, energia sau timpul meu. Sigur că nu o să renunț de tot, însă legat de asta se poate explica și eșecul meu în politică. Am crezut prea mulți ani că se poate face ceva în sensul reformei, când în realitate nu se poate face chiar nimic în acea direcție. Credeți dumneavoastră că dacă renunțam la principiile mele sau la decizia de reformă, n-aș fi putut fi vreun politician „tânăr de mare succes” marca Boc? Sau, puțin mai bine, marca Ponta? Sau mult mai rău, marca Becali? Și încă cum! Numai că exista un ceva important pentru mine la începutul fiecărei zile, ce m-ar fi împiedicat: proprii ochi reflectați în oglindă, când mă bărbieresc. Nu exagerez cu nimic, dar așa sunt eu, și-mi asum orice „notă de plată” pentru asta, sau chiar eventuale eșecuri.

2009, o șansă ratată. Implicarea în „meciul” Băsescu vs Geoană

Am făcut referire la câte ceva legat de lupta electorală din 2009, cred însă că din punct de vedere al abordării personale a episodului, aş rămâne dator, dacă nu v-aş evoca măcar parțial viziunea mea despre proiectul „Geoană-Președinte!”, și implicit fundamentul deciziei mele de a-i asigura strategia campaniei în 2009.

În ajunul alegerilor prezidențiale din 2009, Mircea Geoană, ca persoană, era o variantă maxim democratică la nivelul oamenilor politici de astăzi. De aici îi venea lui însă în același timp și slăbiciunea, „tratată” de răuvoitorii inspirați de Iliescu, cu porecla total nemeritată de „Prostănacul”. Geoană lua puține decizii, dar avea un aparat critic bine pus la punct și accepta mereu păreri. Marea lui problemă era frica. Și fiindu-i destul de frică de „umbrele de pe pereți” pe care le proiectau oamenii Sistemului de obicei, el putea ajunge să nu mai administreze așa cum trebuie momentul decisiv al deciziei. Astfel că, în luarea deciziei, fiind înconjurat și de mulți infideli, mergea pe mâna celui mai puternic sau a celui care „*făcea umbra mai mare pe perete*”. Dar latura lui democratică era incontestabilă, ceea ce e de maximă importanță pentru un prezidențiabil.

Formația lui profesională era de asemenea o garanție că deținea bagajul de cunoștințe necesar, și posibilitatea să discearnă cu alte unități de măsură decât cei care o fac acum. Politicianul Geoană nu măsura cu metrul de tâmplărie sau cu șublerul. Avea acces la măsurători sofisticate, din domenii sofisticate, pentru că are un nivel de expertiză mult superior mediei clasei politice. Mircea Geoană, din

păcate, este însă o combinație nemaiîntâlnită de mine, de inteligență mai mult decât remarcabilă, pe de o parte, și frică, de cealaltă parte, fobie de fapt. Iar inteligența asta a lui, incontestabilă, dublată de frica pe care o resimte în diverse situații cu care se confruntă, poate fi uneori o combinație cu efecte letale asupra concentrării sale, lucru care s-a și dovedit. Probabil că în momentul în care ar fi putut să administreze puterea, să fie deservit și protejat, cum se-ntâmplă președinților, i-ar fi dispărut mare parte din frică.

Cum i s-a întâmplat de altfel și când a devenit președinte al PSD. După ce la alegerea ca lider al PSD, a fost foarte șovăitor, a ajuns însă ca din momentul în care a cucerit majoritatea puterii în partid nemaivând rival, mai ales în 2009, practic niciun pesedist „să nu mai miște în front” fără să ceară voie. Perspectiva PSD-ului de a-l vedea pe Geoană președinte de țară, îi crescuse respectul în interiorul organizației într-atâta încât devenise neatacabil, iar această stare i-a dat o forță, care la nivelul structurii de campanie a partidului s-a resimțit foarte puternic, având efecte din cele mai benefice.

Iar Geoană, din aparițiile publice din a doua parte a anului 2009, când era destul de clar că va fi viitorul președinte, arăta ca un om mult mai sigur pe sine și care nu se mai lasă intimidat nici măcar de scenariile apocaliptice pe care le narau fel de fel de „magicieni” dornici de manipulări, PSD-ul fiind vestit pentru așa ceva.

Mircea Geoană n-a ajuns președinte, și asta e rău pentru România de azi, opinie justificată prin simpla analiză a acțiunilor unui Traian Băsescu, aflat în evidentă până de soluții. Motivele pentru care n-a ajuns președinte însă, îi sunt imputabile lui Mircea Geoană în proporție de 100%. Și aici calculez și indecizia sa de a pedepsi trădătorii din partid, în special din zona Transilvania, care au închis ochii total la turul 2 în fața armatei prietenului lor Vasile Blaga, și tolerarea turbulentelor mesaje iliesciene, în speranța unui vot global, și decizia de a avea 2 șefi de campanie, Hrebenciuc și Dragnea, unul mai „vrednic” ca celălalt, și bineînțeles neînțelesul episod Vântu, vizita intempestivă la domiciliul acestuia, plus refuzul de a doua zi de comunicare a evenimentului către echipa de campanie, pentru a încerca depanarea. Ca să nu mai vorbesc despre împiedicarea pesediștilor de a ieși în stradă să-și apere în mod democratic victoria în alegeri, furată în mod dovedit, de către echipa complexă din jurul lui Traian Băsescu. În loc să mă asculte pe mine, așa cum o făcuse în

majoritatea campaniei în momentele dificile, a preferat atunci când era mai important să prefere cumpătarea sugerată de „prietenii” Iliescu și Năstase.

Mie îmi pare rău de Mircea și consider că tot ceea ce trăiește azi la nivel de PSD, nu numai că e nemeritat, dar este cea mai clară măsură a degradării interne la care a ajuns și acest partid. Să notăm totuși, că oricât de hulit ar fi azi, cu tot cu greșelile din campanie, nu-i poate pune nimeni în cârcă vreun gest împotriva statului român, așa cum se pot „lăuda” însă, atât dușmanii lui din partid gen Năstase, Mitrea, Hrebenciuc, Iliescu, sau chiar fostul lui adversar, favoritul Sistemului, Traian Băsescu. Să știți că nu-i fac campanie din nou, și pentru conformitate, o să consemnez aici că nici n-o să-i mai fac vreodată. Însă adevărul trebuie spus, fiecare atât cât ne permitem.

România de azi – diferită în rău față de cea din urmă cu 20 de ani

Am vorbit la începutul acestei cărți despre cei mulți și activi cafe au emigrat din România, dar chiar această carte este într-un fel descrierea motivelor care au determinat aceste plecări. România este azi mult mai slabă fără acei oameni, educați pe banii statului român, pregătiți pentru performanță, pe care azi s-au obligat s-o marcheze în beneficiul altor state.

Legat de acești români, vă reamintesc un episod controversat în ceea ce-i privește, petrecut în iarna lui 2009 la alegerile prezidențiale, episod ce ne descrie bine spiritul popular de azi. Traian Băsescu a reușit să se realegă (în varianta oficială, eu însă nu cred asta!), doar cu voturile românilor din străinătate. Atunci, cei care votaseră fie împotriva lui Băsescu, fie pentru Geoană, majoritari în România (!), au simțit o stare de mare frustrare pe care au și exprimat-o în genul, „*le-a fost ușor să voteze așa de acolo de unde sunt ei, să îl ia ye Băsescu la ei în Canada, în SUA în Italia sau Spania, să vadă cum e!*”. Instinctual mulți oameni de calitate din jurul meu au emis și ei păreri similare, în ciuda faptului că le explicasem deja nu numai că resorturile realegerii lui Băsescu nu aveau nicio legătură cu procesul democratic al votului, dar mai ales faptul că în străinătate mai mult s-a numărat în favoarea lui Băsescu, decât să se voteze.

La foarte scurt timp după aceea, în urma discuțiilor mai aprofundate pe care le-am avut, mulți și-au dat seama că greșesc, iar a-i condamna pe cei care au plecat pentru votul lor, doar pentru că au

plecat, este unul dintre ultimele păcate de care mai suntem capabili. Pentru că de fapt, sutele de mii sau milioanele de români plecați, au fost izgoniți din România, încă de la începutul anilor '90. Cum argumentez? Dacă pentru o scurtă perioadă de timp post '89, a existat un anumit tip de euforie tipică ieșirii din totalitarism, dublată de o anumită frică legată de revenirea comunismului, dorința de a ieși în lume pentru cei ce simțeau asta fiind astfel practic imbatabilă, la scurt timp după aceea motivele acestor plecări s-au schimbat. Ușor, ușor, aceleași persoane la conducere, aceleași batjocură pentru cetățeni, avantajarea diferitelor camarile în dauna celor dinamici și de bună credință, nepotismul, tunurile financiare date cetățenilor, sărăcia, aneantizarea socială, dispariția oricărei ierarhii a valorilor sau măcar a intenției de a construi această scală, multe altele vizibile încă din primii ani de după '89, i-au convins să plece pe cei ce-au intrat în coliziune într-un fel cu cele expuse. Din România au plecat astfel, și continuă să plece, atât „creierile” cât și forța de muncă brută, deopotrivă. Au plecat inginerii, pleacă medicii, pleacă profesorii, dar pleacă și agricultorii și muncitorii din construcții.

O să vă expun o concluzie a mea poate mai puțin credibilă, dar o s-o argumentez simplu: Sistemul a încurajat de fapt aceste plecări, mai ales ale „creierelor”, așa cum a încurajat și dispariția din viața publică a unor vectori de excepție și de bună credință! Prea multă „inteligentă” în poziții importante poate tulbura „ierarhia incompetenților”, pe care Sistemul se sprijină, oamenii ce se salută doar cu „Să trăiți”. Iar mai devreme sau mai târziu, doi sau trei oameni inteligenți într-un grup de incompetenți, se unesc și-și impun voința. Iar Sistemul a arătat că aprobă plecările în masă, în primul rând pentru că nu a lucrat deloc asupra motivelor care le-au determinat. Dimpotrivă, le-a întărit motivația de a pleca, cât de bine a putut el. Iar în ultima vreme au primit și ajutor de la președintele țării. Cum să nu pleci dacă poți, și te respecti cât de cât, dintr-o țară în care un președinte se afișează zâmbind alături de maneliști, evazionisti, sau de interlopi romi, spunându-le totodată profesorilor că, dacă nu le convine, să mai aștepte 30 de ani să o ducă mai bine sau să plece din țară? Cât să mai stai într-o țara unde intră la pușcărie sau sunt pedepsiți doar cei care sunt indicați ca inamici de către putere, eventual doar pentru delict de opinie, în timp ce fata președintelui se mută de pe canapelele cluburilor de noapte, dintre interlopi, direct în fotoliile Parlamentului

European? Și multe altele...

Tragic pentru cei ce rămân, este faptul că între ei și cei care pleacă se crează o falie imensă și tot mai greu de surmontat, în eventualitatea reîntoarcerii celor din urmă. Pentru că cei care pleacă descoperă ce înseamnă funcționarea relativ corectă a instituțiilor unui stat, ce înseamnă existența unei minime scale de valori în societate, ce înseamnă conștiința faptului că statul este menit să servească cetățeanul, pe scurt, reînvață să fie demni și să fie respectați doar pentru asta. Iar acești oameni, când se întorc, în vizite, de sărbători, și povestesc aceste lucruri sunt judecați deseori deja ca fiind aroganți, veieitari sau chiar fițoși. Pentru că românul rămas acasă încă preferă mai degrabă „să-și ascundă gunoiul sub preș”, decât să „ia taurul de coarne”.

Această ruptură dramatică are consecințe greu de calculat exact pe termen lung, însă certe: reconstrucția societății românești va fi tot mai dificilă, iar „spargerea porților” a ceea ce numesc eu acum ospiciu, aproape imposibilă. Așadar, într-o societate în care încet, încet, dorința de a schimba ceva, „de a mătura gunoiul de sub preș”, îți aduce imediat blamul public, eventual și-un eșec personal, de care în final nimănui nu îi va păsa – nimeni nu te va ajuta să te ridici după o eventuală lovitură – soluția exilului pare evident cea mai potrivită. Încerci să reușești în afara României și poate revii... sau nu.

Și uite-așa, privind în urmă cu 20 de ani, și-appi și-n jurul nostru, conștientizăm cât de diferită e România se azi de cea de atunci. Și cât de diferită ar putea fi peste alți câțiva ani. Și nu în direcția bună...

La final.

APEL CĂTRE TINERII VALOROȘI:

„Plecați din țară!”

Așa cum mai spuneam, destinatarii sau măcar beneficiarii principali ai concluziilor reieșite din rândurile acestei cărți, mi-aș dori să fie acei tineri studenți sau absolvenți care, dorind poate să realizeze lucruri serioase și constructive în viața lor profesională, se chinuie încă în această junglă românească.

Îmi imaginez ce dezamăgiri îi încearcă, sunt un bărbat de 40 de ani, îmi iubesc țara, făceam și eu cu mâna în copilărie călătorilor din trenul internațional Mitropa în speranța că îmi vor dăruia o lamă de chewing-gum, n-am beneficiat de „pile” în tinerețe, n-am primit nimic de la nimeni niciodată, și-am început trânta mea cu oamenii Sistemului

încă de pe băncile facultății. Iar din această poziție, pentru a nu repeta greșelile mele, sau a trăi degeaba dezamăgirile mele, le dau tinerilor evocați mai sus, acest mesaj:

Plecați din țară!

Pentru că este singura șansă de a vă realiza profesional, de a vă satisface ambițiile personale. Aici, Sistemul nu o să vă lase, vă va pedepsi, îngrădi, și-n final, dacă nu veți învăța lecția, vă va rejecta. Iar pentru ca să vă conving, am încercat să vă dezvălui în această carte modul de acțiune al acestui Sistem complex, care azi este imbatabil.

Pe lângă asta, lecturând paginile cărții, v-a devenit poate evident ca țara asta este atât de bolnavă încât, cu mijloacele pe care le dețineți, nu mai puteți să-i faceți azi nimic spre însănătoșire.

Dacă totuși nu plecați din țară, din diferite motive, asumați-vă măcar că trăiți în acest fel, în acest „ospiciu”, că sunteți doar niște piese lipsite de importanță într-un joc de puzzle pe care nu-l controlați. Sau niște autentice „legume”, sau mai rău, niște viitori bieți „pupincuriști” ai puternicilor zilei. Este mult mai cinstit și vă va scuti de dezamăgiri ulterioare.

Eu vă zic însă din nou, plecați! Pentru că altfel vă veți confunda rapid, cum au pățit cei remarcabili din generația mea, cu ceilalți, de care ați dori să vă deosebiți, acea masă majoritară de tineri care prin modul lor de acțiune sprijină la rândul lor Sistemul: prin felul în care nu-și asumă solidaritatea între ei, decât eventual prin petreceri deocheate pigmentate de gusturile comune pentru manele, sex întâmplător și alcool în exces, prin felul în care nu se simt responsabili pentru viitorul copiilor lor, preferând să-i neglijeze de mici sau să le ofere lecții de supraviețuire prin furt sau înșelarea aproapelui, prin felul în care arată că nu doresc să ia puterea din mâinile gerontocrațiilor, pupându-i în fund pentru un mic avantaj în timpul muncii, pentru ca mai apoi, seara acasă, eventual în șoaptă, să-i mai critice sau să vorbească urât despre ei. Sigur, din când în când, ca un gest de bravură, unii dintre voi, amestecați poate și cu cei evocați mai sus, îi mai și huiduiți pe cei care conduc. Nu înseamnă că se schimbă ceva. Iar asta pare oricum doar o isterie de moment, pe care în ultima vreme nici măcar nu o mai remarc la tineri, la new generation, ci tocmai la pensionari. Măcar pensionarii, fiind afectați direct, au ajuns într-o stare de isterie manifestă, majoritatea dintre voi nu puteți nici măcar atât, păreți doar neputincioși!

La fel ca și generațiile de români dinaintea voastră, inclusiv generația mea, ați dovedit deja că nu sunteți în stare să vă grupați pentru un scop comun. Veți ajunge să susțineți oameni politici defecti, sau nu veți susține pe nimeni, iar acest lucru vă va măcina și vă va face într-un fel părtași la dezastrul de sub ochii voștri.

Asumați-vă ce-ați trăit până acum, dar plecați. Poate că majoritatea o să vă întoarceți peste ani, dacă chiar vă pasă de țara asta. Dar, fiți cinstiți și întrebați-vă de pe acum dacă chiar vreți să reveniți într-un teritoriu care va arăta din ce în ce mai rău, pentru că standardul public în România va scădea accelerat în următorii 3 – 7 ani de zile. Dar dacă vă veți întoarce într-un număr suficient de mare, măcar veți avea șansa ca, având mijloacele și știința pe care le veți dobândi, să preluați puterea. Și aici vă evoc metafora peșterii, despre care a vorbit Platon:

Voi stați acum într-o peșteră, în consecință nu vedeți realitatea așa cum este ea de fapt, cu adevărat. Când veți ieși însă din peșteră, la fel ca în Platon, vă veți schimba treptat perspectiva asupra realității și veți înțelege foarte clar că această realitate pe care o vedeți voi astăzi, nu este Adevărul. Iar când vă veți întoarce, dacă o veți face, puteți deschide ochii și celor care au rămas să trăiască, în peșteră, de fapt în ospiciu, adică în România. Mai mult, dacă aveți curaj, știința și resurse, după cum spuneam, puteți deschide porțile ospiciului.

Pe de altă parte, dacă rămâneți aici și vă asumați în continuare starea de pacienți în ospiciu, neputând face nimic pentru schimbare sau progres, standardul României va scădea la fel ca-n cazul în care ați pleca, și vă veți răpi și posibilitatea ipotetică de a vă întoarce cu gânduri de cucerire a puterii. Ca să nu mai vorbim că între timp, rămânând în România, veți mânca aceeași pâine amară, copiii voștri vor frecventa aceleași școli proaste, viața voastră profesională se va degrada în plus, și... veți fi și mai bătrâni cu câțiva ani. Plecarea este singura voastră șansă azi pentru o salvare personală, urmată eventual de o regroupare ulterioară, posibilă dar puțin probabila, să fim sinceri!

Vă repet, am doi copii la școală, sunt apropiat de copiii prietenilor mei, și operez cu ideea clară că acești copii ambițioși nu se vor putea realiza prin mijloace corecte în România, atunci când le va veni vremea. Și deși îmi vine greu să admit, știu deja că puțini dintre ei se mai gândesc să rămână să-nvețe în țara noastră, și-ar fi o crimă să-i ținem aici atâta vreme cât n-am fost în stare să le oferim, noi ca părinți,

decât o țară atât de contorsionată, cu un învățământ atât de precar și pueril.

România, așa cum spuneam, este trasă acum pe linie moartă, iar Sistemul ne interzice depanarea și repunerea în circuit. Vă spune acest lucru cineva ca mine, care a încercat „recondiționarea trenului România” cu forța, în mod serios și repetat, folosindu-mă de tot felul de aliați conjuncturali, dar totul a fost inutil. Avem azi o Românie aflată la un anumit capăt de drum, și nu știm dacă și cât de repede își va mai reveni.

Doar dacă plecați, mai puteți da o șansă viitorului României pe termen mediu. Este o opțiune ce pare azi cinică, dar este singura pe care o aveți!

ANEXĂ

România liberă: A doua frăție a securiștilor

10 ianuarie 2005

Domnule Gușă, dumneavoastră ați fost implicat direct în campania electorală a Alianței. Cum explicați, din această poziție, declarațiile incendiare făcute zilele trecute de președintele Traian Băsescu?

A fost un interviu foarte dens care nu a constituit pentru mine o surpriză, ci, dimpotrivă, sunt lucruri pe care Traian Băsescu le-a mai afirmat. A fost consecvent cu propriile sale declarații. Ceea ce m-a surprins a fost referirea la Ion Iliescu ca la un politician respectabil. Aceasta, după părerea mea, a fost o scăpare a lui Traian Băsescu. Președintele României nu-l poate cauționa pe cel responsabil în cea mai mare măsură de blocarea proiectului de dezvoltare a României după 1989. Eu cred că o să vină vremea când chiar colegii de conspirație ai lui Ion Iliescu ni-l vor arăta în toată goliciunea sa și vor explica rolul nociv jucat de acest lider mediocru și însetat de putere personală. În afară de asta, interviul a fost consecvent și cu proiectele noastre politice și practic cu ceea ce se poate întâmpla în continuare în România.

Dvs. spuneți că Ion Iliescu și-a menținut puterea șantajându-i pe cei din jur cu aceste dosare. De ce asemenea bunăvoință?

Din punct de vedere politic, nu poate să existe o conciliere între un președinte cum este Traian Băsescu și un personaj ca Ion Iliescu. Toate aceste lucruri pe care le-ați enumerat reprezintă gesturi de amabilitate pe care la începutul mandatului un președinte le face față

de precedentul președinte. În ceea ce privește Scroviștea, aici se vede în continuare rolul de patriarh al României pe care vrea să-l joace Ion Iliescu, pentru că el n-are nevoie să stea acolo, el are nevoie de Scroviștea pentru că Scroviștea este un simbol al puterii în România. Dacă Iliescu a plecat cu dosarele de la Cotroceni se va vedea în continuare. Eu sunt extrem de curios să-l văd în viața publică pe Ion Iliescu dacă folosește aceste informații, pentru că va fi extrem de vizibil.

S-au făcut auzite anumite teorii conform cărora Traian Băsescu ar fi câștigat alegerile prezidențiale și cu ajutorul lui Iliescu, acesta comandând un non-combat în PSD în turul al doilea.

Asta e o prostie inventată tot de camarila lui Ion Iliescu. Traian Băsescu a câștigat alegerile după o luptă extrem de grea, cu sprijinul PD, PNL și al cetățenilor României.

Care este explicația faptului că Traian Băsescu a aruncat, practic, în aer, clasa politica, la numai o săptămână de la înscăunarea guvernului? Are Alianța o strategie pentru crearea unei crize politice care să ducă la anticipate?

Nu. Traian Băsescu a spus că vrea să fie un președinte implicat și va fi cu siguranță. Asta o știu sigur. Este președinte și dă teme de dezbattere. Este treaba clasei politice să acționeze în virtutea acestor direcții, să argumenteze pro sau contra și în final toate aceste lucruri să-și găsească rezolvarea în Parlament sau în guvern, în funcție de situație. Nu e vorba de nicio criza și explicația acestei agitații este că toată lumea a intuit că, în cazul unei crize, doar alegerile anticipate ar putea să fie o rezolvare.

A încălcat Traian Băsescu neutralitatea instituției prezidențiale făcând aceste declarații?

Nu. Astea sunt speculațiile pe care le face PSD. Toată lumea e obișnuită cu un președinte „tăcut” ca Ion Iliescu, care n-a făcut niciodată nimic, s-a mirat tot timpul și n-a dat direcții societății românești așa cum îi cere mandatul. Traian Băsescu va face asta tot timpul mandatului.

Să ne așteptăm că Traian Băsescu să iasă tot timpul la rampă și să pună lumea pe jar cu declarații?

Traian Băsescu va fi în continuare un jucător politic extrem de activ. Chiar este nevoie de așa ceva în România.

Vom avea alegeri anticipate?

Greu de spus deocamdată. Această posibilitate poate exista în orice moment, însă în rândul Opoziției există o mare determinare ca aceste alegeri anticipate să nu poată avea loc, nu doar pentru scorul general al partidelor care ar fi mai mic decât la alegerile fraudate din 28 noiembrie, dar și din instinctul de conservare al parlamentarilor de acolo.

De ce s-a încercat forțarea ieșirii PUR de la guvernare?

N-a forțat-o nimeni. PUR a luat o decizie formalizată, restul sunt speculații. Președintele a spus că este nevoie de anticipate pentru a se scăpa de soluția imorală care se numește PUR. Las comentatorilor politici sarcina să comenteze aceste lucruri.

Odată cu negocierile în cadrul coaliției pentru posturile de prefecți și secretari de stat au ieșit la iveală tot felul de frământări, de nemulțumiri, este o luptă pentru bucățică de putere din fiecare județ. Se poate vorbi despre o înlocuire a clientelismului PSD cu clientelismul PNL-PD?

Doamne ferește să se ajungă la așa ceva. Sigur, acum, după o guvernare PSD spaima este foarte mare că se poate întâmpla la fel. Din nefericire, de multe ori, obiceiurile proaste se transmit foarte ușor. E vorba de o agitație firească la nivelul PD și PNL care au ajuns într-o zonă de coordonare politică după o perioadă de opoziție. Eu nu cred că în afară de unele bâlbe s-au întâmplat lucruri determinant negative.

Se poate spune că liberalii și democrații sunt „flămânzi” după patru ani de opoziție?

Da, e o afirmație gen PSD.

Care este relația dintre dumneavoastră și Traian Băsescu? S-a speculat că ați căzut în dizgrație, deși în timpul campaniei ați fost una dintre principalele voci ale Alianței.

Astea sunt de asemenea speculații. Relația mea cu Traian Băsescu este una foarte directă. Pot să spun că este pe aceleași coordonate. Comunicăm foarte direct și fără complexe.

Dar relația lui Traian Băsescu cu PD care mai este?

Dacă îmi cereți o părere în afara discursului politic, pot să spun că a rămas o relație sentimentală.

La fel ca una care a existat între Ion Iliescu și PSD?

Probabil că ar putea să fie în sensul magnitudinii, însă Ion Iliescu a avut o relație interesată cu PSD pentru că Ion Iliescu șantaja PSD. Acum la noi e vorba de o relație umană între președintele

României și partidul al cărui președinte a fost.

Cine conduce PD în momentul acesta? St spune că Emil Boc nu are forță în partid.

Emil este la începutul unui mandat extrem de dificil de președinte interimar, care l-a pus din start în fața unor negocieri cu care nu s-a mai întâlnit în cariera politică. Eu cred că a făcut față la multe dintre provocări destul de bine.

Emil Boc este cel care spunea în urmă cu câteva luni că nu se vor face compromisuri cu UDMR și iată că Emil Boc, acum lider al coaliției, a acceptat ca în județe delicate prefecturile să fie acordate UDMR...

Aici aș putea să fiu subiectiv pentru că părerea mea personală de la început a fost că nu trebuie ca PUR și UDMR să intre în zona împărțirii prefecturilor, trebuind să rămână un apanaj al Alianței. În ceea ce privește negocierile, este de discutat, dar eu cred că UDMR a exagerat foarte mult, cred că în contextul actual, în care în acele zone unde s-au primit prefecturi există un puternic stimul naționalist generat de extremiștii maghiari, dar și de extremiștii români, UDMR s-ar fi putut mulțumi cu posturile de subprefecți. Eu n-aș fi fost de acord cu acordarea de prefecturi pentru UDMR, acesta fiind motivul pentru care nici nu am participat la negocieri.

PD va fi condus de o persoană impusă de Traian Băsescu?

PD, la ora actuală, a rămas singurul partid în care a fost un schimb democratic de putere, atunci când Băsescu l-a înlocuit pe Roman. Dacă tot a inaugurat o tradiție, cred că e bine să n-o schimbe. PD este un partid foarte agil din punct de vedere politic, căruia nu poți să-i faci impuneri, așa că trebuie să vă așteptați la niște alegeri „pe față”.

Cine va candida la președinția PD?

Nu și-a anunțat nimeni candidatura.

Dumneavoastră veți candida?

Nu. Pe baza unor motive bine întemeiate m-am gândit să nu candidez pentru nicio funcție în conducerea PD. Bineînțeles că asta nu mă va împiedica să-i susțin pe acei colegi de-ai mei din București sau din județe care sunt capabili de performanță politică și care ar putea să concretizeze proiectul de înnoire și modernizare a clasei politice.

Care sunt motivele acelea bine întemeiate?

Sunt motive care mă privesc pe mine personal și n-o să le discut decât în interiorul partidului. Deocamdată sunt liderul grupului

parlamentar și asta voi rămâne.

Cum privești proiectul fuziunii PNL-PD? Au fost reacții diferite și în interiorul Alianței.

Eu aș avea aici o opțiune diferită. Eu cred că în cele două partide nu este o discuție neapărat despre mecanismul fuziunii, ci despre identitatea doctrinară a celor două partide, pentru că e foarte important să se discute în acest moment care dintre partide se va mișca și înspre ce zone pentru că, în afară de aspectul organizațional, mai important este aspectul doctrinar, în următoarea perioadă, prioritară ar fi deschiderea de forumuri de discuție interne în PD și în PNL. Este o mișcare de mare finețe care nu înseamnă că aduni PD + PNL, ci înseamnă că generezi un proiect politic coerent și solid, ținut în picioare chiar de doctrină.

Ce clarificări doctrinare sunt necesare? PNL este un partid liberal. PD este un partid social-democrat.

PD deocamdată este un partid social-democrat, însă părerea mea este că PD ar trebui să se miște către zona populară. Dacă se va face o analiză exactă și obiectivă, se va ajunge la concluzia că majoritatea liderilor PD de la centru și din județe sunt de sorginte populară și se manifestă ct. atare.

Partidul care s-ar naște din fuziune ar trebui să fie un partid popular?

Dacă se va discuta în continuare despre fuziune, asta e soluția la care se va ajunge și, sigur, există poziția colegilor din PNL, poziția lui Călin Popescu Tăriceanu. Colegii din PNL trebuie să înțeleagă că un proiect comun înseamnă și cedări.

Un partid popular care să intre apoi în PPE, care să cuprindă doar structurile PNL și PD, sau să coopteze și alte partide creștin-democrate existente?

Așa, repede, îmi vine în minte UN, care e format din tineri profesioniști. Putem să discutăm despre PNȚCD sau despre o anumită zonă din PNȚCD care este deschisă unor acțiuni pe termen lung. Este un proiect foarte complex.

Cozmin Gușă este considerat în continuare un cunoscător al treburilor interne din PSD. Credeți că se va rupe PSD?

Nu cred că se va rupe într-o primă fază. Este un șantaj reciproc avantajos pe care Ion Iliescu și Adrian Năstase l-au ridicat la rang de politica de partid și de stat. Sau cedează unul, sau cedează altul. Asta

este jocul din PSD care, în timp, o să ducă practic la o lipsă de consistență maximă la nivelul partidului și asta va duce la plecări individuale sau în grup.

Și cine ar putea să plece?

Cei nemulțumiți pentru că în momentul în care nu există democrație internă și valoarea nu primează, și alegerile sunt un simulacru sau o înțelegere între un tătuca și șeful baronilor, nu cred că sunt oameni mulțumiți. Poate că există și o sumă de oameni în PSD care pot să gândească liber și să facă politica altfel.

Ca de exemplu gruparea lui Victor Ponta?

Gruparea lui Victor Ponta este un eveniment fericit în viața PSD și asta n-o spun ironic, ci din spirit de solidaritate de generație. În meciul ăsta, el și tinerii lui or să piardă. Cei de deasupra or să-și dea din nou mâna, practic or să-i pună într-o poziție de neimplicare în decizie. Nu vor avea niciodată decizie în partid.

S-a vorbit despre faptul că anumiți tineri din PSD au fost dispuși la un moment dat să voteze alături de Alianță la alegerea președintelui Camerei Deputaților. E adevărat?

Nu. Ar fi nedrept să-i expunem partidului dacă ar fi așa.

Avem un an foarte agitat. Ce credeți că urmează după această săptămână fierbinte?

Că vrem, că nu vrem, trebuie să recunoaștem că România se află într-o situație foarte încurcată și grea, care presupune foarte multă decizie și responsabilitate. Politica se va face cu totul altfel în România, nu ca până acum. O să urmeze un an agitat, or să fie și foarte multe derapaje. Important este ca structurile politice din spate să reușească să se miște rapid și să-Sanționeze imediat pe cineva care greșește intenționat în defavoarea intereselor României. Cel mai mare pericol pe termen scurt este ca securiștii și nomenclaturiștii de nivel doi din fostul PCR și din UTC să nu facă o a doua frăție la nivelul anului 2005 pentru că atunci nu mai putem vorbi deloc de post-tranziție, ci de episodul doi la lovitura de stat din 1989 și care a durat 15 ani.

Ce înseamnă o „a doua frăție”?

Păi prima frăție a fost realizată în 1989 de reprezentanții de prim rang ai Securității și ai nomenclaturii PCR și UTC. Acum a venit rândul celor puțin mai tineri, din rezerva de cadre a Securității și a PCR. Pericolul nu constă în faptulcă aceștia n-ar fi profesioniști. Mare parte dintre ei sunt profesioniști. Marea lor majoritate funcționează

defect în societatea românească la vârf pentru că se simt culpabili și nu sunt în stare să-și privească trecutul în ochi. Asta îi face să se organizeze în cumetrii, îi face să organizeze afaceri închise și de cele mai multe ori victima este bugetul statului. Toate aceste lucruri i-au făcut impenetrabili timp de 15 ani și lupta cea mai puternică pe care trebuie s-o ducă Traian Băsescu este în direcția aceasta.

Și aceștia se găsesc chiar și în interiorul Alianței?

Dacă așa zice „nu”, ar fi politicianist. Ei sunt peste tot, pentru că proiectul a fost extrem de elaborat și când vom vorbi despre el, vor fi multe de spus.

Dar cine sunt acești oameni? Puteți da nume?

Cunosc foarte mulți dintre ei și, în momentul în care se va pune problema intrării lor în prim-plan, voi vorbi despre aceste lucruri.

Traian Băsescu cunoaște aceste lucruri?

Traian Băsescu știe cel puțin la fel de bine ca mine și știe și ce ar trebui să facă împotriva lor.

Este fezabil proiectul de revocare din funcție a celor doi președinți ai celor două Camere ale Parlamentului?

Nu numai că este fezabil, dar este și necesar. Votul care s-a dat pentru alegerea lui Adrian Năstase la Camera Deputaților n-a fost un vot secret, așa cum scrie la regulament. Eu am fost un partizan al retragerii parlamentarilor Alianței de la vot și, în calitate de lider de grup, îmi asum acest lucru, pentru că noi am asistat a acel proces parțial până în momentul în care a fost clar că votul a fost ilegal și neregulamentar. Se găsesc în videoteca televiziunilor imaginile care arată că pe măsuțele din zona PRM și a PSD era câte o echipă de doi sau trei tovarăși care supravegheau modul în care votau colegii lor, care de la tribună își desfășeau bilețelul de vot și îl arătau întregii săli. Noi nu mai putem face o democrație de fațadă. Când s-a discutat despre vot secret pentru alegerea președinților Camerei și Senatului, asta însemna o responsabilizare a deputaților și a senatorilor, dincolo de interesele de partid. Poziția de președinte al unei Camere înseamnă o poziție de mare anvergură, o poziție de neutralitate politică, de sprijinire a proiectelor pe termen lung ale României, și atunci votul trebuie să fie secret și pentru a vota în afara disciplinei stricte de partid, pentru alegerea celui mai bun președinte la Camera Deputaților și la Senat. Adrian Năstase a dovedit din nou cu ocazia acelui vot că este un politician care nu știe să piardă, a încălcat regulamentul și a

forțat și democrația internă din PSD. Regulamentul trebuie modificat și, oricum, și la Senat votul a fost ilegal. Trebuie ca președinții celor două Camere ale Parlamentului să fie aleși în urma unui vot regulamentar. Altfel nu au legitimitate în exercitarea funcției. Am crea un precedent periculos pentru cei care nu doresc să respecte legea în România. Președinții celor două Camere nu au fost aleși conform legii. Și atunci trebuie reluată acea procedură.

Traian Băsescu nu a schimbat din funcție pe niciunul dintre șefii serviciilor secrete. Dumneavoastră pe care dintre aceștia credeți că ar trebui să-i înlocuiască din funcție președintele?

Îl las pe președinte să se ocupe de acest lucru, este în atribuțiile sale.

Se spune că dumneavoastră aveți mari șanse să fiți nominalizat pentru funcția de director al SRI. Este adevărat?

Nu. Sunt doar speculații. Am spus, eu mă ocup de Parlament.

CUPRINS

Cuvânt înainte 9

În loc de introducere: scrisoare către liderii politici 13

Capitolul I. ÎNTREBĂRILE MELE 21

Capitolul II. OSPICIUL NUMIT ROMÂNIA 33

Starea de ospiciu 34

Descrierea clinică a ospiciului 35

Mecanismul ospiciului, fapte și consecințe în ultimii

20 de ani 42

Medicii, gardienii și pacienții din Ospiciu 48

Cum interacționează „bolnavul” cu mediul său social.

În țara lui „merge bre!”? 50

Ce putem observa, în mod specific, în societatea românească? 55

„Tulburări de conștiință” 58

Bolnavii care ne conduc și influența bolii lor asupra noastră... 61

„Cultura sărăciei”, varianta românească 66

Cum arată o societate a nebunilor? 69

Capitolul III. DE UNDE NI SE TRAGE 73

CRONICA SUBIECTIVĂ A ULTIMEI SUTE DE ANI – semințele dezastrului 74

Răscoala din 1907 – ruptura din societate, într-un moment de posibilă construcție; efecte pentru generațiile următoare 74

Unirea de la 1918, caz fortuit; începerea unei perioade de lipsă

de dialog politic 76

1929 și criza economică – pretext pentru apariția șirului
extremismelor și a direcțiilor neconstructive 78

Monarhia și rolul ei nefast, în interbelic 79

1944 – 1947 – comunismul, neolita și trădarea părinților țărani
în favoarea Sistemului 85

BOLI APARTE INDUSE DE /ÎN COMUNISM 89

Ospiciu asumat versus ospiciu neasumat 89

Neasumarea răspunderii – instinct greșit și boală perpetuă a
mai multor generații 91

Frica – mecanism de inducere al obedienței sociale 94

Autocenzura și spionita – instincte deviante consolidate în
comunism 95

Ipocrizia propagandei – iluzia deschiderii și a progresului... 97
Iluzia libertății în 1989 – în realitate, un moment al ratării șansei și al
închiderii societății 99

Capitolul IV. ROMÂNIA DUPĂ COMUNISM. Eșecul elitelor 105

Minciuna societății democratice și deschise 106

Ce s-a întâmplat cu elitele în comunism? 110

Elitele intelectuale 125

Elitele din justiție 130

Elite din business 135

Elitele presei 141

Elitele bisericii 147

Elitele societății civile 152

Elitele politice 159

Elitele financiare 171

Elitele aparatului de stat 175

Elitele sistemelor de control ale statului 179

Premeditarea eșecului – constantă a acțiunii tuturor elitelor 182

Vinovăția „pacienților” față de ceea ce li se întâmplă.

Lipsa civismului 184

Instinctele greșite, perpetuate și după 1989 189

Capitolul V. CEI 4 ESCU 195

Ceaușescu – megaloman, cu educație precară și complexe
insurmontabile 196

Iliescu – un mediocru prețios; premeditarea menținerii
societății închise 201

Emil Constantinescu – ucigașul Speranței; un eșec individual și colectiv 208

Băsescu – o mare dezamăgire personală; părintele și victima celei „de-a doua frății a Securității” 213

Capitolul VI. UNDE ȘI CE SUNTEM ASTĂZI? 225

Situația geopolitică a României de azi – țară periferică, izolată, cu vecini ostilizați 226

Situația proiectului UE – lipsa solidarității și eșecul integrării statelor noi 229

Situația vecinătății cu Rusia – ostilizarea gratuită și pierderea posibilelor beneficii economice t 233

Criza capitalismului actual – neracordarea României în contextul noilor relații de putere 236

Diplomația României – între noile rigori corporatiste și umbrele” trecutului 242

Capitolul VII. în loc de epilog: PERSPECTIVE PERSONALE 245

Ce s-a schimbat de la ultima carte 246

„De ce plec din politică? Pentru că nu mai e loc pentru mine!”
248

2009, o șansă ratată. Implicarea în „meciul”.

Băsescu vs Geoană 250

România de azi – diferită în rău față de cea din urmă cu

20 de ani 252

La final, APEL CĂTRE TINERII VALOROȘI: „Plecați din țară!” 255

ANEXĂ 259